

Eindrapportage

Capaciteitsonderzoek sportaccommodaties

Gemeente Groningen | Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen

20 maart 2024

Inhoudsopgave

In het kort	5
1. Situatieschets en opdracht	12
1.1 Aanleiding en vraagstelling	12
1.2 Leeswijzer	12
2. Proces	13
3. Beleidskaders	14
3.1 Gemeente	14
3.2 Studentensport	15
4. Prognoses, trends en ontwikkelingen	16
4.1 Demografische prognose	16
4.2 Leerlingenprognose	17
4.3 Gebiedsontwikkelingen	18
4.4 Trends en ontwikkelingen maatschappij, sport en accommodaties	19
5. Zwembaden	20
5.1 Aanbevelingen	21
5.2 Begrippen zwembassins	25
5.3 Huidig aanbod	26
5.4 Bezoek en bezetting	28
5.5 Activiteitenrooster 2022 – 2023	30
5.6 Onvervulde behoefte	32
5.7 Huidige verhouding vraag en aanbod	34
5.8 Toekomstige situatie	35
6. Binnensportaccommodaties	38
6.1 Aanbevelingen	39
6.2 Huidig aanbod	44
6.3 Bezetting	46
6.4 Onvervulde behoefte	48
6.5 Huidige verhouding vraag en aanbod	51
6.6 Toekomstige situatie	52
7. IJsaccommodaties	55
7.1 Aanbevelingen	56
7.2 Huidig aanbod	57
7.3 Bezoek	58
7.4 Activiteitenrooster	58
7.5 Onvervulde behoefte	59
7.6 Huidige verhouding vraag en aanbod	59
7.7 Toekomstige situatie	59
8. Tennis-, padel- en squashaccommodaties	61
8.1 Aanbevelingen	62
8.2 Aanbod	64

8.3	Richtlijn KNLTB	65
8.4	Huidig gebruik en on vervulde behoefte	65
8.5	Huidige verhouding vraag en aanbod	67
8.6	Toekomstige situatie	68
9.	Buitensportaccommodaties	70
9.1	Aanbevelingen	71
9.2	Aanbod	79
9.3	Planningsrichtlijnen buitensport	79
9.4	Voetbal	80
9.5	Hockey	83
9.6	Korfbal	85
9.7	Atletiek	87
9.8	Honk- en softbal	88
9.9	Rugby en American football	89
9.10	Overige buitensporten	91
Bijlage 1	Beleidsambities, strategieën en actielijnen	i
Bijlage 2	Demografische prognose gemeente Groningen	ii
Bijlage 3	Gebiedsdelen gemeente Groningen	iii
Bijlage 4	Demografische prognose per gebiedsdeel	iv
Bijlage 5	Trends en ontwikkelingen	viii
Bijlage 6	Aanbod gemeentelijke zwembaden	xiv
Bijlage 7	Vergelijking zwemwateraanbod	xxi
Bijlage 8	Zwemvoorzieningen in omgeving	xxii
Bijlage 9	Locaties zwemvoorzieningen in omgeving	xxv
Bijlage 10	Aantal bezoeken zwembaden	xxvi
Bijlage 11	Reguliere weekroosters zwembaden	xxvii
Bijlage 12	Aanbod binnensportaccommodaties	xxxii
Bijlage 13	Locaties binnensportaccommodaties	xxxiii
Bijlage 14	Locaties overige gymzalen	xxxvi
Bijlage 15	Jaarbezetting binnensportaccommodaties	xxxvii
Bijlage 16	Piekbezetting binnensportaccommodaties	xl
Bijlage 17	Aanbod ijsaccommodaties	xliii

Bijlage 18 Locaties ijsaccommodaties	xliv
Bijlage 19 Regulier weekrooster kunstijsbanen	xliv
Bijlage 20 Aanbod tennis-, padel- en squashaccommodaties	xlvi
Bijlage 21 Locaties tennis-, padel- en squashaccommodaties	xlvii
Bijlage 22 Beschrijving velden en banen sportparken	xlviii
Bijlage 23 Locaties sportparken	lii
Bijlage 24 Analyse huidige situatie voetbal	liii
Bijlage 25 Samenvatting huidige situatie voetbal	lxviii

In het kort

Opdracht

Elke vier jaar laat de gemeente Groningen een capaciteitsonderzoek voor de sportaccommodaties uitvoeren. Daarbij worden de huidige (2023) en toekomstige (2035 en 2040) behoefte bepaald en met het aanbod vergeleken. Op basis daarvan worden aanbevelingen gedaan over de wijze waarop daarmee kan worden omgegaan. Het onderzoek past bij de ambitie van de gemeente om de sportaccommodaties aan de behoeften van de sporter te laten voldoen, optimaal te benutten en financieel verantwoord te laten gebruiken.

Het onderzoek betreft de zwembaden, binnensportaccommodaties, ijsaccommodaties en buitensportaccommodaties. In vergelijking met het capaciteitsonderzoek uit 2019/2020 zijn dit keer de studentensportaccommodaties ook volwaardig meegenomen. De opdrachtgever voor dat deel van het onderzoek is Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen, dat net als de gemeente inzicht wil krijgen in de verhouding tussen de behoefte en het aanbod. Daarnaast is in vergelijking met het vorige capaciteitsonderzoek dieper op de accommodaties voor tennis, padel en squash ingegaan en zijn (waar mogelijk) accommodaties in privaat eigendom meer in het onderzoek meegenomen.

Het onderzoek is op interactieve wijze uitgevoerd. Zo is een klankbordgroep met vertegenwoordigers uit 'het veld' geformeerd, is er onder de gebruikers een enquête gehouden en is met de sportbonden en een aantal gebruikers nader contact opgenomen.

Algemene typering

De gemeente Groningen bestaat uit een grote stad en een flink aantal kernen/dorpen. Anders dan in veel gemeenten in de regio groeit de gemeente en blijft ze dat in de komende decennia naar verwachting ook doen. Dit geldt vooral voor de stad. Net als andere universiteitssteden heeft de gemeente een grote studentenpopulatie.

De gemeente beschikt over een divers aanbod van sportaccommodaties. Daarbij valt onder andere het volgende op:

- het aantal zwembaden en binnensportaccommodaties is relatief groot en (mede) daardoor is de spreiding ervan over de gemeente behoorlijk goed;
- het aantal gymzalen is relatief groot;
- de spreiding van tennis- en padelbanen is redelijk, met een zwaartepunt in het zuidelijke deel van de stad en gemeente;
- er is een flink aantal sportparken, dat redelijk over de gemeente is verspreid;
- bij voetbal en korfbal bestaat een relatief groot aantal verenigingen met een beperkt aantal leden;
- voor de grote studentenpopulatie zijn verschillende studentensportvoorzieningen aanwezig. Studenten maken ook gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties.

Prognoses, trends en ontwikkelingen

Er is een groot aantal factoren, dat invloed op de toekomstige behoefte aan sportaccommodaties in de gemeente Groningen uitoefent. De belangrijkste zijn:

- de verwachte groei van het aantal inwoners van de gemeente met 11% in de periode van 2023 tot en met 2040, die overigens grotendeels in de gebiedsdelen West en Oost plaatsvindt. Dat zijn ook de plekken in de gemeente waar gebiedsontwikkelingen spelen. In de gebiedsdelen Ten Boer en Haren wordt in dezelfde periode daarentegen een beperkte afname van het aantal inwoners verwacht;
- de verwachte daling van het aantal studenten in de gemeente met 6% in de periode naar 2033;
- de enorme groei van de populariteit van padel in de afgelopen jaren, die ook in Groningen duidelijk zichtbaar is en waarvan nog niet duidelijk is in hoeverre dit in de komende jaren doorzet en of de behoefte ook op langere termijn blijft bestaan (meer dan een 'hype');
- de verschuiving van het aantal voetbalteams van de zondag naar de zaterdag. Dit speelt niet alleen landelijk een rol, maar ook in Groningen. Hierdoor neemt de druk op de beschikbare capaciteit op zaterdag toe, terwijl steeds meer voetbalvelden op zondag (nagenoeg) niet worden gebruikt;
- het landelijke beeld van steeds meer individuele en ongeorganiseerde vormen van sporten en bewegen.

Belangrijke wijzigingen sinds vorig onderzoek

Scope onderzoek

In vergelijking met het in 2019/2020 uitgevoerde capaciteitsonderzoek is sprake van een aantal wijzigingen. Allereerst gaat het daarbij om de 'scope' van het onderzoek. Zoals zojuist is vermeld, zijn de studentensportaccommodaties dit keer volwaardig meegenomen, is dieper op de tennis-, padel- en squashaccommodaties ingegaan en zijn (waar mogelijk) accommodaties in privaat eigendom meer in het onderzoek meegenomen.

Prognoses, trends en ontwikkelingen

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek zijn de meest relevante verschillen als volgt:

- › de verwachte bevolkingsgroei is relatief gezien iets kleiner, maar de verdeling van de groei (en de krimp) over de verschillende delen van de gemeente is grotendeels vergelijkbaar;
- › het aantal leerlingen in het basisonderwijs neemt minder sterk toe en het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs daalt wat sterker;
- › de zeer sterke groei van de populariteit van padel;
- › de continuering van de verschuiving van het aantal voetbalteams van de zondag naar de zaterdag.

Accommodaties

In vergelijking met het vorige capaciteitsonderzoek vormen de koppelkansen tussen de gemeentesport en de studentensport een belangrijk nieuw element. In sommige gevallen biedt dat extra mogelijkheden, namelijk bij zwemmen, binnensport tennis, voetbal, hockey, rugby en beachvolleybal (zie verderop).

In grote lijnen zijn de resultaten van de analyses en de voorgestelde mogelijke maatregelen niet wezenlijk anders dan in 2019/2020. Hierop gelden de volgende uitzonderingen:

- › tennis: voor de langere termijn wordt in het huidige onderzoek (meer) groei van de behoefte verwacht;
- › padel en squash: doordat hier in het vorige onderzoek veel minder diepgaand bij is stilgestaan, zijn er toen ook geen mogelijke maatregelen benoemd;
- › hockey: de toename van de behoefte bij de gemeentelijke verenigingen is wat minder sterk dan in 2019/2020 (de knelpunten en mogelijke maatregelen zijn echter vergelijkbaar);
- › overige buitensport: doordat hier in het vorige onderzoek veel minder diepgaand bij is stilgestaan, zijn er toen ook geen mogelijke maatregelen benoemd.

Zwembaden

Vraag en aanbod

In de huidige situatie is bij de gemeentelijke zwembaden sprake van overcapaciteit, maar ook van capaciteitsknelpunten. De overcapaciteit is vooral aanwezig:

- › tijdens schooluren en in het weekend;
- › in Scharlakenhof, het Helperzwembad en De Parrel;
- › in de instructie- en recreatiebassins;
- › bij het recreatief zwemmen, de doelgroepactiviteiten en het les zwemmen.

De knelpunten doen zich vooral voor:

- › op de doordeweekse avonden;
- › in de 25-meterbassins;
- › bij het verenigingszwemmen.

Op langere termijn nemen de capaciteitsknelpunten toe en gaan die ook betrekking hebben op banen zwemmen.

In het zwembad van het Willem-Alexander Sportcentrum is in de huidige situatie sprake van capaciteitsknelpunten bij verenigingszwemmen en activiteiten voor individuele zwemmers (vooral banen zwemmen). Dit blijft op langere termijn het geval.

Mogelijke maatregelen

Aan de hand van een aantal afwegingen luidt de conclusie, dat er extra 25-meterbadwater nodig is in Groningen-stad. Op langere termijn is het vervangen het huidige 25-meterbad met zes banen van Kardinge door een 25-meterbad met 10 banen in de nieuwbouw passend voor de behoefte. Qua afmetingen is dan sprake van een A-accommodatie met betrekking tot zwemwedstrijden. Vanuit het oogpunt van de *voor de behoefte benodigde capaciteit* bestaat er geen reden om het wedstrijdbad langer dan 25 meter te maken, tenzij er voor waterpolowedstrijden sprake moet zijn van een B-accommodatie. Dat zorgt echter voor overcapaciteit. Dat geldt ook voor een 50-meterbad met zes banen.

Ook voor de studentensport is extra 25-meterbadwater nodig. De behoefte is ook op langere termijn echter te klein om een volledig extra 25-meterbad te rechtvaardigen. Capaciteitsuitbreiding ligt derhalve meer voor de hand op het moment dat sprake is van vervangende nieuwbouw.

Een koppelkans is het combineren van de extra behoefte in de gemeentelijke zwembaden met de extra behoefte in het 'studentensportzwembad'. Dit kan door bij de voorgenomen nieuwbouw van Kardinge rekening te houden met de behoefte vanuit de studentenzwemsport. Dat leidt tot nieuwe mogelijkheden, want vanuit het oogpunt van capaciteit is dan op langere termijn namelijk bestaansrecht voor een 25-meterbad met 12 banen (A-accommodatie voor zwemwedstrijden). Dat kunnen ook twee 25-meterbaden met elk zes banen (C-accommodatie), of één 50-meterbad met zes banen (C-accommodatie) zijn. Hiermee is overigens niet gezegd, dat zwemverenigingen en individuele zwemmers die nu het studentenzwembad gebruiken verplicht naar Kardinge moeten overstappen. Het realiseren van extra capaciteit bij Kardinge zorgt echter wel voor meer capaciteit in de zwembaden van de stad (en gemeente) als geheel. In die zin is het een kans voor het totale zwemmen in Groningen, waarbij studenten uiteraard wel welkom zijn in de gemeentelijke zwembaden.

Binnensportaccommodaties

Vraag en aanbod

In de sommige kleinere binnensportaccommodaties en in een aantal voorzieningen in de kleinere kernen/dorpen is sprake van overcapaciteit, maar op korte en langere termijn is ook sprake van een tekort aan gemeentelijke sporthalruimte ten behoeve van verenigingssport. Hierbij is de capaciteit van niet-gemeentelijke accommodaties waar verenigingen gebruik van maken (bij onderwijsinstellingen bijvoorbeeld) als beschikbare capaciteit meegerekend.

Bij de studentensportvoorzieningen is op korte en langere termijn sprake van een tekort aan binnensportruimte voor verenigingssport en individuele sporters.

Mogelijke maatregelen

Ook als er diverse maatregelen worden genomen om de beschikbare capaciteit nog beter te benutten, zijn op basis van de behoefte op korte termijn bijna twee extra gemeentelijke sporthallen in Groningen-stad nodig. Op basis van de behoefte op langere termijn zijn dat er bijna drie (geschikt voor trainings- en wedstrijdgebruik). Deze extra behoefte is nog exclusief het zaalhockey. Hiervoor is een blaashal de meest voor de hand liggende oplossing. Overigens kan in overleg tussen de afdelingen sport en onderwijs eventueel ook een aantal verouderde gymzalen door een nieuwe sporthal worden vervangen. Dit zorgt voor een kwaliteitsimpuls en meer mogelijkheden voor de verenigingen.

Op korte en langere termijn is de extra behoefte vanuit de studentensportverenigingen niet groot genoeg om ten opzichte van het bestaande aanbod een extra sporthal bij het ACLO Sportcentrum te rechtvaardigen. Of de individuele extra behoefte daarvoor kan zorgen, kan op basis van dit onderzoek niet worden vastgesteld. Weliswaar kan het verplaatsen van het gebruik van de gemeentelijke gymzalen door studentensportverenigingen naar het ACLO Sportcentrum daar verder aan bijdragen, maar vanuit het oogpunt van het zo goed mogelijk benutten van de beschikbare capaciteit ligt het niet voor de hand om die uren inderdaad te verplaatsen.

Vanuit de studentensport kan desgewenst aansluiting worden gezocht bij de behoefte aan extra sporthalruimte bij gemeentelijke sportverenigingen. Gebruik door studentenverenigingen kan het bestaansrecht van gemeentelijke sporthallen alleen maar verder versterken. Daarbij moet worden opgemerkt, dat een extra gemeentelijke sporthal in eerste instantie al prima door gemeentelijke sportverenigingen kan worden gevuld. Daarnaast verdient het aanbeveling om het reeds bestaande

gebruik van gemeentelijke gymzalen door studentensportverenigingen te continueren en voor dat gebruik geen extra capaciteit in het ACLO Sportcentrum te realiseren. Dit is niet zo zeer een koppelkans, als wel een continuering van de huidige situatie, die voorkomt dat er overcapaciteit wordt gecreëerd.

IJsaccommodaties

Vraag en aanbod

Op basis van de huidige en toekomstige behoefte is sprake van een capaciteitstekort op de 30 x 60 meter ijsal. Op langere termijn geldt datzelfde in beperkte mate voor de 400-meterbaan. In beide gevallen gaat het om een tekort voor het verenigingsschaatsen.

Mogelijke maatregelen

Op basis van de afwegingen is extra ijs ten behoeve van activiteiten in de ijsal nodig. Daarbij gaat het concreet om de bouw van een extra 30 x 60 ijsvloer. Weliswaar kan die op basis van de huidige onvervulde behoefte en de groei van de behoefte in de toekomst niet volledig worden 'gevuld', maar het bouwen van een $\frac{3}{4}$ ijsvloer is uiteraard niet realistisch. Bij de nieuwbouw van Kardinge – het meest logische moment voor de uitbreiding – kan deze vloer bijvoorbeeld op het middenterrein van de 400-meterbaan worden gerealiseerd. Indien de gemeente de uren van 'buiten' de gemeente 'binnen' de gemeente wil onderbrengen, dient de ijsal een kortere sluitingsperiode te krijgen. Met het oog op het duurzaamheidsniveau van de huidige accommodatie ligt het wellicht meer voor de hand om dit in een nieuwe accommodatie te doen. Dit betekent overigens niet dat er extra ijscapaciteit nodig is.

De toename van de behoefte van verenigingen aan ijs op de 400-meterbaan is bij lange na niet voldoende om een extra 400-meterbaan te rechtvaardigen. Op langere termijn zal derhalve op sommige momenten een keuze tussen verenigingsgebruik en individueel gebruik moeten worden gemaakt.

Tennis-, padel- en squashaccommodaties

Vraag en aanbod

Weliswaar zijn vraag en aanbod van tennis voor de gemeente als geheel momenteel in evenwicht, maar dat geldt niet voor Groningen-stad en dat wordt op langere termijn (vooral in gebiedsdeel Oost) alleen maar sterker het geval. Ten aanzien van padel is zowel op korte als op langere termijn sprake van capaciteitsknelpunten. Voor squash is geen sprake van knelpunten bij de niet-studentensport.

Voor de studentensport is op korte en langere termijn sprake van sterke capaciteitsknelpunten bij tennis en padel. In mindere mate geldt datzelfde voor squash.

Mogelijke maatregelen

Los van de vraag of de gemeente hiervoor verantwoordelijk is, zijn op basis van de huidige behoefte circa vier tennisbanen op Vorenkamp nodig, maar daar ontbreekt de benodigde ruimte. Daarnaast zijn op langere termijn vier tennisbanen in het oosten van de stad Groningen nodig. Dit kan door extra banen bij Kardinge aan te leggen, maar er kan ook voor worden gekozen om in het gebied waar de groei plaatsvindt (Meerstad) een tennisaccommodatie te realiseren.

Ten aanzien van padel denkt Cream Crackers aan het uitbreiden van het aantal banen van drie naar zeven. Of deze extra banen voldoende zijn om op langere termijn de behoefte te kunnen accommoderen is zeer de vraag. Dit hangt vooral af van de mate waarin de huidige enorme groei van de sport doorzet.

Gezien de voorbehouden ten aanzien van de richtlijn kan het benodigde aantal extra banen voor de studentensport niet exact worden bepaald. Op basis van de behoefte op korte termijn gaat het om circa vijf tennisbanen en één padelbaan. Op basis van de behoefte voor de korte en langere termijn zijn dat circa vijf tennisbanen en meerdere padelbanen.

In het weekend worden de tennisbanen bij het ACLO Sportcentrum minder goed gebruikt. Zeker in de periode dat acht van de banen door middel van twee blaashallen zijn overdekt, biedt dat mogelijkheden om de behoefte aan indoorcapaciteit bij de diverse andere tennisverenigingen in te vullen.

Voetbal

Vraag en aanbod

In de huidige situatie geldt voor de meeste verenigingen, dat hun leden grotendeels woonachtig zijn in de omliggende wijken c.q. het dorp waar de betreffende vereniging is gevestigd. Voor een aantal verenigingen geldt die gebondenheid in minder sterke mate.

In de huidige situatie en op korte termijn:

- is voor de gemeente als geheel sprake van een overschot van wedstrijdcapaciteit, trainingscapaciteit en kleedkamer capaciteit;
- zijn er verschillende sportparken waar de wedstrijdcapaciteit (vrijwel) volledig wordt benut;
- is alleen op sportpark Zernike zowel volgens de KNVB-richtlijn, als in de praktijk, sprake van een tekort aan trainingscapaciteit;
- zijn er enkele sportparken waarop volgens de richtlijn een tekort aan trainingscapaciteit bestaat, maar dit in de praktijk niet het geval is;
- zijn er enkele sportparken waarop volgens de richtlijn geen tekort aan trainingscapaciteit bestaat, maar dit in de praktijk door de betreffende verenigingen wel zo wordt ervaren. Dat komt bijvoorbeeld doordat er vaker/langer wordt getraind dan waarvan in de richtlijn wordt uitgegaan, of doordat de beschikbare capaciteit (qua tijden en/of dagen) niet volledig wordt benut;
- er zijn overal voldoende kleedkamers aanwezig, maar dat wordt niet overal zo ervaren. In de meeste gevallen ligt daar een plannings- of verdelingsvraagstuk aan ten grondslag en in een enkel geval het ontbreken van teamlockers.

Op langere termijn neemt de behoefte aan wedstrijd-, trainings- en omkleedcapaciteit toe. Dat geldt vooral in de gebiedsdelen West en Oost. Daar staat een afname in de gebiedsdelen Haren en Ten Boer tegenover. Voor de studentensport wordt continuering van de huidige behoefte verwacht.

Mogelijke maatregelen

Allereerst dient de bestaande capaciteit zo goed mogelijk te worden benut. Dat betekent onder andere:

- spreiding van de behoefte over de diverse speeldagen, over de zaterdag en/of over sportparken/verenigingen;
- verlengen van de 'capaciteit' van de wedstrijddag op (kunstgras)velden met verlichting;
- verlenging van de 'capaciteit' van de trainingsdagen;
- aanpassing van de wedstrijdplanning op zaterdag, zodat de piek in het gebruik van de kleedkamers afneemt;
- herverdeling van de kleedkamers en teamlockers op sportpark Kardinge (concreet: van DIO Groningen naar GVAV-Rapiditas).

Daarnaast dienen *eventuele* problemen met de bespeelbaarheid van natuurgrasvelden te worden opgelost.

Indien er na het uitvoeren van de maatregelen met betrekking tot een betere benutting nog knelpunten bestaan, kan tot capaciteitsuitbreiding worden overgegaan. Daarbij moet uitdrukkelijk worden opgemerkt, dat een capaciteitstekort bij vereniging A c.q. op sportpark A niet per definitie hoeft te worden opgelost door het uitbreiden van de veldcapaciteit bij diezelfde vereniging c.q. op datzelfde sportpark.

Op basis van de behoefte kunnen kort samengevat de volgende maatregelen worden genomen:

1. het vervangen van een natuurgras wedstrijdveld door een kunstgrasveld op diverse sportparken;
2. het op sportparken met een capaciteitsoverschot opvangen van de behoefte aan extra capaciteit op andere sportparken in de directe omgeving, die vanwege ruimtelijke beperkingen niet kunnen uitbreiden;
3. het uitbreiden van het aantal teamlockers in plaats van het aantal kleedkamers op sportparken met druk op de omkleedcapaciteit;
4. het uitbreiden van het aantal velden in de gebiedsdelen Oost en West. Dit kan bij bestaande verenigingen en/of op een nieuw te bouwen sportpark gebeuren. In totaal gaat het om vier à vijf velden, die gelijkmatig tussen de twee gebiedsdelen kunnen worden verdeeld.

De belangrijkste koppelkans tussen de gemeentesport en de studentensport betreft het tijdelijk gebruiken van sportpark Selwerd door studentenvoetbalverenigingen tijdens de nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum (waarvoor één van de vier bestaande voetbalvelden tijdelijk moet wijken). Overigens kan sportpark Selwerd mogelijk desgewenst ook op langere termijn capaciteit voor de studentensport bieden.

Hockey

Vraag en aanbod

In de huidige situatie is sprake van capaciteitstekorten en -overschotten aan veldcapaciteit, afhankelijk van de speeldag en het sportpark. Dat blijft op langere termijn het geval. De tekorten betreffen de zaterdag bij sportpark Corpus den Hoorn en sportpark De Harener Holt en de zondag bij sportpark Corpus den Hoorn en sportpark Zernike. Op de zaterdag is bij sportpark Zernike nog bijzonder veel capaciteit beschikbaar en dat geldt in iets minder sterke mate ook op de zondag bij sportpark De Harener Holt.

Mogelijke maatregelen

Allereerst dient de beschikbare veldcapaciteit zo goed mogelijk te worden benut door de behoefte (op wedstrijddagen) te spreiden. Als dat maximaal gebeurt, is er op korte en langere termijn voldoende veldcapaciteit voor wedstrijden aanwezig. Tenzij teams ook op de velden van andere verenigingen moeten trainen, geldt dat niet voor de trainingen. Wanneer het spreiden van de behoefte onvoldoende soelaas biedt, kan tot capaciteitsuitbreiding worden overgegaan. In dat geval kunnen de volgende maatregelen worden genomen:

1. het aanleggen van een extra veld bij één of twee gemeentelijke verenigingen, al lijkt daar vooralsnog geen ruimte voor te bestaan. In plaats daarvan kan wellicht beter op een nieuw sportpark met twee velden aan de oostzijde van Groningenstad capaciteit worden gerealiseerd;
2. het aanleggen van een extra veld op sportpark Zernike;
3. het uitbreiden van het aantal teamlockers in plaats van het aantal kleedkamers op sportparken met druk op de omkleedcapaciteit.

Een belangrijke mogelijkheid/koppelkans om de knelpunten op de zaterdag op te lossen – en meteen ook in het noordwestelijke deel van de stad jeugdhockey aan te bieden – is het gebruik van de velden op sportpark Zernike door één of meer gemeentelijke hockeyverenigingen. Indien HC Martinus sterk groeit en haar activiteiten ook net buiten Selwerd wil voortzetten, is dat wellicht ook een mogelijkheid.

Een andere koppelkans betreft de eventuele aanleg van een extra veld op sportpark Zernike, want dat zal op zondag niet volledig door de studentensportverenigingen kunnen worden gevuld. Hier ligt een kans voor gebruik door andere hockeyverenigingen in de gemeente.

Korfbal

Vraag en aanbod

Op korte en langere termijn beschikken de korfbalverenigingen over meer dan voldoende veldcapaciteit: er is namelijk sprake van overcapaciteit en dat was ten tijde van het vorige capaciteitsonderzoek ook het geval. Dit geldt vooral voor de verenigingen, die hun veld(en) niet met andere sporten delen.

Mogelijke maatregelen

Op sportpark Hoogkerk verdient het aanbeveling om de beschikbare veldcapaciteit deels te gebruiken om de verwachte toename van de behoefte aan voetbalvelden in gebiedsdeel West op te vangen. Het huidige combiveld kan volledig voor voetbal worden gebruikt en het huidige korfbalveld kan een combiveld worden.

Overige buitensporten

Bij de overige buitensporten bestaan nauwelijks capaciteitsknelpunten, ook niet in de toekomst. Er bestaan echter wel wensen van verenigingen, die in de meeste gevallen niet door capaciteitsproblemen worden veroorzaakt, dan wel niet op basis van planningsrichtlijnen kunnen worden beoordeeld. Dat betekent dat de gemeente en/of Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen daarbij zelf een afweging moet(en) maken. Het betreft:

- atletiek:
 - vernieuwing van de faciliteiten bij Atletiekcentrum Stadspark. De gemeente heeft hier reeds toe besloten en het traject loopt inmiddels;
 - in gebruiksstaat brengen van de 400-meter grasbaan op sportpark De Koepel;
- honk- en softbal: Caribe heeft de wens om langer en vaker door te trainen en geeft aan dat hiervoor aan het begin en einde van het seizoen veldverlichting nodig is;
- rugby:
 - verhuizen van GSRC naar sportpark Zernike. Dit kan worden gerealiseerd door het vervangen van een van de natuurgrasvelden aldaar door een combi kunstgrasveld voor voetbal en rugby;
 - RCG: door de toename van de behoefte op langere termijn ontstaat meer druk op het sportpark Esserberg. De positie van RCG dient te worden meegenomen in de afwegingen en maatregelen met betrekking tot de voetbalverenigingen;
- beachhandbal: aanleg van beachhandbalvelden. Mogelijk kan een combinatie met de wensen op het gebied van beachvolleybal worden gemaakt;
- beachvolleybal:
 - aanleg van extra velden voor beachvolleybal op sportpark Coendersborg, of elders (eventueel in combinatie met de wensen van V&S);
 - aanleg van extra velden op sportpark Zernike;
- watersporten: desgewenst kan nader onderzoek worden gedaan naar de naar verluidt toenemende drukte op het water.

Er kunnen enkele koppelkansen worden benoemd:

- rugby: door de mogelijke verhuizing van GSRC naar sportpark Zernike komt capaciteit vrij voor andere verenigingen op sportpark Corpus den Hoorn;
- beachvolleybal: de behoefte aan extra veldruimte van Tweeslag kan mogelijk worden meegenomen bij de eventuele capaciteitsuitbreiding op sportpark Coendersborg;
- in het weekend worden de beachvolleybalvelden op sportpark Zernike minder goed gebruikt. Dit biedt wellicht mogelijkheden voor gebruik door niet-studentensportverenigingen.

Overzicht koppelkansen gemeentesport en studentensport

De volgende tabel toont een korte samenvatting van de koppelkansen tussen de gemeentesport en de studentensport.

type accommodatie	koppelkans
zwembaden	combineren extra behoefte gemeentelijke zwembaden met extra behoefte studentenzwemsport in nieuw, groter Kardingse
binnensport	gebruik nieuwbouw gemeentelijke sporthallen door studentensportverenigingen (bij voldoende capaciteit voor gemeentelijke verenigingen)
tennis	gebruik indoorcapaciteit tennis bij ACLO Sportcentrum door niet-studentensportverenigingen
voetbal	gebruik sportpark Selwerd als tijdelijke oplossing voor verlies 1 voetbalveld sportpark Zernike tijdens nieuwbouw ACLO Sportcentrum (en eventueel daarna)
hockey	gebruik huidige velden (en eventueel vijfde veld) sportpark Zernike door gemeentelijke verenigingen (op wedstrijddagen)
rugby	verhuizing GSRC naar sportpark Zernike, waardoor capaciteit vrijkomt op sportpark Corpus den Hoorn
beachvolleybal	combineren extra behoefte Tweeslag met extra behoefte gemeentelijke verenigingen op sportpark Coendersborg
beachvolleybal	gebruik capaciteit beachvolleybal op sportpark Zernike door niet-studentensportverenigingen

tabel 0.1: samenvatting koppelkansen gemeentesport en studentensport

1. Situatieschets en opdracht

1.1 Aanleiding en vraagstelling

De gemeente Groningen heeft circa 238.000 inwoners en groeit. De gemeente beschikt over diverse soorten sportaccommodaties, zoals zwembaden, sportparken, binnensportvoorzieningen en ijsbanen. Sinds 2008 zijn vier onderzoeken uitgevoerd naar de huidige en toekomstige behoefte aan sportcapaciteit, waarvan de meest recente in 2019/2020 heeft plaatsgevonden. Mede op basis daarvan is beleid geformuleerd en zijn onderbouwde beslissingen over investeringen genomen. De gemeente heeft nu wederom behoefte aan een dergelijk capaciteitsonderzoek. Dit past ook binnen de ambitie van de gemeente om de sportaccommodaties aan de behoeften van de sporter te laten voldoen, optimaal te benutten en financieel verantwoord te laten gebruiken. In het onderzoek dient niet alleen op de huidige, maar ook op de toekomstige situatie te worden ingegaan. Door de groei van de gemeente neemt de druk op de beschikbare capaciteit immers toe.

In tegenstelling tot in 2019/2020 worden in dit onderzoek ook de studentensportaccommodaties volwaardig meegenomen. De opdrachtgever voor dat deel van het onderzoek is Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen, dat net als de gemeente inzicht wil krijgen in de verhouding tussen de behoefte en het aanbod. Daarnaast wordt in vergelijking met het vorige onderzoek dieper op de tennis-, padel- en squashaccommodaties ingegaan en worden (waar mogelijk) accommodaties in privaat eigendom meer in het onderzoek meegenomen.

Het capaciteitsonderzoek betreft de volledige gemeente Groningen en maakt onderscheid tussen vier soorten accommodaties:

- › zwembaden;
- › binnensportaccommodaties;
- › ijsaccommodaties;
- › buitensportaccommodaties;

Hoewel tennisbanen, padelbanen en squashbanen bij de binnen- en/of buitensportaccommodaties horen, is om praktische redenen voor die accommodaties een separaat hoofdstuk opgesteld.

Per soort accommodaties dienen de huidige (2023) en de toekomstige behoefte (2035 en 2040) te worden bepaald. Bij het bepalen van de toekomstige behoefte moet onder meer worden ingegaan op:

- › de diverse relevante trends en ontwikkelingen op het gebied van sport en maatschappij;
- › de demografische ontwikkelingen;
- › de herkomst (woonplaats/wijk) van de leden van de sportverenigingen;
- › de ledenontwikkeling van de sportverenigingen;
- › relevante gebiedsontwikkelingen, zoals diverse woningbouwprojecten;
- › eventuele wijzigingen in de richtlijnen van de diverse sportbonden.

Het onderzoek moet zo concreet mogelijk inzicht geven in de huidige en toekomstige verhouding tussen het aanbod van en de vraag naar sportaccommodaties, zodat duidelijk wordt waar zich nu en in de toekomst over- of ondercapaciteit voordoet. Op basis daarvan dienen per 'soort' accommodaties concrete aanbevelingen te worden gedaan over de wijze waarop daarmee kan worden omgegaan. Het onderzoek wordt mede gebruikt als bouwsteen bij de ontwikkeling van het Masterplan Sportvoorzieningen.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2, hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 komen achtereenvolgens het onderzoeksproces, de beleidskaders en relevante prognoses, trends en ontwikkelingen aan bod. Daarna wordt in de hoofdstukken 5 tot en met 9 achtereenvolgens op de zwembaden, de binnensportaccommodaties, de ijsaccommodaties, de tennis-, padel- en squashaccommodaties en de buitensportaccommodaties ingegaan. Daarbij worden telkens eerst de aanbevelingen vermeld. Die vormen de uitkomst van de rest van het hoofdstuk, dat bestaat uit een analyse, waarna op de huidige en toekomstige verhouding tussen vraag en aanbod wordt ingegaan.

2. Proces

De uitkomsten van een onderzoek naar de benodigde capaciteit van sportaccommodaties – en eventuele besluiten naar aanleiding van dat onderzoek – hebben consequenties voor de gebruikers van die accommodaties. Daarnaast beschikken de sportbonden, verenigingen, exploitanten en andere betrokkenen over informatie, die van belang is voor de analyses in dit onderzoek. Zij dienen dus zowel om inhoudelijke redenen, als vanuit het oogpunt van draagvlak, bij het onderzoek te worden betrokken. Dat is op verschillende manieren gebeurd.

Net als in 2019/2020 is een klankbordgroep geformeerd, met daarin vertegenwoordigers van Sportkoepel Groningen (de belangenbehartiger van een groot aantal sportverenigingen), Huis voor de Sport Groningen, Adviescommissie voor de Sport, ACLO Studentensport Groningen, KNLTB, KNGU, KNKV, KNVB, KNZB en KNHB. De klankbordgroep is door de gemeente bij de formulering van de onderzoeksopdracht betrokken en heeft ook tijdens het onderzoek een belangrijke rol gespeeld. Zo is aan het begin van het onderzoek een startbijeenkomst georganiseerd, waarin de aanpak van het onderzoek is toegelicht en alvast eerste beelden van mogelijke knelpunten zijn geïnventariseerd. Gedurende het onderzoek heeft de klankbordgroep met de onderzoekers meegedacht, bijvoorbeeld daar waar het gaat om de in de enquête voor de gebruikers opgenomen vragen. Daarnaast zijn de bevindingen op verschillende momenten met de klankbordgroep gedeeld en besproken. Tevens hebben de leden van de klankbordgroep de tussenrapportage en de eindrapportage ontvangen en de mogelijkheid gehad om daarop te reageren.

De gebruikers van de sportaccommodaties zijn door middel van een enquête benaderd. Daarin is onder meer informatie gevraagd over het huidige gebruik, de wensen en ambities, de ledenontwikkeling, eventuele ervaren knelpunten en de capaciteitsbehoefte. In totaal hebben 360 verenigingen/huurders en 88 onderwijsorganisaties de enquête ontvangen. Daarvan hebben er 182 (51%), respectievelijk 45 (51%) gereageerd. Voor dit soort onderzoeken zijn dat hoge percentages, zeker gezien het feit dat een substantieel deel van de huurders kleinschalige en incidentele huurders betreft. Voor een vereniging of privépersoon die een enkele keer per jaar gedurende een uur een gymzaal huurt, is de enquête meestal minder relevant. Uiteraard is getracht om de respons zo hoog mogelijk te maken. Daartoe zijn meerdere herinneringen verstuurd en hebben ook de Sportkoepel, Sport050, de ACLO en diverse sportbonden hun medewerking verleend om met enkele grotere huurders alsnog contact te leggen. In de meeste gevallen is dat ook gelukt.

Met een aantal respondenten is naar aanleiding van de enquête gesproken, ten einde nog beter zicht op de specifieke situatie te krijgen. Ook is contact gezocht met de diverse sportbonden (KNZB, KNGU, NBB, Nevobo, Badminton Nederland, NTTB, KNKV, NHV, KNHB, KNVB, Atletiekunie, Rugby Nederland, AFBN, KNSB, IJshockey Nederland, KNBSB en KNLTB), waarbij voornamelijk is ingegaan op de eventuele knelpunten die zij ervaren.

Uiteraard is gedurende het onderzoek ook gebruikgemaakt van de kennis, informatie en expertise van Sport050 (de exploitant van het overgrote deel van de accommodaties) en van het Sportcentrum van de RUG en Hanzehogeschool Groningen (de exploitant van de studentensportaccommodaties). Tevens is statistische informatie van de gemeentelijke afdeling Onderzoek Informatie en Statistiek Groningen benut.

Op de inhoudelijke resultaten van het participatieproces wordt in de hoofdstukken over de diverse sportaccommodaties nader ingegaan.

3. Beleidskaders

Een capaciteitsonderzoek richt zich in de eerste plaats op de aanwezige sportaccommodaties, hoe die door de verschillende georganiseerde en ongeorganiseerde sporters worden gebruikt en hoe dat gebruik zich tot het aanbod verhoudt. Het 'vertalen' van deze bevindingen in aanbevelingen is echter geen 'wiskundige exercitie', maar hangt mede samen met de gehanteerde uitgangspunten. Die kaders geven richting aan het antwoord op de vraag, wanneer iets als een knelpunt kan worden beschouwd. Ook vormen ze het speelveld waarop de verenigingen en andere gebruikers letterlijk en figuurlijk kunnen bewegen. Vandaar dat dit hoofdstuk op het bestaande beleid ingaat.

3.1 Gemeente

Het ideaal van de gemeente Groningen is dat iedere Groninger een leven lang kan sporten en bewegen. In de Sport- en beweegvisie 2021+ zijn vijf ambities en vijf strategieën geformuleerd. Deze zijn vervolgens in het Meerjarenprogramma Sport & Bewegen 2021 – 2025 in elf actielijnen vertaald (zie bijlage 1). Beide beleidsstukken gaan uiteraard ook in op het aanbod en gebruik van sportaccommodaties. Deze worden gezien als 'hardware'. De sportverenigingen en de gemeente vormen de 'orgware'. De activiteiten die er plaatsvinden zijn de 'software'.

Op basis van deze beleidsstukken kan een aantal uitgangspunten worden geformuleerd:

- › de sportaccommodaties dienen zo optimaal mogelijk te worden benut;
- › er wordt gestreefd naar open sportparken die toegankelijk zijn voor iedereen en die voor meer dan alleen sport kunnen worden gebruikt;
- › sportvoorzieningen worden gebiedsgericht gepositioneerd om deze voor de inwoners laagdrempelig te maken.

In de Sport- en beweegvisie 2021+ is op het gebied van de sportaccommodaties de volgende ambitie geformuleerd:

“Onze ambitie is het behouden en ontwikkelen van uitnodigende sportaccommodaties en -faciliteiten die voldoen aan de behoeften van de sporter, financieel verantwoord zijn en optimaal benut worden.”

Deze ambitie is in het Meerjarenprogramma Sport & Bewegen 2021 – 2025 vertaald naar actielijn 6 ('Sportieve ruimte beter benutten') en actielijn 7 ('Sportieve capaciteit'). Binnen actielijn 6 vormen een gelijk speelveld (harmonisatie van tarieven, eigendomssituaties, kleedkamernorm), het beter benutten van accommodaties, de toegankelijkheid, de veiligheid, het meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) en het vervangingsinvesteringen programma (VIP) belangrijke pijlers. Binnen actielijn 7 zijn dat het qua sportcapaciteit anticiperen op de groei van de bevolking en het realiseren van duurzame accommodaties ingeval van nieuwbouw.

Overigens is in de Sport- en beweegvisie 2021+ niet alleen aandacht voor sportaccommodaties, maar ook voor sporten en bewegen in de openbare ruimte. Ten aanzien daarvan is de volgende ambitie geformuleerd:

“Onze ambitie is om onze wijken, buurten en dorpen zo in te richten dat iedere inwoner lage drempels ervaart om te sporten, spelen, bewegen en elkaar te ontmoeten in de openbare ruimte.”

Net als eerder voor de binnensport wil de gemeente in 2023 de capaciteit van de sportparken beter gaan benutten en is zij gestart met het traject Beter Benutten Buitensport. Het doel van dit traject is drieledig:

1. de huidige knelpunten op de sportparken in kaart brengen;
2. een proces op gang brengen op de sportparken, waarbij verenigingen zelf verantwoordelijkheid nemen om de ruimte die er is te benutten (bijvoorbeeld door slimmer organiseren of samenwerken);
3. in kaart brengen waar de gemeente een bijdrage kan leveren.

Beter Benutten Buitensport draagt bij aan het verbeteren van de 'orgware' van sportparken, zodat de 'hardware' zo optimaal mogelijk benut wordt. Daardoor kan de 'software' een bijdrage leveren aan het vergroten van het sportief kapitaal en kunnen zo veel mogelijk Groningers een leven lang sporten en bewegen.

In het kader van het beter benutten van de sportparken hanteert de gemeente een aantal uitgangspunten, namelijk:

- › er zijn twee kleedkamers (ongeacht de maatvoering) per wedstrijdveld;
- › de teams trainen gemiddeld twee uur per week (uiteraard kan een vereniging binnen deze marge eigen keuzes maken en per team variëren);
- › er bestaat een prioriteringsbeleid bij het toewijzen van de beschikbare capaciteit. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar 'type' gebruiker. In volgorde van prioriteit/voorrang gaat het om: basisonderwijs, voortgezet onderwijs/MBO, B-slim activiteiten (tussen 15.00 en 17.00 uur), regionale opleidingscentra/RTC's/talentontwikkeling, sportverenigingen, groepen/overige.

3.2 Studentensport

Stichting ACLO is opgericht om de lichamelijke opvoeding en sportbeoefening van studenten van de RUG en de Hanzehogeschool Groningen te bevorderen. De ACLO wil studenten aanzetten tot verantwoord bewegen door gevarieerde en toegankelijke sport aan te bieden. Daarnaast wil ze een sociale functie vervullen door een voor studenten herkenbare eigen sociale omgeving te bieden, die zich onderscheidt van de beleving van het bestaande sportaanbod buiten de universiteit en de hogeschool. De activiteiten van de ACLO dienen bij te dragen aan een gezonde leefstijl en het mentale en fysieke welzijn van haar sporters te bevorderen. Studenten kunnen individueel (ongebonden sporters circa 8.000) en in verenigingsverband (gebonden sporters circa 12.000) van het sportaanbod en de sportfaciliteiten gebruikmaken door een sportabonnement bij de ACLO te kopen.

Het Sportcentrum van de RUG en Hanzehogeschool Groningen (kortweg: het Sportcentrum) is een facilitaire organisatie, die zich tot doel stelt om een optimaal verantwoord sportaanbod voor zowel studenten als medewerkers te organiseren en de sportbeoefening bij hen te bevorderen en te stimuleren. Hiertoe stelt zij sportfaciliteiten en sporttechnisch personeel beschikbaar, dat door de ACLO tegen een vergoeding wordt afgenomen. Het Sportcentrum en de ACLO werken nauw samen. Binnen haar faciliterende rol wil het Sportcentrum zich proactief met de omgeving verbinden, voor een optimale bijdrage aan de sportbeoefening en -beleving van studenten en medewerkers.

Stichting ACLO en het Sportcentrum staan samen voor:

- › een grote variëteit van kwalitatief goede sportfaciliteiten;
- › een omvangrijk en veelzijdig aanbod aan sportactiviteiten;
- › een goede toegankelijkheid van het sportaanbod door een laagdrempelig en betaalbaar aanbod;
- › een hoog aantal én hoog percentage sportende studenten;
- › een grote betrokkenheid van studenten bij het bestuur en de organisatie van de sportvoorzieningen;
- › een veelzijdige beleving van studenten door sportbeoefening verbinden met gelegenheid voor ontmoeting in een prettige sfeer en open community, met aandacht voor een gezonde leefstijl en het fysieke en mentale welzijn van studenten.

Elke vijf jaar stellen de ACLO en het Sportcentrum een gezamenlijk meerjarenbeleidsplan (MJB) op. Hiermee bieden zij één visie op de sportsamenwerking richting de Colleges van Bestuur van de RUG en de Hanzehogeschool Groningen. Aan het einde van het huidige collegejaar loopt het MJB 2019 – 2024 af en wordt een nieuwe visie gevormd.

Een onderdeel van het beleid is onder andere, dat de ACLO streeft naar het faciliteren van 1,5 uur begeleid sporten per week voor zowel de gebonden verenigingssporters, als ongebonden sporters bij sportlessen en sportcursussen. Studentensportverenigingen ontvangen hiertoe subsidies voor sporttechnische begeleiding, huur van accommodaties en de aanschaf van sportmateriaal. Door de sterke groei van het aantal sporters in de afgelopen jaren kan de ACLO niet meer volledig voldoen aan de doelstelling van 1,5 uur begeleid sporten per week en verdeelt daarom de inzet van middelen op basis van het opgestelde beleid. De ACLO en de studentensportverenigingen huren ook externe accommodaties, onder andere bij de gemeente Groningen, indien het Sportcentrum deze faciliteiten niet aanbiedt, of als er daar capaciteitsknelpunten bestaan.

4. Prognoses, trends en ontwikkelingen

De gemeente Groningen is volop in ontwikkeling. Dit heeft gevolgen voor de sportaccommodaties. Verschillende factoren kunnen invloed hebben op de huidige toekomstige behoefte aan sportaccommodaties. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verwachte ontwikkeling van het aantal inwoners en van het aantal leerlingen, enkele gebiedsontwikkelingen, landelijke en lokale trends en de sportdeelname. Het bepalen van de consequenties voor de diverse soorten accommodaties geschiedt in de hoofdstukken van de betreffende accommodaties. Daarbij wordt conform de opdracht ingegaan op de situatie in 2035 en 2040.

4.1 Demografische prognose

Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt, dat het aantal inwoners van de gemeente Groningen in de afgelopen jaren is toegenomen. Op 1 januari 2023 had de gemeente ruim 238.000 inwoners. Ook voor de komende jaren wordt een groei verwacht, zo blijkt uit de Bevolkingsprognose 2021 – 2041 van OIS Groningen, waarvan in de volgende tabel een samenvatting wordt getoond. (Het aantal inwoners in 2023 in de tabel wijkt licht af, omdat de prognose enkele jaren geleden is opgesteld. Het gaat echter niet om de exacte aantallen, maar om de toename.)

In 2040 wonen er naar verwachting bijna 27.000 mensen meer in Groningen dan in 2023. Dat is een toename van 11%. Deze groei is niet voor alle leeftijdsgroepen even groot. In relatieve zin groeit vooral de groep vanaf 65 jaar sterk (35%). In absolute zin is de toename van het aantal volwassenen van 20 tot 65 jaar vergelijkbaar met die van het aantal 65-plussers.

	2023	2030	2035	2040
0 tot 20 jaar	43.322	43.775	43.747	44.153
20 tot 65 jaar	160.303	169.171	171.096	173.486
65+ jaar	37.288	44.065	47.658	50.221
totaal	240.913	257.011	262.501	267.860
groei t.o.v. 2023	-	7%	9%	11%

tabel 4.1: demografische prognose gemeente Groningen¹

Om een beter beeld te krijgen van de groei per leeftijdscategorie, is in bijlage 2 een meer gedetailleerd overzicht opgenomen. Daaruit blijkt dat de groei onder inwoners tot 20 jaar vooral bij kinderen tot vijf jaar plaatsvindt. Bij de groep van 20 tot 65 jaar wordt de grootste groei in de leeftijdsgroepen van 30 tot 50 jaar verwacht. Bij de 65-plussers is in elke groep sprake van een toename.

Voor het bepalen van de toekomstige behoefte aan sportaccommodaties is een prognose voor de gemeente als geheel niet altijd het passende 'aggregatieniveau'. Daarom is een geografische uitsplitsing gemaakt, waarbij op de door OIS Groningen gehanteerde indeling in gebiedsdelen is aangesloten (zie bijlage 3). De prognose per gebiedsdeel is in bijlage 4 opgenomen. Daaruit blijkt dat de sterkste groei in de gebiedsdelen Oost en West wordt verwacht. In Oost neemt het aantal inwoners in de periode 2023 – 2040 met 31% toe en in West is dat 20%. Ook in Oude Wijken is sprake van groei (9%). In Zuid (3%) en Centrum (1%) is de toename van het aantal inwoners beperkt en in Ten Boer (-3%) en Haren (-4%) wordt zelfs een lichte daling verwacht.

Niet alleen in relatieve zin, maar ook in absolute aantallen is de verwachte toename van de bevolking in de periode tot 2040 grotendeels in West en Oost voorzien, zo laat de volgende tabel zien. Van de bijna 27.000 extra inwoners in 2040 kan 79% aan West en Oost worden toegerekend. Met het oog op de gebiedsontwikkelingen (zie paragraaf 4.3) is dat niet vreemd. De groei van het aantal inwoners in Oost wordt namelijk grotendeels door de geplande woningbouw in Meerstad veroorzaakt. In West geldt hetzelfde voor de geplande woningbouw op de Suikerzijde en De Held III. Tot slot draagt de geplande woningbouw in Stadshavens bij aan de toename van het aantal inwoners in Oude Wijken en Zuid.

¹ Bron: OIS Groningen.

	2030	2035	2040
Centrum	8%	3%	1%
Oude Wijken	17%	16%	16%
Zuid	16%	10%	7%
West	34%	39%	37%
Oost	29%	36%	42%
Ten Boer	0%	-1%	-1%
Haren	-3%	-3%	-3%
totaal	100%	100%	100%

tabel 4.2: aandeel totale groei gemeente per gebiedsdeel

De groei of krimp per gebiedsdeel is overigens niet evenredig over alle leeftijdsgroepen verdeeld. Zo wordt in Oost vooral een aanwas van gezinnen met kleine kinderen verwacht. In West geldt dat in mindere mate en wordt ook een flinke toename van 65-plussers voorzien. In Zuid zit de groei vooral bij de groepen van 20 tot 50 jaar en de 65-plussers. Daarentegen is sprake van een krimp bij de groep tot 20 jaar en bij de vijftigers. Iets vergelijkbaars geldt voor Oude Wijken. In Centrum nemen vrijwel alle groepen tot 40 jaar in omvang af, terwijl de groei vooral bij de 65-plussers wordt verwacht. Tot slot doet de daling van het aantal inwoners in Ten Boer en Haren zich vooral voor bij de groepen van 0 tot 15 à 20 jaar en van 50 tot 75 jaar.

4.2 Leerlingenprognose

De verwachte ontwikkeling van de leerlingenaantallen heeft invloed op de benodigde (binnen)sportaccommodaties voor het bewegingsonderwijs. Voor de studentensport heeft het aantal studenten invloed op de benodigde sportaccommodaties.

4.2.1 Basisonderwijs

De volgende tabel toont de leerlingenprognose van de gemeente Groningen voor het basisonderwijs. Daaruit blijkt dat er tussen 2023 en 2030 een daling van het aantal leerlingen wordt verwacht, waarna het aantal toeneemt. In 2040 is het aantal 1% hoger dan in 2023. Het beeld per gebiedsdeel is echter veel meer divers. De groei vindt namelijk alleen plaats in Oost (20%) en West (9%). In alle andere gebiedsdelen daalt het aantal basisschoolleerlingen juist. Deze afname is relatief het sterkst in Ten Boer (-17%) en Haren (-16%). Deze ontwikkelingen komen op hoofdlijnen overeen met de demografische veranderingen in de gebiedsdelen (zie paragraaf 4.1). Hierbij moet er wel rekening mee worden gehouden, dat kinderen niet altijd naar school gaan in de wijk of het gebiedsdeel waarin ze wonen.

basisonderwijs	2023	2030	2035	2040
Centrum	465	457	458	440
Oude Wijken	1.862	1.817	1.818	1.748
Zuid	3.373	3.322	3.316	3.239
West	2.902	3.116	3.257	3.163
Oost	3.022	3.004	3.284	3.641
Ten Boer	601	521	501	496
Haren	1.917	1.748	1.650	1.607
totaal	14.142	13.985	14.284	14.334
groei t.o.v. 2023	-	-1%	1%	1%

tabel 4.3: aantal leerlingen in het basisonderwijs²

4.2.2 Voortgezet onderwijs

De volgende tabel toont de leerlingenprognose van de gemeente Groningen voor het voortgezet onderwijs. Daaruit blijkt dat er eerst een daling van het aantal leerlingen wordt verwacht. Na 2035 neemt het aantal leerlingen weer toe. Daarmee volgt deze prognose die van het basisonderwijs, waar de leerlingenaantallen ongeveer vijf jaar eerder hun laagste punt bereiken. Overigens is het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs in 2040 nog altijd lager dan in 2023. In de gebiedsdelen met voortgezet onderwijs doet de krimp zich vrij gelijkmatig voor: in 2040 is het aantal leerlingen van de scholen aldaar 2% tot 3% lager dan in 2023.

² Bron: OIS Groningen.

voortgezet onderwijs	2023	2030	2035	2040
Centrum	2.228	2.191	2.118	2.170
Oude Wijken	0	0	0	0
Zuid	6.468	6.304	6.085	6.242
West	2.827	2.773	2.682	2.748
Oost	2.125	2.082	2.008	2.059
Ten Boer	0	0	0	0
Haren	2.449	2.428	2.349	2.403
totaal	16.097	15.778	15.242	15.622
groei t.o.v. 2023	-	-2%	-5%	-3%

tabel 4.4: aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs³

4.2.3 Hoger onderwijs

De RUG heeft momenteel circa 35.000 studenten en bij de Hanzehogeschool Groningen zijn dat er circa 30.000. Er zijn helaas geen prognoses tot en met 2040 beschikbaar. Wel zijn cijfers voor 2033 bekend. Voor de RUG wordt van een stabiel studentenaantal uitgegaan, maar voor de Hanzehogeschool Groningen wordt een daling naar circa 26.000 verwacht. Dat betekent dat het totale aantal studenten in de periode naar 2033 met circa 6% afneemt.

4.3 Gebiedsontwikkelingen

In de gemeente Groningen is een aantal gebiedsontwikkelingen, dat invloed op de behoefte aan sportaccommodaties kan hebben. Allereerst is dit de gebiedsontwikkeling Meerstad in gebiedsdeel Oost. Daar komen ongeveer 8.000 nieuwe woningen.⁴ Daarnaast is er dan ruimte voor werken, onderwijs en voorzieningen, zoals sportaccommodaties. Ook is er dan gelegenheid om te sporten en bewegen in de openbare ruimte, het groen en op het water.

In Stadshavens, op de grens van de gebiedsdelen Oude Wijken en Zuid, worden ongeveer 3.300 woningen gebouwd.⁵ Dit is een meer stedelijk gebied. De verwachting van de gemeente is, dat de toekomstige bewoners vooral gebruik zullen maken van sportaccommodaties aan de oostzijde van de stad. Stadshavens wordt door de gemeente meegenomen als mogelijke locatie voor de ontwikkeling van urban sports.

In gebiedsdeel West wordt op het terrein van de voormalige suikerfabriek de Suikerzijde ontwikkeld.⁶ Hier komen circa 5.000 nieuwe woningen. Aan de westzijde van dit gebied komt een nieuw park, waaraan recreatiegebied Hoogkerk wordt gekoppeld en waarin bestaande voorzieningen, zoals sportpark Hoogkerk en de recreatieplas, worden opgenomen.

Een ander ontwikkelgebied aan de westzijde van de gemeente is De Held III.⁷ Hier worden circa 1.850 woningen gebouwd. Daarnaast wordt rekening gehouden met ruimte voor een sportpark.

Aan de zuidzijde van de gemeente (gebiedsdeel Haren) is de gemeente bezig met de ontwikkeling van een 'landschapvisie Esserberg', waar sportpark Esserberg deel van uitmaakt. Naast dit sportpark wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een campus voor drie scholen en kinderopvang. Hierbij worden de mogelijkheden van een sportzaal onderzocht, die ook door verenigingen kan worden gebruikt.

De gemeente werkt aan de toekomst van sportcentrum en recreatiegebied Karding (gebiedsdeel Oost).⁸ Sportcentrum Karding is aan vernieuwing toe. Daarnaast ziet de gemeente kansen om het recreatiegebied aantrekkelijk te maken, namelijk door de verschillende voorzieningen beter met elkaar te verbinden en het gebied beter in te richten voor de toekomst. Het plan is om de plek waar nu het parkeerterrein en het sportcentrum staan om te vormen tot een campus met een parkachtige omgeving, waar sport, recreatie, natuur, onderwijs, zorg, wonen en werken samen komen.

³ Bron: OIS Groningen.

⁴ Agenda voor de Toekomst Plangebied Meerstad 2050, juni 2022.

⁵ Bron: www.gemeente.groningen.nl/stadshavens

⁶ Bron: www.gemeente.groningen.nl/file/samenvatting-de-suikerzijde

⁷ Bron: www.gemeente.groningen.nl/de-held-iii

⁸ Bron: www.gemeente.groningen.nl/toekomst-karding

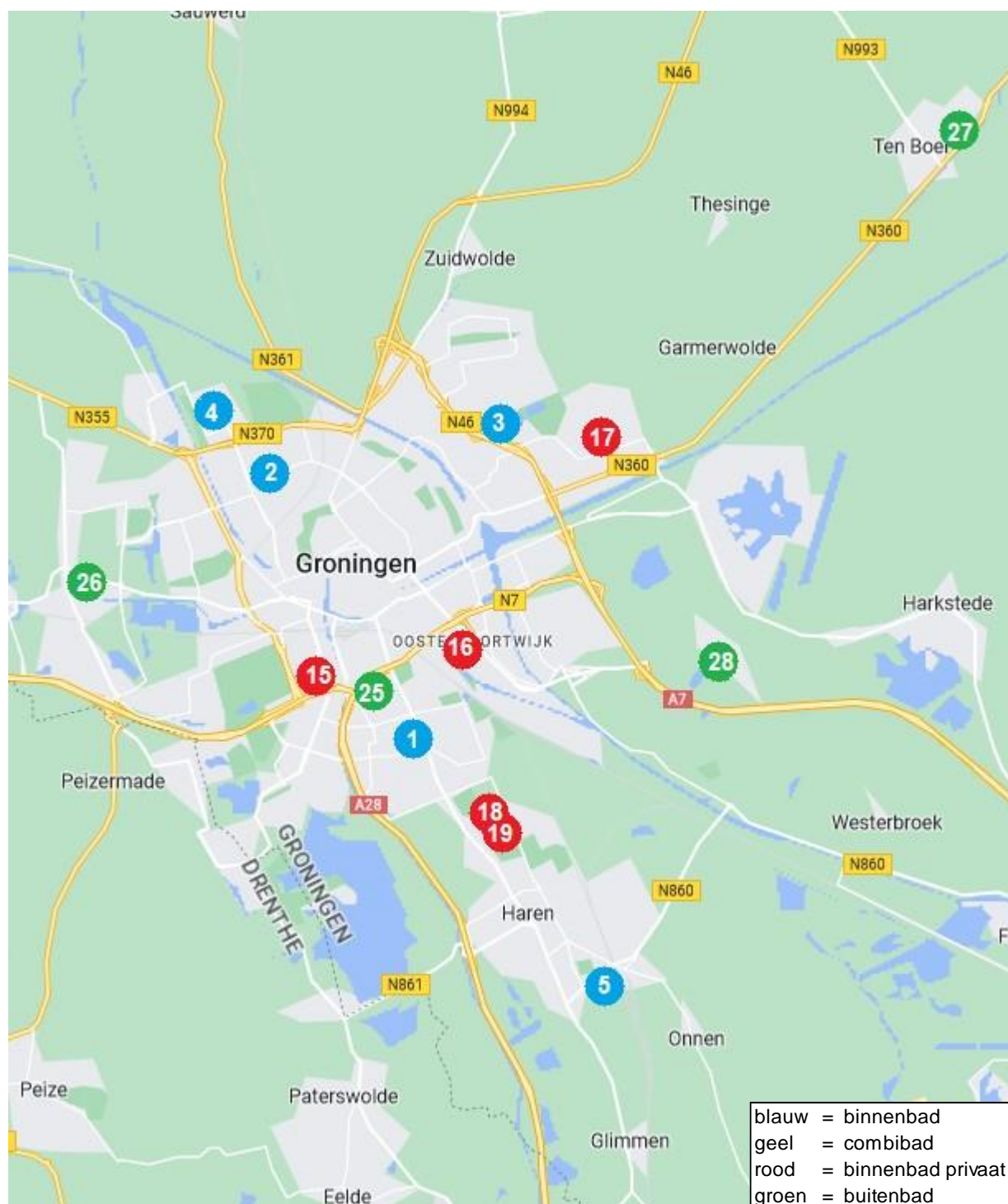
Tenslotte zijn er ontwikkelingen op de Zernike Campus (gebiedsdeel West). Naast de plannen die momenteel voor de nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum worden gemaakt, wordt er aan de ontwikkeling van studentenhuisvesting gewerkt. Het streven is om in 2024 400 woonunits voor (met name internationale) studenten te bouwen. Voorts wordt er momenteel een gebiedsvisie voor de Zernike Campus opgesteld.

4.4 Trends en ontwikkelingen maatschappij, sport en accommodaties

Er zijn verschillende landelijke trends en ontwikkelingen, die van invloed kunnen zijn op de behoefte aan sportaccommodaties. Bijlage 5 bevat een overzicht daarvan. Waar van toepassing en relevant wordt ook op lokale trends en ontwikkelingen ingegaan.

5. Zwembaden

Dit hoofdstuk gaat over de zwembaden (zie de volgende figuur). Daarbij wordt op alle soorten zwembaden ingegaan (gemeentelijk en niet-gemeentelijk, overdekt en onoverdekt), maar ligt de nadruk op de overdekte zwembaden die eigendom zijn van de gemeente en op de studentensportaccommodatie.

figuur 5.1: zwembaden gemeente Groningen

5.1 Aanbevelingen

Dit hoofdstuk start met de aanbevelingen. Daarna volgt de analyse, die daaraan ten grondslag ligt.

5.1.1 Helperzwembad, De Parrel, Karding en Scharlakenhof

Afweging

Zoals in hoofdstuk 3 is aangegeven, zijn de beleidskaders van de gemeente belangrijk voor de afwegingen die zij dient te maken bij het beantwoorden van de vraag, hoe de resultaten van de analyse in maatregelen worden vertaald. Die 'vertaling' is immers geen wiskundige exercitie, maar afhankelijk van de beleidskeuzes c.q. afwegingen van de gemeente. Kort samengevat blijkt uit paragraaf 3.1 onder andere, dat de gemeente het belangrijk vindt dat al haar inwoners kunnen sporten en bewegen. Tegelijkertijd hecht zij ook veel waarde aan accommodaties die voldoen aan de behoeften van de sporters, financieel verantwoord zijn en optimaal worden benut.

Om te bepalen hoe de gemeente met de knelpunten in de verhouding tussen vraag en aanbod moet omgaan, dient zij de volgende vragen te beantwoorden:

1. In hoeverre wil de gemeente de uren beschikbaar stellen, die verenigingen op basis van hun wensen en ambities vragen?

De extra uren die de verenigingen in de huidige situatie vragen, betreffen vooral uren ten behoeve van trainingsactiviteiten. Daarbij gaan de verenigingen voor hun leden uit van een bepaald aantal trainingen per week en een bepaalde tijdsduur per training. De gemeente kan ervoor kiezen om het aantal trainingen per week en de tijdsduur per training voor elke vereniging gelijk te houden en geen 'extra' uren te accommoderen. Het is overigens niet gezegd, dat de gewenste extra uren verband houden met de trainingsfrequentie en/of trainingsduur. Het is immers ook mogelijk, dat een ledengroei tot een extra behoefte leidt. Dit is hier niet het geval.

Op basis van de beleidsuitgangspunten ligt het voor de hand, dat de gemeente in principe de behoefte van de verenigingen zo goed mogelijk wil invullen.

2. In hoeverre hebben verenigingen/huurders 'voorrang' op activiteiten van Sport050 voor individuele bezoekers?

De drukste momenten in de zwembaden – met name in de 25-meterbaden – zijn de doordeweekse namiddagen en avonden. Vooral vanaf 17.00 uur hebben zowel de verenigingen, als de exploitant behoefte aan zwemwater voor hun activiteiten. In de huidige situatie is onvoldoende 25-meterbadwater aanwezig om alle verenigingen op de gewenste momenten de gewenste uren te bieden. De gemeente kan daarom de keuze maken om het activiteitsaanbod van de exploitant op die momenten te beperken en daarvoor in de plaats de verenigingen een plek te bieden. Dat is echter nadelig voor het aanbod van vooral banen zwemmen en in mindere mate doelgroepactiviteiten en zwemlessen.

Op basis van het beleid is het uitgangspunt, dat de behoeften van verenigingen en individuele bezoekers beide moeten kunnen worden geaccomodeerd. Als verenigingen voorrang krijgen, gaat dat ten koste van individuele zwemmers. Dat is niet de bedoeling. Beide bezoekersgroepen moeten voldoende mogelijkheden hebben om te zwemmen.

3. In hoeverre wil de gemeente de door verenigingen gevraagde tijden honoreren?

Hoewel uit de enquête blijkt dat slechts één vereniging graag 1 uur per week 25-meterbadgebruik naar een andere dag en tijd wil verplaatsen, is dat binnen de bestaande roosters niet mogelijk zonder dat daarvoor activiteiten van de exploitant moeten wijken (zie de vorige vraag). Als de gemeente dat laatste niet wil, is meer in algemene zin de vraag of zij bereid is om meer zwemwater te creëren, ten einde het gebruik door verenigingen op de meest gewilde tijdstippen (en eventueel de meest gewilde locaties) te kunnen laten plaatsvinden.

Het zorgen voor meer zwemwater om verenigingen op de meest gewilde tijdstippen te kunnen laten zwemmen, gaat in tegen het uitgangspunt om het beschikbare zwemwater zo goed mogelijk te benutten. Op de meeste dagen worden de 25-meterbaden na 22.00 uur (en soms al na 21.00 uur) niet meer gebruikt. Uiteraard is de late avond over het algemeen geen gewild moment, maar het is wel mogelijk.

4. In hoeverre wil de gemeente ambities van verenigingen op het gebied van topsport en talentontwikkeling honoreren?

In het verlengde van de eerste vraag/afweging kunnen verenigingen ambities hebben die verder reiken dan de breedtesport. Bij meer prestatieve sport horen niet alleen extra trainingsuren, maar soms ook andere, betere en/of grotere accommodaties. Op basis van haar beleid dient de gemeente te bepalen in welke mate zij daarin wil voorzien. Concreet gaat het daarbij vooral om de vraag of een zwembad geschikt moet zijn voor regionale, landelijke en/of internationale zwemwedstrijden en om de vraag in hoeverre de activiteiten en ambities van met name TriVia van een volgens de KNZB passende accommodatie moeten worden voorzien.

Op basis van het beleid kan niet exact worden bepaald, tot op welke hoogte de gemeente voor faciliteiten voor topsport en talentontwikkeling moet zorgen. Dit is een separate afweging.

5. In hoeverre is de gemeente bereid om extra 25-meterbadwater te realiseren ten behoeve van de zwembehoefte op vooral de doordeweekse avonden, als dat tot een lagere bezetting van de zwembaden leidt?

De bezetting (het gemiddelde aantal bezoeken per vierkante meter zwemwater) van drie van de vier zwembaden is momenteel matig tot slecht. Ook is voor de activiteiten van de exploitant nu geen extra zwemwater nodig. Dat houdt in dat extra 25-meterbadwater alleen wordt gerealiseerd ten behoeve van de extra zwembehoefte van de verenigingen en die concentreert zich op bepaalde momenten in de week. Vanzelfsprekend kan een exploitant dat water ook voor extra activiteiten benutten, maar op basis van de huidige situatie is dat niet nodig. Op langere termijn verandert dat laatste echter: dan is ook extra zwemwater voor banen zwemmen nodig.

Gezien het belang dat wordt gehecht aan een zo goed mogelijke bezetting van het zwemwater, ligt het niet voor de hand om uitsluitend voor de extra behoefte van de verenigingen extra zwemwater te realiseren. Dat is anders op het moment dat dit zwemwater ook nodig is voor de extra behoefte van andere activiteiten en dat is op langere termijn het geval.

6. In hoeverre is de gemeente bereid om de zwemlesgroepjes iets groter te maken en beter te vullen?

In de huidige situatie is het gemiddelde aantal leerlingen per lesgroepje aan de lage kant en daadwerkelijke aantal bezoeken per lesgroepje nog wat lager. Het moet dus mogelijk zijn om de groepsbezetting te verbeteren.

Gezien de bestaande wachtlijsten, de wens om het beschikbare zwemwater zo goed mogelijk te benutten en de praktijk in veel andere zwembaden ligt het voor de hand om het aantal leerlingen per lesgroepje inderdaad te verhogen. Dit zorgt er namelijk voor, dat de verwachte toename van de behoefte volledig kan worden geaccomodeerd en dat het zwemwater beter wordt benut. De ervaring leert dat dit zeker niet ten koste van de kwaliteit van de lessen hoeft te gaan.

Mogelijke maatregelen

De afwegingen leiden tot de conclusie, dat er extra 25-meterbadwater nodig is. Dat was in het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) ook het geval. Op basis van de bestaande behoefte aan extra uren gaat het daarbij op korte termijn om circa twee extra banen 25-meterbadwater. Het realiseren van dit extra zwemwater dient in Groningen-stad te gebeuren. Daar zijn de knelpunten en de behoefte immers het grootst, zowel op korte als op langere termijn. Op basis van de behoefte voor de korte termijn leidt het uitbreiden van een van de bestaande zwembaden met een 25-meterbad van minstens vijf banen tot een aanzienlijke overcapaciteit. Het ligt derhalve meer voor de hand om het aantal banen van een bestaand 25-meterbad uit te breiden. Logischerwijs gebeurt dat normaal gesproken alleen bij vervangende nieuwbouw. Concreet: het huidige 25-meterbad van Kardinghe heeft zes banen. Voor het nieuwe bad kan dan voor acht banen worden gekozen. Daarmee wordt de capaciteit van het 25-meterbad met $\frac{1}{3}$ deel vergroot. Verenigingen en andere huurders kunnen daarmee tijdens hun uren meer leden laten sporten en datzelfde geldt voor de exploitant op de overige uren. Bovendien is daarmee qua afmetingen sprake van een B-accommodatie met betrekking tot zwemwedstrijden.

Op langere termijn zijn door de verwachte toename van de zwembehoefte nog eens twee banen 25-meterbadwater nodig. Dat betekent dat het vervangen van het huidige 25-meterbad van Kardinghe door een 25-meterbad met 10 banen passend is voor de toekomstige behoefte. Qua afmetingen is dan sprake van een A-accommodatie met betrekking tot zwemwedstrijden.

Uiteraard kan er ook voor worden gekozen om hier twee 25-meterbaden van te maken (bijvoorbeeld één met zes en één met vier banen), maar dan is hooguit sprake van een C-accommodatie voor zwemwedstrijden.

Hoewel meer capaciteit ook voor meer zwemlesklanten kan zorgen, bestaat er *vanuit het oogpunt van de voor de behoefte benodigde capaciteit* op korte en op langere termijn geen reden om het wedstrijdbad langer dan 25 meter te maken, tenzij de gemeente wil dat er ook voor waterpolowedstrijden sprake is van een B-accommodatie. Dan moet het bad namelijk minstens 33 meter lang (en 25 meter breed) zijn, maar dat zorgt voor enige overcapaciteit. Datzelfde geldt nog sterker voor een wedstrijdbad met een lengte van 50 meter, ook als dat bad bijvoorbeeld zes banen breed zou zijn. Weliswaar kunnen er andere redenen zijn om toch een langer zwembad te realiseren, zoals extra aantrekkingskracht voor prestatiegerichte zwemmers en meer zwem- en waterpolowedstrijden (al dan niet op een hoger niveau). Een 50-meterbad heeft echter ook nadelen in het gebruik. Een dergelijke afweging valt buiten het bestek van dit onderzoek. Puur vanuit capaciteitsoogpunt ligt het minder voor de hand om hiervoor te kiezen.

5.1.2 Willem-Alexander Sportcentrum

Afweging

Kort samengevat blijkt uit paragraaf 3.2, dat de ACLO en het Sportcentrum van de RUG en Hanzehogeschool Groningen een veelzijdig, toegankelijk en kwalitatief goed aanbod willen bieden, dat studenten en medewerkers stimuleert om te sporten en bewegen.

Om te bepalen hoe met de knelpunten in de verhouding tussen vraag en aanbod moet worden omgegaan, dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. In hoeverre wil Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de uren beschikbaar stellen, die verenigingen op basis van hun wensen en ambities vragen?

De extra uren die de verenigingen vragen, betreffen vooral uren ten behoeve van trainingsactiviteiten. Daarbij gaan de verenigingen voor hun leden uit van een bepaald aantal trainingen per week en een bepaalde tijdsduur per training. Er kan voor worden gekozen om het aantal trainingen per week en de tijdsduur per training voor elke vereniging gelijk te houden en geen 'extra' uren te accommoderen. Het is overigens niet gezegd, dat de gewenste extra uren verband houden met de trainingsfrequentie en/of trainingsduur. Het is immers ook mogelijk, dat een ledengroei tot een extra behoefte leidt. Dat lijkt ten dele het geval te zijn.

Op basis van de beleidsuitgangspunten ligt het voor de hand, dat Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen in principe de behoeften van de verenigingen zo goed mogelijk wil invullen. In de huidige situatie moet zij door de beperkte zwemcapaciteit de balans tussen onderwijs-, verenigings- en individueel gebruik van het zwembad bewaken. Mede om die reden geldt een beperking van het aantal trainingsuren per vereniging, waarvoor zij capaciteit wil bieden. Indien er in de toekomst voldoende capaciteit is, kan ervoor worden gekozen om meer uren beschikbaar te stellen.

2. In hoeverre hebben verenigingen 'voorrang' op activiteiten vanuit het onderwijs?

Behoudens de uren voor individuele kaarthouders (banen zwemmen) wordt het zwembad overdag volledig door het onderwijs gebruikt. Het is niet bekend in hoeverre het bad dan ook altijd daadwerkelijk 'gevolgd' is, maar momenteel heeft het onderwijs op die momenten het alleenrecht op het gebruik van het bad.

Het ligt niet voor de hand dat dit wordt gewijzigd, ook als het bad in de huidige praktijk niet altijd daadwerkelijk wordt gebruikt. Dat geldt te meer, daar het niet de uren betreft waarop de meeste verenigingen behoefte aan zwemwater hebben. Die behoefte is er immers vanaf circa 17.00 uur.

3. In hoeverre hebben verenigingen 'voorrang' op activiteiten voor individuele kaarthouders?

Hoewel het zwembad op de doordeweekse avonden vooral door verenigingen wordt gebruikt, zijn er ook uren voor banen zwemmen door individuele kaarthouders. In de huidige en toekomstige situatie is onvoldoende 25-meterbadwater aanwezig

om alle verenigingen op de gewenste momenten de gewenste uren te bieden. Er kan daarom de keuze worden gemaakt om het banen zwemmen op die momenten te beperken en daarvoor in de plaats de verenigingen een plek te bieden.

Het voorrang geven van verenigingen aan individuele kaarthouders is nadelig voor de zwemmogelijkheden van de individuele kaarthouders, die bovendien ook behoefte aan extra capaciteit hebben. Het ligt daarom niet voor de hand om de uren van de verenigingen ten koste van het banen zwemmen uit te breiden.

4. In hoeverre wil Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de door verenigingen gevraagde tijden honoreren?

Een vereniging heeft aangegeven niet tevreden te zijn over de momenten waarop de huidige uren (9 per week) zijn ingeroosterd. Binnen het bestaande rooster is het niet mogelijk om daar verandering in aan te brengen, tenzij er met de uren van andere verenigingen of van het banen zwemmen wordt 'geruild'.

Vanuit het uitgangspunt dat het beschikbare zwemwater zo goed mogelijk moet worden gebruikt, ligt het niet voor de hand om hiervoor extra zwemwater te creëren. Bovendien wordt het zwembad op zaterdagochtend en zondag niet gebruikt, al zijn dat zeer waarschijnlijk niet de tijden waar de vereniging tevreden mee zal zijn.

5. In hoeverre is Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen bereid om extra 25-meterbadwater te realiseren ten behoeve van de zwembehoefte op vooral de doordeweekse avonden, als dat tot een lagere bezetting van het zwembad leidt?

Bij gebrek aan bezoekers is niet bekend wat de huidige bezetting (het gemiddelde aantal bezoeken per vierkante meter zwemwater) van het zwembad is. Er zijn echter geen signalen die erop wijzen, dat er vanuit het onderwijs momenteel extra zwemwater nodig is. Dat betekent dat extra 25-meterbadwater wordt gerealiseerd ten behoeve van de extra zwembehoefte van de verenigingen en voor extra capaciteit voor banen zwemmen door individuele kaarthouders. Die activiteiten concentreren zich op bepaalde momenten in de week. Vanzelfsprekend kan extra zwemwater ook voor meer onderwijsactiviteiten worden gebruikt, maar op basis van de huidige situatie is dat niet nodig.

Hoewel er belang wordt gehecht aan een zo goed mogelijke bezetting van het zwemwater, komt een eventuele uitbreiding van het zwemwateraanbod niet alleen ten goede van de extra behoefte van de verenigingen, maar ook die van de individuele (banen) zwemmers. Dat kan voldoende reden zijn om extra zwemwater te realiseren, ook als de bezetting dan wat lager wordt.

Overigens moet worden vermeld, dat de ACLO verantwoordelijk is voor de verdeling van de uren over de gebruikers. In dit geval gaat het echter om afwegingen met het oog op de benodigde capaciteit en dat laatste is de verantwoordelijkheid van Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen.

Mogelijke maatregelen

De afwegingen leiden tot de conclusie, dat er extra 25-meterbadwater nodig is. Ondanks dat er bij de verenigingen en vanuit de individuele zwemmers behoefte aan extra zwemwater bestaat, is die behoefte op korte en langere termijn niet dermate groot, dat daarmee de realisatie van een extra 25-meterbad wordt gerechtvaardigd. Dat zou namelijk voor zeer sterke overcapaciteit zorgen. Het ligt daarom meer voor de hand om voor één 25-meterbad met meer dan de huidige zes banen te kiezen. Een logisch moment daarvoor is het moment waarop sprake is van vervangende nieuwbouw. Met acht in plaats van zes banen wordt de zwemcapaciteit met $\frac{1}{3}$ deel vergroot. Verenigingen kunnen daarmee tijdens hun uren meer leden in het water laten sporten en datzelfde geldt voor het onderwijs en de individuele kaarthouders op de overige uren. Bovendien is daarmee qua afmetingen sprake van een B-accommodatie met betrekking tot zwemwedstrijden. Vanuit het oogpunt van de benodigde capaciteit is er geen reden om het wedstrijdbad langer dan 25 meter te maken, tenzij het de bedoeling is dat er ook voor waterpolowedstrijden sprake is van een B-accommodatie. Dan moet het bad namelijk minstens 33 meter lang en 25 meter breed zijn. Dit zorgt echter voor flink wat extra zwemwater. Datzelfde geldt voor een bad met een lengte van 50 meter. Uiteraard kunnen er redenen zijn om wel meer extra zwemwater te realiseren dan vanuit het oogpunt van capaciteit nodig is, maar dat is een andere invalshoek dan in dit onderzoek.

Gezien het bouwjaar van het sportcentrum (2005) is vervangende nieuwbouw normaal gesproken voorlopig niet aan de orde. Het ligt daarom voor de hand om de focus vooralsnog te leggen op de 'roosterpuzzel' en de 'voorrangsregels' voor het gebruik van het zwembad. Daarnaast bestaat er in de gemeentelijke zwembaden op doordeweekse dagen overdag nog ruimte voor extra gebruik. Dat geldt onder andere voor banen zwemmen door individuele sporters. Daarbij is De Parrel op slechts circa twee kilometer afstand van het sportcentrum gelegen. Tevens kan ingeval van nieuwbouw van een gemeentelijk zwembad bij het bepalen van de benodigde capaciteit desgewenst rekening worden gehouden met de behoefte vanuit de studentensport (zowel van verenigingen als van individuele kaarthouders).

5.1.3 Koppelkansen gemeentesport en studentensport

Zowel vanuit de gemeentelijke zwembaden als bij het 'studentenzwembad' op de Zernike Campus is op korte en langere termijn behoefte aan extra zwemwater. Daarbij gaat het vooral om 25-meterbadwater. Zeker voor de studentensport ligt het niet voor de hand om een nieuw en groter 25-meterbad te bouwen, zolang het bestaande sportcentrum bestaat.

Er liggen wel kansen bij de voorgenomen nieuwbouw van sportcentrum Karding. Wanneer de behoefte aan extra zwemwater vanuit de studentensportverenigingen en de individuele kaarthouders met de behoefte aan extra zwemwater in de gemeentelijke zwembaden wordt gecombineerd, leidt dat tot nieuwe mogelijkheden. In dat geval is er vanuit het oogpunt van capaciteit namelijk bestaansrecht voor een 25-meterbad met 12 banen. Daarbij kan er ook voor worden gekozen om die 12 banen over twee 25-meterbaden te verdelen, bijvoorbeeld twee keer zes banen. Het is ook mogelijk om die twee 25-meterbaden met elk zes banen 'aan elkaar te plakken', waardoor een 50-meterbad met zes banen ontstaat. Dit biedt extra mogelijkheden voor met name verenigingssport, maar voor de meeste andere activiteiten en vanuit het perspectief van de exploitatie verdienen twee 25-meterbaden juist de voorkeur. Dat geldt ook indien in het 50-meterbad een keerwand wordt geplaatst, waardoor het bad desgewenst in twee 25-meterbaden kan worden verdeeld.

Een uitgebreide beschouwing van deze keuze valt buiten het bestek van dit onderzoek, maar de optie van een 50-meterbad door de combinatie tussen 'gemeentesport' en 'studentensport' is een nieuwe invalshoek ten opzichte van het capaciteitsonderzoek van 2019/2020. Die komt uiteraard voort uit het feit, dat de studentensportvoorzieningen toen niet expliciet in het onderzoek zijn meegenomen en nu wel.

Hiermee is overigens niet gezegd, dat zwemverenigingen en individuele zwemmers die nu het studentenzwembad gebruiken verplicht naar Karding moeten overstappen. Het realiseren van extra capaciteit bij Karding zorgt echter wel voor meer capaciteit in de zwembaden van de stad (en gemeente) als geheel. In die zin is het een kans voor het totale zwemmen in Groningen, waarbij studenten uiteraard wel welkom zijn in de gemeentelijke zwembaden.

5.2 Begrippen zwembassins

Voor een goed begrip van de tekst van de analyse in de volgende paragrafen is het van belang om enkele termen nader toe te lichten. Er zijn verschillende soorten zwembassins, die van elkaar verschillen qua onder andere lengte, breedte, diepte, vorm en watertemperatuur. Bij de beschrijving van de zwembaden in paragraaf 5.3 worden diverse soorten bassins benoemd, zoals 'wedstrijdbad', 'doelgroepenbad', 'instructiebad' en 'recreatiebad'. Die namen doen wellicht vermoeden dat die bassins alleen voor de activiteiten kunnen worden gebruikt, die in de naam naar voren komen. Dat is niet het geval. Een wedstrijdbad wordt namelijk niet alleen voor zwemwedstrijden gebruikt, maar ook voor banen zwemmen en les zwemmen. In een doelgroepenbad vinden niet alleen doelgroepactiviteiten plaats en een instructiebad wordt niet uitsluitend voor zwemlessen (zweminstructie) gebruikt. Tot slot kunnen sommige doelgroepactiviteiten en zwemlessen in een recreatiebad worden aangeboden. Dit betekent uiteraard niet dat elk bassin voor alle zwemactiviteiten geschikt is (zo kunnen zwemwedstrijden niet in een recreatiebad plaatsvinden), maar wel voor meer activiteiten dan de naam doet vermoeden. Als het in het rapport gaat over wedstrijdwater wordt daarom niet specifiek op zwemwater voor wedstrijden gedoeld, maar op wedstrijdwater in de vorm van een 25- of 50-meterbad, dat voor meerdere activiteiten kan worden gebruikt. Dat geldt ook voor de andere typen zwemwater.

5.3 Huidig aanbod

5.3.1 Gemeentelijke zwembaden

De gemeente Groningen is eigenaar van verschillende overdekte en onoverdekte zwembaden.⁹ Bijlage 6 bevat een overzicht van het voorzieningenaanbod van die baden.¹⁰ Daaruit blijkt dat vooral Kardinge een wat grootschaliger karakter heeft en onder meer over een recreatiebad beschikt, terwijl De Parrel en het Helperzwembad wat eenvoudiger zijn en over twee bassins beschikken. Ook bij de buitenbaden is dat verschil zichtbaar: De Papiermolen is duidelijk groter dan De Blinkerd en Zwembad Hoogkerk, die beide overigens geenszins kleine openluchtbaden zijn.

Zoals in 5.3.3 zal blijken, zijn de overdekte zwembaden behoorlijk goed over de gemeente verspreid: in het noorden, oosten en zuiden van Groningen-stad en in Haren. Dat betekent dat er in het oostelijke deel (rond Ten Boer) geen binnenbad aanwezig is. De afstanden naar Kardinge, De Beemden (in Bedum) en zwemschool Aqua Groningen zijn met maximaal 10 kilometer echter beperkt (zie 5.3.3). Voor de openluchtzwembaden geldt iets vergelijkbaars: in de stad (De Papiermolen) en in het westen (Zwembad Hoogkerk) en oosten (De Blinkerd) van de gemeente zijn buitenbaden aanwezig, maar in het zuidelijke deel niet. Vanuit Haren zijn De Papiermolen en Lemferdinge (in Paterswolde) echter binnen zeven kilometer bereikbaar.

In de overdekte zwembaden vinden de in dergelijke zwembaden gebruikelijke soorten activiteiten plaats:

- recreatief zwemmen: hierbij gaat het vooral om vrij zwemmen en banen zwemmen. Deze activiteiten worden door de exploitant georganiseerd;
- doelgroepactiviteiten: dit betreft activiteiten die door een instructeur worden begeleid, zoals aquasporten, fifty fit, ouder- en kindzwemmen en zwangerschapszwemmen. Deze activiteiten worden door de exploitant georganiseerd;
- les zwemmen: dit betreft vooral het ABC-zwemmen. Deze activiteiten worden door de exploitant georganiseerd, behalve in Scharlakenhof, waar de zwemlessen volledig door een externe zwemschool worden verzorgd;
- verenigingen/verhuur: de baden worden aan diverse verenigingen, onderwijsinstellingen en andere partijen verhuurd. Zij gebruiken ze onder andere voor wedstrijden, trainingen, les zwemmen, doelgroepactiviteiten en recreatief zwemmen.

In de onoverdekte zwembaden wordt zoals gebruikelijk vooral recreatief zwemmen aangeboden, hoewel er ook soms doelgroepactiviteiten, zwemlessen en andere activiteiten zijn en er soms sprake is van verhuur.

5.3.2 Vergelijking zwemwateraanbod

Hoewel de verhouding tussen vraag en aanbod het onderwerp van dit onderzoek is, kan het interessant zijn om het gemeentelijke overdekte zwemwateraanbod in Groningen met dat in andere grote gemeenten te vergelijken. Daarom bevat bijlage 7 een vergelijking van het overdekte zwemwateraanbod van de gemeente Groningen met dat van de gemeenten Almere, Breda, Eindhoven, Nijmegen, Tilburg en Utrecht.¹¹ Deze gemeenten vormen samen met Amsterdam, Rotterdam en Den Haag de 10 grootste gemeenten van het land, maar de grootste drie wijken qua aantal inwoners te ver af van Groningen en zijn daarom niet meegenomen. Om die reden zijn ook de gemeenten die om Groningen heen liggen buiten beschouwing gelaten. De vergelijking betreft uitsluitend de reguliere, openbaar toegankelijke zwembaden. Private zwemscholen en sportcentra, die in elke grote gemeente aanwezig zijn en veelal over een klein bassin en een beperkt activiteitenaanbod beschikken, zijn derhalve buiten beschouwing gelaten.

De volgende tabel is een verkorte versie van de tabel in de bijlage. Daaruit blijkt dat Groningen en Utrecht de enige gemeenten zijn met vier binnenbaden. Dat zorgt er ook voor, dat het gemiddelde aantal inwoners per binnenbad in Groningen lager is dan dat in de zeven overige gemeenten. De inwoners van de gemeente Groningen beschikken dus over relatief veel zwembaden, die bovendien behoorlijk over de gemeente zijn verspreid (zie 5.3.1).

⁹ Bij zwembad Scharlakenhof geldt een erfpachtconstructie.

¹⁰ Het openluchtzwembad in Hoogkerk wordt daarin ook weergegeven. Het bad is weliswaar geen gemeentelijk eigendom, maar de stichting die het bad exploiteert ontvangt wel een gemeentelijke financiële bijdrage. Ook is het bad, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de baden van de diverse zwemscholen, van aanzienlijke omvang.

¹¹ In tegenstelling tot bij overdekt zwemwater bestaat er bij onoverdekt zwemwater een veel minder sterke relatie tussen het aanbod, het aantal inwoners en het (potentiële) bezoek c.q. de behoefte. Dat komt vooral doordat het bezoek van buitenbaden zeer weersafhankelijk is. Daarom is hiervoor geen vergelijking uitgevoerd.

Daarnaast zijn de Groningse binnenbaden gemiddeld van wat grotere omvang dan in Breda en Almere, maar kleiner dan in Tilburg, Utrecht, Nijmegen en vooral Eindhoven. In het geval van Eindhoven komt dat uiteraard door de aanwezigheid van het zeer omvangrijke Nationaal Zwemcentrum De Tongelreep. Ook zonder Eindhoven ligt het aantal vierkante meters zwemwater per binnenbad in Groningen echter onder het gemiddelde en de mediaan.

Tevens beschikt Groningen per 100 inwoners over net iets minder overdekt zwemwater dan gemiddeld, maar het verschil is klein. Dat geldt ook in vergelijking met Tilburg en Utrecht, terwijl Breda en Almere duidelijk minder zwemwater dan Groningen bieden. Alleen het aanbod in Nijmegen en Eindhoven is flink wat groter. Uit de uitsplitsing per type zwemwater blijkt, dat Groningen vooral over relatief wat minder water in de vorm van een 25- of 50-meterbassin beschikt. Daarentegen biedt geen van de andere gemeenten relatief meer instructie-, doelgroepen- en therapiewater dan Groningen. Met uitzondering van Utrecht geldt hetzelfde voor het recreatiewater.

gemeente	Groningen	gemiddelde	mediaan
inwoners (1/1/2023)	238.147	238.521	225.266
binnenbaden	4	2,7	2,5
inwoners/binnenbad	59.537	91.415	91.613
m² overdekt zwemwater/100 inwoners			
- totaal	1,13	1,16	1,16
- 25-/50-meterbadwater	0,59	0,81	0,71
- instructie-/doelgroepen-/therapiewater	0,30	0,21	0,24
- recreatiewater (excl. peuterbaden)	0,23	0,15	0,16

tabel 5.1: vergelijking zwemwateraanbod¹²¹³

Hoewel deze vergelijking verschillen in het aanbod laat zien, wordt een belangrijke factor buiten beschouwing gelaten. Dat is de behoefte. Uit eerdere onderzoeken van Synarchis blijkt namelijk, dat sommige zwembaden te groot zijn voor het aantal bezoeken. Ook verschilt het gemiddelde zwembadbezoek per inwoner per gemeente. Beslissingen over zwemwatercapaciteit dienen dan ook niet zo zeer op een vergelijking van het aanbod met andere gemeenten, maar op de daadwerkelijke behoefte te worden gebaseerd. Dat is precies waarom de gemeente wil weten hoe vraag en aanbod op elkaar zijn afgestemd.

5.3.3 Zwemvoorzieningen in de omgeving

De mate waarin in de omgeving andere zwemvoorzieningen aanwezig zijn, heeft invloed op de behoefte die het Helperzwembad, De Parrel, Kardingse en Scharlakenhof moeten 'accommoderen'. Bijlage 8 bevat een overzicht van de zwembaden in en om de gemeente Groningen en bijlage 9 toont de ligging van die baden.¹⁴ Het gaat om de baden die vanaf het centrum van Groningen, Haren en/of Ten Boer binnen 20 minuten of 20 kilometer met de auto kunnen worden bereikt. De meeste bezoekers van zwembaden zijn namelijk niet bereid om langer en verder te reizen, zo blijkt uit eerdere onderzoeken van Synarchis. Dat geldt zeker wanneer er binnen dat gebied al flink wat baden aanwezig zijn.

Naast de vier overdekte zwembaden die eigendom zijn van de gemeente, zijn er in de gemeente Groningen vele zwemscholen aanwezig. Een deel van hen beschikt zelf over een instructiebad, terwijl een ander deel gebruikmaakt van een bassin bij bijvoorbeeld een onderwijsinstelling, een fitnesscentrum of een zorginstelling. Zij bieden vooral zwemlessen aan. Daarnaast is er het zwembad in het Willem-Alexander Sportcentrum, maar dat richt zich vooral op studenten (zie 5.3.4).

Buiten de gemeente vormt De Beemden in Bedum vooral voor inwoners van Ten Boer en omgeving een alternatief. In mindere mate geldt dat ook voor Dubbelslag in Delfzijl, maar dat heeft duidelijk een beperkter voorzieningenaanbod dan De Beemden. Voor inwoners van Haren en omgeving is Aqualaren het dichtstbijzijnde reguliere alternatief.

¹² Hierbij is het zwemwateroppervlak van peuterbaden buiten beschouwing gelaten, omdat dit de cijfers anders te veel vertekent. Die bassins zijn namelijk niet goed vergelijkbaar met de andere, diepere bassins.

¹³ Het gemiddelde wordt berekend door het totaal van alle getallen te delen door het aantal getallen. De mediaan vormt het midden van een oplopende reeks cijfers. In tegenstelling tot het gemiddelde wordt de mediaan daardoor nauwelijks door eventuele 'uitschieters' beïnvloed.

¹⁴ Het betreft de zwemvoorzieningen die toegankelijk zijn voor 'reguliere' bezoekers en dus niet om baden die onderdeel zijn van campings, hotels en dergelijke en uitsluitend voor eigen gasten of leden zijn bedoeld.

Zo zijn er in de omgeving flink wat zwembaden in verschillende soorten en maten aanwezig. Vanwege de afstand (circa 42 kilometer vanaf het centrum van Groningen) is De Welle in Drachten niet in het overzicht opgenomen. Het is echter wel het enige zwembad in de drie noordelijke provincies met een overdekt 50-meterbad en een RTC op het gebied van zwemmen in Noord-Nederland. Voor topsporters is dat aantrekkelijk, vandaar dat het toch wordt genoemd. In de nieuwbouw van De Welle, die naar verwachting in 2025 gereed is, is overigens ook een 50-meterbad voorzien.

Wat betreft het onoverdekte zwemwater zijn er flink wat alternatieven voor de buitenbaden in de gemeente Groningen. Zo is Lemferdinge in Paterswolde voor inwoners van het zuidelijke deel van de gemeente vrij dichtbij en in iets mindere mate geldt dat ook voor De Leemdobben in Vries. Inwoners van Ten Boer en omgeving beschikken niet alleen over De Blinkerd, maar zijn ook relatief snel bij de baden in Loppersum, Middelstum en Slochteren. Daarnaast beschikken de baden in Hoogezand, Assen en Leek over onoverdekt zwemwater, al is dat minder ruim bemeten dan in De Papiermolen, De Blinkerd en Zwembad Hoogkerk. Overigens zijn er ook recreatieplassen, maar die hebben een ander karakter dan een openluchtbad.

Op basis van het voorgaande luidt de conclusie, dat de vier Groningse binnenbaden flink wat ‘concurrentie’ van met name zwemscholen ondervinden. Daarnaast zijn er vooral voor inwoners aan de randen van de gemeente diverse alternatieven voor handen. Dat betekent dat mag worden verwacht, dat het overgrote deel van de bezoekers van de vier binnenbaden in de gemeente Groningen woonachtig is. De exploitanten van de baden, de KNZB en eerder uitgevoerde onderzoeken bevestigen dat. Daaruit blijkt namelijk dat De Parrel en het Helperzwembad vooral door inwoners van de omliggende wijken van beide baden worden bezocht en dat Scharlakenhof met name bezoekers uit Haren ontvangt. Kardinging trekt vooral inwoners uit het noordoostelijke deel van de stad Groningen, maar ontvangt meer dan De Parrel en het Helperzwembad ook bezoek uit andere delen van de stad/gemeente en uit de omliggende gemeenten. Overigens trekken de openluchtzwembaden in de gemeente voornamelijk bezoek uit de omliggende wijken c.q. dorpen, hoewel ze door hun ligging – en in het geval van De Papiermolen ook hun omvang – op aardig wat bezoek van buiten de gemeente mogen rekenen.

5.3.4 Willem-Alexander Sportcentrum

Het studentensportcentrum van de RUG en de Hanzehogeschool Groningen beschikt over een wedstrijdbad van 25 x 15,4 meter (zes banen) met een gedeeltelijk beweegbare bodem, een diepte van maximaal 2,60 meter en een watertemperatuur van 27 graden.

Het bad wordt vooral gebruikt voor individuele studentensport, studentensportverenigingen en medewerkers en opleidingen van de onderwijsinstellingen. Ook worden er zwemlessen gegeven.

Als zwemvoorziening voor (voornamelijk) het onderwijs en de studentensport heeft het bad een min of meer zelfstandige positie en is er niet direct sprake van concurrentie. Uiteraard kunnen individuele studenten en verenigingen ook gebruikmaken van de gemeentelijke en andere zwembaden in de omgeving. Uit verhuurgegevens van Sport050 blijkt, dat de studentensportverenigingen geen gebruikmaken van de zwembaden van Sport050 (behoudens incidenteel gebruik).

5.4 Bezoek en bezetting

5.4.1 Bezoekontwikkeling

Bijlage 10 bevat de bezoekcijfers van de overdekte zwembaden in de afgelopen jaren. Daarbij dienen enkele opmerkingen te worden gemaakt:

- de cijfers van 2020 en 2021 zijn niet weergegeven, omdat die jaren vanwege de maatregelen in het kader van Covid-19 niet representatief zijn;
- ondanks verzoeken van de gemeente heeft de exploitant van zwembad Scharlakenhof geen bezoekcijfers van 2019 en 2022 beschikbaar gesteld. Vanuit het in 2019/2020 uitgevoerde onderzoek zijn wel cijfers van eerdere jaren bekend. Het huidige aantal bezoeken is vermoedelijk niet hoger dan in 2018, want dat is in veel soortgelijke baden ook niet het geval.

Uit de bezoekcijfers blijkt dat het aantal bezoeken van het Helperzwembad, De Parrel en Kardinging in 2022 substantieel lager was dan in de voorgaande jaren. Vergeleken met 2019 scheelt het in totaal 28%. De ontwikkeling per type bezoek varieert van

-10% voor les zwemmen tot -47% voor doelgroepen. Sport050 heeft aangegeven dat dit deels niet zo zeer het gevolg is van een afname van de behoefte, maar van de nasleep van de Corona-periode en een daling van het aantal uren waarop die activiteiten worden aangeboden. Dat laatste heeft te maken met het feit, dat Sport050 gedurende enige tijd te kampen heeft gehad met een tekort aan instructeurs en toezichthouders. In die zin is het bezoek van 2022 minder representatief voor de behoefte aan zwembad. Dit laat onverlet dat het bezoek van de drie zwembaden vergeleken met 2019 duidelijk is afgenomen.

Voor de verenigingen en andere huurders vormt het tijdelijke personeelstekort geen verklaring voor de afname van het bezoek ten opzichte van 2019 met 31%. Zij maken immers over het algemeen geen gebruik van instructeurs en toezichthouders van Sport050. Daarnaast blijkt uit de verhuurgegevens, dat het totale aantal verhuurde uren in de zwembaden in 2022 slechts 7% lager was dan in 2019. Het bezoek van verenigingen en andere huurders wordt niet geteld maar door de exploitant geraamd, aangezien zij per uur en niet per bezoeker betalen. Dat betekent dat de daling van het bezoek voor het grootste deel door een lagere raming en niet door een daadwerkelijke afname van het aantal uren wordt veroorzaakt.

Tot slot valt bij De Parrel op, dat er na 2016 een aanzienlijke verschuiving van het bezoek van les zwemmen en doelgroepen naar verenigingen/verhuur is geweest. Dat heeft vooral te maken met een wijziging van de wijze waarop het (verenigings)bezoek van het bad wordt gecategoriseerd. Het totale aantal bezoeken van het bad in de periode 2016 – 2019 is immers vrij stabiel.

5.4.2 Bezetting

Een belangrijke indicator voor de verhouding tussen vraag en aanbod is de bezetting. Dat is het gemiddelde aantal bezoeken per vierkante meter zwembadoppervlak per jaar.¹⁵ Voor grootschalige overdekte zwembaden als Kardinge geldt een bezetting van circa 250 bezoeken per vierkante meter als een voldoende bezetting. Het bad wordt dan goed gebruikt, maar er is nog ruimte voor extra bezoek. Voor wat kleinschaligere overdekte zwembaden als het Helperzwembad, De Parrel en Scharlakenhof is dit bij circa 225 bezoeken per vierkante meter het geval.

De volgende tabel toont de bezetting van de zwembaden in de afgelopen jaren. Daaruit blijkt dat de bezetting van het Helperzwembad en De Parrel matig is. Dat geldt niet voor Kardinge, want de bezetting van dat zwembad ligt dicht in de buurt van de zojuist vermelde 250 bezoeken per vierkante meter. In 2022 was dit weliswaar niet het geval, maar om de zojuist vermelde redenen is het cijfer in dat jaar minder representatief. De bezetting van Scharlakenhof is ronduit slecht. Dit alles betekent dat er ruimte is voor extra bezoek, met name in de zwembaden met een matige of slechte bezetting.

bezetting	2016	2017	2018	2019	2022
Helperzwembad	160	160	168	150	109
De Parrel	196	189	186	186	135
Kardinge	231	242	239	244	175
Scharlakenhof	80	84	91		

tabel 5.2: gemiddeld aantal bezoeken per vierkante meter zwembadoppervlak per jaar

5.4.3 Willem-Alexander Sportcentrum

Van het zwembad in het Willem-Alexander Sportcentrum zijn geen bezoekcijfers bekend. Dat komt doordat het vooral door studenten, studentensportverenigingen, medewerkers en opleidingen van de twee betrokken onderwijsinstellingen wordt gebruikt. Zij betalen met een abonnement, per uur of maken er gratis gebruik van. Ook het bezoek van de zwemlescursussen wordt niet geregistreerd. Op basis van het rooster kan wel iets over het gebruik van het bad worden gezegd. Dat gebeurt in 5.5.1.

5.4.4 Overige zwemaanbieders

Zoals in 5.3.3 is gebleken, zijn er binnen de gemeente diverse private zwemaanbieders aanwezig. Het betreft de volgende baden:

¹⁵ Hierbij wordt het zwembadoppervlak van peuterbaden buiten beschouwing gelaten, omdat het daarbij om zeer ondiepe baden met een beperkte functie gaat, die het gemiddelde anders te veel vertekenen.

- het zwembad in de W.A. van Lieflandschool in Groningen: dit is een instructiebad, waarin de groepen één keer per week zwemles krijgen. Daarnaast wordt het bad door twee zwemscholen gehuurd:
 - Zwemschool Franka huurt het bad op zaterdag en zondag gedurende 7,25 uur per week en biedt in die uren ABC-zwemlessen aan. De zwemschool heeft een wachtlijst van zes tot negen maanden, die (afhankelijk van de wensen) tot 12 maanden kan oplopen;
 - Zwemschool Dorien huurt het bad op doordeweekse dagen en zaterdag gedurende 25 uur per week en biedt in die uren ABC-zwemlessen en verdere opleidingen als zwemvaardigheid, snorkelen, balvaardigheid en survival aan. De zwemschool heeft een wachtlijst van drie tot vier maanden;
- het zwembad van Plaza Sportiva Euroborg in Groningen: dit is een instructiebad, dat onderdeel is van deze 'lifestyle club'. Leden van de club kunnen er zwemmen en daarnaast wordt het bad aan de Optisport Swimming Academy Groningen verhuurd. Op woensdag en zaterdag worden in totaal gedurende 6,00 uur per week ABC-zwemlessen aangeboden;
- het zwembad van Aqua Groningen in Groningen: deze zwemschool heeft een eigen instructiebad, waarin zij de hele week (behalve op zondag) zwemactiviteiten aanbiedt. Het gaat daarbij om ABC-zwemlessen, zwangerschapswemmen, babyzwemmen, puppyzwemmen, aquafit, therapiezwemmen en vrij zwemmen;
- het zwembad van de Prins Johan Friso Mytylschool in Haren: dit is een instructiebad, dat door de school wordt gebruikt en tevens aan Zwemschool Dorien wordt verhuurd. De zwemschool huurt het bad op doordeweekse dagen en zaterdag gedurende 18,5 uur per week en biedt in die uren ABC-zwemlessen en verdere opleidingen als zwemvaardigheid, snorkelen, balvaardigheid en survival aan. De zwemschool heeft een wachtlijst van drie maanden voor deze locatie;
- het zwembad van Beatrixoord in Haren: dit is een instructiebad, dat geëxploiteerd wordt door Stichting BEA en onderdeel is van het UMCG. Het bad wordt niet alleen voor revalidatiedoelinden gebruikt, maar ook voor vrij zwemmen, aquafitness en spelactiviteiten voor kinderen. Daarnaast wordt het bad aan diverse partijen verhuurd, zoals sportclub De Deurdouwers, diverse individuele personen en zwemschool Aqua4you. De zwemschool huurt het bad op zondag gedurende 9,5 uur en gebruikt het voor ABC-zwemlessen en baby-peuterzwemmen. De zwemschool heeft geen wachtlijst.

Zoals in 5.3.3 is aangegeven, bedienen deze aanbieders vooral een deel van de 'zwemlesmarkt'. Zij zijn daarmee onderdeel van het totale overdekte zwemaanbod voor de inwoners van de gemeente. Er zijn geen bezoekerscijfers van deze private partijen bekend, maar het aantal uren per week waarop ze activiteiten aanbieden geeft een indruk van hun omvang. Deze aanbieders accommoderen een deel van de zwembehoefte van de inwoners van Groningen en zijn daarvoor ook nodig. Op het moment dat zij allemaal verdwijnen, dient die behoefte immers in de gemeentelijke zwembaden te worden ondergebracht. Overigens heeft geen van deze partijen plannen om de deuren te sluiten.

5.5 Activiteitenrooster 2022 – 2023

Puur afgaande op de bezetting luidt de conclusie, dat de beschikbare zwemcapaciteit niet volledig wordt benut. Dat betekent niet per definitie dat er in elk zwembad nog veel ruimte beschikbaar is, of dat er geen knelpunten kunnen zijn. De bezetting geeft immers een beeld van het totale gebruik van elk zwembad ten behoeve van alle activiteiten tezamen. Niet elk bassin is echter voor elke activiteit geschikt en niet elke activiteit kan op elk gewenst moment plaatsvinden. Zo is een recreatiebad niet geschikt voor zwemwedstrijden en heeft het weinig zin om tijdens schooluren activiteiten voor kinderen aan te bieden. Het is derhalve van belang om bij het bepalen van mogelijke knelpunten ook aandacht te besteden aan de verschillende bassins, de diverse activiteiten en de momenten in de week waarop die activiteiten kunnen plaatsvinden.

5.5.1 Ruimte binnen rooster

Bijlage 11 bevat de reguliere weekroosters van de zwembaden. Daarin is per bassin het gebruik aangegeven voor recreatief zwemmen (blauw), doelgroepactiviteiten (geel), les zwemmen (rood), B-swim¹⁶ (paars) en verhuur aan verenigingen, scholen en andere partijen (groen). Het betreft de activiteiten die (behoudens vakanties) wekelijks plaatsvinden. Dat betekent overigens niet, dat activiteiten die niet wekelijks plaatsvinden (bijvoorbeeld verhuur voor wedstrijden) onbekend zijn of worden genegeerd.

¹⁶ Dit betreft zwemactiviteiten voor scholen. Scholen kunnen ervoor kiezen om gedurende een aantal weken in plaats van gymnastiekles een zwemprogramma te volgen. Dit vormt geen vervanging van de reguliere zwemlessen, maar is bedoeld als sportactiviteit voor de betreffende scholen.

Helperzwembad

Uit het rooster blijkt dat er op doordeweekse dagen tijdens schooluren nog enige ruimte voor extra activiteiten bestaat. Vanaf de namiddag tot en met het einde van de avond zijn beide bassins echter (vrijwel) volledig in gebruik. Dat zijn ook de uren waarop normaal gesproken de meeste behoefte aan dit soort zwemwater bestaat. In de (na)middag starten de zwemlessen, waarna er na 17.15 uur ruimte is voor banen zwemmen, een enkele doelgroepactiviteit, zwemles voor volwassenen en vooral de verenigingen en andere huurders. Net als in veel andere zwembaden in den lande hebben zowel de exploitant als de verenigingen en andere huurders in de avonduren zwemwater voor hun activiteiten nodig. Dat kan tot knelpunten leiden in de inroostering (zie ook paragraaf 5.6), alsmede wat betreft de gewenste watertemperatuur.

De Parrel

Op doordeweekse dagen bestaat in het 25-meterbad niet of nauwelijks ruimte voor extra activiteiten. In grote lijnen wordt De Parrel vanaf de ochtend gebruikt voor vrij zwemmen en banen zwemmen. Vanaf de (na)middag starten de zwemlessen, waarna de avond wordt gebruikt voor banen zwemmen en met name door de verenigingen en andere huurders. Er is een beperkt aantal uren doelgroepactiviteiten in het rooster opgenomen. Op de doordeweekse avonden is het instructiebad gedurende een beperkt aantal uren niet in gebruik. In het weekend is 's middags en 's avonds veel ruimte voor extra activiteiten beschikbaar, maar dat zijn niet de momenten waarop normaal gesproken veel behoefte aan dit soort zwemwater bestaat.

Kardinge

Op doordeweekse dagen wordt het 25-meterbad vrijwel continu gebruikt. In het instructiebad bestaat daarentegen tot de start van de zwemlessen in de (na)middag nog enige ruimte. Dat geldt ook voor de late avonduren. Voor het recreatiebad geldt grotendeels hetzelfde. Daarbij moet wel worden vermeld, dat het instructiebad en het recreatiebad op de meest gewilde tijden volledig in gebruik zijn. In het weekend is alleen op de minder gewilde uren ('s ochtends vroeg en na 17.00 uur) ruimte voor extra activiteiten en verhuur. Overdag worden de bassins dan namelijk gebruikt voor recreatief zwemmen en zwemlessen.

Scharlakenhof

Het 25-meterbad wordt redelijk intensief gebruikt, maar biedt wel meer ruimte voor extra gebruik dan in het Helperzwembad, De Parrel en Kardinge. Die ruimte bevindt zich echter vooral in de (vroeg)middag, op de wat latere avond en in het weekend en dat zijn de minder gewilde momenten. Op vrijdag wordt het bad na 17.30 uur niet meer gebruikt. Voor het recreatiebad geldt grotendeels hetzelfde, zij het dat daar vooral 's avonds nog wat meer ruimte is voor extra gebruik. Het instructiebad wordt daarentegen beperkt gebruikt en biedt derhalve nog flink wat ruimte voor extra activiteiten en verhuur. Door de geringe omvang en ondiepe, aflopende bodem zijn de mogelijkheden daartoe echter gering.

Willem-Alexander Sportcentrum

Op doordeweekse dagen overdag is het 25-meterbad beschikbaar voor individuele kaarthouders en vooral het onderwijs (de opleidingen). Daarbij geldt dat het bad vanaf 8.30 uur volledig ter beschikking van het onderwijs staat. Afhankelijk van de dag is dat tot 15.30 of 17.30 uur het geval, met uitzondering van de periode van 12.30 tot 13.30 uur. Het is niet bekend of het zwembad tijdens alle 'onderwijsuren' ook daadwerkelijk 'gevolgd' is, of dat het ook weleens leegstaat. Vandaar dat deze uren in bijlage 11 groen/wit gearceerd zijn weergegeven. Individuele kaarthouders kunnen zwemmen van 7.30 tot 8.30 uur, van 12.30 tot 13.30 uur en op dinsdag en donderdag in de namiddag. 's Avonds en op zaterdagmiddag wordt het bad door verenigingen en individuele kaarthouders gebruikt. Binnen het rooster bestaat op die momenten geen enkele ruimte voor extra gebruik. Net als bij de gemeentelijke zwembaden is het bad dan nodig voor activiteiten van verenigingen enerzijds en individuele zwemmers anderzijds. Dat kan tot knelpunten leiden. Op zaterdag is het bad tot 12.30 uur niet in gebruik en op zondag is het bad gesloten. Tot slot worden er op diverse momenten tijdens de uren voor individuele kaarthouders zwemcursussen voor het A-diploma en zwemtechniek georganiseerd. Dit gebeurt structureel.

5.5.2 Ruimte binnen activiteiten exploitant

Een behoorlijk vol rooster betekent niet per definitie, dat er geen ruimte is om extra bezoek te ontvangen. Het is immers mogelijk dat een zwembad tijdens de bestaande uren meer bezoek kan ontvangen, omdat de zwemlesgroepjes, doelgroepactiviteiten of recreatieve uren nog niet 'vol' zitten. Vandaar dat in de volgende tabel het gemiddelde aantal bezoeken per uur is weergegeven. Dat leidt tot het volgende beeld:

- ↳ recreatief zwemmen:
 - ↳ het gemiddelde bezoek per uur is laag in het Helperzwembad en De Parrel, want voor soortgelijke zwembaden zonder specifiek recreatiebad is een gemiddelde van 25 bezoeken per uur gebruikelijk. Dat betekent dat de openstelling van de twee zwembaden behoorlijk ruim is. Gezien het weekrooster mag dat ook weinig verbazing wekken: in beide baden kan van 's ochtends vroeg tot de start van de zwemlessen vrijwel onafgebroken recreatief worden gezwommen. Ook in het weekend zijn er behoorlijk wat recreatieve uren. Tevens zijn er op vrijwel alle doordeweekse avonden één of twee momenten waarop recreatief zwemmen wordt aangeboden, maar dat aantal uren is passend. Die avonden worden overigens vooral door verenigingen en andere huurders gebruikt. Het lage bezoek per uur komt derhalve vooral voort uit het ruime aanbod overdag. Met het oog op de opmerkingen in 5.4.1 over het aantal bezoeken in 2022 wordt nog opgemerkt, dat de analyse op basis van de cijfers van eerdere jaren tot dezelfde conclusie leidt;
 - ↳ het gemiddelde bezoek per uur is passend in Kardinging, want voor grotere zwembaden met een specifiek recreatiebad is een gemiddelde van 30 bezoeken per uur gebruikelijk. Ondanks dat het aantal recreatieve uren in Kardinging behoorlijk ruim is (ook overdag), is de openstelling dus passend;
 - ↳ het gemiddelde bezoek per uur is laag in Scharlakenhof. Weliswaar is er in Haren ook een recreatiebad, maar dat is niet vergelijkbaar met het bad in Kardinging. Het betreft namelijk een rechthoekig bassin zonder noemenswaardige recreatieve faciliteiten. Vandaar dat het aantal bezoeken per uur op dezelfde wijze als bij het Helperzwembad en De Parrel wordt beoordeeld. Scharlakenhof biedt vooral overdag relatief veel recreatieve uren;
- ↳ doelgroepen: in alle baden is het aantal bezoeken per uur substantieel lager dan het gebruikelijke cijfer van 20. Het aantal uren is dus ruim ten opzichte van het bezoek. Vooral in De Parrel en Scharlakenhof is dat opvallend, omdat het aanbod van doelgroepactiviteiten daar al zeer beperkt is. Daarentegen vinden in het Helperzwembad en Kardinging vooral 's ochtends flink wat doelgroepactiviteiten plaats. De bestaande uren dienen dus eerst beter te worden 'gevuld', alvorens aan uitbreiding ervan te kunnen denken. De cijfers van eerdere jaren leiden tot dezelfde conclusie;
- ↳ les zwemmen: het gemiddelde aantal bezoeken per uur zegt op zichzelf niet zo veel, want het gemiddelde aantal deelnemers per lesgroepje is veel belangrijker. Op basis van de cijfers is berekend, dat het gemiddelde aantal leerlingen per lesgroepje voor het Helperzwembad, De Parrel en Kardinging zeven à acht is. In veel zwembaden wordt van maximaal 12 leerlingen per groepje uitgegaan, waarbij in de praktijk een gemiddelde van 10 à 11 per groepje geldt. Er zijn ook zwembaden die van wat lagere aantallen uitgaan, maar met het oog op de bestaande wachtlijsten en de wens om het beschikbare zwemwater zo goed mogelijk te benutten, is dat in Groningen onwenselijk. Het moet dus mogelijk zijn om de groepsbezetting te verbeteren, te meer daar het daadwerkelijke aantal *bezoeken* per lesgroepje nog wat lager is dan het gemiddelde aantal leerlingen per lesgroepje. Blijkbaar nemen de kinderen niet aan elke les deel en/of worden lege lesplekken niet meteen opgevuld. Net als bij recreatief zwemmen en doelgroepen ligt hier dus een kans om de beschikbare capaciteit beter te benutten. In Scharlakenhof is het beeld vergelijkbaar met dat in de drie zwembaden die door Sport050 worden geëxploiteerd. Een analyse op basis van de cijfers van eerdere jaren leidt overigens tot dezelfde conclusie.

bezoek per uur	Helperzwembad	De Parrel	Kardinging	Scharlakenhof
recreatief zwemmen	12	16	30	16
doelgroepen	8	4	7	2
les zwemmen	21	22	24	16

tabel 5.3: gemiddeld aantal bezoeken per uur 2022¹⁷¹⁸¹⁹²⁰

5.6 Onvervulde behoefte

De huidige behoefte aan zwemwater blijkt niet alleen uit de bezoekcijfers en de knelpunten en/of ruimte in het rooster. Er kunnen immers capaciteitsknelpunten bestaan, die daarin niet tot uiting komen. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer een vereniging noodgedwongen structureel naar een zwembad buiten de gemeente moet uitwijken, omdat zij de door haar

¹⁷ In de berekening zijn bij het les zwemmen de uren van privélessen, lessen voor volwassenen en dergelijke buiten beschouwing gelaten, omdat zij tot een vertekening van het gemiddelde leiden.

¹⁸ Het bezoek van verenigingen/verhuur wordt niet beoordeeld, omdat dit (zoals gebruikelijk is in zwembaden) niet wordt geregistreerd maar door de exploitant wordt geraamd. Bovendien hangen de inkomsten uit verhuur niet samen met het aantal zwemmers, dat tijdens de verhuurde uren in het bad ligt. Dat laat onverlet dat de verenigingen en andere huurders zelf kunnen bekijken, of zij 'hun' uren al optimaal benutten.

¹⁹ De cijfers van Scharlakenhof zijn berekend op basis van het aantal bezoeken in 2018, aangezien de exploitant geen gegevens van recentere jaren beschikbaar heeft gesteld.

²⁰ Bij gebrek aan bezoekcijfers kan geen berekening voor het zwembad in het Willem-Alexander Sportcentrum worden gemaakt.

gewenste uren niet volledig in de Groningse zwembaden kwijt kan. Een ander voorbeeld is een vereniging met ambities op het gebied van topsport en/of talentontwikkeling. Het is mogelijk dat de daarvoor benodigde faciliteiten niet aanwezig zijn.

Om de onvervulde behoefte te achterhalen is gebruikgemaakt van de resultaten van de enquête en is met verenigingen, de KNZB, Sport050 en het Sportcentrum van de RUG en Hanzehogeschool Groningen contact gezocht. Dat heeft tot een verdieping van de bevindingen geleid.

5.6.1 Helperzwembad, De Parrel, Karding en Scharlakenhof

Uit de resultaten van de enquête blijkt, dat de meeste onderwijsinstellingen en zwemverenigingen over voldoende zwemwater beschikken. De belangrijkste zorgen van de verenigingen hebben betrekking op het regelen van voldoende bestuursleden, kader, vrijwilligers, coaches en trainers. Sinds 2019 is het ledenaantal van de meeste verenigingen stabiel gebleven, of afgenomen. Vier verenigingen geven aan een wachtlijst te hanteren, waarvan dit volgens twee van hen door een tekort aan zwemwater wordt veroorzaakt. In totaal hebben drie verenigingen behoefte aan extra zwemuren op de doordeweekse avonden, bestaande uit 6,5 uur 25-meterbadwater per week en 1 uur doelgroepenwater per week. Het is uiteraard altijd de vraag, of de verenigingen (financieel) in staat zijn om de betreffende uren te huren. De behoefte bestaat in elk geval.

Daarnaast is er één vereniging die graag op een andere dag en een ander tijdstip zwemwater wil huren dan ze nu doet. Hierbij gaat het om verplaatsing van 1 uur per week. Tevens maakt één vereniging gebruik van zwemwater buiten de gemeente Groningen. Regelmatig wordt er door afdelingen van TriVia namelijk in het 50-meterbad van De Welle in Drachten getraind. Dit heeft voornamelijk met de lengte van dat bad te maken. In Groningen is immers geen 50-meterbad niet aanwezig.

Het oordeel van de verenigingen over de faciliteiten is gemiddeld ruim voldoende. Dat geldt ook voor de onderhoudsstaat. Wel vraagt één van de verenigingen aandacht voor de kwaliteit van de aanwezige voorzieningen voor minder-validen in Karding, terwijl een andere vereniging de watertemperatuur in alle 25-meterbaden te hoog vindt.

Naast de verenigingen maken diverse onderwijsinstellingen structureel gebruik van de zwembaden. Zij geven aan geen behoefte aan extra zwemuren te hebben. Ook is verplaatsing van de bestaande uren niet nodig. Ze beoordelen de faciliteiten gemiddeld met een ruim voldoende. De staat van onderhoud scoort gemiddeld een voldoende.

De KNZB hanteert als algemeen uitgangspunt, dat het van belang is dat zwembaden voldoen aan het zwemniveau waarop de betreffende zwemverenigingen actief zijn. De wedstrijdbassins in de gemeente Groningen zijn *qua afmetingen* C-accommodaties (Karding en De Parrel), respectievelijk D-accommodaties (Helperzwembad en Scharlakenhof) voor zwemwedstrijden.²¹ Daarbij moet wel worden vermeld dat het 25-meterbad van Karding weliswaar zes banen heeft, maar net een paar centimeter te kort is voor wedstrijden. Voor wedstrijden op lager niveau wordt dispensatie aangevraagd en verkregen, maar het is niet ideaal.²² Overigens voldoen Karding en De Parrel op een aantal andere punten niet aan de eisen van een C-accommodatie.²³

Voor wedstrijden op het niveau van de hoofdklasse/eredivisie en voor het organiseren van regionale en landelijke wedstrijden is volgens de KNZB een B-accommodatie gewenst en nodig. Dat betekent onder andere, dat het bad uit minstens acht banen dient te bestaan. Een dergelijk bassin is in de gemeente Groningen – en voor zover bekend in de hele provincie Groningen – niet aanwezig. In de landelijke zwemcompetitie komt TriVia uit in de Landelijke Klasse A. Voor zwemverenigingen die regionaal actief zijn, volstaat volgens de KNZB een C-accommodatie (zes banen). Voor internationale evenementen is een A-accommodatie (10 banen) nodig, hoewel in sommige gevallen ook met een B-accommodatie (acht banen) kan worden volstaan. Los van het aantal banen hebben TriVia en de KNZB een voorkeur voor een wedstrijdbad met een lengte van 50 meter, onder andere omdat dit volgens hen meer mogelijkheden biedt. Momenteel is in de drie noordelijke provincies één overdekt 50-meterbad aanwezig: in De Welle in Drachten. In de huidige situatie maken 15 tot 20 leden van TriVia gebruik van dat bad.

²¹ Zie het Handboek Zwembaden van de KNZB voor een nadere toelichting op de classificering.

²² Bij renovatie of nieuwbouw wordt geen dispensatie meer verleend.

²³ Voor het wedstrijdzwemmen gaat het hierbij om het te kleine aantal baanlijnen, de te beperkte zitruimte rond het bad en de afwezigheid van een voorstaruimte. Voor waterpolo zijn de markeringspunten volgens de FIA reglementen in de loop der jaren dusdanig veranderd, dat beide baden daar niet meer aan voldoen.

In de waterpolocompetitie komt TriVia in de 2^e Divisie uit. Daarvoor volstaat een C-accommodatie, met een lengte van minstens 25 meter en een breedte van minstens 15 meter (zes banen). Voor wedstrijden op een hoger niveau is in elk geval een B-accommodatie, met een lengte van minstens 33 meter en een breedte van minstens 25 meter (10 banen), nodig. Voor internationale wedstrijden is dat een lengte van minstens 35 meter en een breedte van minstens 30 meter (12 banen).

5.6.2 Willem-Alexander Sportcentrum

Het aantal leden van de studentensportverenigingen is sinds 2019 toegenomen, dan wel stabiel gebleven. Die leden wonen grotendeels in Groningen-stad en dan met name in en om het centrum. Van deze vijf verenigingen hebben er twee behoefte aan extra zwembadwater. Daarbij gaat het bij de ene vereniging om 2 uur 25-meterbadwater per week. De andere vereniging vraagt 1 uur 25-meterbadwater per week extra, maar heeft in plaats daarvan liever het huidige aantal uren in een 25-meterbad dat twee banen breder is. Dat is in de huidige situatie uiteraard niet mogelijk. Een derde vereniging geeft aan, dat de huidige uren vanuit praktisch oogpunt erg onhandig zijn voor de leden en wil het liefste alle uren (circa 9 uur per week) naar gunstigere tijdstippen verplaatsen. Binnen het huidige rooster is dat niet mogelijk. Overigens gebruikt geen van de studentenverenigingen andere zwemaccommodaties, bijvoorbeeld van Sport050 of buiten de gemeente Groningen. De verenigingen beoordelen de faciliteiten en de onderhoudsstaat als voldoende.

Volgens de exploitant bestaat er ook bij de individuele zwemmers behoefte aan extra zwemwater. Hoewel er geen bezoekcijfers bekend zijn, geeft zij aan dat het tijdens de uren voor individuele bezoekers erg druk is. Alle zwembanen liggen dan vol. Indien er extra uren en/of banen beschikbaar zouden zijn, kunnen die volgens haar moeiteloos worden gevuld.

5.7 Huidige verhouding vraag en aanbod

5.7.1 Helperzwembad, De Parrel, Kardingse en Scharlakenhof

Op basis van de analyse in dit hoofdstuk kunnen enkele conclusies over de huidige verhouding tussen vraag en aanbod worden getrokken:

- ✦ het overdekte zwemwater is behoorlijk goed over de gemeente verspreid. In de delen van de gemeente zonder overdekt zwemwater zijn de alternatieven in en buiten de gemeente nabij. Binnen de gemeente valt vooral het grote aantal zwemscholen op, dat onderdak biedt aan een deel van de zwembehoefte van de inwoners;
- ✦ vergeleken met gemeenten met een soortgelijk aantal inwoners beschikt Groningen over relatief meer overdekte zwembaden, maar net iets minder overdekt zwemwater per 100 inwoners. Concreet gaat het daarbij om water in 25-/50-meterbassins. Groningen biedt wel relatief veel instructie-/doelgroepen-/therapiewater en recreatiewater. Dit zegt overigens alleen iets over het aanbod en weinig tot niets over de behoefte;
- ✦ Kardingse is het enige overdekte zwembad met een goede verhouding tussen het bezoek en het zwemwateraanbod. In het Helperzwembad en De Parrel is de bezetting matig en in Scharlakenhof slecht. Daar is dus nog flink wat ruimte voor extra bezoek beschikbaar, zij het niet op alle tijden, in alle bassins en bij alle activiteiten;
- ✦ uit de activiteitenroosters blijkt dat de 25-meterbaden op de doordeweekse dagen in de namiddag en de avonden veelal zeer intensief worden gebruikt. In mindere mate geldt dat ook voor de meeste andere bassins;
- ✦ binnen de bestaande uren van recreatief zwemmen, doelgroepactiviteiten en les zwemmen bestaat in alle zwembaden ruimte voor extra bezoek. Bij het recreatief zwemmen geldt dat vooral overdag en slechts in mindere mate voor Kardingse;
- ✦ de beschikbare ruimte c.q. overcapaciteit is vooral aanwezig:
 - tijdens schooluren en in het weekend;
 - in Scharlakenhof, het Helperzwembad en De Parrel;
 - in de instructie- en recreatiebassins;
 - bij het recreatief zwemmen, de doelgroepactiviteiten en het les zwemmen;
- ✦ volgens de verenigingen is bij hen sprake van een onvervulde behoefte van 6,5 uur 25-meterbadwater en 1 uur doelgroepenwater per week op de doordeweekse avonden. Op die momenten worden de betreffende bassins al grotendeels aan verenigingen verhuurd, of door de exploitant gebruikt om activiteiten aan te bieden. Binnen de bestaande roosters bestaat derhalve nog slechts zeer beperkt ruimte voor extra verhuur, met uitzondering van de late avonden. Ook het verplaatsen van circa 1 uur per week 25-meterbadgebruik naar een andere dag en tijd is om die reden niet eenvoudig;

- Groningen beschikt niet over een wedstrijdbad dat als B-accommodatie kan worden aangemerkt, terwijl dat volgens de KNZB wel wenselijk is vanwege het niveau waarop een deel van de leden c.q. teams van TriVia actief is, alsmede ten behoeve van het organiseren van regionale en landelijke wedstrijden. Daarbij hebben de KNZB en TriVia een voorkeur voor een 50-meterbad, dat in de drie noordelijke provincies momenteel alleen in Drachten aanwezig is en waarvan een beperkt aantal leden van TriVia gebruikmaakt.

5.7.2 Willem-Alexander Sportcentrum

Op basis van de analyse in dit hoofdstuk kunnen enkele conclusies over de huidige verhouding tussen vraag en aanbod worden getrokken:

- uit het activiteitenrooster blijkt dat het zwembad zeer intensief wordt gebruikt: er is geen ruimte voor extra gebruik beschikbaar, behalve op zaterdagochtend en op zondag;
- de studentensportverenigingen maken geen gebruik van andere zwembaden dan het zwembad in het Willem-Alexander Sportcentrum;
- volgens de studentensportverenigingen is bij hen sprake van een onvervulde behoefte van 3 uur 25-meterbadwater per week op de doordeweekse avonden. Een andere vereniging wil het liefste al haar uren (9 uur per week) naar andere tijdstippen verplaatsen;
- voor de individuele zwemmers bestaat er behoefte aan extra zwemuren en/of zwembanen.

5.8 Toekomstige situatie

5.8.1 Behoeft in 2035 en 2040

In hoofdstuk 4 zijn verschillende prognoses, trends en ontwikkelingen in kaart gebracht, die invloed op de toekomstige zwembadbehoefte kunnen uitoefenen. Op basis daarvan, alsmede aan de hand van de ontwikkeling van het zwembadbezoek in de afgelopen jaren (zie paragraaf 5.4), de gevoerde gesprekken en de resultaten van de enquête, kan die behoefte worden geraamd.

Helperzwembad, De Parel, Karding en Scharlakenhof

Per activiteitscategorïe is het beeld als volgt:

- voor het recreatief zwemmen is de toename van het aantal inwoners van belang. Daar staat echter tegenover, dat diverse trends in de maatschappij en de zwembaden een negatieve invloed op het bezoek hebben;
- voor de doelgroepactiviteiten is de stijging van het aantal volwassenen van belang. Daarnaast zorgen de trends op het gebied van maatschappij en zwembaden voor een flinke stimulans van het bezoek;
- voor de zwemlessen is vooral de ontwikkeling van het aantal kinderen in de zwemlesleeftijden van belang. Die is licht positief;
- voor het bezoek van verenigingen/verhuur is vooral de ontwikkeling van het aantal inwoners tot 18 jaar en in mindere mate het aantal volwassenen van belang. Hierbij is van belang om te vermelden, dat de leden van de meeste verenigingen in de hele gemeente, dan wel in Groningen-stad of de kern Haren woonachtig zijn. Bij enkele verenigingen wonen de meeste leden in de wijken direct om het zwembad waar in de huidige situatie gebruik van wordt gemaakt. Daarbij komen de ambities van de verenigingen, zoals die in de enquête zijn verwoord;
- voor de scholen is vooral de ontwikkeling van het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd van belang. Die is licht positief.

Op basis van het voorgaande is de toename van de zwembadbehoefte (*exclusief* de in 5.6.1 vermelde huidige onvervulde behoefte) voor 2035 en 2040 geraamd. De volgende tabel toont die toename, die zoals gebruikelijk in bezoekcijfers is uitgedrukt. Hierbij moet wel worden bedacht, dat prognoses voor jaren verder in de toekomst per definitie meer onzekerheden bevatten dan prognoses voor de korte termijn.

	2035	2040
recreatief zwemmen	24.100	29.900
doelgroepen	7.100	10.000
les zwemmen	2.700	3.900
verenigingen/verhuur	8.600	11.900
scholen	100	100
totaal	42.600	55.800
toename t.o.v. 2019	9%	12%
toename t.o.v. 2022	12%	16%

tabel 5.4: prognose toename zwembehoefte (in aantal bezoeken per jaar)

Zoals in paragraaf 4.1 al is aangegeven, is de groei van het aantal inwoners niet gelijkmatig over de gemeente verdeeld. Datzelfde geldt derhalve voor de toename van de zwembehoefte. Die toename vindt immers vooral in de gebiedsdelen West en Oost plaats. In West is de groei in drie buurten geconcentreerd, namelijk Suikerfabriekterrein, De Held en Friesestraatweg. In de overige buurten is niet of nauwelijks sprake van een toename van het aantal inwoners. Voor die drie buurten geldt, dat De Parrel het dichtstbijzijnde van de vier overdekte zwembaden zwembad is, hoewel het Helperzwembad vanaf het Suikerfabriekterrein niet heel veel verder weg is. In Oost is de groei vrijwel volledig in de buurt Meeroevers (onderdeel van Meerstad) geconcentreerd. Vanaf daar is Kardinging het dichtstbijzijnde van de vier overdekte zwembaden. Hoe de groei van de zwembehoefte (de extra bezoeken) zich precies over de vier baden gaat verdelen, kan uiteraard niet worden voorspeld. Dat zou een schijnzekerheid bieden. Wel is duidelijk, dat de groei zich vooral in De Parrel en Kardinging zal voordoen, gevolgd door het Helperzwembad.

Willem-Alexander Sportcentrum

Voor de RUG en de Hanzehogeschool Groningen zijn helaas alleen studentenprognoses tot en met 2033 beschikbaar. Dat maakt het lastiger om de behoefte in 2035 en 2040 te ramen. Ook kan die behoefte – bij gebrek aan huidige bezoekcijfers – niet in aantal bezoeken worden uitgedrukt. Op basis van de beschikbare informatie (vooral de prognoses, trends en ontwikkelingen) kan wel worden gesteld, dat de behoefte aan zwemwater voor individuele zwemmers en studentensportverenigingen in de periode tot 2035 en 2040 waarschijnlijk licht zal afnemen. Daarbij wordt aangenomen, dat het aantal studenten na 2033 op het verwachte aantal van dat jaar blijft. De lichte daling van de behoefte staat los van de huidige onvervulde behoefte (zie 5.6.2).

5.8.2 Toekomstige verhouding vraag en aanbod

Helperzwembad, De Parel, Kardinging en Scharlakenhof

Voor zover bekend zijn er in en om de gemeente Groningen geen concrete besluiten over nieuwbouw, sluiting of uitbreiding van zwembaden genomen, die voor dit onderzoek relevant zijn. Dat betekent dat de toekomstige zwembehoefte tegen de bestaande capaciteit kan worden afgezet. Dan ontstaat het volgende beeld:

- recreatief zwemmen: binnen de bestaande uren van De Parrel en het Helperzwembad bestaat, vooral overdag, nog flink wat ruimte voor extra bezoek (zie 5.5.2). Dat geldt veel minder voor Kardinging. In 2035 en 2040 is de capaciteit echter niet meer toereikend om de volledige groei te kunnen opvangen, tenzij er in de avonduren verenigingsuren worden 'opgeofferd'. Hierbij moet worden bedacht, dat het bij recreatief zwemmen niet alleen om vrij zwemmen (in een recreatiebad), maar vooral ook om banen zwemmen (in een 25-meterbad) gaat;
- doelgroepactiviteiten: in alle zwembaden is binnen de bestaande uren nog ruimte voor flink wat extra bezoek (zie 5.5.2). Daarnaast kan het aantal uren desgewenst overdag worden uitgebreid. Dit alles zorgt ervoor, dat de geraamde toename van de behoefte volledig kan worden geacommodeerd;
- les zwemmen: in alle zwembaden bestaat binnen de bestaande uren nog enige ruimte voor extra bezoek (zie 5.5.2), mits de groepsgrootte niet onnodig laag wordt gehouden. De geraamde toename van de behoefte kan dan ook volledig worden geacommodeerd;
- verenigingen/verhuur: naast de onvervulde behoefte in de huidige situatie kan de stijging van de behoefte en daarmee het aantal benodigde uren niet worden geacommodeerd. Ten opzichte van de bestaande situatie gaat het namelijk om circa 8,5 uur extra in 2035 en circa 12,0 uur in 2040;

- scholen: de geraamde toename is zeer beperkt en kan tijdens schooluren moeiteloos in elk van de vier zwembaden worden geacommodeerd.

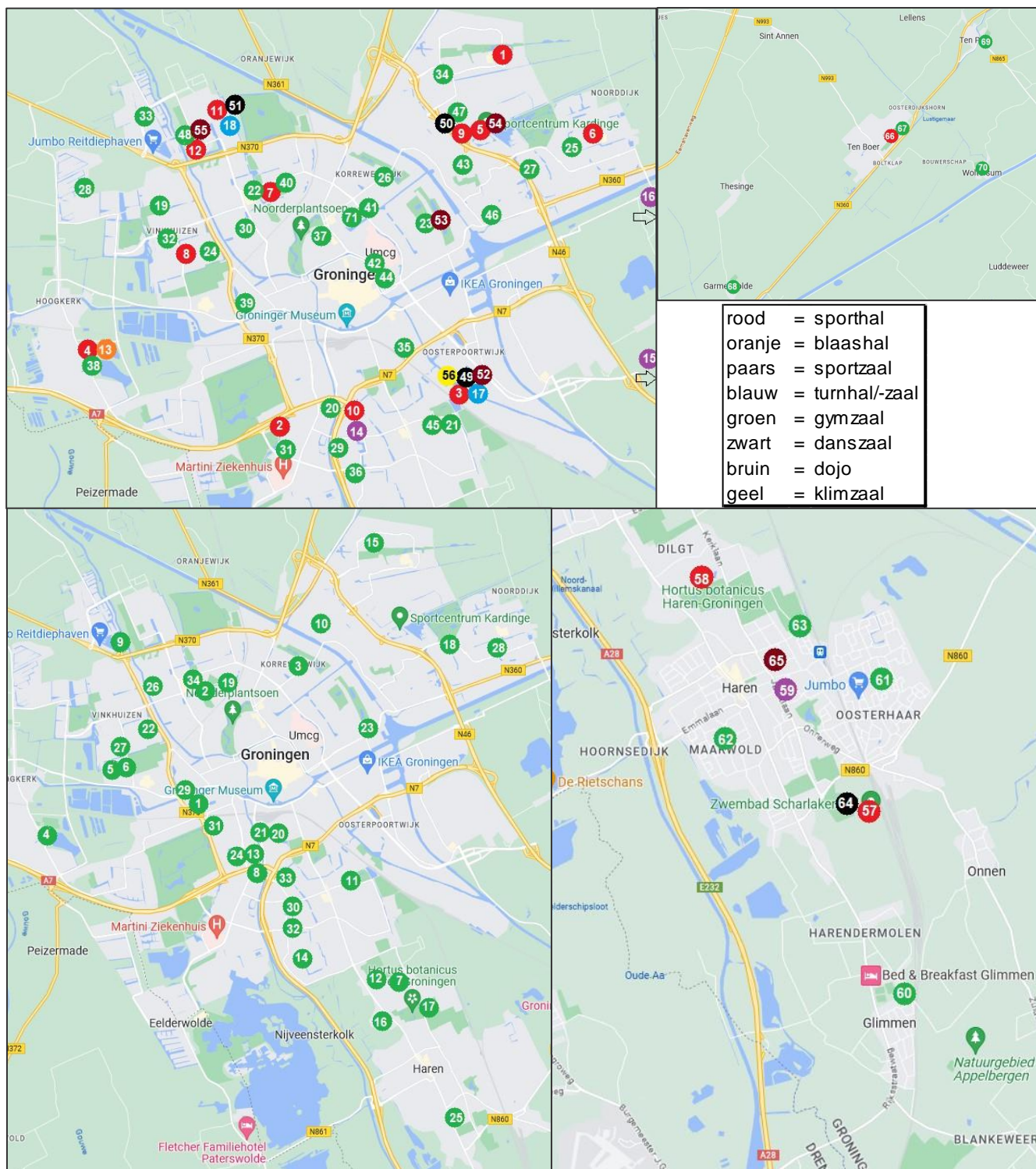
Voor de extra behoefte die niet binnen de bestaande capaciteit kan worden opgevangen, zijn ongeveer twee extra banen 25-meterbadwater nodig.

Willem-Alexander Sportcentrum

Hoewel het aantal studenten op langere termijn licht afneemt, zorgt dat er niet voor dat de huidige extra behoefte aan uren voor banen zwemmen en verenigingssport volledig verdwijnt. Dat betekent dat de bestaande capaciteit ook in de toekomst onvoldoende is om die behoefte te kunnen accommoderen.

6. Binnensportaccommodaties

Dit hoofdstuk gaat over de binnensportvoorzieningen (zie de volgende figuur). Daarbij wordt niet alleen ingegaan op de accommodaties die eigendom zijn van de gemeente en op de studentensportvoorzieningen, maar ook op enkele relevante accommodaties bij onder andere onderwijsinstellingen. Tennis-, padel- en squashaccommodaties komen in hoofdstuk 8 aan bod. Fitnessruimten in binnensportaccommodaties en fitnessscholen vallen buiten het bestek van dit onderzoek.

figuur 6.1: binnensportaccommodaties gemeente Groningen

6.1 Aanbevelingen

Dit hoofdstuk start met de aanbevelingen. Daarna volgt de analyse, die daaraan ten grondslag ligt.

6.1.1 Gemeentelijke en niet-gemeentelijke accommodaties

Afweging

Om te bepalen hoe de gemeente met de knelpunten in de verhouding tussen vraag en aanbod moet omgaan, dient zij de volgende vragen te beantwoorden:

1. In hoeverre wil de gemeente de uren beschikbaar stellen, die verenigingen op basis van hun wensen en ambities vragen?

De extra uren die de verenigingen vragen, betreffen vooral uren ten behoeve van trainingen. Daarbij gaan de verenigingen voor hun leden uit van een bepaald aantal trainingen per week en een bepaalde tijdsduur per training. De gemeente kan ervoor kiezen om het aantal trainingen per week en de tijdsduur per training voor elke vereniging gelijk te houden en geen 'extra' uren te accommoderen. Het is overigens niet gezegd, dat de gewenste extra uren verband houden met de trainingsfrequentie en/of trainingsduur. Het is immers ook mogelijk, dat een ledengroei tot een extra behoefte leidt. Dat is hier inderdaad het geval: de meeste verenigingen die extra uren vragen, hebben een wachtlijst en/of ledenstop.

Op basis van het beleid ligt het voor de hand, dat de gemeente de verenigingsbehoefte zo goed mogelijk wil invullen.

2. In hoeverre wil de gemeente de door verenigingen gevraagde tijden honoreren?

De meeste verenigingen willen op de meest gewilde dagen en tijden sporten, maar om dat te realiseren moeten flink wat accommodaties worden bijgebouwd, waarvan de capaciteit vervolgens niet goed wordt benut. Dat zou immers het gevolg zijn, als de meeste verenigingen alleen tussen grofweg 18.00 en 21.00 uur sporthalruimte zouden moeten kunnen huren.

Dit gaat in tegen het uitgangspunt om de beschikbare binnensportcapaciteit zo goed mogelijk te benutten. Binnensportaccommodaties kunnen prima ook na 21.00 uur (tot circa 23.00 uur) worden verhuurd, zo leren de ervaringen in andere gemeenten. Uiteraard is de late avond over het algemeen geen gewild moment, maar het is wel mogelijk. In Groningen worden de binnensportaccommodaties in principe tot 22.30 uur verhuurd. Verenigingen die graag tot 23.00 uur willen doortrainen, kunnen de accommodatie echter tot 23.00 uur huren.

3. Welke kwaliteit van de accommodaties stelt de gemeente als norm?

De ene sporthal heeft bijvoorbeeld een grotere sportvloer, meer vrije hoogte, modernere voorzieningen en een betere akoestiek en biedt meer faciliteiten dan de andere. Ook de leeftijd van de voorzieningen kan daarbij een rol spelen. Dat maakt sporthallen van wat mindere kwaliteit, of zonder tribune en/of horeca, echter niet meteen ongeschikt. Datzelfde geldt voor het gebruik van blaashallen voor onder meer de korfbalsport. Wat dat betreft kan ook onderscheid worden gemaakt naar type sport, het niveau waarop wordt gesport en of sprake is van trainings- of wedstrijdgebruik.

Op basis van het uitgangspunt dat de beschikbare zaalruimte zo goed mogelijk moet worden benut, ligt het voor de hand dat ook gebruik moet worden gemaakt van de capaciteit van accommodaties die niet op alle punten van topkwaliteit zijn. Bij eventuele nieuwbouw kan bij het bepalen van de afmetingen, faciliteiten en dergelijke wel rekening worden gehouden met de behoefte van gebruikers aan kwaliteit en optimale gebruiksmogelijkheden (voor trainingen en wedstrijden). Desgewenst kan overigens ook bij bestaande voorzieningen worden verkend, of toevoeging van faciliteiten mogelijk is.

4. In hoeverre wil de gemeente uren van gymzalen en/of sportzalen naar sporthallen verplaatsen?

Gezien de beperkte afmetingen, de leeftijd van flink wat zalen en het ontbreken van faciliteiten als een tribune of horeca biedt een gymzaal of sportzaal normaal gesproken minder kwaliteit en mogelijkheden dan een sporthal. Dat maakt een gymzaal of sportzaal echter niet per definitie ongeschikt: er kan een verschil zijn tussen wens en noodzaak. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt naar type sport, het niveau waarop wordt gesport, de leeftijd van de sporters en het type gebruik (voor wedstrijden of trainingen). Voor kinderen kunnen de trainingen bij sommige sporten bijvoorbeeld prima in een gymzaal of sportzaal plaatsvinden, terwijl dat voor topsport en volwassenen anders kan zijn.

Op basis van het uitgangspunt dat de beschikbare zaalruimte zo goed mogelijk moet worden benut, ligt het voor de hand dat ook gebruik moet worden gemaakt van de capaciteit in gymzalen en sportzalen. Het verdient dan ook geen aanbeveling om het gebruik zo veel mogelijk naar sporthallen te verplaatsen. Op basis van de door de verenigingen opgegeven wensen zou dan namelijk één sporthal extra nodig zijn.²⁴

5. In hoeverre wil de gemeente grenzen stellen aan het aantal verschillende accommodaties, waarover een vereniging wordt 'verspreid'?

In de huidige situatie maken sommige verenigingen van flink wat verschillende accommodaties gebruik. Vanuit het oogpunt van een zo goed mogelijke bezetting van de bestaande capaciteit is dat begrijpelijk. Voor de verenigingen heeft dat echter enkele belangrijke nadelen, zoals minder binding tussen de leden onderling en trainers die van de ene naar de andere accommodatie moeten reizen. In het verlengde hiervan kan de vraag worden gesteld, of van verenigingen uit bijvoorbeeld de stad Groningen mag worden gevraagd om structureel ruimte in een sporthal in Ten Boer of Haren te huren. Het is overigens niet reëel om *elke* huurder slechts in *één* accommodatie onder te brengen, want dat betekent onherroepelijk dat er extra voorzieningen moeten worden gebouwd en de bezetting van de accommodaties afneemt.

Eenzijds is het van belang om de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk te benutten. Anderzijds is het wenselijk om bij het inplannen van het gebruik rekening te houden met de nadelen van het spreiden van een vereniging over te veel accommodaties. Dat betekent niet dat elke vereniging een vast thuishonk moet hebben, omdat dat tot veel extra benodigde accommodaties en een slechte bezetting daarvan leidt.

6. In hoeverre wil de gemeente de uren die verenigingen ongewild buiten de gemeentegrenzen huren binnen de gemeente onderbrengen?

Momenteel worden vooral ten behoeve van zaal hockey flink wat uren in accommodaties buiten de gemeente Groningen gehuurd. Indien deze uren binnen de gemeente moeten worden ondergebracht, zorgt dat voor een aanzienlijke extra behoefte aan met name de sporthalcapaciteit. Het betekent echter ook dat men in de eigen gemeente kan sporten, waarmee de reisafstanden voor de meeste leden (en eventueel hun ouders) worden beperkt.

Op basis van het zo goed mogelijk benutten van de beschikbare capaciteit ligt het niet voor de hand om puur voor zaal hockey extra sporthalcapaciteit in de vorm van een sporthal te realiseren, ook niet als het huidige gebruik buiten de gemeentegrenzen plaatsvindt. Er is echter wel een andere mogelijkheid (zie de mogelijke maatregelen).

7. In hoeverre wil de gemeente de uren die verenigingen bij onderwijsorganisaties en andere private partijen huren binnen de eigen accommodaties onderbrengen?

Momenteel wordt er behoorlijk wat gebruikgemaakt van voorzieningen bij/van onder andere het Gomarus College, het Alfa College, andere scholen, Stichting BEA en dorps huizen.

Het ligt voor de hand om deze capaciteit te blijven gebruiken, omdat er anders een aanzienlijke extra druk op de gemeentelijke capaciteit ontstaat. Daarbij moet wel aandacht worden besteed aan eventuele (substantiële) verschillen in tarieven.²⁵ Op het moment dat deze capaciteit verdwijnt, ontstaat echter wel een probleem. Daarbij gaat het vooral om de situatie waarin een sporthal bij een onderwijsinstelling of private partij niet meer door verenigingen kan worden gebruikt.

8. In hoeverre wil de gemeente de huidige uitgangspunten voor het inroosteren uitbreiden?

In het kader van 'Beter Benutten' geldt voor het verhuren van de binnensportaccommodaties een aantal uitgangspunten. Zo worden sporthallen uitsluitend als geheel en niet meer per zaaldeel verhuurd.²⁶ Ook worden uren aangesloten (geen 'gaten' in het rooster) en per half uur verhuurd. Dit alles komt de efficiëntie van het rooster en het gebruik ten goede. Mede op basis van de praktijk in andere gemeenten kunnen hieraan de volgende uitgangspunten worden toegevoegd:

- a. structureel gebruik gaat voor incidenteel gebruik;

²⁴ De 38 gymzaaluren en 14 sportzaaluren staan namelijk gelijk aan 22 sporthaluren.

²⁵ Dit onderwerp valt buiten het bestek van dit onderzoek, maar is voor de betreffende verenigingen wel relevant.

²⁶ Tenzij een vereniging die bijvoorbeeld een zaaldeel huurt meteen een andere vereniging meebrengt die de andere zaaldelen huurt.

- b. wedstrijdgebruik gaat voor trainingsgebruik (in het weekend, dan wel gedurende de hele week);
- c. verenigingen die een accommodatie gedurende het hele seizoen wensen te huren, gaan voor op verenigingen die dat alleen tijdens de winterperiode willen doen;
- d. er geldt een ondergrens voor het aantal sporters, dat tijdens de piekuren in een sporthal aan het sporten is. Weliswaar betalen verenigingen per uur, maar veel gemeenten vinden het belangrijk dat er zo veel mogelijk mensen in hun accommodaties sporten en zeker op de meest gewilde tijden. Soms wordt dit instrument ook ingezet om te voorkomen dat verenigingen meer uren huren dan ze nodig hebben, bijvoorbeeld omdat ze bang zijn om 'hun' uren te verliezen. Gezien de huidige situatie lijkt dit in Groningen overigens niet of nauwelijks het geval te zijn. Voor topsport kan desgewenst een uitzondering worden gemaakt, omdat de aantallen sporters daarbij vaak lager zijn dan bij breedtesport.

Met het oog op het zo goed mogelijk benutten van de beschikbare capaciteit ligt het in de rede om enkele uitgangspunten voor het inroosteren toe te voegen die daaraan bijdragen.

9. In hoeverre wil de gemeente onderscheid maken tussen het verhuurtarief tijdens de daluren en het tarief gedurende de piekuren?

Er zijn gemeenten die voor gebruik op de meest gewilde tijdstippen een hogere prijs in rekening brengen, terwijl de minder gewilde uren, bijvoorbeeld aan het einde van de avond, goedkoper zijn. Dit zorgt ervoor dat verenigingen worden gestimuleerd om na te gaan of ze echt niet op de minder gewilde tijden kunnen sporten, waardoor de beschikbare capaciteit nog beter wordt benut.

Dit is een afweging die meer betrekking heeft op het tarievenbeleid en daarmee een separate discussie vormt, die niet in dit onderzoek dient te worden beslecht.

10. In hoeverre wil de gemeente ambities van verenigingen op het gebied van topsport en talentontwikkeling honoreren?

In het verlengde van de eerste vraag/afweging kunnen verenigingen ambities hebben die verder reiken dan de breedtesport. Bij meer prestatieve sport horen niet alleen extra trainingsuren, maar soms ook andere, betere en grotere accommodaties.

Op basis van het beleid kan niet exact worden bepaald, in welke mate de gemeente voor faciliteiten voor topsport en talentontwikkeling moet zorgen. Dit is een separate afweging.

Mogelijke maatregelen

Op basis van de afwegingen blijft op korte termijn sprake van een duidelijk knelpunt met betrekking tot de sporthalcapaciteit voor verenigingen. De in 2024 te openen sportzaal De Groenewei biedt voor sommige sporten (en de behoefte aan extra uren) al een oplossing, maar voor andere sporten zijn de afmetingen van een sporthal nodig. *Exclusief* de uren voor zaalhockey zijn op basis van de behoefte aan extra uren op korte termijn bijna twee sporthallen in Groningen-stad nodig.²⁷ Op langere termijn zijn dat er bijna drie, dus één extra ten opzichte van de korte termijn.²⁸ Qua locatie dient daarbij rekening te worden gehouden met de spreiding van de bestaande sporthallen over de stad en de (geplande) woningbouw aan de west- en oostzijde van de stad. Het verdient aanbeveling om bij nieuwbouw uit te gaan van zowel trainings- als wedstrijdgebruik. Dat zorgt immers voor betere gebruiksmogelijkheden. Hierbij gaat het onder meer om de afmetingen en aanwezige faciliteiten.

Daarnaast kan een mogelijke (kwaliteits)aanpak voor de langere termijn de volgende zijn: in de stad is een groot aantal gymzalen gelegen. Dat zorgt weliswaar voor een zeer goede spreiding van binnensportaccommodaties, maar de meeste gymzalen zijn van beperkte omvang en hebben geen aanvullende faciliteiten. Een flink deel van de gymzalen is ook behoorlijk op leeftijd. Dat biedt mogelijkheden. Op het moment dat in een wijk of in twee aangrenzende wijken bijvoorbeeld twee of drie verouderde gymzalen staan, kan worden overwogen om die door één sporthal of sportzaal te vervangen. Dit heeft nauwelijks gevolgen voor de spreiding van de binnensportvoorzieningen, maar biedt wel een stuk kwaliteit en bovenal: meer mogelijkheden voor de verenigingen. Hier zijn onder andere in de gemeente Delft goede ervaringen mee opgedaan. Daar

²⁷ Hierbij is uitgegaan van de huidige behoefte aan extra sporthaluren (exclusief zaalhockey), omdat de huidige behoefte aan overige uren in de bestaande accommodaties kan worden ondergebracht. Op basis van de afwegingen is geen rekening gehouden met verplaatsing van uren van gymzalen/sportzalen naar sporthallen.

²⁸ Hierbij is uitgegaan van geraamde toename van de behoefte aan sporthaluren.

werken de afdelingen voor onderwijshuisvesting en sport nauw samen en worden daarmee de behoeften en vervangingsplannen vanuit onderwijs en sport goed op elkaar afgestemd. In Groningen gebeurt dat ook. Zo worden er in het 'Integraal toekomstperspectief accommodaties bewegingsonderwijs en binnensport' (oktober 2021) diverse koppelkansen in beeld gebracht.

Een aanzienlijk deel van de door verenigingen gevraagde extra uren in sporthallen en sportzalen betreft zaalhockey. Daarnaast zijn er de uren die nu buiten de gemeente Groningen worden gehuurd, waarbij het ook om zaalhockey gaat. Het landelijke beeld is dat het vaak lastig is om voldoende ruimte voor deze sport te vinden, te meer daar het om een relatief korte periode van ongeveer 12 weken in de winter gaat. In die periode is echter sprake van een zeer sterke piek in de behoefte aan sporthalruimte. De meeste gemeenten zijn niet bereid om *puur* voor zaalhockey een extra sporthal te bouwen. Het is immers lastig om een sporthal gedurende de overige weken met andere sporten te 'vullen', als die in de periode van grofweg medio november tot medio februari niet in de accommodatie terecht kunnen.

Om deze reden kiezen steeds meer hockeyverenigingen voor een eigen blaashal, bestaande uit één of meerdere zaalhockeyvelden. Momenteel staan er al circa 45 blaashallen bij hockeyverenigingen in Nederland en dat aantal groeit snel. In veel gevallen gaat het om grote(re) verenigingen met meer dan 1.000 leden. Dat is ook de omvang van GHBS (circa 1.900 leden) en Hockeyclub Groningen (voorheen GHHC) (circa 1.250 leden). Er zijn echter ook kleinere verenigingen met een blaashal. Voor zover bekend staat de dichtstbijzijnde blaashal vanuit Groningen bezien in Leeuwarden (ruim 700 leden). GHBS heeft vergevorderde plannen voor de realisatie van een blaashal. Overigens hoeft een dergelijke blaashal niet alleen door de betreffende vereniging te worden gebruikt. Zo worden blaashallen vaak ook door de KNHB gehuurd voor het spelen van wedstrijden en mogelijk kunnen er ook andere hockeyverenigingen gebruik van maken. Daarnaast is onderwijsgebruik mogelijk. Zo wordt de blaashal van Hockeyclub Rotterdam tijdens schooluren voor bewegingsonderwijs gebruikt.

Ook in het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) was de conclusie dat er extra sporthalcapaciteit nodig is. Tevens is toen de mogelijkheid van een blaashal als oplossing voor de behoefte aan zaalhockeyruimte vermeld.

6.1.2 Studentensportaccommodaties

Afweging

In de binnensportruimten van het ACLO Sportcentrum en het Willem-Alexander Sportcentrum is geen ruimte voor extra gebruik beschikbaar, behalve in het weekend. De huidige extra behoefte van 11 sporthaluren per week betreft echter de doordeweekse avonden. Dat geldt ook grotendeels voor de individuele behoefte aan extra uren en voor de 45 uur per week, die momenteel in verschillende gemeentelijke gymzalen wordt gehuurd. Op langere termijn wordt deze extra behoefte nog iets groter.

Om te bepalen hoe hiermee dient te worden omgegaan, moeten de volgende vragen worden beantwoord:

1. In hoeverre wil Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de uren beschikbaar stellen, die verenigingen op basis van hun wensen en ambities vragen?

De 11 extra sporthaluren per week die de verenigingen nu vragen, betreffen vooral uren ten behoeve van trainingsactiviteiten. Daarbij gaan de verenigingen voor hun leden uit van een bepaald aantal trainingen per week en een bepaalde tijdsduur per training. Er kan voor worden gekozen om het aantal trainingen per week en de tijdsduur per training voor elke vereniging gelijk te houden en geen 'extra' uren te accommoderen. Het is niet gezegd, dat de gewenste extra uren verband houden met de trainingsfrequentie en/of trainingsduur. Het is immers ook mogelijk, dat een ledengroei tot een extra behoefte leidt. Dat lijkt ten dele het geval te zijn.

Op basis van de beleidsuitgangspunten ligt het voor de hand, dat Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen in principe de behoeften van de verenigingen zo goed mogelijk wil invullen. In de huidige situatie moet zij door de beperkte binnensportcapaciteit de balans tussen onderwijs-, verenigings- en individueel gebruik bewaken. Mede om die reden geldt een beperking van het aantal trainingsuren per vereniging, waarvoor zij capaciteit wil bieden. Indien er in de toekomst voldoende capaciteit is, kan ervoor worden gekozen om meer uren beschikbaar te stellen.

2. In hoeverre hebben verenigingen 'voorrang' op activiteiten vanuit het onderwijs?

De binnensportvoorzieningen worden overdag vrijwel volledig door het onderwijs gebruikt. Hoewel niet duidelijk is of de accommodaties dan ook altijd werkelijk 'gevolgd' zijn, heeft het onderwijs op die momenten het alleenrecht op het gebruik.

Het ligt niet voor de hand dat dit wordt gewijzigd. Dat geldt te meer, daar het niet de uren betreft waarop de meeste verenigingen behoefte aan binnensportruimte hebben. Die behoefte is er immers vanaf circa 17.00 uur.

3. In hoeverre hebben verenigingen 'voorrang' op activiteiten voor individuele kaarthouders?

Hoewel de accommodaties op de doordeweekse avonden vooral door verenigingen worden gebruikt, zijn er op sommige momenten ook groepslessen en cursussen voor individuele kaarthouders. Dat gebeurt overigens grotendeels overdag, maar af en toe ook 's avonds in de danszaal of één van de gymzalen. Dat kan 'botsen' met de behoeften van verenigingen. Er kan daarom voor worden gekozen om het individuele gebruik op die momenten te beperken en daarvoor in de plaats de verenigingen een plek te bieden.

Het voorrang geven van verenigingen aan individuele kaarthouders is nadelig voor de sportmogelijkheden van de individuele kaarthouders, die bovendien ook behoefte aan extra capaciteit hebben. Het ligt daarom niet voor de hand om de uren van de verenigingen ten koste van het individuele gebruik uit te breiden.

4. In hoeverre wil Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de uren die verenigingen ongewild in gemeentelijke accommodaties huren bij de studentensportaccommodaties onderbrengen?

Momenteel wordt door verschillende verenigingen in totaal circa 45 uur per week ruimte in gymzalen van de gemeente gehuurd. Indien deze uren in de studentensportaccommodaties moeten worden ondergebracht, betekent dit dat de verenigingen niet meer van de gemeentelijke voorzieningen gebruik hoeven te maken. Daar staat tegenover dat er in dat geval een aanzienlijke extra behoefte aan gymzaalcapaciteit in het ACLO Sportcentrum moet worden geaccommodeerd. Bovendien zorgt het ervoor dat de bezetting van de gemeentelijke gymzalen afneemt, juist op die momenten waarop er in die gymzalen meer dan voldoende ruimte aanwezig is. Het is dus niet zo dat de studentensportverenigingen ruimte 'inpikken', die anders meteen door niet-studentensportverenigingen kan worden ingevuld.

Op basis van het voorgaande, alsmede het uitgangspunt om de beschikbare ruimte zo goed mogelijk te benutten, ligt het niet voor de hand om puur vanwege de vermelde circa 45 uur gebruik van gemeentelijke gymzalen extra binnensportruimte in het ACLO Sportcentrum te realiseren.

Zoals in 5.1.2 is vermeld, is de ACLO verantwoordelijk voor de verdeling van de uren over de gebruikers. In dit geval gaat het echter om afwegingen met het oog op de benodigde capaciteit en dat laatste is de verantwoordelijkheid van Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen.

Mogelijke maatregelen

De nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum biedt een goede gelegenheid om het voorzieningenaanbod op de behoefte af te stemmen. Op basis van de afwegingen is extra capaciteit nodig. Daarbij is de behoefte aan sporthalruimte van de verenigingen op korte en langere termijn niet groot genoeg om een extra sporthal te rechtvaardigen. Er is echter ook een individuele extra behoefte, maar het is niet duidelijk hoe groot die behoefte is en of daarmee wel bestaansrecht voor een extra sporthal ontstaat.

Op het moment dat de circa 45 gymzaaluren uit de gemeentelijke gymzalen naar het ACLO Sportcentrum moeten worden overgebracht, kunnen deze uren uiteraard ook in een sporthal worden geplaatst. Daarmee ontstaat meteen een groter bestaansrecht voor een extra sporthal. Anderzijds mag serieus de vraag worden gesteld, of die gymzaaluren wel vanuit de gemeentelijke accommodaties naar de studentensportaccommodaties moeten worden overgebracht. Zoals zojuist is opgemerkt, bieden de gemeentelijke gymzalen immers over het algemeen meer dan voldoende ruimte voor het studentengebruik. Daar is momenteel dus geen sprake van een knelpunt en wordt de beschikbare capaciteit juist zo goed mogelijk benut. In die zin vormt dit een goed voorbeeld van samenwerking tussen de gemeente en de studentensport, waarvan het voor de hand ligt om die te continueren. Dat laat onverlet dat er bij de studentensportverenigingen redenen kunnen zijn om liever van de studentensportaccommodaties gebruik te maken, zoals de locatie of de lengte/breedte/hoogte van de zalen.

6.1.3 Koppelkansen gemeentesport en studentensport

Vanuit de gemeentelijke en de studentenaccommodaties voor binnensport bestaat op korte en langere termijn behoefte aan extra capaciteit en dan vooral sporthalcapaciteit. De extra behoefte vanuit de studentensport is mogelijk niet groot genoeg (afhankelijk van de individuele extra behoefte) om een extra sporthal te rechtvaardigen. In dat geval kan desgewenst aansluiting worden gezocht bij de behoefte aan extra sporthalruimte bij gemeentelijke sportverenigingen. Gebruik door studentenverenigingen kan het bestaansrecht van gemeentelijke sporthallen alleen maar verder versterken. Daarbij moet worden opgemerkt, dat een extra gemeentelijke sporthal in eerste instantie al volledig door gemeentelijke sportverenigingen kan worden gevuld. Dit is dus meer een kans op langere termijn.

Daarnaast verdient het aanbeveling om het reeds bestaande gebruik van gemeentelijke gymzalen door studentensportverenigingen te continueren en voor dat gebruik geen extra capaciteit in het ACLO Sportcentrum te realiseren. Dit is niet zo zeer een koppelkans, als wel een continuering van de huidige situatie.

6.2 Huidig aanbod

6.2.1 Gemeentelijke en niet-gemeentelijke accommodaties

In de afgelopen jaren is het binnensportaanbod in de gemeente veranderd en op korte termijn vinden ook enkele wijzigingen plaats. Hierbij gaat het om de volgende accommodaties:

- ✦ in 2020 is sportzaal De Wiardt geopend;
- ✦ in 2021 is de blaashal in Hoogkerk geopend;
- ✦ in 2022 is de gymzaal in Thesinge gesloten;
- ✦ in november 2022 is gymzaal Korreweg geopend. Deze zaal vervangt de in november 2019 door brand verwoestte gymzaal Molukkenstraat, die vrijwel op dezelfde locatie stond;
- ✦ in het eerste kwartaal van 2024 wordt gymzaal De Meet in Haren geopend. Deze zaal vervangt de gelijknamige accommodatie, die in november 2020 door brand is verwoest;
- ✦ in het eerste kwartaal van 2024 wordt sportzaal De Groenewei in Meerstad geopend;
- ✦ in 2024 wordt gymzaal Rummerinkhof in Haren gesloopt en door een nieuwe gymzaal op dezelfde locatie vervangen.

In bijlage 12 is een overzicht opgenomen van de binnensportaccommodaties van de gemeente, alsmede enkele private accommodaties die voor dit onderzoek relevant zijn, omdat ze mede aan verenigingen worden verhuurd. Ook zijn de studentensportaccommodaties (zie 6.2.3) opgenomen. Daarbij valt het volgende op:

- ✦ in Nederland veel voorkomende afmetingen van sportvloeren van sporthallen zijn 24 x 44 en 28 x 48 meter, waarbij 24 x 44 meter min of meer als een ondergrens geldt. Vier sporthallen in de gemeente voldoen daar niet aan, namelijk Beijum (22 x 44 meter), Selwerd (23 x 44 meter), Gomarus College (24 x 42 meter) en BEA/Beatrixoord (23 x 44 meter). Dat zorgt voor beperkingen ten aanzien van de uitloopruimte rondom het speelveld, het aantal speelvelden dat voor sporten als volleybal, basketbal en badminton in de betreffende hal aanwezig is en/of de mate waarin de betreffende sporthallen aan de eisen voldoen om wedstrijden te kunnen spelen;
- ✦ de vrije hoogte van de meeste sporthallen is 7,00 meter, zoals dat gebruikelijk is in 'standaard' sporthallen. Voor de meeste sporten is dit ook voldoende, maar voor sommige sporten is dat (vanaf een bepaald niveau) niet meer het geval;
- ✦ behoudens de blaashal in Hoogkerk en twee sportzalen kunnen alle sporthallen, blaashallen en sportzalen door middel van scheidingswanden in meerdere zaaldelen worden verdeeld. Dat biedt meer mogelijkheden voor gebruik door het onderwijs, maar ook door enkele sporten die niet een volledige zaal nodig hebben;
- ✦ het is gebruikelijk om per zaaldeel van twee kleedkamers uit te gaan. In zes gemeentelijke sporthallen en de sporthal van BEA/Beatrixoord is het aantal kleedkamers lager;
- ✦ vijf sporthallen zijn meer dan 40 jaar oud en datzelfde geldt voor ruim 60% van de gymzalen. Dat betekent dat de voorzieningen deels behoorlijk 'op leeftijd' zijn;²⁹
- ✦ het overgrote deel van de gymzalen (83%) is 12 x 21 meter (of kleiner). Dat is weliswaar een gebruikelijke afmeting voor oudere gymzalen, maar het is aan de krappe kant voor een deel van het huidige/moderne gebruik door verenigingen en onderwijs. Overigens krijgen de zojuist vermelde nieuw te bouwen gymzalen ruimere afmetingen;

²⁹ In het 'Integraal toekomstperspectief accommodaties bewegingsonderwijs en binnensport' (2021) wordt hier ook aandacht aan besteed.

- de sporthallen Kardinge en Gomarus College beschikken niet over een tribune. Ook is er in de sporthal van het Gomarus College geen horecavoorziening aanwezig. Het ontbreken van deze faciliteiten maakt deze accommodaties wat minder aantrekkelijk voor met name wedstrijdgebruik door verenigingen. In het geval van het Gomarus College vertaalt zich dat overigens niet in een lage bezetting in het weekend;
- ten opzichte van het aantal sporthallen en het aantal gymzalen is het aantal sportzalen beperkt. Verenigingen die niet in een gymzaal kunnen of willen sporten, kijken daarom meteen naar een sporthal. De ‘tussenmaat’ (een sportzaal) is namelijk nauwelijks aanwezig, terwijl dit voor een deel van de sporten een prima accommodatie is. Overigens wordt de in 2024 te openen sportzaal De Groenewei wat groter dan de reguliere maatvoering voor sportzalen, zodat die voor diverse sporten beter geschikt is.

Bijlage 13 toont de ligging van de in bijlage 12 vermelde accommodaties (inclusief sportzaal De Groenewei en gymzaal De Meet). Daaruit blijkt dat de sporthallen vrij goed over de gemeente zijn verspreid. Weliswaar bevindt zich niet in elke wijk en elk dorp een dergelijke accommodatie, maar in de meeste gevallen is dan wel minstens één gymzaal of sportzaal aanwezig. Daarnaast valt op dat er binnen de ‘stadsring’ van de N7, N46 en N370 slechts één sporthal aanwezig is, namelijk sporthal Selwerd. Daar staat tegenover dat er in dat gebied (en ook in de rest van de stad) een groot aantal gymzalen aanwezig is. Dit zorgt ervoor dat de afstand tussen scholen, verenigingen en andere gebruikers enerzijds en de dichtstbijzijnde binnensportvoorziening anderzijds beperkt is. Door hun geringe aantal en specifieke karakter zijn de turnaccommodaties, danszalen, dojo’s en klimzaal minder goed over de gemeente verspreid.

Overigens zijn in bijlage 12 en bijlage 13 *niet* opgenomen:

- de 34 gymzalen die eigendom zijn van onderwijsorganisaties, of permanent aan onder andere een school, een balletschool, of een vechtsportschool worden verhuurd (zie bijlage 14). Deze accommodaties worden (vrijwel) volledig voor bewegingsonderwijs, dan wel de activiteiten van één private partij gebruikt en niet structureel aan verenigingen verhuurd. Daarmee vervullen ze een belangrijke rol voor de betreffende organisaties, maar zijn ze voor dit onderzoek van minder belang. De gymzalen die eigendom zijn van onderwijsorganisaties en niet structureel aan verenigingen worden verhuurd, bieden weliswaar capaciteit voor verenigingsgebruik. Los van eventuele praktische beperkingen gaat het hierbij echter alleen om gymzalen. Zoals verderop blijkt, zijn er daarvan al meer dan voldoende aanwezig;
- de fitness- en spinningruimten in het ACLO Sportcentrum. Deze ruimtes vallen buiten het bestek van het onderzoek. Qua verenigingsgebruik wordt de spinningruimte gedurende 5 uur per week bezet;
- de studentensportaccommodatie ‘ACLO Station’. Op die locatie zijn een sportzaal en een krachthok aanwezig. Beide ruimtes hebben het karakter van een fitnessruimte en vallen daarmee buiten het bestek van dit onderzoek. Qua verenigingsgebruik is sprake van 2,5 uur circuittraining in de sportzaal, maar verder worden beide ruimten alleen door individuele kaarthouders gebruikt.

6.2.2 Vergelijking aanbod

Het vergelijken van het aantal binnensportaccommodaties met het aantal in andere gemeenten is weinig zinvol. Datzelfde geldt voor kengetallen als één sporthal per 20.000 inwoners. Een dergelijke op het aanbod georiënteerde benadering zegt namelijk niets over onder andere:

- de behoefte aan binnensportruimte;
- het type gebruik (onderwijs, verenigingen, overig);
- de kwaliteit van de accommodaties;
- het feit dat niet elke sport in elke gemeente even groot is;
- het feit dat voor de ene sport een sporthal nodig is, terwijl andere sporten ook in een sportzaal of gymzaal kunnen plaatsvinden.

Net als voor de zwembaden verdient het daarom aanbeveling om beslissingen over de binnensportcapaciteit in de gemeente Groningen niet op een vergelijking van het aanbod met andere gemeenten, maar op de daadwerkelijke behoefte aan binnensportruimte te baseren.

6.2.3 Studentensportaccommodaties

In bijlage 12 zijn de binnensportaccommodaties specifiek voor studenten vermeld. In totaal gaat het om vier sporthallen, een turnzaal, drie gymzalen, een danszaal en een dojo. Overigens bevat één van de sporthallen een klimwand en zijn de zeven squashbanen in dezelfde sporthal ondergebracht. Wat opvalt is dat twee van de vier sporthallen niet over een tribune beschikken en de gymzalen in het ACLO Sportcentrum aan de krappe kant zijn voor een deel van het huidige/moderne gebruik. Momenteel worden er plannen gemaakt voor de nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum. Met het oog op de leeftijd van die accommodatie is dat niet vreemd.

6.3 Bezetting

6.3.1 Jaarbezetting

In bijlage 15 is een overzicht opgenomen van de jaarbezetting van de in bijlage 12 opgenomen accommodaties.³⁰ De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en NOC*NSF hanteren bepaalde jaarbezettingen voor de bouw en exploitatie van binnensportaccommodaties, maar dat zijn ondergrenzen. In de praktijk wordt veelal bij een bezetting van circa 2.000 uur per jaar van een voldoende bezette sporthal of blaashal gesproken. Voor sportzalen en turnaccommodaties is dat circa 1.800 uur per jaar en voor gymzalen, danszalen, dojo's en klimzalen circa 1.600 uur per jaar.

Op basis hiervan kunnen de volgende conclusies over de bestaande situatie worden getrokken:

- de meeste sporthallen worden voldoende, ruim voldoende of goed bezet. Dat geldt vooral voor de sporthallen Europapark, Kardingse en Gomarus College. De bezetting van De Tiggelhal in Ten Boer is daarentegen matig. Dat komt vooral door het beperkte gebruik in het weekend. De sporthal in Hoogkerk heeft een slechte bezetting, hetgeen niet alleen door een laag weekendgebruik, maar ook door een gering onderwijsgebruik wordt veroorzaakt. Hetzelfde geldt voor de blaashal in Hoogkerk. Daarbij speelt echter ook een rol, dat de blaashal vooral door korfbalverenigingen wordt gebruikt en het indoorseizoen relatief kort duurt;
- de bezetting van de sportzalen is voldoende tot goed en turnhal Europapark wordt zeer goed gebruikt;
- ongeveer $\frac{2}{3}$ van de gymzalen heeft een voldoende, ruim voldoende of goede bezetting. Dat geldt zeker voor accommodaties die overdag permanent door een aangrenzende school worden gebruikt. Daar waar de bezetting minder goed is, heeft dat in sommige gevallen te maken met de ligging van de zaal in een (klein) dorp, waardoor het onderwijsgebruik beperkt is. Gymzalen in de dorpen zonder sporthal zijn noodzakelijk vanwege de wettelijke verplichting van de gemeente om voor ruimte voor bewegingsonderwijs voor de basisscholen te zorgen, ook wanneer de behoefte aan binnensportruimte verder beperkt is;
- de bezetting van gymzaal Korreweg is laag, omdat die accommodatie sinds medio november 2022 in gebruik is genomen en dus nog geen volledig jaar open is geweest. Daarnaast is de zaal in eerste instantie alleen voor onderwijsgebruik ingezet. Dit heeft een negatief effect op de jaarbezetting;
- de bezetting van de gymzalen Melisseweg is 'slechts' voldoende, omdat die zalen niet aan verenigingen en andere partijen worden verhuurd. Volgens de exploitant heeft dit met de staat van de accommodaties te maken;
- de bezetting van de meeste danszalen, dojo's en klimhallen is prima in orde. Dat geldt niet voor danszaal Scharlakenhof en dojo Goudenregenplein. De bezetting van die ruimten is zeer laag. Dat heeft zowel met het geringe onderwijsgebruik, als het beperkte verenigingsgebruik te maken;
- de bezetting van de studentensportaccommodaties is zeer hoog. Dat komt doordat zij overdag continu door de Hanzehogeschool en/of individuele kaarthouders (mogen) worden gebruikt, waarna in de avonden verenigingen en individuele kaarthouders ook voor een vrijwel permanente bezetting zorgen. Tevens is het weekendgebruik prima in orde, behoudens in de gymzaal van het Wiebengacomplex;
- ondanks meerdere verzoeken is vooralsnog helaas geen informatie over het gebruik van de sporthal, gymzaal en danszaal van het Alfa College ontvangen. Datzelfde geldt voor de gymzaal in Woltersum. Vanuit het in 2019/2020 uitgevoerde onderzoek is bekend, dat de bezetting van de sporthal van het Alfa College toentertijd goed was en die van gymzaal Woltersum laag.

³⁰ De bezettingsuren in accommodaties die uit meerdere zaaldelen bestaan, zijn naar hele haluren omgerekend. Een voorbeeld: wanneer één van de drie zaaldelen van een sporthal gedurende negen uur wordt gebruikt, staat dat gelijk aan drie hele sporthaluren ($\frac{1}{3} * 9$).

6.3.2 Piekbezetting

De bezetting van binnensportaccommodaties is niet elke week gelijk. Dat komt doordat sporten als hockey en korfbal zorgen voor een piek in het gebruik van de zalen tijdens een beperkt aantal (winter)maanden. Dat zijn immers sporten met een relatief kort indoorseizoen. Dit houdt in dat de jaarbezetting in veel gevallen geen goed beeld geeft van het gebruik in de drukste weken en maanden van het jaar (grotendeels van november tot maart). Vandaar dat ook dat gebruik in beeld moet worden gebracht. Daarbij is incidenteel gebruik buiten beschouwing gelaten, omdat dit het beeld anders vertekent.

Voor sporthallen, sportzalen en turnaccommodaties wordt veelal van een maximale bezetting van 88,5 uur per week uitgegaan, bestaande uit:

- 40 uur op doordeweekse dagen tot 16.30 uur (uitgaande van gebruik door het voortgezet onderwijs), namelijk vijf dagen van 8.30 tot 16.30 uur;
- 32,5 uur op doordeweekse dagen na 16.30 uur, namelijk vijf dagen van 16.30 tot 23.00 uur;³¹
- 16 uur in het weekend, namelijk van 9.00 tot 19.00 uur op zaterdag en van 10.00 tot 16.00 uur op zondag.

Voor gymzalen, danszalen, dojo's en klimzalen wordt veelal van een lagere maximale bezetting uitgegaan, omdat dat soort accommodaties minder goed kan worden gebruikt. Er wordt daarom uitgegaan van maximaal 63 uur gebruik per week, bestaande uit:

- 26 uur op doordeweekse dagen tot 16.30 uur (uitgaande van gebruik door het primair en/of speciaal onderwijs). Dit is conform de VNG-norm;
- 27 uur op doordeweekse dagen na 16.30 uur;
- 10 uur in het weekend.

Vanzelfsprekend kan in de praktijk sprake zijn van meer gebruik dan de maximale uren waarvan hier wordt uitgegaan. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer er in het weekend wedstrijden zijn die de hele dag duren, of indien er in een gymzaal met primair onderwijs in de namiddag flink wat gebruik is. Dit verklaart dat soms sprake is van een bezetting van meer dan 100%. Het gaat hier echter om een indicatie van een reële maximumcapaciteit.

In de praktijk geldt dat vanaf ongeveer 55% sprake is van een voldoende bezette accommodatie. Wanneer alle voorzieningen gedurende de drukste weken van het jaar slechts voor 55% bezet zijn, is dat echter geen positief teken. In de minder drukke weken is dan immers sprake van een lagere bezetting. Een passend voorzieningenaanbod heeft daarom een flink hogere piekbezetting.

Bijlage 16 toont een overzicht van de bezetting gedurende de drukste weken van het jaar in het seizoen 2022 – 2023. Op basis daarvan kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- sporthallen, blaashallen, sportzalen, turnhal:
 - de bezetting op doordeweekse dagen tot 16.30 uur varieert sterk. In de meeste accommodaties is weinig ruimte voor extra gebruik, maar dat geldt niet voor de sporthallen Beijum, De Brug, Lewenburg, De Tiggelhal, Hoogkerk en de blaashal in Hoogkerk. Daarbij moet echter worden vermeld, dat het vanuit akoestisch oogpunt niet goed mogelijk is om alle zaaldelen in de sporthallen Beijum, De Brug en Lewenburg gelijktijdig voor onderwijs te gebruiken. Dat betekent in de praktijk, dat het middelste zaaldeel van elk van die hallen tijdens onderwijsuren leegstaat en dat heeft een negatief effect op de bezetting;
 - de bezetting op doordeweekse dagen vanaf 16.30 uur (de 'verenigingsuren') is ruim voldoende tot (zeer) goed. In vrijwel alle sporthallen en de turnhal is niet of nauwelijks nog ruimte voor extra gebruik, met uitzondering van sporthal Hoogkerk en sporthal BEA/Beatrixoord. In de blaashal en de sportzalen is de bezetting ook prima in orde, al zitten deze accommodaties niet 'vol';
 - in de meeste accommodaties is het weekendgebruik (zeer) hoog, maar dat geldt niet voor sporthal Karding (geen tribune aanwezig), sporthal BEA/Beatrixoord (geen vaste verhuur in het weekend) en sportzaal Engelbert (relatief beperkte afmetingen voor een sportzaal);
 - uit het in 2019/2020 uitgevoerde onderzoek is bekend, dat de sporthal van het Alfa College vrijwel volledig bezet was;

³¹ In Groningen worden de binnensportaccommodaties in principe tot 22.30 uur verhuurd. Verenigingen die graag tot 23.00 uur willen doortrainen, kunnen echter tot 23.00 uur huren. Vandaar dat dit ook het uitgangspunt in de berekening van de bezetting is.

- de sporthallen die geen eigendom van de gemeente zijn, vervullen een belangrijke rol bij het accommoderen van de behoefte van verenigingen aan sporthalruimte. De gemeentelijke sporthallen bieden namelijk onvoldoende capaciteit om het verenigingsgebruik volledig te kunnen onderbrengen;
- gymzalen, danszalen, dojo's en klimhallen:
 - de bezetting tijdens onderwijsuren is in de meeste accommodaties prima in orde. Er is op die uren veelal nauwelijks nog ruimte voor extra gebruik. Daar waar dit nog wel het geval is, gaat het vrijwel altijd om accommodaties buiten Groningenstad;
 - de bezetting op de doordeweekse dagen vanaf 16.30 uur is zeer wisselend. Sommige voorzieningen worden dan zeer goed gebruikt, terwijl andere accommodaties vrijwel leegstaan. In het weekend is het beeld eenduidiger, want dan worden de meeste accommodaties matig tot slecht gebruikt;
 - ten aanzien van de bezetting tijdens onderwijsuren moet een voorbehoud worden gemaakt. In de praktijk blijkt soms, dat een gymzaal die geen gemeentelijk eigendom is tijdens schooluren permanent voor de veelal naastgelegen school beschikbaar is. De bezetting is dan dus zeer hoog. Dat betekent echter niet per definitie, dat de school de gymzaal altijd werkelijk gedurende de hele schooldag gebruikt. In dat geval komt dat niet in de bezettingsgegevens tot uiting. Het is mogelijk dat dit in Groningen ook voor sommige niet-gemeentelijke voorzieningen geldt, maar op basis van de beschikbare informatie kan dat niet met zekerheid worden gesteld;
 - het is mogelijk dat onderwijsinstellingen meer uren gebruiken, dan waar ze op basis van de normatieve behoefte recht op hebben. Een analyse daarvan valt buiten het bestek van dit onderzoek;
- studentensportaccommodaties:
 - de bezetting is over het algemeen zeer hoog. Tot 16.30 uur is op doordeweekse dagen immers sprake van continu gebruik door de Hanzehogeschool en/of individuele kaarthouders, terwijl vanaf het einde van de middag of begin van de avond de accommodaties volledig door verenigingen worden gebruikt. Alleen in het weekend is in sommige accommodaties nog ruimte voor extra gebruik, namelijk in de sporthal en de turnzaal in het Willem-Alexander Sportcentrum (op zaterdagochtend en zondag), de dojo in het ACLO Sportcentrum (op zondag) en de gymzaal in het Wiebengacomplex (op zaterdag en zondag).

6.4 Onvervulde behoefte

Op basis van de analyse van de bezetting, de resultaten van de enquête en contact met diverse verenigingen, sportbonden en exploitanten ontstaat een beeld van de onvervulde behoefte.

6.4.1 Gemeentelijke en niet-gemeentelijke accommodaties

Extra uren

Uit de enquête blijkt, dat 17 verenigingen/huurders een ledenstop en/of wachtlijst hebben. Daarvan zijn er 10 die de betreffende maatregel aan een gebrek aan uren binnensportruimte toeschrijven. Er zijn ook verenigingen zonder wachtlijst en/of ledenstop, die aangeven dat zij niet al hun uren in de binnensportaccommodaties kwijt kunnen. Een deel van de verenigingen wil tevens de duur en/of frequentie van de trainingen verhogen en ziet daar nu geen mogelijkheden toe. In totaal geven de verenigingen/huurders aan behoefte te hebben aan de volgende extra uren per week:

type accommodatie	uren per week
sporthal	120
sportzaal	31
gymzaal	7
dojo	2

tabel 6.1: extra uren per week binnensportaccommodaties (inclusief zaalhockey)³²

Het gaat hierbij vrijwel uitsluitend om uren op doordeweekse avonden. Voor de sporthal en sportzaal geldt, dat ongeveer 50% van de opgegeven uren zaalhockey betreft. Dat zijn uren die slechts gedurende een relatief beperkt deel van het jaar nodig zijn, aangezien het zaalhockeyseizoen vrij kort duurt. Dat laat onverlet dat er dan nog steeds circa 60 uur per week

³² Let op: de uren van de verschillende typen accommodaties zijn niet vergelijkbaar. Een uur gebruik van een gymzaal staat bijvoorbeeld gelijk aan 1/3 uur gebruik van een volledige sporthal die uit drie zaaldelen bestaat.

sporthalruimte en 15 uur per week sportzaalruimte resteren en daarbij gaat het vooral om uren voor handbal, basketbal, korfbal, volleybal, voetbal en badminton. Dat zijn sporten die geen of een korter outdoorseizoen hebben dan hockey.

De ervaring met dit soort onderzoeken leert, dat bij de *omvang* van de aangegeven extra behoefte een voorbehoud moet worden gemaakt. Soms ramen verenigingen deze uren niet alleen op basis van de bestaande situatie, maar aan de hand van hun wensen voor de toekomst. Uiteraard is dit in de enquête en de gesprekken aangegeven, maar dat laat onverlet dat het vrij lastig is om te bepalen hoe reëel de ramingen van de verenigingen precies zijn. Dat gezegd hebbende, moge duidelijk zijn dat er een aanzienlijke behoefte aan extra uren in de binnensportaccommodaties bestaat.

Overigens hebben diverse onderwijsinstellingen ook aangegeven, dat ze behoefte aan extra uren binnensportruimte hebben. Het gaat hierbij vooral om scholen in het voortgezet onderwijs. De extra behoefte bestaat uit 82 sporthaluren, 52 sportzaaluren en 114 gymzaaluren per week. Het lijkt er echter sterk op dat de scholen veelal hun huidige gebruik, dan wel het gewenste toekomstige gebruik, bij de enquête hebben ingevuld. Het aantal uren is immers bijzonder hoog. Ook geven ze soms niet duidelijk aan hoeveel zaaldelen ze gedurende deze uren nodig hebben.

Vanuit het basisonderwijs wordt een extra behoefte van 34 uur per week aangegeven. Vermoedelijk gaat het hierbij om uren boven op het wettelijk verplichte aantal uren bewegingsonderwijs, maar het kan ook gaan om scholen die nog niet de met ingang van het schooljaar 2023 – 2024 verplichte twee keer 45 minuten per week gymnastiekonderwijs aanbieden.

Verplaatsing uren

Naast de vraag om *uitbreiding* van het aantal gehuurde uren hebben verschillende verenigingen behoefte aan *verplaatsing* van bestaande uren van de ene naar de andere accommodatie, zo blijkt uit de enquête. Daarbij kunnen twee ‘soorten’ verplaatsing worden onderscheiden.

Verplaatsing van buiten naar binnen de gemeente

Allereerst maken verschillende verenigingen momenteel structureel gebruik van binnensportaccommodaties, die *buiten* de grenzen van de gemeente Groningen zijn gelegen. Voor een deel doen zij dat bewust c.q. vrijwillig, bijvoorbeeld omdat ze ook een afdeling in de betreffende gemeente hebben. Voor het grootste deel gaat het echter om verenigingen die uren in accommodaties buiten de gemeente afnemen, omdat zij die uren naar eigen zeggen niet in de Groningse accommodaties kunnen huren. Wanneer de incidentele uren buiten beschouwing worden gelaten, gaat het om circa 43 uur per week sporthalgebruik ten behoeve van zaalhockey. Deze uren worden nu in Sportcentrum Leek gehuurd. Wederom betreft het uiteraard uitsluitend de weken van het zaalhockeyseizoen.

Verplaatsing binnen de gemeente

Daarnaast zijn er verenigingen die hun uren *binnen* de gemeente Groningen willen verplaatsen. Daarbij gaat het enerzijds om het verplaatsen van de dagen en/of tijden waarop wordt gesport. Veel verenigingen willen het liefst op de meest gewilde uren huren. Dan gaat het ongeveer om de periode van 18.00 tot 21.00 uur. Ook past een andere trainingsavond soms beter in het trainingsrooster.

Anderzijds gaat het om het verplaatsen van uren van de ene naar de andere accommodatie. Sommige verenigingen die nu een gymzaal huren, willen liever in een sporthal sporten. Dat geldt vooral voor de trainingsuren. Verenigingen die hun wedstrijden in een sporthal spelen, willen graag ook daarin trainen. Zij achten sporthallen namelijk meer geschikt voor hun activiteiten. Ook zijn er verenigingen die over meerdere accommodaties – soms meer dan vijf – zijn verspreid en het liefst op een beperkter aantal locaties willen sporten, dan wel één ‘thuisaccommodatie’ wensen. Dat bevordert de binding binnen de vereniging en heeft ook praktische voordelen. Tevens heeft niet elke sporthal een sportvloer van dezelfde afmetingen (zie ook 6.2.1), soort en kwaliteit en biedt niet elke sporthal dezelfde aanvullende faciliteiten, zoals een horecavoorziening en een tribune. De kwaliteit van de accommodaties verschilt derhalve en dat blijkt ook uit de wisselende oordelen van de verenigingen over de faciliteiten en de staat van onderhoud van de voorzieningen.

In totaal geven de verenigingen aan het volgende aantal uren per week te willen verplaatsen (voornamelijk op doordeweekse avonden):

- van gymzalen naar sporthallen: 38 gymzaaluren per week;³³
- van sportzalen naar sporthallen: 14 sportzaaluren per week;
- van dojo's naar sportzalen: 11 dojo-uren per week.

Daarnaast wil een aantal verenigingen dat reeds uren in sporthallen of de blaashal huurt, die uren graag naar andere sporthallen dan wel minder verschillende sporthallen verplaatsen. Het gaat hierbij vooral om zaal hockey en basketbal. Het is niet mogelijk om het aantal uren dat hiermee gepaard gaat aan te geven, want in de meeste gevallen hebben de betreffende verenigingen dat niet concreet benoemd.

Negen onderwijsinstellingen geven aan graag uren van de ene naar de andere accommodatie te willen verplaatsen. Daarbij gaat het vrijwel zonder uitzondering om het verkorten van de reistijd voor de leerlingen en het meer op één locatie centraliseren van het bewegingsonderwijs. Het gaat derhalve niet zo zeer om de kwaliteit van de voorzieningen, hoewel de faciliteiten en de staat van onderhoud van de accommodaties zeer wisselend worden beoordeeld.

Sportbonden

De sportbonden die aan het onderzoek hebben meegewerkt, noemen veelal dezelfde knelpunten als de verenigingen die aan de enquête hebben deelgenomen:

- door de huidige bezetting is het bijzonder lastig om structureel extra uren in de sporthallen te huren. Bij sommige sporten huren de bonden in plaats van de individuele verenigingen de wedstrijduren in de sporthallen, zodat op dit punt al optimalisatie heeft plaatsgevonden. De bonden kunnen de aanvragen immers clusteren. Voor groei van de verenigingen is volgens de bonden niet of nauwelijks ruimte;
- de uren van sommige verenigingen zijn over relatief veel verschillende accommodaties verspreid. Dat zorgt volgens hen voor minder binding tussen de leden, voor praktische knelpunten (trainers die niet op dezelfde locatie meerdere trainingen achter elkaar kunnen geven, grotere afstanden voor ouders) en minder doorstroming van junioren naar senioren;
- de kwaliteit en faciliteiten van de accommodaties zijn wisselend. Vooral gymzalen en in mindere mate sporthallen voldoen vanuit kwalitatief oogpunt niet optimaal voor sommige sporten. Dan gaat het bijvoorbeeld om de kwaliteit van de sportvloer, de afmetingen (lengte, breedte en vrije hoogte) van de sportvloer en het aanwezige materiaal. Daarnaast beschikken gymzalen en sommige sporthallen niet over een tribune en/of een horecaruimte, alwaar leden elkaar kunnen treffen en ouders bij trainingen en wedstrijden terechtkunnen. Dat vermindert de betrokkenheid bij de vereniging;
- de KNKV geeft aan dat het gebruik van blaashallen voor de korfbalsport om verschillende redenen niet ideaal is. Mogelijk komt er een advies om geen korfbal in blaashallen te spelen.

6.4.2 Studentensportaccommodaties

Het aantal leden van de studentensportverenigingen is sinds 2019 toegenomen, dan wel stabiel gebleven. Die leden wonen grotendeels in Groningen-stad en dan met name binnen de Ring.

Extra uren

Uit de enquête blijkt, dat acht verenigingen een ledenstop en/of wachtlijst hebben. Daarvan zijn er vijf die de betreffende maatregel aan een gebrek aan uren binnensportruimte toeschrijven. Er zijn ook verenigingen zonder wachtlijst en/of ledenstop, die aangeven dat zij niet al hun uren in de binnensportaccommodaties kwijt kunnen. Een deel van de verenigingen wil tevens de duur en/of frequentie van de trainingen verhogen en ziet daar nu geen mogelijkheden toe. In totaal geven de verenigingen aan behoefte te hebben aan in de volgende tabel vermelde extra uren per week. Het gaat hierbij vrijwel uitsluitend om uren op doordeweekse avonden voor volleybal, basketbal en unihockey.

Los van de vraag of het geraamde aantal uren volledig correct is, laat het wel zien dat er behoefte aan extra uren in met name een sporthal bestaat. Gezien de huidige bezetting van de sporthallen in het Willem-Alexander Sportcentrum en het ACLO Sportcentrum (zie paragraaf 6.3) is het niet vreemd, dat hier in de huidige situatie geen ruimte voor bestaat. Bovendien geeft

³³ Let op: de uren van de verschillende typen accommodaties zijn niet vergelijkbaar. Een uur gebruik van een gymzaal staat bijvoorbeeld gelijk aan ½ uur gebruik van een volledige sporthal die uit drie zaaldelen bestaat. Een uur gebruik van een sportzaal staat gelijk aan ⅔ uur gebruik van een volledige sporthal die uit drie zaaldelen bestaat.

de exploitant aan, dat er ook individuele sporters zijn die extra uren voor recreatief gebruik willen huren. Het is lastig om te bepalen hoe groot die extra behoefte precies is. Die is dan ook niet in de volgende tabel opgenomen.

type accommodatie	uren per week
sporthal	11
sportzaal	0
gymzaal	0
dojo	2
klimzaal	2

tabel 6.2: extra uren per week binnensportaccommodaties studentensportverenigingen

Verplaatsing uren

Diverse studentenverenigingen huren hun uren geheel dan wel gedeeltelijk in gemeentelijke sportaccommodaties. Zo wordt turnzaal Europapark gedurende circa zes uur per week gehuurd door de turnvereniging, die overigens geen gebruikmaakt van de (kleinere) turnzaal in het Willem-Alexander Sportcentrum. Daarnaast wordt structureel van verschillende gymzalen gebruikgemaakt. In totaal gaat het daarbij om circa 45 uur per week (exclusief incidenteel gebruik), voornamelijk op doordeweekse avonden. De betreffende verenigingen willen de 'gymzaaluren' graag naar één van de studentensportvoorzieningen verplaatsen.

6.5 Huidige verhouding vraag en aanbod

6.5.1 Gemeentelijke en niet-gemeentelijke accommodaties

Op basis van de analyse in dit hoofdstuk kunnen enkele conclusies over de huidige verhouding tussen vraag en aanbod worden getrokken.

Aanbod

- ✦ Vier sporthallen zijn minder lang of breed dan gebruikelijk is en niet alle sporthallen beschikken over een tribune en horecavoorziening;
- ✦ een aanzienlijk deel van de sporthallen en gymzalen is behoorlijk 'op leeftijd';
- ✦ het overgrote deel van de gymzalen is aan de krappe kant voor het huidige/moderne gebruik door onderwijs en verenigingen;
- ✦ de accommodaties zijn behoorlijk goed over de gemeente verspreid. In delen van de gemeente waar geen sporthal staat, zijn één of meerdere gym- of sportzalen aanwezig.

Bezetting

- ✦ De jaarbezetting van de sporthallen is voldoende tot goed, met uitzondering van De Tiggelhal, sporthal Hoogkerk en de blaashal in Hoogkerk;
- ✦ de jaarbezetting van de sportzalen, de turnhal, de klimhal en de meeste gymzalen, danszalen en dojo's is voldoende tot goed;
- ✦ accommodaties met een matige of slechte jaarbezetting zijn veelal gelegen in (kleinere) dorpen, worden niet of alleen op werkdagen aan verenigingen verhuurd en/of worden slechts beperkt door het onderwijs gebruikt;
- ✦ de piekbezetting tijdens onderwijsuren varieert sterk, maar is in de meeste accommodaties goed. Er is dan weinig ruimte voor extra gebruik beschikbaar. Dat geldt niet voor een aantal accommodaties in de (kleinere) dorpen en voor sporthallen waarvan het middelste gedeelte om akoestische redenen niet gelijktijdig met de twee andere gedeeltes door verschillende groepen kan worden gebruikt;
- ✦ de piekbezetting op doordeweekse dagen tijdens de verenigingsuren is ruim voldoende tot zeer goed in de meeste sporthallen, sportzalen, de blaashal en de turnhal. Dat geldt niet voor de gymzalen, danszalen, dojo's en klimhal, want daar is deze bezetting zeer wisselend;
- ✦ de piekbezetting in het weekend is (zeer) hoog in de meeste sporthallen, sportzalen, de blaashal en de turnhal. Dat geldt niet voor de gymzalen, danszalen, dojo's en klimhal, want die worden dan veelal matig tot slecht gebruikt;

- › de sporthallen die geen eigendom van de gemeente zijn, vervullen een belangrijke rol bij het accommoderen van de behoefte van verenigingen aan sporthalruimte.

Onvervulde behoefte

- › In de huidige situatie is volgens de verenigingen sprake van een substantiële behoefte aan extra uren voor verenigingen. Dat geldt vooral voor de sporthallen op de doordeweekse namiddagen en avonden;
- › met name voor zaal hockey wordt gedurende een aanzienlijk aantal uren gebruikgemaakt van sporthalruimte in omliggende gemeenten;
- › er bestaat een substantiële behoefte aan het verplaatsen van bestaande verenigingsuren van de ene naar de andere accommodatie binnen de gemeente Groningen. Daarbij gaat het om:
 - › verplaatsing naar andere dagen en/of tijden;
 - › verschuiving van uren naar grotere, kwalitatief betere, meer faciliteiten biedende en/of goedkopere gemeentelijke accommodaties;
 - › vermindering van het aantal verschillende accommodaties dat een vereniging huurt;
- › een aantal onderwijsinstellingen heeft ook behoefte aan het verplaatsen van uren, met het oog op het beperken van de reistijd voor de leerlingen.

6.5.2 Studentensportaccommodaties

Op basis van de analyse in dit hoofdstuk kunnen enkele conclusies over de huidige verhouding tussen vraag en aanbod worden getrokken.

Aanbod

- › De helft van de sporthallen beschikt over een tribune;
- › de gymzalen in het ACLO Sportcentrum zijn aan de krappe kant voor het huidige/moderne gebruik.

Bezetting

- › De jaarbezetting van alle accommodaties is zeer hoog;
- › de piekbezetting van alle accommodaties is zeer hoog, behalve in het weekend in één sporthal, de turnzaal, de dojo en één gymzaal.

Onvervulde behoefte

- › In de huidige situatie is volgens de verenigingen sprake van een redelijk grote behoefte aan extra uren voor verenigingen. Dat geldt vooral voor de sporthallen op de doordeweekse avonden;
- › onder individuele sporters bestaat behoefte aan extra binnensportruimte/-uren;
- › diverse verenigingen huren hun uren geheel of gedeeltelijk in gemeentelijke sportaccommodaties. In de meeste gevallen gaat het om gymzalen, waarin in totaal een substantieel aantal uren wordt gehuurd. De betreffende verenigingen willen die uren graag naar de studentensportaccommodaties verplaatsen.

6.6 Toekomstige situatie

6.6.1 Behoeft in 2035 en 2040

Gemeentelijke en niet-gemeentelijke accommodaties

Op basis van de in hoofdstuk 4 vermelde prognoses, trends en ontwikkelingen, alsmede de resultaten van de enquête en de gevoerde gesprekken, kan de toekomstige behoefte aan binnensportruimte worden geraamd.

Verenigingen en overig

Voor het gebruik van de binnensportaccommodaties door verenigingen en overige huurders is, naast de demografische prognose, de ontwikkeling van het aantal leden van de diverse sportbonden en Groningse sportverenigingen van belang. Zoals in bijlage 5 is aangegeven, staan de ledenaantallen van veel binnensportbonden onder druk. Dit blijkt niet uit de

ledenontwikkeling van de verenigingen in Groningen, want die is bij verreweg de meeste verenigingen sinds 2019 stabiel geweest.

Op basis daarvan is de toename van de binnensportbehoefte vanuit de verenigingen en overige huurders gedurende de piekperiode (*exclusief* de huidige onvervulde behoefte) geraamd. De volgende tabel toont die raming, waarbij de extra behoefte in uren per week is weergegeven. Vanzelfsprekend kunnen gymzaaluren ook in een sporthal of sportzaal worden ondergebracht, maar dit is de prognose op basis van hoe de uren nu over de verschillende soorten accommodaties zijn verdeeld.

	2035		2040	
	ma-vr	weekend	ma-vr	weekend
sporthal	16	9	23	12
sportzaal	3	1	4	2
turnhal	1	1	2	1
gymzaal	25	3	34	3
danszaal	1	0	1	0
dojo	3	1	4	1
klimzaal	1	0	1	0

tabel 6.3: prognose toename binnensportbehoefte verenigingen en overige huurders (in uren per week)

Zoals in paragraaf 4.1 is aangegeven, doet de groei van het aantal inwoners zich vooral in bepaalde delen van de gemeente voor. Het is echter niet zo, dat inwoners van een gebiedsdeel of buurt uitsluitend lid worden van verenigingen die in dat gebiedsdeel of die buurt sporten. Dit blijkt ook wel uit het feit dat veel verenigingen leden uit de hele gemeente, of in elk geval uit de betreffende stad of kern, hebben. Uiteraard zijn er ook verenigingen die meer aan bepaalde buurten of wijken verbonden zijn. Dit hangt mede samen met de grootte van de vereniging, het niveau waarop wordt gesport en de sport die wordt beoefend. Dit alles betekent dus dat er geen 1-op-1 relatie kan worden gelegd tussen de gebieden en buurten waar de groei zich voordoet en de locatie(s) van eventuele extra binnensportvoorzieningen. Wel kan daar in het kader van de spreiding van de voorzieningen rekening mee worden gehouden.

Onderwijs

Voor het onderwijs is uiteraard de leerlingenprognose primair van belang (zie paragraaf 4.2). Voor het basisonderwijs is in totaliteit sprake van een beperkte groei, maar die doet zich uitsluitend in de gebiedsdelen West en Oost voor. In de overige gebiedsdelen neemt het aantal leerlingen juist af. Voor het voortgezet onderwijs is in totaliteit sprake van een beperkte daling van het aantal leerlingen. Die doet zich in alle gebiedsdelen met scholen in het voortgezet onderwijs voor.

Het is niet mogelijk om te bepalen in welke mate de behoefte aan binnensportruimte vanuit het onderwijs gaat toenemen. Dat komt doordat een deel van de scholen een eigen accommodatie heeft, waarvan niet bekend is in hoeverre er nog ruimte bestaat voor extra gebruik. Daarnaast is in 6.3.2 het voorbehoud gemaakt, dat een gymzaal die permanent door een school wordt gebruikt in de praktijk niet altijd gedurende de hele schooldag bezet is, terwijl dat volgens de cijfers wel het geval is. Ook is daar aangegeven, dat scholen soms meer uren huren dan waar ze op basis van de normatieve behoefte recht op hebben.

Studentensportaccommodaties

Verenigingen en overig

Voor het gebruik van de binnensportaccommodaties door verenigingen en overige huurders is, naast de prognose van het aantal studenten, de ontwikkeling van het aantal leden van de diverse sportbonden en Groningse studentensportverenigingen van belang. Zoals in bijlage 5 is aangegeven, staan de ledenaantallen van veel binnensportbonden onder druk. Dit blijkt niet uit de ledenontwikkeling van de studentensportverenigingen in Groningen, want het aantal leden is bij de meeste verenigingen sinds 2019 stabiel gebleven of zelfs toegenomen. Dit ondanks het feit dat er capaciteitsknelpunten bestaan.

Op basis daarvan is de toename van de binnensportbehoefte vanuit de verenigingen en overige huurders gedurende de piekperiode (*exclusief* de huidige onvervulde behoefte) geraamd. De volgende tabel toont die raming, waarbij de extra behoefte in uren per week is weergegeven. Vanzelfsprekend kunnen gymzaaluren ook in een sporthal of sportzaal worden

ondergebracht, maar dit is de prognose op basis van hoe de uren nu over de verschillende soorten accommodaties zijn verdeeld. De daling van het aantal studenten wordt ‘gecompenseerd’ door de verwachting, dat de sportparticipatie van de studenten zal toenemen op het moment dat er minder capaciteitsknelpunten bestaan dan in de huidige situatie. Vandaar dat toch sprake is van een toename van de behoefte.

	2035		2040	
	ma-vr	weekend	ma-vr	weekend
sporthal	6	3	6	3
sportzaal	0	0	0	0
turnhal	1	0	1	0
gymzaal	2	1	2	1
danszaal	1	0	1	0
dojo	1	0	1	0
klimzaal	0	0	0	0

tabel 6.4: prognose toename binnensportbehoefte verenigingen en overige huurders studentensport (in uren per week)

Onderwijs

De meeste onderdelen van de studentensportaccommodaties worden overdag volledig of gedeeltelijk door de Hanzehogeschool gebruikt. Er bestaat geen inzicht in de mate waarin op die uren nog extra studenten kunnen worden ‘opgevangen’. Het aantal studenten van de Hanzehogeschool neemt volgens de prognose in de komende jaren af. Weliswaar kan dit na 2033 anders zijn, maar daarvoor is geen prognose beschikbaar. Dit betekent dat op basis van de beschikbare informatie (prognose en overige trends en ontwikkelingen) geen toename van de behoefte vanuit het onderwijs wordt verwacht.

6.6.2 Toekomstige verhouding vraag en aanbod

Gemeentelijke en niet-gemeentelijke accommodaties

Zoals in 6.2.1 is aangegeven, worden in het eerste kwartaal van 2024 gymzaal De Meet in Haren en sportzaal De Groenewei in Meerstad geopend. Tevens vindt in 2024 vervangende nieuwbouw van gymzaal Rummerinkhof in Haren plaats. Gezien het huidige gebruik, de onvervulde behoefte en de verwachte toename van de behoefte ligt voor wat betreft het verenigingsgebruik ook in de toekomst het knelpunt vooral bij de sporthallen. Bij de andere binnensportaccommodaties kan het gebruik namelijk in de bestaande voorzieningen en de nieuwe sportzaal in Meerstad worden ondergebracht.

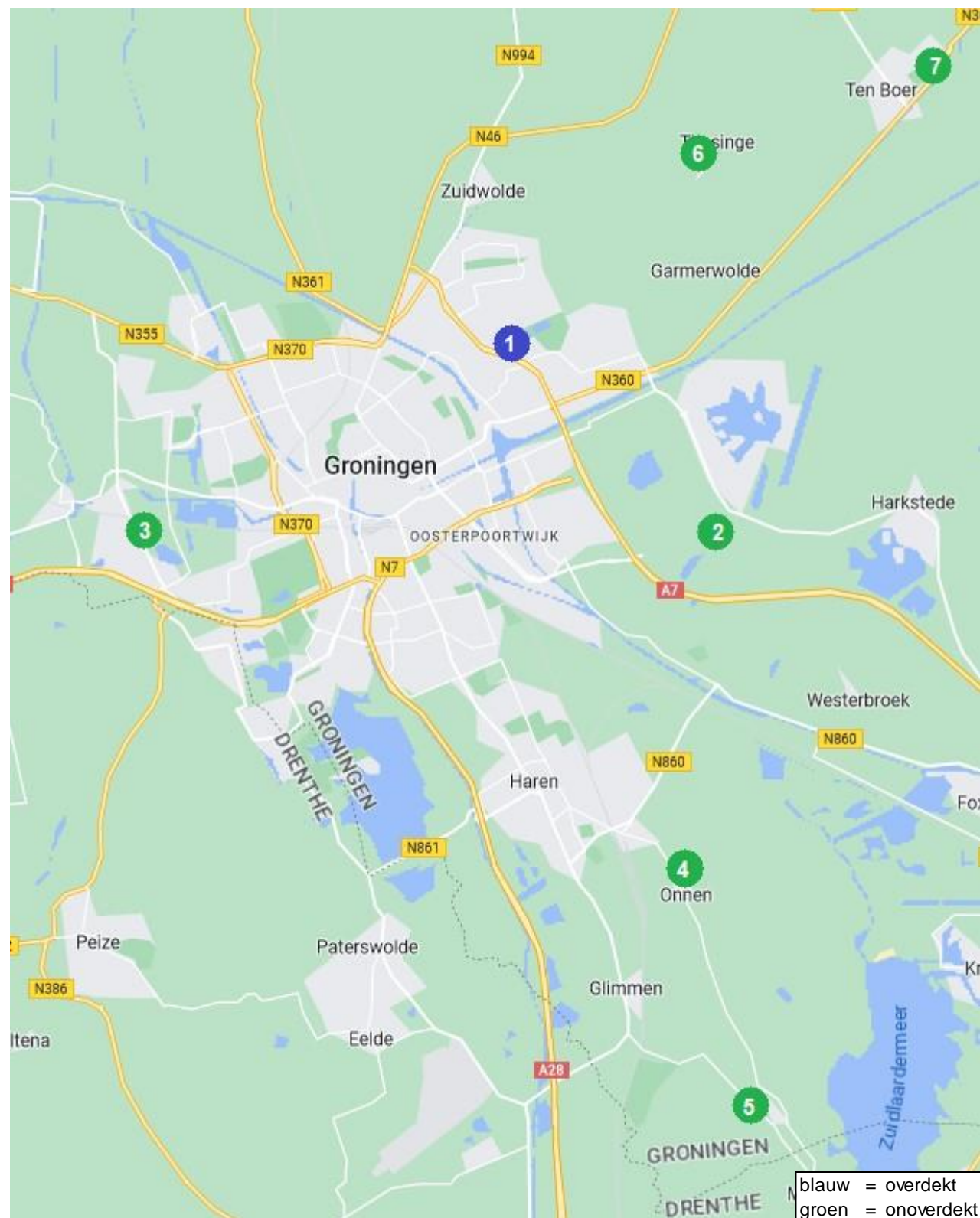
Ook voor het basisonderwijs is in de gebiedsdelen West en Oost mogelijk extra ruimte nodig, maar hoeveel kan op basis van de beschikbare informatie niet worden bepaald. Deze uitwerking dient in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs plaats te vinden. Wat wel duidelijk is, is dat een deel van de eventuele extra behoefte in bestaande accommodaties kan worden opgevangen. In de huidige situatie zijn er immers diverse accommodaties – ook in Groningen-stad – die nog capaciteit over hebben. Hierbij moet echter wel rekening worden gehouden met de afstanden tussen scholen en accommodaties en het feit dat het vanuit akoestisch oogpunt lastig is om in een aantal oudere sporthallen het middelste gedeelte gelijktijdig met de twee andere gedeeltes te gebruiken. Aan dat laatste wordt overigens momenteel al gewerkt. Voor het voortgezet onderwijs is waarschijnlijk geen extra ruimte nodig, want het aantal leerlingen daalt.

Studentensportaccommodaties

Op basis van de bestaande capaciteit en de toekomstige behoefte aan binnensportruimte kan de conclusie worden getrokken, dat de verwachte extra behoefte aan uren in met name sporthallen niet of nauwelijks in de bestaande accommodaties kan worden geaccommodeerd. Daar is immers simpelweg geen ruimte voor.

7. IJsaccommodaties

Dit hoofdstuk gaat over de ijsaccommodaties (zie de volgende figuur). Hoewel het aanbod van natuurijsbanen in kaart wordt gebracht, ligt de nadruk op de overdekte kunstijsvoorzieningen. 'Krabbelbaantjes' vallen buiten het bestek van dit onderzoek.

figuur 7.1: ijsaccommodaties gemeente Groningen

7.1 Aanbevelingen

Dit hoofdstuk start met de aanbevelingen. Daarna volgt de analyse, die daaraan ten grondslag ligt.

7.1.1 Afweging

Om te bepalen hoe de gemeente met de knelpunten in de verhouding tussen vraag en aanbod moet omgaan, dient zij de volgende vragen te beantwoorden:

1. In hoeverre wil de gemeente de uren beschikbaar stellen, die verenigingen op basis van hun wensen en ambities vragen?

De extra uren die de verenigingen vragen, betreffen vooral uren ten behoeve van trainingsactiviteiten. Daarbij gaan de verenigingen voor hun leden uit van een bepaald aantal trainingen per week en een bepaalde tijdsduur per training. De gemeente kan ervoor kiezen om het aantal trainingen per week en de tijdsduur per training voor elke vereniging gelijk te houden en geen 'extra' uren te accommoderen. Het is overigens niet gezegd, dat de gewenste extra uren verband houden met de trainingsfrequentie en/of trainingsduur. Het is immers ook mogelijk, dat een ledengroei tot een extra behoefte leidt. Dat is hier inderdaad het geval, want de betreffende verenigingen hebben momenteel een wachtlijst.

Op basis van de beleidsuitgangspunten ligt het voor de hand, dat de gemeente in principe de behoefte van de verenigingen zo goed mogelijk wil invullen.

2. In hoeverre wil de gemeente de uren die verenigingen in de huidige situatie ongewild buiten de gemeente huren in een gemeentelijke accommodatie onderbrengen?

Momenteel huren twee verenigingen in de periode van april tot medio september uren in ijsaccommodaties in den lande, omdat Kardinges dan gesloten is. Indien de gemeente dat niet wil, betekent dit dat zij de sluitingsperiode moet beperken. Dat zou tevens betekenen dat de ijshal gedurende het volledige ijshockeyseizoen geopend is.

Uit het oogpunt van duurzaamheid en de ouderdom van de huidige accommodatie ligt het niet voor de hand om de sluitingsperiode te beperken. Puur vanuit het oogpunt van de behoefte van de verenigingen is dat uiteraard anders. Wellicht dat na realisatie van de nieuwbouw van Kardinges een andere afweging kan worden gemaakt. De nieuwe accommodatie zal immers een veel hoger duurzaamheidsniveau hebben dan de bestaande voorziening. Bovendien kan met betrekking tot deze keuze afstemming met de omliggende kunstijsaccommodaties (vooral Thialf in Heerenveen en de Elfstedenhal in Leeuwarden) worden gezocht.

3. In hoeverre hebben verenigingen/huurders 'voorrang' op activiteiten van Sport050 voor individuele bezoekers?

De drukste momenten zijn de doordeweekse namiddagen en avonden en de weekenden. In de huidige situatie leidt dit vooral in de ijshal tot knelpunten. De gemeente kan daarom de keuze maken om het activiteitenaanbod van de exploitant op die momenten te beperken en daarvoor in de plaats de verenigingen een plek te bieden. Dat is echter wel nadelig voor het aanbod van vooral recreatief schaatsen voor individuele bezoekers.

Op basis van het beleid is het uitgangspunt, dat de behoeften van verenigingen en individuele bezoekers beide moeten kunnen worden geaccommodeerd. Als verenigingen voorrang krijgen, gaat dat ten koste van individuele schaatsers. Dat is niet de bedoeling. Beide bezoekersgroepen moeten voldoende mogelijkheden hebben om te sporten.

4. In hoeverre wil de gemeente ambities van verenigingen op het gebied van topsport en talentontwikkeling honoreren?

In het verlengde van de eerste vraag/afweging kunnen verenigingen ambities hebben die verder reiken dan de breedtesport. Bij meer prestatieve sport horen niet alleen extra trainingsuren, maar soms een hoger niveau van faciliteiten. Op basis van haar beleid dient de gemeente te bepalen in welke mate zij daarin wil voorzien.

Op basis van het beleid kan niet exact worden bepaald, tot op welke hoogte de gemeente voor faciliteiten voor topsport en talentontwikkeling moet zorgen. Dit is een separate afweging.

7.1.2 Mogelijke maatregelen

De mogelijke maatregelen zijn vergelijkbaar met de in het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) vermelde maatregelen. Op basis van de afwegingen is extra ijs ten behoeve van activiteiten in de ijshal nodig. Daarbij gaat het concreet om de bouw van een 30 x 60 ijsvloer. Door de toename van de behoefte op langere termijn, is er in de toekomst alleen maar meer reden om dit extra ijs aan te leggen. Dat gezegd hebbende kan deze extra capaciteit op basis van de huidige onvervulde behoefte en de verwachte groei van de behoefte in de toekomst niet volledig worden gevuld. Het is echter uiteraard niet realistisch om een $\frac{3}{4}$ ijsvloer te bouwen.

Het uitbreiden van Kardinges met een 30 x 60 ijsvloer kan in de huidige situatie wellicht op het middenterrein van de 400-meterbaan, al gaat dat dan wel ten koste van de het gebruik van die ruimte voor tennis en/of hockey. Op het moment dat sprake is van vervangende nieuwbouw van Kardinges, kan ook voor een combinatie van een 400-meter ijsbaan met een 30 x 60 ijsvloer op het middenterrein en een ijshal met een 30 x 60 ijsvloer worden gekozen. Desgewenst kan dan ook qua functie onderscheid tussen beide 30 x 60 ijsvloeren worden gemaakt, bijvoorbeeld: de ijshal voor ijshockey (met een harde boarding) en de ijsvloer op het middenterrein voor shorttrack, kunstrijden en dergelijke (met een flexibele boarding). Recreatief schaatsen kan op beide ijsvloeren plaatsvinden.

Indien de gemeente (op korte termijn dan wel na de nieuwbouw) de uren van 'buiten' de gemeente 'binnen' de gemeente wil onderbrengen, dient de ijshal een kortere sluitingsperiode te krijgen. Dit betekent overigens niet dat er extra ijscapaciteit nodig is.

De toename van de behoefte van verenigingen aan ijs op de 400-meterbaan is bij lange na niet voldoende om een extra 400-meterbaan te rechtvaardigen. Op langere termijn zal derhalve op sommige momenten een keuze tussen verenigingsgebruik en individueel gebruik moeten worden gemaakt.

7.2 Huidig aanbod

In de gemeente Groningen zijn een overdekte kunstijsaccommodatie en zes natuurijsvoorzieningen aanwezig. Uit bijlage 17 blijkt dat de onoverdekte voorzieningen allen over een recreatiebaan en soms een 400- of 330-meterbaan beschikken. Daarop wordt vooral recreatief geschaatst, maar worden ook trainingen en/of wedstrijden georganiseerd. Uit bijlage 18 blijkt, dat deze accommodaties behoorlijk goed over de gemeente zijn verspreid.

Kardinges is in 1993 gebouwd en beschikt over een overdekte 400-meterbaan en een ijshal van 30 x 60 meter, beide met een tribune. Naast recreatief schaatsen wordt Kardinges aan verenigingen, het RTC en de KNSB verhuurd en voor schoolschaatsen en schaatslessen gebruikt.

De dichtstbijzijnde overdekte kunstijsbanen zijn Thialf (Heerenveen) en de Elfstedenhal (Leeuwarden). Thialf beschikt over een 400-meterbaan, een 333-meterbaan, een krabbelbaan (30 x 30 meter), een curlingbaan (60 x 30 meter) en een ijshal (30 x 60 meter). De Elfstedenhal heeft een 400-meterbaan, een ijshal (30 x 60 meter) en een baan van 30 x 60 meter die onder andere voor curling en shorttrack wordt gebruikt. Beide accommodaties beschikken de bezoekers daarmee over een wat uitgebreider voorzieningenaanbod dan Kardinges. Dat geldt vooral voor Thialf, dat ook veelvuldig voor internationale schaatstoernooien wordt gebruikt.

Wat betreft de functie in de regio kan echter worden gesteld, dat Kardinges een zelfstandig verzorgingsgebied heeft. Als het gaat om recreatief schaatsen, verhuur aan verenigingen, schaatslessen en dergelijke zal zij in de regio weinig 'last' hebben van de banen in Heerenveen en Leeuwarden. De exploitant bevestigt dat. Zij heeft in het verleden ook onderzoek laten uitvoeren naar de woonplaats van bezoekers. Daaruit bleek dat meer dan 90% van hen in de provincie Groningen (circa 596.000 inwoners) en bijna 50% in de stad Groningen woont.

Aan de Duitse kant van de grens zijn geen overdekte ijsaccommodaties aanwezig, die voor het gebruik en de functie van Kardinges relevant zijn. Datzelfde geldt voor de provincie Drenthe (circa 502.000 inwoners).

7.3 Bezoek

In de volgende tabel is het aantal bezoeken aan de 400-meterbaan en de ijshal van Kardinge weergegeven. Daarbij moet worden opgemerkt, dat in die cijfers niet het verenigingsbezoek van de *ijshal* is opgenomen. Dat wordt namelijk niet geregistreerd. In de tabel zijn de seizoenen 2020/2021 en 2021/2022 niet weergegeven, omdat het bezoek in die jaren ten gevolge van de maatregelen in het kader van Covid-19 erg laag en niet representatief was.

Uit de tabel blijkt dat het aantal bezoeken na 2018 wat is afgenomen. Dat geldt vooral voor het bezoek van recreatief schaatsen en van verenigingen. Dit kan in elk geval gedeeltelijk door de zachtere winters (geen of weinig natuurijs) en een afname van de verhuur van de 400-meterbaan aan de KNSB worden verklaard.

Kardinge	2016	2017	2018	2019/2020	2022/2023
recreatief schaatsen	65.532	76.905	77.643	71.543	66.156
schaatslessen	7.416	8.428	9.667	9.761	8.662
scholen	5.516	8.047	9.177	8.033	9.516
verenigingen (excl. ijshal)	36.183	44.576	42.518	41.273	26.848
totaal	114.647	137.956	139.005	130.610	111.182

tabel 7.1: bezoek 400-meterbaan en ijshal Kardinge

Het niet registreren (of ramen) van het verenigingsbezoek van de ijshal zorgt ervoor, dat het niet eenvoudig is om het bezoek met dat van soortgelijke accommodaties te vergelijken. Het landelijke animocijfer³⁴ is circa 0,3, zo laten cijfers van de Vereniging Kunstijsbanen Nederland zien. Daarbij kan echter een aantal voorbehouden worden gemaakt:

- › in de noordelijke provincies wordt over het algemeen meer geschaatst dan in andere delen van het land;
- › het bezoek van kunstijsbanen wordt sterk door de weersgesteldheid beïnvloed;
- › de wijze waarop het animocijfer van een ijsaccommodatie wordt berekend, is zeer afhankelijk van de vraag welk verzorgingsgebied daarbij wordt gehanteerd.

Om deze redenen is het beter om geen animocijfers te vergelijken. Daarnaast bestaan er voor kunstijsbanen geen richtlijnen voor de bezetting. Daarom wordt de verhouding tussen vraag en aanbod met name op basis van het activiteitenrooster, de resultaten van de enquête en de gevoerde gesprekken bepaald.

7.4 Activiteitenrooster

Bijlage 19 bevat het reguliere activiteitenrooster voor de 400-meterbaan en de ijshal in Kardinge. Daarin is aangegeven wanneer de baan en hal worden gebruikt voor recreatief schaatsen (geel), schoolschaatsen (paars), de schaatsschool (rood), trimschaatsen (roze) en verhuur aan verenigingen en de KNSB (groen). De korte pauzes voor de verzorging van het ijs zijn niet weergegeven. Datzelfde geldt voor meer incidentele clinics aan scholen.

Het rooster laat zien, dat de 400-meterbaan en de ijshal intensief worden gebruikt. De 400-meterbaan wordt vooral voor recreatief schaatsen en verhuur aan verenigingen (waaronder ook de Groninger Studenten Schaatsvereniging TJAS) en de KNSB gebruikt. Daarnaast zijn er enkele uren trimschaatsen en gebruik door de schaatsschool. Voor zover er nog ruimte voor extra uren beschikbaar is, gaat het om uren 's ochtends vroeg en op de late avond. Net als bij de zwembaden hebben zowel de exploitant als de verenigingen en andere huurders in de avonden ijs nodig voor hun activiteiten. Dat kan tot knelpunten bij de inroostering leiden.

De ijshal is van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat bezet. Net als bij de 400-meterbaan is er nauwelijks ruimte voor extra gebruik (in de zin van extra uren). De hal wordt vooral door verenigingen en in wat mindere mate voor schoolschaatsen, recreatief schaatsen en de schaatsschool gebruikt. Vooral het gebruik voor recreatief schaatsen in het weekend en de uren van de schaatsschool kan 'botsen' met de behoefte van verenigingen en andere huurders aan uren in de ijshal.

³⁴ Het animocijfer geeft weer, hoe vaak een inwoner van het verzorgingsgebied in een jaar de accommodatie bezoekt. Het wordt dus berekend door het aantal bezoeken te delen door het aantal inwoners van het verzorgingsgebied.

7.5 Onvervulde behoefte

Op basis van de resultaten van de enquête, de gevoerde gesprekken en het activiteitenrooster (zie paragraaf 7.4) ontstaat een duidelijk beeld, namelijk dat van een tekort aan uren in de ijshal. Twee verenigingen die gebruikmaken van de ijshal, geven aan in totaal circa 12 uur per week extra nodig te hebben, vooral op de doordeweekse namiddagen en avonden. Beide verenigingen hanteren om die reden momenteel ook een wachtlijst. De extra uren zijn niet alleen nodig om nieuwe leden te kunnen laten sporten, maar ook om meer en vaker te kunnen trainen. Het huidige rooster laat zien, dat er nauwelijks ruimte is om de door de verenigingen gewenste extra uren een plek te geven, tenzij dat ten koste mag gaan van andere activiteiten in de ijshal.

Een ander knelpunt betreft het feit, dat de ijshal van Kardinge bij de start van het ijshockeyseizoen (begin september) nog niet geopend is. De hal opent namelijk medio september haar deuren. Tevens sluit de hal eind maart, terwijl de play-offs van de competitie tot en met half april plaatsvinden. Om dezelfde reden wijkt een andere vereniging gedurende de sluitingsperiode uit naar de ijshallen in Hoorn, Heerenveen, Leeuwarden en Utrecht.

Een meer kwalitatief punt dat meerdere verenigingen vermelden, betreft de aanwezige faciliteiten en ouderdom van de accommodatie. Hoewel het onderhoudsniveau over het algemeen positief wordt beoordeeld binnen de bestaande mogelijkheden, geven de verenigingen aan onder andere meer tribunecapaciteit, meer horecafaciliteiten, een goede verenigingsruimte, voldoende kleedkamers en voldoende bergruimte nodig te hebben. De meeste onderwijsinstellingen die aan de enquête hebben deelgenomen zijn op dit punt overigens positiever, maar zij maken dan ook niet of minder gebruik van de betreffende faciliteiten.

De KNSB en IJshockey Nederland bevestigen het voorgaande. Ook Sport050 herkent de behoefte aan extra uren in de ijshal en de beperkingen van de huidige accommodatie. Daarnaast geeft zij aan, dat er op doordeweekse namiddagen en avonden en in de weekenden zowel vanuit de verenigingen als vanuit de exploitant meer uren nodig zijn.

7.6 Huidige verhouding vraag en aanbod

Op basis van de analyse in dit hoofdstuk kunnen enkele conclusies over de huidige verhouding tussen vraag en aanbod worden getrokken:

- ✦ de onoverdekte natuurijsaccommodaties zijn behoorlijk goed over de gemeente verspreid;
- ✦ de 400-meterbaan en de ijshal worden intensief gebruikt. Er is nauwelijks ruimte voor extra gebruik c.q. extra uren;
- ✦ er bestaat behoefte aan circa 12 extra verenigingsuren per week in de ijshal;
- ✦ door de sluitingsperiode van de ijshal moeten twee verenigingen naar accommodaties buiten de gemeente uitwijken.

7.7 Toekomstige situatie

7.7.1 Behoefte in 2035 en 2040

In de periode 2017 – 2022 is het aantal KNSB-leden toegenomen, maar het aantal leden van IJshockey Nederland is gedaald. De Groningse verenigingen laten een wisselend beeld zien: de verhouding tussen groei, krimp en stabiliteit van het aantal leden is ongeveer gelijk.

Op basis van de in hoofdstuk 4 vermelde prognoses, trends en ontwikkelingen, de ontwikkeling van het bezoek van de 400-meterbaan en de ijshal in de afgelopen jaren (zie paragraaf 7.3), de gevoerde gesprekken en de resultaten van de enquête kan de toekomstige behoefte worden geraamd. Per activiteitscategorie is het beeld als volgt:

- ✦ voor het recreatief schaatsen is de toename van het aantal inwoners van belang. De overige trends hebben per saldo een neutrale invloed;
- ✦ voor de schaatslessen is vooral de stijging van het aantal inwoners in de relevante leeftijden van belang;
- ✦ voor de scholen is vooral de ontwikkeling van het aantal kinderen in de basisschoolleeftijden van belang;
- ✦ voor het bezoek van verenigingen is met name de ontwikkeling van het aantal inwoners tot 18 jaar en in mindere mate het aantal volwassenen van belang. Daarbij komen de ambities van de verenigingen, zoals die in de enquête zijn verwoord.

Ten aanzien van het verzorgingsgebied is in paragraaf 7.2 vermeld, dat uit onderzoek van de exploitant is gebleken dat meer dan 90% van de bezoekers in de provincie Groningen en bijna 50% in de stad Groningen woont. Ook specifiek voor de verenigingen bestaat dit beeld: er zijn verenigingen met vooral leden uit de stad Groningen, verenigingen met voornamelijk leden uit Haren en verenigingen met vooral leden uit de hele regio. Dat betekent dat voor de verschillende bezoekerssoorten naar verschillende demografische prognoses moet worden gekeken. Daarbij moet worden vermeld, dat uit cijfers van het CBS blijkt dat het aantal inwoners van de provincie Groningen licht gaat toenemen. In 2035 zijn er 1,3% meer inwoners dan in 2023, maar in 2040 zijn dat er nog 'slechts' 0,5% meer. Vanuit de provincie Drenthe valt overigens ook niet meer aanwas te verwachten, want volgens het CBS daalt het aantal inwoners daar in de komende periode (-1,4% in 2035 en -1,7% in 2040 ten opzichte van 2023).

Op basis van het voorgaande is de toename van de ijsbehoefte (*exclusief* de huidige onvervulde behoefte) voor 2035 en 2040 geraamd. De volgende tabel toont die stijging, die zoals gebruikelijk in bezoekcijfers is uitgedrukt. Gezien de regionale functie van Kardinge is niet van belang waar in de gemeente de groei van het aantal inwoners precies plaatsvindt.

	2035	2040
recreatief schaatsen	4.100	5.100
schaatslessen	100	100
scholen	100	100
verenigingen	6.300	8.500
totaal	10.600	13.800

tabel 7.2: prognose toename ijsbehoefte (in aantal bezoeken per jaar)

7.7.2 Toekomstige verhouding vraag en aanbod

Buiten de gemeente Groningen zijn recent geen concrete besluiten over nieuwbouw, sluiting of uitbreiding van ijsbanen genomen, die voor dit onderzoek relevant zijn. Dat betekent dat de toekomstige ijsbehoefte tegen de bestaande capaciteit kan worden afgezet. Dan ontstaat het volgende beeld:

- recreatief schaatsen: dit extra bezoek dient over de 400-meterbaan en in mindere mate de ijshal te worden verdeeld. In de huidige situatie bieden de roosters weinig ruimte voor extra gebruik, maar het beperkte extra gebruik moet (grotendeels) binnen de bestaande uren kunnen worden geacommodeerd;
- schaatslessen: de geraamde toename is zeer beperkt en kan deels binnen de bestaande uren en deels door een zeer beperkte uitbreiding van het aantal uren (bijvoorbeeld in de namiddag) op de 400-meterbaan en in de ijshal worden geacommodeerd;
- scholen: de geraamde toename is zeer beperkt en kan deels binnen de bestaande uren en deels door een zeer beperkte uitbreiding van het aantal uren in de ijshal worden geacommodeerd;
- verenigingen: het extra verenigingsbezoek en de bijbehorende extra uren kunnen niet op de 400-meterbaan en in de ijshal worden geacommodeerd. Er is immers nu al sprake van een onvervulde behoefte.

8. Tennis-, padel- en squashaccommodaties

Dit hoofdstuk gaat over de voorzieningen voor tennis, padel en squash (zie de volgende figuur). Daarbij wordt niet alleen ingegaan op de accommodaties die eigendom zijn van de gemeente en op de studentensportvoorzieningen, maar ook op enkele relevante private accommodaties voor tennis en padel. Private squashvoorzieningen vallen buiten het bestek van dit onderzoek. Dat geldt ook voor private tennisscholen zonder 'eigen' accommodatie en voor de diverse openbare tennisbanen in de wijken.

figuur 8.1: tennis-, padel- en squashaccommodaties gemeente Groningen

8.1 Aanbevelingen

Dit hoofdstuk start met de aanbevelingen. Daarna volgt de analyse, die daaraan ten grondslag ligt.

8.1.1 Gemeente en verenigingen

Afweging

Ten aanzien van tennisverenigingen (al dan niet met een padel- of squashtak) hebben gemeenten in den lande doorgaans een wat andere, minder grote rol dan ten aanzien van andere buitensportverenigingen. Daarnaast varieert de mate waarin gemeenten vinden dat ze capaciteitsknelpunten bij padel moeten oplossen, mede in relatie tot de rol van private aanbieders van dit sport. Deze keuzes zijn geen onderwerp van dit onderzoek. Vandaar dat nu wordt beschreven hoe met de huidige knelpunten in de verhouding tussen vraag en aanbod kan worden omgegaan, los van de vraag wie daarvoor verantwoordelijk is: de gemeente of de vereniging.

Feitelijk moet vooral de volgende vraag worden beantwoord:

1. In hoeverre dienen de verenigingen een baancapaciteit te hebben, die past bij hun wensen en ambities en die tot een gezonde baandruk leidt?

De extra uren c.q. banen die de verenigingen zeggen nodig te hebben en die door de hoge baandruk worden bevestigd, betreffen vooral uren ten behoeve van trainingen en wedstrijden. Daarbij gaan zij voor hun leden uit van een bepaald aantal trainingen per week en een bepaalde tijdsduur per training. Er kan voor worden gekozen om dit voor alle verenigingen gelijk te houden en geen 'extra' uren te accommoderen. Het is overigens niet gezegd, dat de gewenste extra uren/banen verband houden met de trainingsfrequentie en/of trainingsduur. Het is immers ook mogelijk, dat een ledengroei tot een extra behoefte leidt. Dat is hier inderdaad het geval: het aantal leden is bij sommige verenigingen nu erg hoog in relatie tot het aantal banen. Tegelijkertijd meldt geen van de verenigingen een ledenstop of wachtlijst.

Hoewel het op zichzelf goed is wanneer de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk wordt benut, is in de huidige en toekomstige situatie sprake van capaciteitsknelpunten door een (te) hoge baandruk. Dat betekent dat capaciteitsuitbreiding vanuit dat oogpunt noodzakelijk is.

Mogelijke maatregelen

Tennis

Door de aanschaf van een blaashal door Cream Crackers op de locatie Corpus den Hoorn is het knelpunt met betrekking tot de indoorcapaciteit van de vereniging sinds oktober 2023 opgelost. Ook andere verenigingen kunnen de blaashal huren (of desgewenst een blaashal over eigen banen plaatsen).

Daarnaast dienen er op basis van de huidige behoefte circa vier tennisbanen voor GLTB te worden aangelegd, maar op de huidige locatie Vorenkamp ontbreekt daarvoor de benodigde ruimte. Op langere termijn zijn er nog eens vier tennisbanen in het oosten van de stad Groningen nodig. Dit kan worden ingevuld door extra banen bij Kardingse aan te leggen, maar er kan ook voor worden gekozen om in het gebied waar de groei plaatsvindt (Meerstad) een tennisaccommodatie te realiseren.

Ten opzichte van het capaciteitsonderzoek van 2019/2020 zijn de op basis van de behoefte op korte termijn benodigde maatregelen vergelijkbaar, maar wordt er voor de langere termijn nu (meer) groei verwacht.

Padel

Ten aanzien van padel denkt Cream Crackers aan het uitbreiden van het aantal banen van drie naar zeven. Mogelijk worden die banen op de huidige plek van de vier mini tennisbanen op de locatie Corpus den Hoorn in gebiedsdeel West geplaatst. De mini tennisbanen worden namelijk vrij weinig gebruikt. Hierbij dient echter wel rekening te worden gehouden met de eisen ten aanzien van geluidsoverlast en de afstand tot met name omliggende woningen. Of deze extra banen voldoende zijn om op langere termijn de behoefte te kunnen accommoderen is zeer de vraag. Dit hangt vooral af van de mate waarin de huidige enorme groei van de sport doorzet.

Squash

Er is geen sprake van capaciteitsknelpunten.

8.1.2 Studentensportverenigingen

Afweging

Ten aanzien van de studentensportverenigingen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. In hoeverre dienen de verenigingen een baancapaciteit te hebben, die past bij hun wensen en ambities en die tot een gezonde baandruk leidt?

De extra uren c.q. banen die de verenigingen zeggen nodig te hebben en die door de hoge baandruk worden bevestigd, betreffen vooral uren ten behoeve van trainingen en wedstrijden. Daarbij gaan zij voor hun leden uit van een bepaald aantal trainingen per week en een bepaalde tijdsduur per training. Er kan voor worden gekozen om dit voor alle verenigingen gelijk te houden en geen 'extra' uren te accommoderen. Het is overigens niet gezegd, dat de gewenste extra uren/banen verband houden met de trainingsfrequentie en/of trainingsduur. Het is immers ook mogelijk, dat een ledengroei tot een extra behoefte leidt. Dat is hier inderdaad het geval: het aantal leden is bij sommige verenigingen nu erg hoog in relatie tot het aantal banen. Ook hanteren sommige verenigingen een wachtlijst of ledenstop.

Hoewel het op zichzelf goed is wanneer de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk wordt benut, is in de huidige en toekomstige situatie sprake van capaciteitsknelpunten door een (te) hoge baandruk. Dat betekent dat capaciteitsuitbreiding vanuit dat oogpunt noodzakelijk is.

2. In hoeverre wil Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de uren die verenigingen nu ongewild niet bij het ACLO Sportcentrum huren alsnog in die accommodatie onderbrengen?

Momenteel wijkt Veracket voor sommige wedstrijden uit naar een accommodatie in Zuidhorn. Indien deze uren bij het ACLO Sportcentrum moeten worden ondergebracht, zorgt dat voor een extra behoefte.

Hoewel er nu een oplossing buiten Groningen is gevonden, is het voorstelbaar dat het wenselijker is om de wedstrijden van Veracket bij het ACLO Sportcentrum te laten plaatsvinden. Ook als dat niet het geval is, is overigens sprake van een onvervulde behoefte.

3. In hoeverre hebben verenigingen 'voorrang' op activiteiten voor individuele kaarthouders?

De tennis-, padel- en squashbanen worden zowel door verenigingen als door individuele kaarthouders gebruikt. Dat laatste zorgt voor een beperking van de capaciteit voor de verenigingen. Er kan daarom de keuze worden gemaakt om het gebruik door individuele kaarthouders gedurende de 'logische' verenigingsuren ('s avonds en in het weekend) onmogelijk te maken. Dat is echter wel nadelig voor hun sportmogelijkheden. Bovendien hebben zij ook behoefte aan extra capaciteit.

Het voorrang geven van verenigingen aan individuele kaarthouders is nadelig voor de sportmogelijkheden van de individuele kaarthouders, die bovendien ook behoefte aan extra capaciteit hebben. Het ligt daarom niet voor de hand om de uren van de verenigingen ten koste van de individuele sporters uit te breiden.

Mogelijke maatregelen

Op basis van de afwegingen zijn extra tennis-, padel- en squashbanen nodig. Dat was in het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) voor wat betreft tennis ook het geval. Gezien de voorbehouden die in paragraaf 8.3 ten aanzien van de richtlijn worden gemaakt, kan het benodigde aantal banen niet exact worden bepaald. Op basis van de reacties van de verenigingen en de richtlijn gaat het voor de behoefte op korte termijn om circa vijf tennisbanen en één padelbaan. Voor de behoefte op korte en langere termijn zijn dat vijf tennisbanen en meerdere padelbanen.³⁵ Voor squash bestaat geen richtlijn, maar is op korte en langere termijn in elk geval één baan extra nodig.

³⁵ Door de onzekerheid over de ontwikkeling van padel kan het aantal banen niet worden gekwantificeerd.

8.1.3 Koppelkansen gemeentesport en studentensport

In het weekend worden de tennisbanen bij het ACLO Sportcentrum minder goed gebruikt. Zeker in de periode dat acht van de banen door middel van twee blaashallen zijn overdekt, biedt dat mogelijkheden om de behoefte aan indoorcapaciteit bij de diverse andere tennisverenigingen in te vullen.

De behoefte vanuit de studentensport aan extra tennis-, padel- en squashbanen is groot genoeg om de aanleg van extra banen te rechtvaardigen. Anders dan bij de zwembaden is er vanuit de capaciteitsbehoefte dus niet direct een reden om gezamenlijke banen voor de gemeentesport en de studentensport aan te leggen. Dat betekent overigens niet, dat het niet zou kunnen.

8.1.4 Private aanbieders

Voor wat betreft de accommodaties van bedrijven hebben de gemeente noch de studentensport enige verantwoordelijkheid. Dit ligt anders voor de tennis- en squashbanen in sportcentrum Karding, want dat is een gemeentelijke accommodatie. Daarvoor geldt een soortgelijke vraag als in 8.1.1: in hoeverre wil de gemeente (in een nieuw Karding) de gewenste c.q. benodigde baancapaciteit realiseren?

8.2 Aanbod

8.2.1 Gemeentelijke en niet-gemeentelijke accommodaties

In bijlage 20 is een overzicht opgenomen van de accommodaties voor tennis, padel en/of squash. Eventuele mini tennisbanen, oefenmuren en dergelijke worden hierin niet vermeld. Bijlage 21 toont de ligging van die voorzieningen. Het gaat hierbij om accommodaties van de gemeente, van verenigingen, van relevante private aanbieders en van de studentensport (zie 8.2.2). Enkele opmerkingen hierover:

- ✦ GTV van Starkenborgh huurt de drie kunstgrasbanen gedurende het zomerseizoen van Tennisschool Smashing, die de betreffende banen in het winterseizoen voor haar eigen activiteiten gebruikt en op de overige momenten aan leden van de vereniging en andere individuele tennissers verhuurt. Zij plaatst dan een blaashal over de banen (de Tjardahal). Overigens exploiteert Smashing ook de tennis- en squashbanen van sportcentrum Karding;
- ✦ op de locatie Vorenkamp beschikt Cream Crackers over zeven gravelbanen. GLTB huurt echter drie van die banen van Cream Crackers en daarom is in bijlage 20 de werkelijke situatie weergegeven;
- ✦ met uitzondering van de vier banen van Cream Crackers op de locatie Vorenkamp en twee van de 12 banen bij het ACLO Sportcentrum beschikken alle tennisbanen over verlichting. Datzelfde geldt voor alle padelbanen en squashbanen;
- ✦ voorheen beschikte de Stadjershal over zes indoor tennisbanen, maar vier banen zijn recent door padelbanen vervangen;
- ✦ in reactie op het verdwijnen van vier indoorbanen in de Stadjershal heeft Cream Crackers een blaashal aangeschaft, die gedurende het winterseizoen over vier gravelbanen wordt geplaatst;
- ✦ de Stadjershal beschikt ook over 11 squashbanen, maar zoals in de introductie van dit hoofdstuk is vermeld vallen private squashvoorzieningen buiten het bestek van dit onderzoek;
- ✦ tot 1 augustus 2023 was er nog een andere padellocatie in de gemeente Groningen, namelijk in het Indoor Sports Center. Die accommodatie beschikte onder andere over drie padelbanen.

De spreiding van de tennisbanen over de gemeente is redelijk, al liggen er relatief veel banen in het zuidelijke gedeelte van de stad en de gemeente. In mindere mate geldt dat ook voor de padelbanen.

8.2.2 Studentensportaccommodaties

In en bij het ACLO Sportcentrum beschikken de studenten over:

- ✦ 12 gravel tennisbanen, waarvan er in de winterperiode acht door middel van twee blaashallen worden overdekt. Er zijn dus niet 20 tennisbanen;
- ✦ twee padelbanen (outdoor);
- ✦ zeven squashbanen, die in één van de sporthallen van het sportcentrum zijn gesitueerd.

De banen worden niet alleen door verenigingen (GSTC, TAM, TC Veracket, SPR, De Ramenlappers en Squadraat) gebruikt, maar ook door individuele studenten.

8.3 Richtlijn KNLTB

Anders dan bij de zwembaden, binnensportaccommodaties en ijsaccommodaties gelden voor buitensporten veelal bepaalde planningsrichtlijnen. Voor de meeste buitensporten zijn die richtlijnen op aantallen (norm)teams gebaseerd, maar dat is niet het geval bij tennis en padel (voor squash bestaan dergelijke richtlijnen niet). De KNLTB hanteert namelijk een bepaald aantal leden per tennisbaan als richtlijn. Zij gaat uit van 50 tot 70 spelers per baan. Op banen met verlichting geldt een richtlijn van 70 tot 90 spelers per baan.³⁶ Vooral nog bestaat voor padel geen separate richtlijn en hanteert de Bond de tennisrichtlijn.

Hierbij dienen enkele nuanceringen te worden gemaakt. Er bestaan namelijk verschillen tussen verenigingen, die ervoor zorgen dat de richtlijn met enige voorzichtigheid moet worden gebruikt. Zo worden de banen vaak niet alleen gebruikt voor (georganiseerde) trainingen en wedstrijden, maar ook voor (ongeorganiseerd) 'vrij spelen'. De verhouding tussen die twee 'vormen' kan aanzienlijk variëren. Ook kunnen de banen worden gebruikt voor toernooien, lessen, clinics, specifieke clubactiviteiten en door niet-leden (bijvoorbeeld via 'Meet & Play'). Verenigingen kunnen eigen keuzes maken ten aanzien van de verhouding tussen de verschillende soorten activiteiten. Daarnaast is bijvoorbeeld van belang of er veel teams zijn die competitie spelen, hoe groot het aandeel senioren is (meer senioren betekent vaak meer mogelijkheden voor gebruik overdag) en wat het karakter van de vereniging is (meer prestatiegericht of recreatief). Al deze factoren beïnvloeden de vraag, wat een passende baandruk voor een vereniging is.

Specifiek ten aanzien van padel wordt nog opgemerkt, dat veel verenigingen in de eerste periode na de aanleg van de eerste padelbanen vaak een hoge baandruk ervaren. Het is dan immers 'nieuw' en dat zorgt vaak voor bovengemiddeld veel gebruik, waardoor de richtlijn voor tennisbanen niet altijd passend is. Hoelang die eerste periode duurt, is door lokale verschillen en de recente enorme groei van padel nog lastig te bepalen.

8.4 Huidig gebruik en onvervulde behoefte

8.4.1 Tennis

De volgende tabel toont het gemiddelde aantal spelende leden per tennisbaan. Daaruit blijkt dat er grote verschillen in de zogeheten 'baandruk' bestaan:

- ✦ bij Be Quick 1887, LTC Hoogkerk, TC Ten Boer en TV Glimmen (de relatief kleine verenigingen) is de baandruk duidelijk lager dan de richtlijn voor verlichte banen. Daar komt bij dat het aantal competitieteams van deze verenigingen beperkt is. De resultaten van de enquête bevestigen het beeld, dat er bij deze verenigingen geen sprake is van capaciteitsknelpunten;
- ✦ de baandruk bij Cream Crackers is niet opvallend hoog of laag. Er moet immers rekening worden gehouden met het feit, dat vier van de in totaal 18 banen geen verlichting hebben en daarvoor geldt dus een lagere richtlijn. Ook heeft de vereniging een groot aantal competitieteams. Desalniettemin geeft de vereniging aan, dat het aantal outdoor tennisbanen momenteel voldoende is. Overigens is het werkelijke aantal leden van de vereniging circa 300 hoger dan in de tabel is weergegeven. Daarbij gaat het echter om leden die primair aan de 'padeltak' kunnen worden toegerekend, maar dit is een raming. Er zijn immers ook leden die zowel tennis als padel spelen. Inclusief deze 300 leden is de baandruk 86 leden per baan;
- ✦ de baandruk bij van Starckenborgh is hoog. Daarnaast is het aantal competitieteams groot. Dat betekent dat een deel van de baancapaciteit op wedstriiddagen niet voor vrij spelen beschikbaar is. Desondanks geeft de vereniging in de enquête aan, dat er geen capaciteitsknelpunten bestaan. Dit hangt wellicht samen met het feit, dat het aantal banen recent van zeven naar acht is uitgebreid;
- ✦ de baandruk bij GLTB is zeer hoog. Daar komt bij dat het aantal competitieteams groot is. In de enquête heeft de vereniging aangegeven, dat zij behoefte heeft aan uitbreiding van het aantal outdoorbanen van 17 naar 21. Dat zou tot een baandruk van 83 spelende leden per baan leiden. Ook zegt zij behoefte te hebben aan extra indoorcapaciteit;
- ✦ de baandruk bij Tennis- en Squashclub Haren (TSH) is hoog en ook deze vereniging heeft een groot aantal competitieteams. Overigens moet worden opgemerkt, dat de zes indoorbanen niet in de berekening zijn opgenomen. De outdoor gravelbanen zijn in het winterseizoen (van oktober tot en met maart) echter niet goed bespeelbaar en bovendien worden de indoorbanen ook gebruikt door Smashing en diverse andere verenigingen. Desalniettemin zorgen ze voor enige extra capaciteit en datzelfde geldt voor de vier minitennisbanen, die intensief door de jongere leden worden gebruikt. TSH heeft aangegeven op dit moment geen behoefte aan extra tennisbanen te hebben;

³⁶ Op korte termijn wordt deze richtlijn volgens de KNLTB mogelijk bijgesteld naar 65 tot 75 leden per baan.

- de baandruk bij het ACLO Sportcentrum is zeer hoog, te meer daar de banen ook door individuele studenten kunnen worden gebruikt en het aantal competitieteams hoog is. Dit blijkt ook uit de enquête, want Veracket, TAM en GSTC geven aan behoefte te hebben aan extra uren voor trainingen en wedstrijden. Veracket wijkt voor een deel van haar wedstrijden momenteel uit naar een accommodatie in Zuidhorn en heeft ook een wachtlijst. TAM heeft momenteel een ledenstop. Tot slot bestaat er volgens de exploitant ook vanuit de individuele spelers behoefte aan extra baanruimte. De exploitant geeft overigens ook aan, dat het in het weekend juist relatief rustig is op de tennisbanen.

vereniging/accommodatie	plaats	leden	banen outdoor	leden per baan
GTV van Starckenborgh	Groningen	674	8	84
GLTV Cream Crackers Corpus den Hoorn	Groningen	1.244	18	69
GLTV Cream Crackers Vorenkamp	Groningen			
GLTB	Groningen	1.744	17	103
Be Quick 1887	Haren	97	3	32
Tennis- en Squashclub Haren	Haren	1.021	12	85
LTC Hoogkerk	Hoogkerk	187	4	47
TC Ten Boer	Ten Boer	210	4	53
TV Glimmen	Glimmen	138	3	46
ACLO Sportcentrum	Groningen	1.714	12	143

tabel 8.1: gemiddeld aantal leden per tennisbaan³⁷

In de vorige tabel ontbreken Tennisschool Smashing (op beide locaties) en de Stadjershal. Dat komt doordat die aanbieders niet met 'reguliere' tennisverenigingen kunnen worden vergeleken. Zo heeft Smashing circa 750 leden, maar dat is het aantal leden op alle locaties (ook buiten de gemeente Groningen) en inclusief squashleden. Bovendien is op die locaties vrijwel uitsluitend sprake van individuele baanverhuur. Los daarvan heeft Smashing aangegeven, dat ze behoefte heeft aan circa 100 uur per week extra indoorcapaciteit, alsmede extra outdoorcapaciteit.

In de Stadjershal is ook grotendeels sprake van individuele baanverhuur. Weliswaar kunnen leden van verenigingen banen huren, maar dat gebeurt op individuele basis en zij hebben geen 'voorrang' op andere individuele tennissers. Recent is het aantal tennisbanen in de hal van zes naar twee gedaald. Cream Crackers heeft aangegeven dat dit voor haar een groot knelpunt betekent, aangezien er daardoor veel minder indoor tenniscapaciteit beschikbaar is. Die capaciteit is nodig omdat gravelbanen in de winterperiode niet goed bespeelbaar zijn. Het is dus niet zo, dat de gravel outdoorbanen en de indoorbanen 'inwisselbaar' zijn. In reactie hierop heeft Cream Crackers besloten om een blaashal aan te schaffen, die gedurende de winterperiode over vier van de gravelbanen wordt geplaatst. De hal is sinds 1 oktober 2023 in gebruik. Hiermee wordt het verlies van de vier indoorbanen in de Stadjershal 'gecompenseerd'. De blaashal zal overigens ook aan andere verenigingen worden verhuurd. Cream Crackers is immers niet de enige vereniging die last heeft van het verdwijnen van de vier indoorbanen in de Stadjershal.

8.4.2 Padel

De volgende tabel toont het gemiddelde aantal spelende leden per padelbaan. Daaruit blijkt dat de baandruk bij Cream Crackers en het ACLO Sportcentrum (De Ramenlappers) zeer hoog is. Bij Cream Crackers worden twee van de drie banen bovendien grotendeels voor trainingen gebruikt, zodat er meestal slechts één baan beschikbaar is voor vrij spelen. De vereniging geeft aan graag het aantal padelbanen van drie naar zeven te willen uitbreiden.

Hoewel de baandruk op het ACLO Sportcentrum op zichzelf al hoog is, is die voor De Ramenlappers in werkelijkheid nog wat hoger. De vereniging kan namelijk niet altijd over de banen beschikken, aangezien die ook door individuele spelers worden gebruikt. In de enquête geeft de vereniging derhalve weinig verrassend aan, dat zij een aanzienlijke wachtlijst heeft. Ook is er voor de trainingen een roulatieschema, waarbij leden per acht weken vijf keer (dus niet wekelijks) kunnen trainen. De vereniging heeft daarom behoefte aan extra padelbanen. Ter indicatie: bij drie banen daalt de baandruk naar 87 leden per baan. Dat is nog altijd een hoge baandruk. Bij vier banen is de baandruk 65 leden per baan. Dat is een gemiddelde baandruk. Bovendien bestaat er volgens de exploitant ook bij individuele spelers behoefte aan extra baanruimte.

³⁷ Het aantal leden van TSH is exclusief de leden die uitsluitend squashen.

vereniging/accommodatie	plaats	leden	banen totaal	leden per baan
GLTV Cream Crackers Corpus den Hoorn	Groningen	300	3	100
ACLO Sportcentrum	Groningen	260	2	130

tabel 8.2: gemiddeld aantal leden per padelbaan

In de vorige tabel ontbreken de private partijen die padel aanbieden. Net als bij tennis heeft dat te maken met het feit, dat die aanbieders niet met ‘reguliere’ padelverenigingen kunnen worden vergeleken. Zo is er bijvoorbeeld vooral sprake van individueel gebruik, hoewel verenigingen ook banen kunnen huren. Momentum Padel is in maart 2023 geopend en geeft aan graag het aantal banen te willen uitbreiden. Het gebruik van de huidige banen loopt namelijk erg goed. In de Stadjershal blijft het aantal banen voorlopig onveranderd. De plannen van Peakpadelz zijn vooralsnog onbekend.

8.4.3 Squash

Zoals eerder is vermeld, bestaat er geen planningsrichtlijn voor het gebruik van squashbanen. TSH heeft echter aangegeven, dat de huidige squashbanen voldoende zijn om de behoefte te kunnen accommoderen. Bij Smashing is vrijwel uitsluitend sprake van individuele baanhuur. In de enquête heeft zij geen capaciteitsknelpunten ten aanzien van de squashbanen in sportcentrum Kardingje gemeld.

In het ACLO Sportcentrum worden de banen gebruikt door individuele sporters en door Squadraat. De vereniging geeft aan dat het aantal banen momenteel voldoet, maar dat sommige banen wel verouderd en in slechte staat zijn. Volgens de exploitant bestaat er bij individuele spelers wel behoefte aan extra baanruimte.

8.5 Huidige verhouding vraag en aanbod

Op basis van de analyse in dit hoofdstuk kunnen enkele conclusies over de huidige verhouding tussen vraag en aanbod worden getrokken:

- tennis:
 - er zijn tennisparken met tekorten en tennisparken met overschotten aan baancapaciteit. Voor de gemeente als geheel is sprake van voldoende capaciteit;
 - bij de vier relatief kleine verenigingen is de baandruk laag en bestaan er geen capaciteitsknelpunten;
 - de baandruk bij Cream Crackers is niet opvallend hoog of laag voor wat betreft de outdoorbanen. Ten aanzien van de indoorbanen had de vereniging door het verdwijnen van vier van de zes indoorbanen in de Stadjershal wel een onvervulde behoefte van vier banen, die zij sinds oktober 2023 door middel van een eigen blaashal over vier gravelbanen heeft ingevuld;
 - de baandruk bij van Starkenborgh en TSH is hoog, maar beide verenigingen ervaren desondanks geen capaciteitsknelpunten;
 - de baandruk bij GLTB is zeer hoog en de vereniging geeft aan behoefte te hebben aan vier extra outdoorbanen, alsmede extra indoorcapaciteit;
 - de baandruk bij het ACLO Sportcentrum is zeer hoog en de verenigingen en individuele spelers hebben behoefte aan extra baancapaciteit;
 - Smashing heeft behoefte aan 100 uur per week extra indoorcapaciteit en extra outdoorbanen;
- padel:
 - de baandruk bij Cream Crackers is zeer hoog en de vereniging zegt behoefte te hebben aan vier extra banen;
 - de baandruk bij het ACLO Sportcentrum is zeer hoog en De Ramenlappers geeft aan behoefte te hebben aan extra banen. Datzelfde geldt voor de individuele spelers;
- squash:
 - bij het ACLO Sportcentrum bestaat bij de individuele spelers behoefte aan extra baanruimte.

Voor wat betreft tennis en padel bevestigt de KNLTB dit beeld.

8.6 Toekomstige situatie

8.6.1 Behoeftte in 2035 en 2040

Op basis van de in hoofdstuk 4 vermelde prognoses, trends en ontwikkelingen, alsmede de resultaten van de enquête en de gevoerde gesprekken, kan de toekomstige behoefte aan accommodaties voor tennis, padel en squash worden geraamd.

Tennis

Voor de gemeente als geheel wordt de potentiële groei van het aantal leden van de verenigingen op circa 480 in 2035 en circa 590 in 2040 geraamd. Die toename doet zich echter niet gelijkmatig bij alle verenigingen voor. Voor de meeste verenigingen geldt namelijk, dat het overgrote deel van hun leden woonachtig is in de omliggende wijken (in het geval van Groningen-stad), dan wel de kern waar de vereniging is gelegen. Mede met het oog op de demografische prognose (zie paragraaf 4.1) mag voor de verenigingen in Haren, Ten Boer en Glimmen op een stabilisatie of een lichte afname van het aantal leden worden gerekend. Daarentegen mogen met name de verenigingen in de gebiedsdelen West en Oost extra leden verwachten. De potentiële groei is ongeveer gelijk tussen beide gebiedsdelen verdeeld. Aan de westzijde gaat het daarbij vooral om Cream Crackers (locatie Corpus den Hoorn) en LTC Hoogkerk. In het oosten van de stad (vooral in en om Meerstad) zijn momenteel geen tennisverenigingen gelegen.³⁸ Er zijn alleen de door Smashing geëxploiteerde banen in Kardinge.

Voor de studentensportverenigingen wordt, mede op basis van de studentenprognoses, slechts een minimale toename van de behoefte verwacht.

Padel

De toekomstige behoefte aan padelbanen is – meer nog dan van de bevolkingsontwikkeling – afhankelijk van de wijze waarop de populariteit van deze sport zich verder gaat ontwikkelen. Op dit moment is sprake van een zeer sterke groei, maar hoelang die doorzet en of er daarna stabiliteit of krimp optreedt is nu heel moeilijk in te schatten. Voor de komende jaren mag van een flinke toename van de behoefte worden uitgegaan, maar het is niet goed mogelijk om daar concrete cijfers aan te verbinden. Dit geldt zowel voor de studentensport (ondanks de afname van het aantal studenten in de komende jaren), als voor de niet-studentensport.

Squash

Door de groei van het aantal inwoners zal de behoefte aan squashbanen toenemen, maar het is niet mogelijk om die behoefte te kwantificeren. Een groot deel van de vraag wordt immers door private squashvoorzieningen ingevuld en die zijn geen onderdeel van dit onderzoek. Voor TSH mag, mede met het oog op de demografische prognose voor gebiedsdeel Haren van stabilisatie of een lichte afname van de behoefte worden uitgegaan, terwijl de banen in Kardinge (Smashing) op een beperkte groei mogen rekenen.

Mede door de daling van het aantal studenten zal de extra vraag naar squashbanen in het ACLO Sportcentrum minimaal zijn.

8.6.2 Toekomstige verhouding vraag en aanbod

Tennis

Bij LTC Hoogkerk is de baandruk momenteel laag en bij Cream Crackers voor wat betreft de outdoorbanen niet opvallend hoog of laag. Uitgaande van 90 leden per baan bestaat er bij die twee verenigingen samen nog ruimte voor circa 465 leden.³⁹ Dit is uiteraard een schatting, gezien de nuancering die bij de richtlijn is gemaakt (zie paragraaf 8.3). Desalniettemin kan worden gesteld, dat hiermee de groei van de behoefte in gebiedsdeel West volledig kan worden ingevuld.

³⁸ GTV van Starckenborgh ligt officieel weliswaar in gebiedsdeel Oost, maar ligt geografisch relatief ver bij Meerstad vandaan en eerder in het noorden dan in het oosten van de stad.

³⁹ Hierbij is aangenomen, dat de leden van Cream Crackers naar rato van het aantal banen over de twee locaties van die vereniging zijn verdeeld.

Dit is anders in gebiedsdeel Oost. Smashing heeft aangegeven, dat zij in de huidige situatie al behoefte aan extra indoor- en outdoorcapaciteit heeft. Dat betekent dat er in het oosten van de stad niet of nauwelijks ruimte is om de groeiende behoefte op te vangen. Uitgaande van circa 300 extra leden zijn er in dat gebied in 2040 ongeveer vier extra banen nodig.

Ondanks de afname van het aantal studenten is de huidige onvervulde behoefte dermate hoog, dat ook in de toekomst behoefte aan extra baancapaciteit bestaat.

Padel

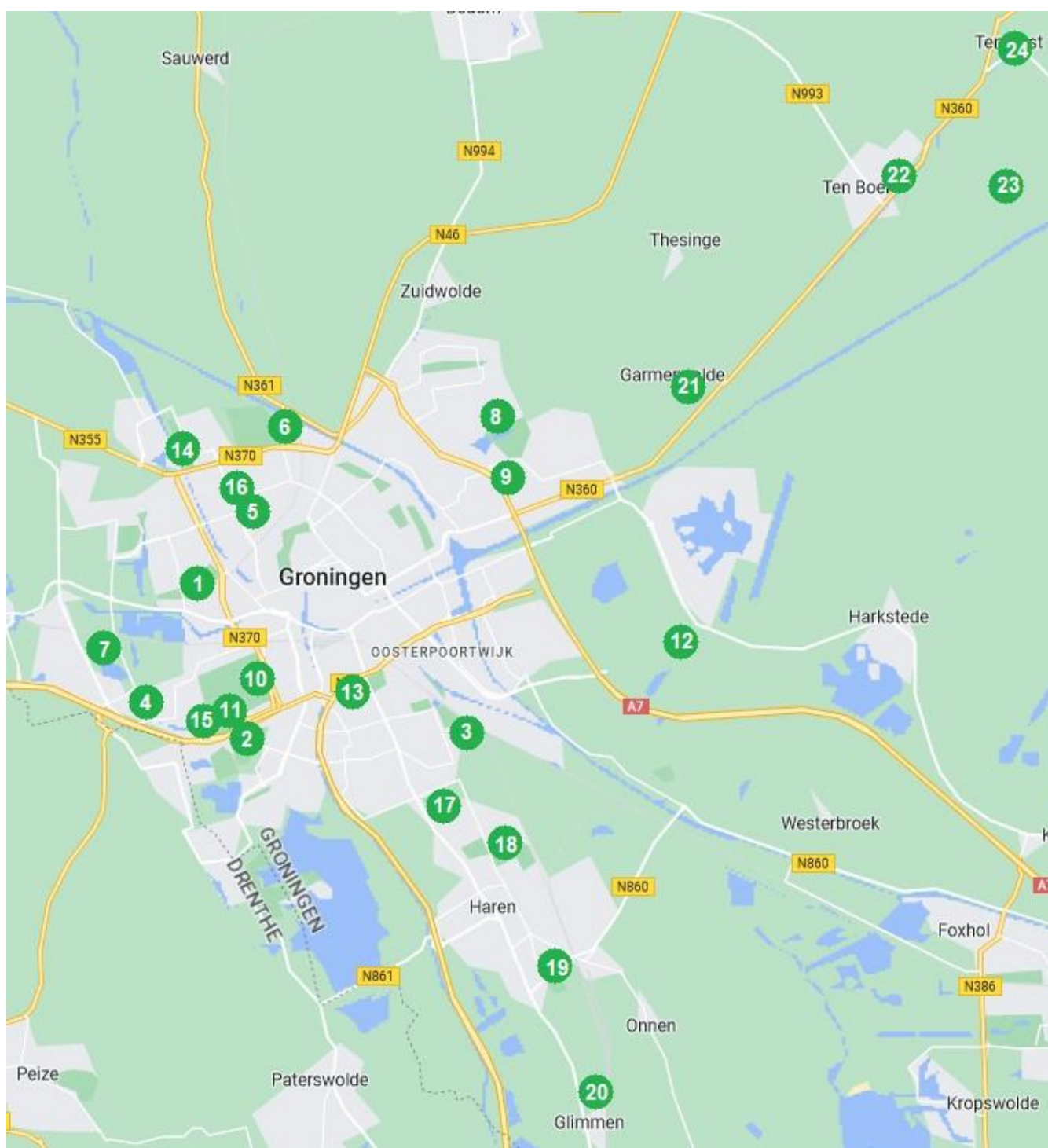
De huidige baandruk bij Cream Crackers en het ACLO Sportcentrum is hoog tot zeer hoog en er bestaat behoefte aan uitbreiding van het aantal banen. Dat betekent dat verdere groei van de behoefte in de toekomst niet met de huidige capaciteit kan worden opgevangen. Weliswaar zal een deel van de vraag door commerciële partijen worden opgevangen en wordt groei van de studentenbehoefte wat afgeremd door de daling van het aantal studenten, maar dat laat onverlet dat er in de toekomst sprake is van een capaciteitstekort bij zowel de studentensport als de niet-studentensport.

Squash

Gezien de huidige onvervulde behoefte bij het ACLO Sportcentrum en de verwachting dat de behoefte niet zal afnemen, is er in de toekomst sprake van een capaciteitstekort bij de studentensport. Dat is niet het geval bij de niet-studentensport.

9. Buitensportaccommodaties

Dit hoofdstuk gaat over de buitensportaccommodaties (zie de volgende figuur). Daarbij wordt vooral op de verschillende sportparken ingegaan. Paardensport (drafbanen) en hondensport vallen buiten het bestek van dit onderzoek. Tennis, padel en squash zijn in hoofdstuk 8 aan bod gekomen. De analyses van de sportparken zijn op de situatie in het seizoen 2022 – 2023 gebaseerd, omdat de analyses toen grotendeels zijn uitgevoerd. Eventuele significante wijzigingen in het seizoen 2023 – 2024 worden benoemd.

figuur 9.1: buitensportaccommodaties gemeente Groningen

9.1 Aanbevelingen

Dit hoofdstuk start met de aanbevelingen. Daarna volgt de analyse, die daaraan ten grondslag ligt.

9.1.1 Voetbal

Afweging

Om te bepalen hoe de gemeente met de knelpunten wil omgaan, dient zij een aantal vragen te beantwoorden. Voor de studentensport gelden precies dezelfde vragen, met uitzondering van 2b, 2c, 6, 7 en 8.

1. In hoeverre willen de gemeente en Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de uren beschikbaar stellen, die verenigingen op basis van hun wensen en ambities vragen?

Daar waar verenigingen een tekort aan trainingscapaciteit ervaren terwijl de richtlijn iets anders aangeeft, heeft dat regelmatig met de gewenste frequentie en/of duur van de trainingen te maken. De gemeente kan ervoor kiezen om het aantal trainingen per week en de tijdsduur per training voor elke vereniging gelijk te houden en geen 'extra' uren te accommoderen, die verdergaan dan de richtlijn voor de trainingsbehoefte. Overigens is dit in verschillende gevallen niet de enige oorzaak voor een door de verenigingen ervaren tekort aan trainingscapaciteit, want de gewenste trainingstijden en beschikbaarheid van trainers spelen daarbij bijvoorbeeld ook een rol.

Op basis van de beleidsuitgangspunten ligt het voor de hand, dat de gemeente in principe de behoefte van de verenigingen zo goed mogelijk wil invullen. Dat geldt ook voor Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen.⁴⁰

2. In hoeverre willen de gemeente en Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de behoefte spreiden, zodat de beschikbare capaciteit beter wordt benut?

Veel gemeenten nemen de capaciteitsbehoefte als een gegeven, waarbij zij niet zelden puur op basis van de planningsrichtlijn tot uitbreiding van de veldcapaciteit en/of de ombouw van natuurgras naar kunstgras besluiten. Als op een sportpark de behoefte (lees: het aantal normteams) op de drukste speeldag toeneemt en volgens de richtlijn uitbreiding van de capaciteit noodzakelijk is, kiezen ze voor uitbreiding. Zoals in paragraaf 9.3 duidelijk zal worden, is dat geen aanbevelenswaardige aanpak. Dit gebeurt overigens meer bij voetbal dan bij andere buitensporten. Een betere aanpak kan zijn, dat de gemeente ervoor kiest om de behoefte te spreiden en zodoende de huidige capaciteit beter te benutten. Die spreiding kan op verschillende manieren worden gerealiseerd:

- a. spreiding van de behoefte over de speeldagen: van oudsher voetbalt de jeugd op zaterdag, terwijl de senioren op zaterdag en zondag spelen. In het laatste decennium is landelijk en in Groningen een beweging zichtbaar, waarbij steeds meer zondagteams naar de zaterdag overstappen. Hoewel de motieven verschillen, gaat het daarbij vaak om de wens om op zondag vrij te zijn en/of andere dingen te kunnen doen. Dit is helaas een zichzelf versterkend proces. Het resultaat is namelijk, dat de zondagcompetitie steeds kleiner wordt. Dat heeft onder andere tot gevolg dat teams verder moeten reizen, het niveau daalt en het minder druk c.q. gezellig is. Zo ontstaat een vicieuze cirkel. Vanuit het oogpunt van een optimaal gebruik van de veldcapaciteit is dit een zeer onwenselijke ontwikkeling. De veldbehoefte op zaterdag neemt immers toe, waardoor er extra velden, kleedkamers, parkeerplaatsen en dergelijke nodig zijn. Daarentegen staan steeds meer voetbalcomplexen op zondag (vrijwel) leeg. Vergeleken met het capaciteitsonderzoek uit 2019/2020 heeft de verhouding tussen zaterdag- en zondagteams in Groningen ook ten dele de trend gevolgd (zie bijlage 5). Bij andere sporten worden de wedstrijden vaak meer verspreid, op het moment dat zich capaciteitsknelpunten voordoen. Zo spelen sommige jeugdteams in het hockey op zondag in plaats van zaterdag. Dat gebeurt ook in de gemeente Groningen. Bij andere sporten wordt op dit punt eveneens vaak minder traditioneel en meer flexibel geacteerd dan in het voetbal. De gemeente kan hier samen met de verenigingen en de KNVB de mogelijkheden verkennen. Op diverse plekken in het land is de KNVB overigens al bezig met een proef, waarbij verenigingen in zelf de speeldag kiezen. Ook is er op de hogere niveaus sprake van competities met zaterdag- en zondagteams in dezelfde poule/klasse;
- b. spreiding van de behoefte over de speeldag: op sommige sportparken is sprake van een hoge druk op de kleedcapaciteit op zaterdagochtend, omdat dan veelal de jongste jeugdteams (waarvan er veel op één veld passen) haar wedstrijden

⁴⁰ Zoals in 5.1.2 is vermeld, is de ACLO verantwoordelijk voor de verdeling van de uren over de gebruikers. In dit geval gaat het echter om afwegingen met het oog op de benodigde capaciteit en dat laatste is de verantwoordelijkheid van Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen.

spelen. Door minder strak vast te houden aan het uitgangspunt dat de leeftijd van de teams in de loop van de dag moet oplopen, kan de druk mogelijk worden verlicht. De KNVB biedt hier de ruimte voor, maar daarnaast is de medewerking van de verenigingen nodig.

- c. spreiding van de behoefte over de sportparken/verenigingen: er zijn sportparken waarop sprake is van capaciteitstekorten, maar er zijn ook parken met overschotten. De gemeente kan ervoor kiezen om tekorten op het ene park te 'verplaatsen' naar de parken met overschotten. Daarbij speelt de afstand wel een rol. Een voorbeeld: op sportpark Lewenborg is volgens de richtlijn sprake van een tekort aan wedstrijdcapaciteit en is het in de praktijk in elk geval niet mogelijk om te groeien. Sportpark Kardingeligt vlakbij en daar is die ruimte wel aanwezig, zeker als er extra trainingscapaciteit wordt gecreëerd door een natuurgrasveld door een kunstgrasveld te vervangen. Iemand die in dat deel van de stad wil voetballen, kan dus (onder meer) op sportpark Kardingeligt terecht. Ook binnen de kern Haren is sprake van tekorten en overschotten. Overigens is het op sommige sportparken met een capaciteitstekort vanuit ruimtelijk oogpunt helemaal niet mogelijk is om extra velden te realiseren. In dat geval moet dus naar capaciteit op andere sportparken worden gezocht.

Op basis van de beleidsuitgangspunten en met name de wens om de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk te gebruiken, ligt het voor de hand om inderdaad voor spreiding van de behoefte te kiezen.

3. In hoeverre willen de gemeente en Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de capaciteit van een wedstrijddag verlengen?

Zoals in paragraaf 9.3 wordt aangegeven, gaat de KNVB in haar richtlijn uit van het einde van alle wedstrijden om 16.30 uur. Bij velden met verlichting kan echter prima langer worden doorgespeeld. Dat geldt voornamelijk voor kunstgrasvelden, die veel minder te lijden hebben onder een intensiever gebruik dan natuurgrasvelden. Stel dat er op zaterdag (en zo nodig ook op zondag) tot 18.00 uur wordt doorgespeeld, dan scheelt dat 1,5 uur (20%) per speeldag. Ten opzichte van sommige andere buitensporten is 18.00 uur nog steeds relatief vroeg en wordt er daar langer doorgespeeld. Overigens gebeurt dit in de praktijk ook al bij sommige voetbalverenigingen en geeft de KNVB daar ook de ruimte voor. In haar Handboek Competitiezaken 2023 – 2034 stelt de Bond namelijk, dat jeugdwedstrijden om 8.30 uur mogen beginnen en dat de laatste wedstrijden uiterlijk om 18.00 uur mogen beginnen (en dus rond 19.30 uur eindigen). Dat laatste betekent dat er op zaterdag 3,5 uur (47%) extra capaciteit zou zijn. Om dit een meer structurele basis te geven, is de medewerking van de KNVB en de verenigingen nodig. Voor een aantal verenigingen zal het wellicht wennen zijn en organisatorisch het een en ander vragen, maar de ervaring leert dat het prima mogelijk is.

Op basis van de het uitgangspunt om de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk te gebruiken, ligt het voor de hand om de capaciteit van een wedstrijddag te verlengen.

4. In hoeverre dient de trainingscapaciteit beter te worden benut?

Op sommige sportparken wordt de beschikbare trainingscapaciteit niet optimaal benut. Zo wordt er na 21.30 uur niet meer getraind, terwijl dat in veel binnensportaccommodaties, ijsaccommodaties en zwembaden, maar ook bij andere buitensporten, wel gebruikelijk is. Ook beginnen sommige voetbalverenigingen relatief laat met hun eerste training van de dag. Daarnaast zijn er verenigingen waar niet of nauwelijks op vrijdag wordt getraind. Voor zondagsteams kan dat prima en ook voor zaterdagsteams is het niet onmogelijk (ook al is het niet ideaal). Andere buitensporten laten dat zien en ook bij een aantal voetbalverenigingen in Groningen is dat het geval. Tevens wordt er soms slechts door één team op een heel veld getraind, terwijl het gebruikelijk is dat elk team op een half veld traint (wellicht met uitzondering van het eerste team). Tot slot trainen sommige teams meer en/of vaker dan bij andere verenigingen. De gemeente kan ervoor kiezen om hier één lijn in te trekken, dan wel om een en ander te beperken, of althans niet om *die* reden extra veldcapaciteit te realiseren.

Op basis van de het uitgangspunt om de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk te gebruiken, ligt het voor de hand om inderdaad voor een betere benutting van de trainingscapaciteit te kiezen.

5. In hoeverre dient de kleedkamer capaciteit beter te worden benut?

Los van de mogelijkheden van teamlockers (zie verderop) blijkt uit de analyse, dat de meeste knelpunten met betrekking tot kleedkamers zich op de zaterdagochtend voordoen. Dat heeft mede met de wedstrijdplanning te maken, want bij veel

verenigingen vinden dan de wedstrijden van de jongste jeugdteams plaats. Dat leidt tot relatief veel teams per veld en dus een hogere druk op de omkleedcapaciteit. Door deze teams in de wedstrijdplanning wat meer te spreiden, kan de druk worden verlicht. Daarnaast speelt op sportpark Karding de verdeling van de kleedkamers (en teamlockers) tussen de verschillende verenigingen een rol.

Op basis van de het uitgangspunt om de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk te gebruiken, ligt het voor de hand om inderdaad voor een betere benutting van de kleedkamer capaciteit te kiezen.

6. In hoeverre geldt er een ondergrens voor de bezetting van een sportpark?

Zoals in 9.4.1 wordt vermeld, zijn er in Groningen relatief veel kleine verenigingen. Dat geldt niet alleen voor de verenigingen in de kleinere kernen, maar ook voor verenigingen in de stad. Sommigen van hen delen een sportpark met één of meer grotere verenigingen, maar er zijn ook sportparken met een zeer lage 'bezetting'. In Groningen-stad gaat het dan vooral om De Kring en De Parrel. In sommige andere gemeenten kiest men ervoor om een ondergrens te hanteren. Dat leidt ertoe dat sportparken efficiënter kunnen worden gebruikt, er minder zeer kleine sportparken (met bijbehorende kosten) zijn en het aantal heel kleine verenigingen daalt. Over het algemeen zijn grotere verenigingen minder kwetsbaar als het gaat om de bestuurlijk-organisatorische invulling en beter in staat om maatschappelijke taken op zich te nemen. Overigens wordt een dergelijke ondergrens veelal alleen in stedelijk gebied gehanteerd. Verenigingen in kleine dorpen zijn bijna per definitie klein, maar de afstanden tot andere verenigingen zijn normaalgesproken veel groter dan in de stad. Alternatieven zijn derhalve minder nabij. Bovendien speelt de leefbaarheid in het dorp ook een rol.

Dit is een separate afweging, die in dit onderzoek niet kan worden gemaakt.

7. In hoeverre dient de gemeente eventuele capaciteitsknelpunten ten gevolge van gebruik van sportparken door commerciële voetbalscholen op te lossen?

Op diverse sportparken huren commerciële voetbalscholen uren op de velden. In de huidige situatie zorgt dat nog niet voor knelpunten, maar op sportpark De Parrel leidt het er bijvoorbeeld wel toe dat er niet of nauwelijks meer trainingscapaciteit beschikbaar is. Dat beperkt de groeimogelijkheden voor de verenigingen op dat sportpark. Nu gaat hun gebruik in principe 'voor' op dat van commerciële voetbalscholen, maar als de gemeente het van belang vindt dat die voetbalscholen hun activiteiten kunnen blijven aanbieden en de gemeente voor de benodigde ruimte moet zorgen, heeft dat mogelijk gevolgen voor het benodigde veldaanbod voor voetbal. Overigens zien de meeste gemeenten dit niet als hun taak.

Het verdient aanbeveling om de prioritering in het gebruik van de voetbalvelden duidelijk te hanteren. Vanuit de rol van de gemeente is het immers niet wenselijk, indien commercieel gebruik – nog los van het tarief dat een voetbalschool betaalt – gebruik door verenigingen verdringt. Voetbalscholen hebben een functie en het is prima wanneer ze beschikbare capaciteit gebruiken, maar het ligt niet voor de hand om als gemeente te investeren in extra veldcapaciteit voor commerciële partijen. In plaats daarvan kan beter de beschikbare resterende capaciteit worden gebruikt, zoals op sportpark De Kring.

8. In hoeverre wil de gemeente ambities van verenigingen op het gebied van topsport en talentontwikkeling honoreren?

In het verlengde van de eerste vraag/afweging kunnen verenigingen ambities hebben die verder reiken dan de breedtesport. Bij meer prestatieve sport horen niet alleen extra trainingsuren, maar soms een hoger niveau van faciliteiten. Op basis van haar beleid dient de gemeente te bepalen in welke mate zij daarin wil voorzien.

Op basis van het beleid kan niet exact worden bepaald, tot op welke hoogte de gemeente voor faciliteiten voor topsport en talentontwikkeling moet zorgen. Dit is een separate afweging.

9. Op welke wijze dient de veldcapaciteit te worden uitgebreid?

Indien de bij de voorgaande vragen besproken afwegingen in maatregelen zijn vertaald en die nog niet tot een voldoende oplossing van de capaciteitsknelpunten (of groeiambities) hebben geleid, kan voor uitbreiding van de veldcapaciteit worden gekozen. Er kan dan worden gekozen voor uitbreiding van het aantal velden, maar ook voor het ombouwen van een natuurgrasveld naar een kunstgrasveld. Dat laatste leidt tot een aanzienlijke toename van de trainingscapaciteit. Ook de

wedstrijdcapaciteit kan er in de praktijk door toenemen, aangezien beperkingen qua bespeelbaarheid niet of nauwelijks een rol meer spelen.

Op het moment dat met name de trainingscapaciteit moet worden uitgebreid en zeker op het moment dat er ruimtelijk geen mogelijkheden zijn voor een extra veld (een aantal sportparken kan niet worden uitgebreid), verdient het aanbeveling om een natuurgrasveld om te bouwen naar een kunstgrasveld.

10. Op welke wijze dient de omkleedcapaciteit te worden uitgebreid?

Behalve op sportpark Kardingje zijn op de sportparken geen teamlockers aanwezig. Zoals in paragraaf 9.4 wordt vermeld, streeft de huidige richtlijn naar het gebruik van teamlockers, zoals dat bij andere buitensporten ook gebeurt. Teamlockers maken een veel efficiënter gebruik van de kleedkamer capaciteit mogelijk en zijn veel goedkoper dan een extra kleedkamer. Wellicht moeten de verenigingen eraan wennen, maar dat hoeft geen argument te zijn om alles bij het oude te laten.

Op basis van de richtlijn en de kosten verdient het aanbeveling om uitbreiding van de omkleedcapaciteit inderdaad in het plaatsen van teamlockers te zoeken.

Mogelijke maatregelen

Op basis van het voorgaande kan een aantal mogelijke maatregelen worden benoemd. Allereerst dient de bestaande capaciteit zo goed mogelijk te worden benut. Dit past ook bij het traject Beter Benutten Buitensport van de gemeente. Dit betekent onder andere:

- › spreiding van de behoefte over de diverse speeldagen, over de zaterdag en/of over sportparken/verenigingen;
- › verlengen van de 'capaciteit' van de wedstrijddag op (kunstgras)velden met verlichting;
- › verlenging van de 'capaciteit' van de trainingdagen;
- › aanpassing van de wedstrijdplanning op zaterdag, zodat de piek in het gebruik van de kleedkamers afneemt;
- › herverdeling van de kleedkamers en teamlockers op sportpark Kardingje (concreet: van DIO Groningen naar GVAV-Rapiditas).

Voor een deel worden deze maatregelen momenteel al uitgevoerd, onder andere om de capaciteitstekorten die volgens de richtlijn op diverse sportparken bestaan op te lossen.

Daarnaast dienen *eventuele* problemen met de bespeelbaarheid van natuurgrasvelden, zoals gemeld door verenigingen op de sportparken West End, Kardingje, Engelbert, De Koepel en Zernike, te worden opgelost. Hierbij kan sprake zijn van een verschil tussen de door de verenigingen gewenste en ervaren kwaliteit en de door de gemeente c.q. Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen gewenste en ervaren kwaliteit. Dat lijkt in een deel van de gevallen inderdaad zo te zijn. De exploitanten doen hun best om de bespeelbaarheid zo goed mogelijk te houden, maar zijn daarbij tevens afhankelijk van de weersomstandigheden en de mate waarin verenigingen hun trainingen en wedstrijden over de velden verspreiden.

Tevens kan de gemeente een beleidsvisie voor de toekomst van de voetbalsport in de gemeente opstellen, waarbij de zojuist vermelde afwegingen ook een plek krijgen. Daarin kan desgewenst ook worden ingegaan op de rol die de gemeente en de KNVB hebben bij het stimuleren van verenigingen om een aantal veranderingen in te voeren, die wellicht om bestuur-organisatorische redenen en/of de benodigde cultuuromslag niet bij alle verenigingen even snel van de grond komen. Desgewenst kan dit ook onderdeel zijn van het Masterplan Sportvoorzieningen.

Indien er na het uitvoeren van de maatregelen met betrekking tot een betere benutting nog knelpunten bestaan, kan tot capaciteitsuitbreiding worden overgegaan. Daarbij moet uitdrukkelijk worden opgemerkt, dat een capaciteitstekort bij vereniging A niet per definitie hoeft te worden opgelost door het uitbreiden van de veldcapaciteit bij diezelfde vereniging. Als de gemeente het bijvoorbeeld belangrijk vindt om de voetbalsport in de naastgelegen wijk met vereniging B te stimuleren, kan zij er ook voor kiezen om daar extra capaciteit te creëren. Vereniging A kan dan niet groeien, maar vereniging B wel. Bovendien zijn de leden van sommige verenigingen minder aan een bepaalde vereniging gebonden dan bij andere verenigingen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de flinke jaarlijkse in- en uitstroom van leden bij sommige verenigingen.

Op basis van de behoefte op de korte termijn kunnen de volgende maatregelen worden genomen:

1. Het vervangen van een natuurgras wedstrijdveld door een kunstgrasveld op sportpark Zernike. Het tijdelijk verdwijnen van één van de natuurgrasvelden door de nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum vormt hiervoor een natuurlijk moment.
2. Het vervangen van een natuurgras wedstrijdveld door een kunstgrasveld op sportpark Coendersborg, sportpark Esserberg en sportpark De Koepel. Dit vergroot de trainingscapaciteit aanzienlijk en daar ligt in de ervaring van de verenigingen nu juist het grootste probleem. Bovendien is de kans op problemen met de bespeelbaarheid een stuk kleiner dan bij natuurgras, hetgeen ook voor de wedstrijddagen positief is.
3. Op sportpark Stadspark en sportpark Velocitas bestaat niet of nauwelijks fysieke ruimte voor capaciteitsuitbreiding. Op sportparken De Kring en Hoogkerk bestaat nog enige capaciteit om extra teams op te nemen en zo nodig later eventueel de capaciteit te vergroten. Op sportpark West End zou hiervoor een natuurgras wedstrijdveld door een kunstgrasveld moeten worden vervangen.
4. Op sportpark Lewenborg bestaat geen fysieke ruimte voor capaciteitsuitbreiding. Op het nabij gelegen sportpark Kardingne bestaat nog capaciteit om extra teams op te nemen en zo nodig de capaciteit te vergroten.
5. Op sportpark Het Noorden bestaat niet of nauwelijks fysieke ruimte voor capaciteitsuitbreiding. Op sportpark De Parrel wordt de beschikbare trainingscapaciteit door voetbalscholen ingevuld. Mogelijk biedt het natuurgrasveld op sportpark Selwerd ruimte (zie 9.10.1).
6. Het uitbreiden van het aantal teamlockers in plaats van het aantal kleedkamers op sportparken met druk op de omkleedcapaciteit.

Op basis van de behoefte voor de langere termijn kunnen de volgende maatregelen worden genomen:

7. Indien het niet lukt om het natuurgras wedstrijdveld op sportpark Engelbert bespeelbaar te houden – en alvast op de verwachte groei van Meerstad wordt geanticipeerd – kan ervoor worden gekozen om twee vliegen in één klap te slaan: door de ombouw van het natuurgrasveld naar een kunstgrasveld moeten eventuele problemen met de bespeelbaarheid verdwijnen (zodat er twee volwaardige en bruikbare wedstrijdelden zijn) en wordt tegelijkertijd de trainingscapaciteit aanzienlijk uitgebreid. Dit dient wel te worden bekeken in het licht van de gebiedsontwikkeling in en rond Meerstad en de eventuele aanleg van voorzieningen aldaar.
8. Uitbreiden van het aantal velden in de gebiedsdelen Oost en West. Dit kan bij bestaande verenigingen en/of op een nieuw te bouwen sportpark gebeuren. In totaal gaat het om vier à vijf velden, die gelijkmatig tussen de twee gebiedsdelen kunnen worden verdeeld.

Koppelkansen gemeentesport en studentensport

Er is momenteel geen sprake van structureel gebruik van gemeentelijke sportparken door studentenvoetbalverenigingen. Ook zijn er volgens de verenigingen die aan de enquête hebben deelgenomen geen 'studententeams' bij de gemeentelijke voetbalverenigingen aanwezig. De praktijk leert dat er bij sommige verenigingen wel degelijk teams zijn die vooral uit studenten bestaan. Los daarvan kan een koppelkans worden genoemd: tijdens de nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum verdwijnt tijdelijk één van de natuurgras voetbalvelden, omdat op die plek het nieuwe sportcentrum wordt gebouwd. Sportpark Selwerd kan wellicht als tijdelijke oplossing voor het verlies van wedstrijdcapaciteit dienen (zie 9.10.1). Zodra de nieuwbouw gereed is, kan op de plek van het huidige sportcentrum een nieuw (kunstgras)veld worden gerealiseerd, waarbij ook koppelkansen liggen in relatie tot rugby (zie 9.1.4). Overigens kan sportpark Selwerd mogelijk ook op langere termijn capaciteit voor de studentensport bieden. Overigens vinden er op het moment van schrijven gesprekken plaats tussen de gemeente en de exploitant van de studentensportaccommodaties over het gebruik van sportpark Selwerd gedurende de nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum.

9.1.2 Hockey

Afweging

Om te bepalen hoe de gemeente en Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen met de capaciteitsknelpunten willen omgaan, dienen zij een aantal vragen te beantwoorden.

1. In hoeverre willen de gemeente en Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de uren beschikbaar stellen, die verenigingen op basis van hun wensen en ambities vragen?

Er kan desgewenst voor worden gekozen om het aantal trainingen per week en de tijdsduur per training voor elke vereniging gelijk te houden en geen 'extra' uren te accommoderen.

Op basis van de beleidsuitgangspunten ligt het voor de hand, dat de gemeente in principe de behoefte van de verenigingen zo goed mogelijk wil invullen. Dat geldt ook voor Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen.⁴¹

2. In hoeverre willen de gemeente en Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen de behoefte spreiden, zodat de beschikbare capaciteit beter wordt benut?

Op zaterdag is er op korte en langere termijn niet of nauwelijks capaciteit bij GHBS en HC Groningen (voorheen: GHHC) beschikbaar en datzelfde geldt op zondag bij GHBS en de studentensportverenigingen. De spreiding kan op verschillende manieren worden gerealiseerd:

- a. spreiding van de behoefte over de speeldagen: van oudsher hockeyt de jeugd op zaterdag, terwijl de senioren op zondag spelen. Bij de meeste hockeyverenigingen met capaciteitsproblemen komt dat door de zaterdag. Daarom spelen sommige jeugdteams tegenwoordig op zondag in plaats van zaterdag. Dat gebeurt ook in Groningen;
- b. spreiding van de behoefte over de sportparken/verenigingen: op zaterdag staan de vier velden op sportpark Zernike leeg, met uitzondering van één van de zandkunstgrasvelden die dan door De Parabool wordt gebruikt. Desgewenst kunnen jeugdwedstrijden van GHBS en/of HC Groningen aldaar worden gespeeld, zodat er meer mogelijkheden voor groei worden gecreëerd. Omgekeerd is bij HC Groningen op zondag nog veel capaciteit beschikbaar. Daar kunnen de andere verenigingen eventueel gebruik van maken. Het capaciteitsoverschot op zondag bij HC Groningen is bijna drie velden. Het spelen van wedstrijden op een andere locatie heeft als nadeel, dat leden dan niet meer op hun 'eigen' verenigingslocatie spelen. Om dit nadeel voor elk lid te beperken, kan desgewenst worden gerouleerd. Daardoor hoeft elk team slechts een beperkt aantal keren per jaar de thuiswedstrijden op een ander sportpark te spelen.

Op basis van de wens om de beschikbare capaciteit zo goed mogelijk te benutten, ligt het voor de hand om de behoefte zo veel mogelijk te spreiden.

3. In hoeverre dient aan de richtlijn met betrekking tot kleedkamers te worden voldaan?

Bij GHBS en HC Groningen zijn volgens de richtlijn te weinig kleedkamers en één van de studentensportverenigingen vindt ook dat er te weinig kleedruimte is.

De praktijk laat zien dat veel hockeyverenigingen niet over twee kleedkamers per veld beschikken en die ook niet nodig hebben. Net als bij de voetbalsport kunnen teamlockers en aanpassing van de wedstrijdplanning op zaterdagochtend zo nodig een oplossing bieden.

Mogelijke maatregelen

Allereerst dient de beschikbare veldcapaciteit zo goed mogelijk te worden benut door de behoefte (op wedstrijddagen) te spreiden. Als dat maximaal gebeurt, is er op korte en langere termijn voldoende veldcapaciteit voor wedstrijden aanwezig. Tenzij teams ook op de velden van andere verenigingen moeten trainen, geldt dat niet voor de trainingen. Wanneer het spreiden van de behoefte onvoldoende soelaas biedt, kan tot capaciteitsuitbreiding worden overgegaan. In dat geval kunnen de volgende maatregelen worden genomen:

⁴¹ Zoals in 5.1.2 is vermeld, is de ACLO verantwoordelijk voor de verdeling van de uren over de gebruikers. In dit geval gaat het echter om afwegingen met het oog op de benodigde capaciteit en dat laatste is de verantwoordelijkheid van Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen.

1. Het aanleggen van een extra veld bij GHBS en/of HC Groningen. Hier lijkt op beide sportparken (vooralsnog) geen ruimte voor te bestaan. Mede met het oog op de spreiding van de hockeysport in de gemeente – de twee verenigingen liggen in het zuidelijke gedeelte van de gemeente – kan er ook voor worden gekozen om op een nieuw sportpark met twee velden aan de oostzijde en/of de westzijde van Groningen-stad capaciteit te realiseren. Gezien de ligging van de huidige verenigingen ligt de oostzijde daarbij wellicht het meeste voor de hand. Een extra vereniging kan bovendien een positief effect op het aantal hockeyers in de gemeente Groningen hebben.
2. Het aanleggen van een extra veld voor hockey op sportpark Zernike. De exploitant heeft aangegeven, dat dit mogelijk op het huidige veld met de golfafslag kan gebeuren. Zowel de golfcursussen als de roundnetvereniging zijn namelijk niet per definitie aan dat veld gebonden. Op deze wijze ontstaat mogelijk ook extra ruimte voor lacrosse (zie 9.10.4).
3. Het uitbreiden van het aantal teamlockers in plaats van het aantal kleedkamers op sportparken met druk op de omkleedcapaciteit. Bij het ACLO Sportcentrum biedt de nieuwbouw daarnaast een prima mogelijkheid om het aantal kleedkamers op de huidige en verwachte toekomstige behoefte af te stemmen.

Vergeleken met het capaciteitsonderzoek in 2019/2020 is de toename van de behoefte bij GHBS en HC Groningen wat minder sterk, maar de knelpunten en mogelijke maatregelen zijn vergelijkbaar.

Koppelkansen gemeentesport en studentensport

Een belangrijke mogelijkheid om de knelpunten op de zaterdag op te lossen – en meteen ook in het noordwestelijke deel van de stad jeugdhockey aan te bieden – is het gebruik van de velden op sportpark Zernike door één of meer gemeentelijke hockeyverenigingen. Indien HC Martinus sterk groeit en haar activiteiten ook net buiten Selwerd wil voortzetten (de afstand naar sportpark Zernike is circa 1,5 kilometer), is dat wellicht ook een mogelijkheid.

Ook ingeval van de aanleg van een vijfde hockeyveld op sportpark Zernike ligt een kans, want dat veld zal op de zondag niet volledig door de studentensportverenigingen kunnen worden gevuld. Hier ligt een kans voor gebruik door andere hockeyverenigingen (vooral GHBS).

9.1.3 Korfbal

De korfbalverenigingen beschikken op korte en op langere termijn over meer dan voldoende wedstrijd- en trainingscapaciteit. Anders gezegd: er is sprake van overcapaciteit. Dit is niet anders dan ten tijde van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020). Door de velden op de sportparken West End en Zernike niet alleen voor korfbal, maar ook voor respectievelijk voetbal en hockey te gebruiken, worden ze in de huidige goed benut. Dat is niet het geval in Hoogkerk (nu de jeugdleden bij Nic trainen en spelen) en in mindere mate ook niet bij ROG en Nic.

In Hoogkerk verdient het aanbeveling om de beschikbare veldcapaciteit deels te gebruiken om de verwachte toename van de behoefte aan voetbalvelden in gebiedsdeel West op te vangen. Dat kan bijvoorbeeld door het huidige combiveld volledig voor voetbal in te zetten en het huidige korfbalveld ook voor voetbal te gebruiken.

Wat betreft het aantal kleedkamers wordt officieel niet overal aan de richtlijn voldaan, maar in de praktijk levert dat geen knelpunten op. Er is dan ook geen reden om hier iets aan te veranderen.

9.1.4 Atletiek, honk- en softbal, rugby, beachsporten en watersporten

Afweging en mogelijke maatregelen

Bij de overige buitensporten bestaan nauwelijks capaciteitsknelpunten, ook niet in de toekomst. Er bestaan echter wel wensen van verenigingen, die in de meeste gevallen niet door capaciteitsproblemen worden veroorzaakt, dan wel niet op basis van planningsrichtlijnen kunnen worden beoordeeld. Dat betekent dat de gemeente en/of Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen daarbij zelf een afweging moet(en) maken. Het betreft:

- ↳ atletiek:
 - ↳ vernieuwing van de faciliteiten bij Atletiekcentrum Stadspark. De gemeente heeft hier reeds toe besloten en het traject loopt inmiddels;
 - ↳ indien de gemeente aan de wens van ATC '75 tegemoet wil komen om de 400-meter grasbaan te kunnen gebruiken, kan zij de baan in gebruiksstaat brengen;
- ↳ honk- en softbal: Caribe heeft de wens om langer en vaker door te trainen en geeft aan dat hiervoor aan het begin en einde van het seizoen veldverlichting nodig is. De gemeente dient de afweging te maken in hoeverre zij de vereniging hierin wil faciliteren;
- ↳ rugby:
 - ↳ GSRC speelt liever op een natuurgrasveld op sportpark Zernike dan op een kunstgras combiveld op sportpark Corpus den Hoorn. Hoewel de plaats van deze vereniging in de toekomstplannen voor het laatst vermelde sportpark kunnen worden meegenomen, dient vanuit de studentensport de afweging te worden gemaakt of GSRC inderdaad op sportpark Zernike moet en kan worden ondergebracht. Daar liggen namelijk wel kansen. Wanneer na de nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum bij de aanleg van het vierde voetbalveld (dat door de nieuwbouw tijdelijk verdwijnt) namelijk wordt gekozen voor een combiveld voor voetbal en rugby, kan GSRC inderdaad naar sportpark Zernike verhuizen. Overigens dient daarbij wel de voorkeur uit te gaan naar kunstgras, omdat daarmee de trainingscapaciteit voor het voetbal wordt vergroot en rugby spelen op natuurgras de bespeelbaarheid van dat veld voor voetbal negatief beïnvloedt. Doordat GSRC haar wedstrijden op zondag speelt en het bij de voetbalverenigingen dan rustiger is, is de wedstrijdcapaciteit voldoende. Dat geldt ook voor de trainingscapaciteit, aangezien die door het vervangen van een natuurgras wedstrijdveld door een kunstgrasveld sterk toeneemt;
 - ↳ RCG: door de toename van de behoefte op langere termijn ontstaat meer druk op sportpark Esserberg. De positie van RCG dient te worden meegenomen in de afwegingen en maatregelen met betrekking tot de voetbalverenigingen op dat sportpark (zie 9.1.1). Er is immers sprake van gedeeld veldgebruik;
- ↳ beachhandbal: de gemeente dient de afweging te maken of zij voor beachhandbalvelden voor V&S wil zorgen, of dat de vereniging de particuliere en andere mogelijkheden in de omgeving dient te blijven benutten. Mogelijk kan een combinatie met de wensen van BVCG worden gemaakt;
- ↳ beachvolleybal:
 - ↳ de gemeente dient de afweging te maken, of zij voor extra velden voor beachvolleybal voor BVCG wil zorgen. Zo ja, dan kan mogelijk een combinatie met de wensen van V&S worden gemaakt. Daarbij zijn de ruimtelijke mogelijkheden voor extra beachvelden op sportpark Coendersborg mede afhankelijk van de afwegingen en maatregelen, die de gemeente ten aanzien van de voetbalverenigingen op dat sportpark maakt (zie 9.1.1). Uiteraard kan capaciteitsuitbreiding ook op een eventueel nieuw sportpark plaatsvinden;
 - ↳ Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen dient de afweging te maken, of zij voor extra capaciteit voor Tweeslag wil zorgen. Dat kan door een extra beachveld aan te leggen, maar ook door enkele uren uit het blok voor individueel gebruik aan de vereniging toe te wijzen.⁴² Een andere optie betreft het uitbreiden van het huidige gebruik van de velden op sportpark Coendersborg door de vereniging;
- ↳ watersporten: desgewenst kan nader onderzoek worden gedaan naar de naar verluidt toenemende drukte op het water.

Koppelkansen gemeentesport en studentensport

Er kunnen enkele koppelkansen worden benoemd:

- ↳ rugby: in de huidige situatie maakt GSRC gebruik van een kunstgras combiveld op sportpark Corpus den Hoorn. De vereniging heeft echter de wens om naar sportpark Zernike te verhuizen en dat is ook mogelijk. Hierdoor komt op het drukke sportpark Corpus den Hoorn capaciteit vrij voor de andere verenigingen die daar zijn gevestigd;
- ↳ beachvolleybal: de behoefte aan extra veldruimte van Tweeslag kan mogelijk worden meegenomen bij de zojuist vermelde eventuele capaciteitsuitbreiding op sportpark Coendersborg;
- ↳ in het weekend worden de beachvolleybalvelden op sportpark Zernike minder goed gebruikt. Dit biedt wellicht mogelijkheden voor gebruik door BVCG.

⁴² Zoals in 5.1.2 is vermeld, is de ACLO verantwoordelijk voor de verdeling van de uren over de gebruikers. In dit geval gaat het echter om afwegingen met het oog op de benodigde capaciteit en dat laatste is de verantwoordelijkheid van Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen.

9.2 Aanbod

Bijlage 22 bevat een beschrijving van de velden en banen op de sportparken en bijlage 23 toont de locaties daarvan. De gemeente kent een flink aantal sportparken, dat redelijk over de gemeente is verspreid. Alleen aan de oostelijke kant van de stad Groningen is het aantal relatief beperkt. Daarnaast varieert de omvang van de sportparken. Er zijn verschillende parken met één hoofdgebruiker en een beperkt aantal velden, maar ook grote parken met meerdere hoofdgebruikers.

9.3 Planningsrichtlijnen buitensport

Zoals in paragraaf 8.3 is vermeld, gelden voor veel buitensporten bepaalde planningsrichtlijnen.⁴³ Die vormen dan ook het uitgangspunt bij het bepalen van de verhouding tussen capaciteit en behoefte. Tegelijkertijd dienen de richtlijnen niet als 'botte bijl' te worden gehanteerd. Het zijn immers richtlijnen en geen normen of wetten. Elke richtlijn is op aannames en uitgangspunten gebaseerd. Dat betekent dat ook naar de praktijk moet worden gekeken. Hierbij is de informatie vanuit het contact met verenigingen en sportbonden en vanuit de enquête goed bruikbaar. Tevens kunnen trainingsroosters en dergelijke een vollediger beeld van de situatie bieden dan alleen een richtlijn. De planningsrichtlijnen vormen daarom eerder een basis om zo nodig in overleg te gaan over eventuele knelpunten en oplossingen, dan dat ze als absolute waarheid moeten worden beschouwd.

In het verlengde van het voorgaande moet worden opgemerkt, dat de gehanteerde aannames en uitgangspunten er soms voor zorgen dat er flinke verschillen bestaan in de 'ruimte' die binnen een richtlijn bestaat. Anders gezegd: niet elke richtlijn is even 'streng'. Een voorbeeld: de richtlijn van de KNVB gaat voor seniorenwedstrijden uit van een bruto speeltijd van 135 minuten per wedstrijd. De bruto speeltijd is de netto speeltijd (90 minuten), plus de tijd die gepaard gaat met de rust tussen de eerste en tweede helft, de warming-up, de cooling-down en eventuele blessuretijd. Het verschil tussen de bruto en netto speeltijd is dus 45 minuten. Voor het eerste elftal is dat wellicht passend, maar voor seniorenelftallen op een laag niveau is dat vaak onnodig. Dat blijkt ook wel in de praktijk, want daarin worden wedstrijden veelal korter op elkaar ingepland. Dat is zeker het geval bij verenigingen die krap zitten qua veldcapaciteit. De KNHB gaat daarentegen voor seniorenwedstrijden uit van een verschil tussen de netto en de bruto speeltijd van 25 minuten (behoudens bij waterkunstgrasvelden die voor elke wedstrijd worden besproeid, want daarbij is het verschil 40 minuten).

Een ander voorbeeld: de KNVB gaat uit van een speelcapaciteit van 7,5 uur per veld op zaterdag (van 9.00 tot 16.30 uur) en 6,5 uur per veld op zondag (van 10.00 tot 16.30 uur). Ten opzichte van veel andere buitensporten is dat een vrij conservatief uitgangspunt. Bij velden met verlichting kan immers prima langer worden doorgespeeld. Dat geldt zeker voor kunstgrasvelden, die minder te lijden hebben onder een intensiever gebruik dan natuurgrasvelden. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de richtlijn van de KNHB en vooral uit de praktijk op de voetbalvelden, waarbij regelmatig tot na 18.00 uur wordt doorgespeeld. Ook het Handboek Competitiezaken 2023 – 2024 van de KNVB zelf bevestigt dit in feite. Daarin staat namelijk dat de eerste jeugdwedstrijd om 8.30 uur mag beginnen en de laatste wedstrijd om 18.00 uur mag beginnen (en dus rond 19.30 mag eindigen). Dat betekent niet 7,5 maar 11,0 uur speelcapaciteit per zaterdag.

Ook voor de trainingscapaciteit hanteert de KNVB een relatief conservatief uitgangspunt, zowel ten opzichte van andere buitensporten als in vergelijking met de praktijk bij veel voetbalverenigingen. De richtlijn gaat namelijk uit van vier trainingsuren per dag op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag en zes trainingsuren per dag op woensdag. Bovendien 'telt' de vrijdagavond in de richtlijn niet mee als capaciteit, op het moment dat minder dan 20% van het aantal normteams van een vereniging op zaterdag haar wedstrijden speelt. Dit komt voort uit de gedachte, dat een team dat op zaterdag een wedstrijd speelt niet op vrijdagavond kan trainen.

De voorbeelden bevestigen dat de planningsrichtlijnen zeker heel bruikbaar zijn om een beeld te krijgen van de verhouding tussen capaciteit en behoefte, maar niet als enige basis voor keuzes en beslissingen over de benodigde buitensportcapaciteit dienen te worden gebruikt. Daarvoor moet ook naar de praktijk worden gekeken. Zeker bij de voetbalsport is meer mogelijk dan op basis van de KNVB-richtlijnen in eerste instantie het geval lijkt te zijn.

⁴³ Deze richtlijnen zijn veelal vastgesteld door de betreffende sportbonden in samenwerking met de Vereniging Nederlandse Gemeenten en/of de Vereniging Sport en Gemeenten en meestal ook opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties van ISA Sport.

9.4 Voetbal

Alvorens op de situatie bij de verschillende verenigingen in te gaan, wordt bij de richtlijn voor de kleedkamer capaciteit stilgestaan. Hiervoor gaat de gemeente uit van twee kleedkamers per benodigd wedstrijdveld. Dat geldt overigens ook voor veel andere gemeenten. Deze richtlijn is in de jaren '70 van de 20^e eeuw ontstaan. Onder invloed van de groei van het aantal teams ontstond vervolgens een andere richtlijn: twee kleedkamers per benodigd wedstrijdveld en twee kleedkamers extra voor elke drie wedstrijdelden. Door de groei van de diverse voetbalvormen bij de jeugd (waardoor het aantal teams toenam) en het aantal gemengde teams ervaren verenigingen echter in toenemende mate tekorten. In de praktijk bestond veel verschil van inzicht over de te hanteren richtlijnen. Eind 2012 heeft dat tot nieuwe planningsrichtlijnen voor de kleedkamers (en de velden) geleid. De huidige richtlijn van de KNVB is als volgt:

- bij een vereniging met uitsluitend seniorenteams: twee kleedkamers per benodigd wedstrijdveld en twee teamlockers per kleedkamer;
- bij een vereniging met senioren- en junioren-/pupillenteams: twee kleedkamers per benodigd wedstrijdveld, twee teamlockers per kleedkamer (in geval van nieuwbouw of renovatie dient 50% van de kleedkamers een grotere maatvoering te hebben, namelijk circa 24 m² in plaats van circa 15 m²);
- bij een vereniging met senioren- en junioren-/pupillenteams *en* slechts één benodigd wedstrijdveld: drie kleedkamers en twee teamlockers per kleedkamer (waarvan twee kleedkamers in een grotere maatvoering bij nieuwbouw of renovatie).

De huidige richtlijn streeft dus duidelijk naar het gebruik van teamlockers en *bij verbouw of nieuwbouw* een deel van de kleedkamers in ruimere maatvoering. Met teamlockers wordt veel efficiënter gebruik gemaakt van de beschikbare kleedkamers, omdat de kleding niet in de kleedkamer achterblijft en deze dus sneller weer kan worden gebruikt. Het is immers een kleedkamer en geen 'opslagkamer'. Daarnaast is het plaatsen van teamlockers substantieel goedkoper dan de realisatie van extra kleedkamers. De gemeente onderzoekt momenteel of haar eigen kleedkamerrichtlijn moet worden aangepast.

Overigens volgt de gemeente niet precies de richtlijn van de KNVB met betrekking tot de kleedkamer capaciteit. Zij gaat namelijk uit van twee kleedkamers per wedstrijdveld. Vervolgens wordt per sportpark maatwerk toegepast, dat op de specifieke situatie op dat sportpark is gebaseerd. De beoordeling in dit onderzoek geschiedt op basis van de KNVB-richtlijn. Daar waar sprake is van verschillen in het aantal benodigde kleedkamers (los van de maatvoering) tussen de KNVB-richtlijn en de Groningse richtlijn wordt dat vermeld. Dit is overigens slechts op drie sportparken het geval, namelijk: De Kring, Garmerwolde en Ten Post.

9.4.1 Algemeen

De gemeente Groningen heeft 38 veldvoetbalverenigingen (inclusief twee studentenverenigingen), die qua aantal teams aanzienlijk variëren. Daarbij valt op dat flink wat verenigingen een zeer kleine omvang hebben, want 26% heeft maximaal vijf teams en 39% heeft maximaal 10 teams. Bij deze relatief kleine verenigingen gaat het zeker niet alleen om clubs uit de kleinere kernen. Het is niet bekend in hoeverre de beperkte omvang voor problemen zorgt op het gebied van bijvoorbeeld de continuïteit van de bestuurlijke organisatie en het kunnen voldoen aan de toenemende verwachtingen vanuit de maatschappij, zoals dat in sommige andere gemeenten het geval is. Dat onderwerp is namelijk geen onderdeel van dit onderzoek.

9.4.2 Huidige verhouding vraag en aanbod

Bijlage 24 bevat de analyse per vereniging en bijlage 25 een samenvatting van de huidige situatie van de voetbalcapaciteit. Op basis daarvan kan een aantal conclusies worden getrokken. Vanwege het separate onderzoek dat in 2023 over de toekomst van sportpark Corpus den Hoorn is uitgevoerd en het traject dat naar aanleiding hiervan loopt, wordt voor de voetbalsport op dat sportpark in deze rapportage geen analyse uitgevoerd.

Wedstrijden

- Er zijn sportparken met tekorten en sportparken met overschotten aan wedstrijd capaciteit. Voor de gemeente als geheel is sprake van overcapaciteit;
- met uitzondering van SV Woltersum is de drukste wedstrijddag (qua aantal normteams) van alle verenigingen de zaterdag;
- op diverse sportparken is volgens de richtlijn sprake van een tekort aan wedstrijd capaciteit. In de meeste gevallen gaat het om een beperkt tekort, dat met het oog op de 'ruimte' in de richtlijn (zie paragraaf 9.3) in de praktijk moet kunnen worden opgevangen door de wedstrijden korter op elkaar in te plannen en op de velden met verlichting wat langer door te spelen.

Desondanks ervaren sommige verenigingen op die sportparken een capaciteitstekort (op Stadspark en Zernike). Dat komt vooral doordat er op die sportparken geen capaciteit meer is om te groeien en de verenigingen dat wel willen;

- ✦ de sportparken met volgens de richtlijn het grootste tekort aan wedstrijdcapaciteit zijn:
 - ✦ Velocitas: in de praktijk is het tekort minder groot dan volgens de richtlijn, mits het kleinere kunstgrasveld voor wedstrijden van jongere teams wordt ingezet en de ruimte in de richtlijn wordt benut. Er is geen ruimte voor groei;
 - ✦ Lewenborg: door de ruimte in de richtlijn te gebruiken, is het mogelijk om de wedstrijden volledig in te plannen. Het is echter 'passen en meten'. Er is geen ruimte voor groei;
 - ✦ Het Noorden: door de ruimte in de richtlijn te gebruiken, is het mogelijk om de wedstrijden volledig in te plannen. Het is echter 'passen en meten'. Er is geen ruimte voor groei;
 - ✦ Esserberg: door de ruimte in de richtlijn te gebruiken, is er geen sprake meer van een tekort. Er is echter geen ruimte voor groei;
- ✦ op verschillende sportparken maken verenigingen melding van problemen met de bespeelbaarheid van één of meerdere natuurgras wedstrijdvelen, namelijk op West End, Kardinge, Engelbert, De Koepel en Zernike. Indien die problemen inderdaad bestaan, dienen ze te worden opgelost om de wedstrijdcapaciteit te behouden. Hierbij kan overigens ook sprake zijn van een verschil tussen de door de verenigingen gewenste en ervaren kwaliteit en de door de gemeente c.q. Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen gewenste en ervaren kwaliteit. Dat lijkt in een deel van de gevallen inderdaad zo te zijn. De exploitanten doen hun best om de bespeelbaarheid zo goed mogelijk te houden, maar zijn daarbij tevens afhankelijk van de weersomstandigheden en de mate waarin verenigingen hun trainingen en wedstrijden over de velden verspreiden;
- ✦ op vier sportparken bestaat volgens de richtlijn een overschot van meer dan één veld: Kardinge, De Koepel, De Groenenberg en Ten Boer.

Trainingen

- ✦ Er zijn sportparken met tekorten en sportparken met overschotten aan trainingscapaciteit. Voor de gemeente als geheel is sprake van overcapaciteit;
- ✦ volgens de richtlijn is op twee sportparken sprake van een aanzienlijk tekort aan trainingscapaciteit, namelijk op West End en Zernike. Op West End is in de praktijk geen sprake van een tekort, al is er niet of nauwelijks ruimte voor groei. Op Zernike is in de praktijk wel sprake van een tekort;
- ✦ naast sportpark Zernike zijn er vijf sportparken waar verenigingen een capaciteitstekort ervaren, namelijk: Coendersborg, Het Noorden, Kardinge, Esserberg en De Koepel. Met uitzondering van De Koepel (0,6 uur per week tekort) is bij al deze parken volgens de richtlijn sprake van een capaciteitsoverschot, dat bij Esserberg (7,8 uur per week exclusief en 14,6 uur per week inclusief het combiveld) zelfs behoorlijk groot is. In de meeste gevallen heeft het verschil tussen de richtlijn en de ervaring van de verenigingen te maken met een combinatie van de volgende factoren:
 - ✦ de behoefte om vaker en/of langer te trainen dan waarvan in de richtlijn is uitgegaan;
 - ✦ de wens om niet te laat of op vrijdagavond te trainen;
 - ✦ de wens om met slechts één team op een heel veld te trainen;
 - ✦ het niet of nauwelijks willen en/of kunnen gebruiken van één van de trainingsvelden (Coendersborg en De Koepel);
 - ✦ de verdeling van de uren tussen grote en kleinere verenigingen op een sportpark (Kardinge);
- ✦ op zes sportparken is volgens de richtlijn sprake van een capaciteitsoverschot van meer dan 10 uur per week. Naast het zojuist vermelde sportpark Esserberg gaat het om: De Kring, De Parrel (waarbij die ruimte vrijwel volledig door voetbalscholen wordt 'ingevuld'), Velocitas en Ten Post. Daarnaast is er op sportpark Woltersum in de praktijk sprake van een capaciteitsoverschot van meer dan 10 uur per week.

Kleedkamers en teamlockers

- ✦ Op vrijwel alle sportparken zijn volgens de richtlijn voldoende kleedkamers aanwezig;
- ✦ op vijf sportparken ervaren verenigingen een tekort aan kleedkamer capaciteit:
 - ✦ op West End en Esserberg komt dat vooral door de 'piek' op zaterdagochtend en de groei van het aantal gemengde teams;
 - ✦ op Kardinge is het een kwestie van de verdeling van de kleedkamers (en teamlockers) tussen de verenigingen. DIO Groningen beschikt namelijk over meer kleedkamers en teamlockers dan ze nodig heeft, terwijl met name GVAV-Rapiditas wat dat betreft krapte ervaart;

- › op Ten Post doet het knelpunt zich voor bij aansluitende wedstrijden;
- › op Stadspark lijkt het ervaren tekort vooral het gevolg van het ontbreken van teamlockers te zijn;
- › met uitzondering van sportpark Kardingse ontbreekt het op alle sportparken aan teamlockers. Dat kan bijdragen aan het gevoel van sommige verenigingen, dat er een tekort aan kleedkamer capaciteit bestaat.

9.4.3 Toekomstige situatie

Op basis van de in hoofdstuk 4 vermelde prognoses, trends en ontwikkelingen, alsmede de resultaten van de enquête en de gevoerde gesprekken, kan de toekomstige behoefte voor voetbal worden geraamd. Daarbij wordt rekening gehouden met de in bijlage 24 vermelde beschikbare informatie over de plek waar de leden van een vereniging voornamelijk woonachtig zijn. In de meeste gevallen zijn dat overigens de omliggende wijken c.q. het dorp waar de vereniging is gevestigd. Van een aantal verenigingen is bekend, dat zij hun leden uit de hele stad halen en minder aan de omliggende wijken c.q. het dorp gebonden zijn. Dit betreft in elk geval Lycurgus, Potetos, GVAV-Rapiditas en Diva '83, maar geldt mogelijk voor meer verenigingen. De informatie is namelijk niet voor alle verenigingen beschikbaar.

In algemene zin mag op langere termijn voor de gemeente als geheel van een groei van het aantal voetballeden worden uitgegaan. Dit hangt vooral samen met het feit, dat het aantal inwoners naar verwachting gaat toenemen. Deze (potentiële) groei doet zich echter zeker niet gelijkmatig over alle verenigingen voor, maar vooral:

- › bij de verenigingen in de gebiedsdelen waar de groei voornamelijk wordt verwacht, te weten: West, Oost en in mindere mate Oude Wijken;
- › bij de teams die horen bij de leeftijden die vooral voor de verwachte groei verantwoordelijk zijn, te weten: seniorenteams en in mindere mate jeugdteams;
- › bij de verenigingen die vitaal zijn en al actief zijn op het gebied van meisjes- en damesvoetbal.

Verenigingen in met name de gebiedsdelen Haren en Ten Boer (minder inwoners) en verenigingen die minder vitaal zijn en minder proactief acteren, moeten daarentegen op langere termijn met een afname van het aantal leden rekening houden.

Op basis van het voorgaande is het benodigde aantal extra velden op langere termijn bepaald (zie de volgende tabel). Daarbij is onderscheid gemaakt tussen het aantal dat volgens de KNVB-richtlijn nodig is en het aantal dat op basis van de praktische mogelijkheden c.q. de ruimte in die richtlijn nodig is. Bovendien is hierbij nog aangenomen, dat de behoefte op de zaterdag en de vrijdagavond drukt. Indien er weer meer op zondag wordt gevoetbald, neemt het benodigde aantal extra velden af. De extra velden kunnen op basis van de verwachte bevolkingsontwikkeling vrij gelijkmatig over de gebiedsdelen Oost en West worden verdeeld. Tegenover de groei staat de mogelijke afname van het aantal benodigde velden in met name de gebiedsdelen Haren en Ten Boer. Daarbij moet wel rekening worden gehouden met het feit, dat een aantal verenigingen slechts over één veld beschikt. Tenzij een vereniging ophoudt te bestaan, is capaciteitsvermindering daar dus niet mogelijk.

jaar	2035	2040
uitbreiding		
- volgens richtlijn	6 (kunstgras)velden	7 (kunstgras)velden
- praktijk	4 (kunstgras)velden	5 (kunstgras)velden
vermindering	in krimpgebieden mogelijk afname	

tabel 9.1: toekomstige extra veldbehoefte voetbal⁴⁴

De in de vorige tabel weergegeven extra veldbehoefte is redelijk vergelijkbaar met de prognose uit het capaciteitsonderzoek uit 2019/2020.

Behoudens de bestaande capaciteitsknelpunten op sportpark Zernike wordt op langere termijn geen verdere groei van de behoefte bij de studentensport verwacht. Dit komt mede door de afname van het aantal studenten.

⁴⁴ Hierbij is de extra behoefte op basis van een voetbaldeelnamepercentage per leeftijdsgroep in aantallen leden en normteams vertaald en daaruit volgt de veldbehoefte.

9.5 Hockey

De KNHB hanteert als richtlijn een aantal van negen normteams per veld per speeldag. Daarnaast bestaat er een 'tool' voor het inplannen van wedstrijden voor verenigingen. Dit is weliswaar geen richtlijn, maar staat wel dicht bij de praktijk. Er wordt daarbij namelijk uitgegaan van een bepaald aantal speelronden per speeldag. Voor velden die moeten worden besproeid (waterkunstgrasvelden en semi-waterkunstgrasvelden) geldt een capaciteit van zes speelronden per dag, waarbij de bruto speeltijd per speelronde 110 minuten is. Voor zandkunstgrasvelden is dat zeven speelronden per dag en 95 minuten per speelronde. Dit betekent dat wedstrijden worden ingepland van 8.30 tot circa 19.30 uur. Bij dit alles wordt uiteraard rekening gehouden met het aantal wedstrijden, dat gelijktijdig op een veld kan worden gespeeld.

9.5.1 Huidige verhouding vraag en aanbod

GHBS

MHC GHBS speelt op sportpark Corpus den Hoorn. In tegenstelling tot in 2019/2020 is de zondag momenteel de speeldag met het grootste aantal normteams.⁴⁵ Op basis van de richtlijn heeft GHBS op zondag een tekort van 0,3 velden. Op zaterdag is dat 0,2 velden. Op beide speeldagen is derhalve volgens de richtlijn geen enkele ruimte voor groei beschikbaar. Op basis van de praktische tool is daarentegen op beide speeldagen nog sprake van een zeer beperkt overschot. Zoals zojuist is aangegeven, is in die tool sprake van een wedstrijddag met een duur van circa 11 uur. Dat is substantieel langer dan bij de meeste andere buitensporten. Dit betekent dat in de tool alle reële mogelijkheden maximaal worden benut. Of er nu sprake is van een klein tekort (richtlijn), of een zeer beperkt overschot (praktische tool): de conclusie is dat er bij GHBS niet of nauwelijks nog capaciteit beschikbaar is en er geen noemenswaardige ruimte voor groei van het aantal (norm)teams bestaat.

De KNHB hanteert als uitgangspunt, dat (on)voldoende wedstrijdcapaciteit betekent dat er ook (on)voldoende trainingscapaciteit is. Dit hangt uiteraard mede samen met de frequentie en duur van de trainingen op de vereniging. Het trainingsrooster laat zien, dat er nog slechts in beperkte mate ruimte is voor extra trainingen c.q. teams. Overigens is op doordeweekse dagen in de ochtend en vroege middag soms sprake van medegebruik door het Parcival College en het RTC. Dit heeft geen effect op de capaciteit voor de vereniging.

Bij hockey wordt in de richtlijn van twee kleedkamers per veld uitgegaan, maar de praktijk bij veel verenigingen is anders. Daar is het aantal kleedkamers per veld vaak (veel) lager, mede vanwege het adagium "echte hockeyers douchen niet". Ook bij GHBS is het aantal kleedkamers (vier) duidelijk lager dan volgens de richtlijn (10). De vereniging zegt dat het qua capaciteit alleen krap aan is, op het moment dat zowel Dames 1 als Heren 1 op zondag thuis speelt.

Groningen

HC Groningen speelt op sportpark De Harener Holt, dat in het noorden van Haren ligt. Op zondag heeft de vereniging volgens de richtlijn en overschot van 2,8 velden, maar op zaterdag is er juist een tekort van 1,1 velden. Hoewel het tekort op basis van de praktische tool beperkter is en hier in de praktijk met veel passen en meten waarschijnlijk een mouw aan kan worden gepast (bijvoorbeeld door wedstrijden kort op elkaar te plannen en jeugdwedstrijden op zondag te spelen), is duidelijk dat de beschikbare capaciteit volledig wordt gebruikt. Er is derhalve geen ruimte voor groei op de zaterdag. Hetzelfde geldt ten aanzien van de trainingscapaciteit. Overigens heeft de vereniging geen ledenstop of wachtlijst en geeft ze aan dat de duur en frequentie van de trainingen in orde is. Voor zover bekend is er geen sprake van structureel medegebruik.

De vereniging beschikt over zes kleedkamers. Volgens de richtlijn zijn dat er twee te weinig, maar zoals zojuist is vermeld is de praktijk voor veel hockeyverenigingen anders. Er zijn geen signalen bekend, dat er op dit punt een tekort wordt ervaren.

GCHC en GSHC Forward

Er zijn twee studentenhockeyverenigingen die gebruikmaken van de velden op sportpark Zernike, namelijk GCHC en Forward (ook wel bekend als: Groninger Studs). De verenigingen hebben logischerwijs alleen seniorenteams en spelen hun wedstrijden op zondag. Op die dag hebben de twee verenigingen samen volgens de richtlijn een tekort van 0,8 velden. Hoewel er volgens

⁴⁵ Weliswaar is het aantal teams op zaterdag groter dan op zondag, maar doordat het daarbij deels om teams gaat die niet op een volledig veld spelen, is het aantal *norm*teams op zaterdag kleiner dan op zondag.

de praktische tool precies genoeg velden zijn en hier in de praktijk met veel passen en meten waarschijnlijk een mouw aan kan worden gepast, is duidelijk dat de beschikbare capaciteit volledig wordt gebruikt. Er is derhalve geen ruimte voor groei. Hetzelfde geldt ten aanzien van de trainingscapaciteit. Bovendien moeten de beide zandkunstgrasvelden met andere sporten worden gedeeld: het ene veld wordt namelijk ook door GSKV De Parabool (korfbal) gebruikt en het andere veld door Gladiators Lacrosse Groningen.

De Parabool (zie ook 9.6.1) heeft zes seniorenteamen en speelt haar wedstrijden op zaterdag, dus dat 'botst' niet met het wedstrijdgebruik van de hockeyverenigingen. Daarnaast traint de vereniging op maandag- en woensdagavond gedurende de hele avond. Dat is het betreffende veld dus niet voor de hockeyverenigingen beschikbaar.

Gladiators Lacrosse Groningen (zie ook 9.10.4) traint op maandag en woensdag gedurende twee uur. Er worden niet of nauwelijks wedstrijden op het veld gespeeld, dus daar hebben de hockeyverenigingen geen 'last' van.

De wedstrijdcapaciteit voor de hockeyverenigingen wordt dus volledig gebruikt. Er is geen ruimte voor groei. Het trainingsrooster laat zien, dat er nog wel enige ruimte voor extra trainingen bestaat. Rekening houdende met het medegebruik door De Parabool en Gladiators Lacrosse Groningen blijkt daaruit namelijk, dat op sommige dagen nog ruimte is voor trainingen op één of meer velden. Zo starten de trainingen op sommige dagen op een deel van de velden relatief laat en/of eindigen ze relatief vroeg. Dit is in tegenspraak met datgene wat GCHC in de enquête heeft aangegeven. Zij meldt namelijk een tekort aan veldcapaciteit. De vereniging heeft ook een wachtlijst van circa 150 personen en wil graag meer/vaker trainen dan volgens haar nu mogelijk is. Mede door de beperkte capaciteit speelt een deel van de studenten naar verluidt hockey bij één van de twee niet-studentenverenigingen.

Voor beide verenigingen zijn volgens de richtlijn in totaal acht kleedkamers nodig. Zij maken gebruik van de kleedkamers in het naastgelegen ACLO Sportcentrum, die ook door andere binnen- en buitensportverenigingen en door individuele sporters worden gebruikt. Dat maakt een goede beoordeling onmogelijk. Er zijn geen teamlockers in het ACLO Sportcentrum aanwezig. Overigens geeft GCHC in de enquête aan, dat ze behoefte heeft aan meer kleedkamers en teamlockers.

Martinus

In november 2023 is HC Martinus van start gegaan. Dit is een nieuwe vereniging, die vanuit de Hockey Foundation wordt ondersteund en begeleid. De Hockey Foundation is een initiatief van de Rabobank en de KNHB, die samen op 30 'atypische' hockeylocaties in heel Nederland het verschil willen maken in het leven van kinderen door te hockeyen in verenigingsverband. Dat doen ze door in te zetten op buurttrajecten en daarbij samen te werken met basisscholen, gemeenten en sportbedrijven. Daarnaast hopen ze de leefbaarheid van de wijk te vergroten.

HC Martinus is gevestigd op sportpark Selwerd (zie ook 9.10.1) en maakt gebruik van het kunstgrasveld. Dat is geen volledig hockeyveld, maar voor hockey ongeveer gelijk aan een kwart veld. Officiële wedstrijden worden daarom alleen door de jongste jeugd gespeeld. Op het moment van schrijven zijn er één senioren trainingsgroep en twee juniorenteamen (waarvan er één competitie speelt). De richtlijn van de KNHB is hier niet zo goed op van toepassing. Op dit moment heeft de vereniging in elk geval voldoende aan het relatief kleine kunstgrasveld.

9.5.2 Toekomstige situatie

Op basis van de in hoofdstuk 4 vermelde prognoses, trends en ontwikkelingen, alsmede de resultaten van de enquête en de gevoerde gesprekken, kan de toekomstige veldbehoefte voor hockey worden geraamd. Deze is in de volgende tabel weergegeven en op de richtlijn gebaseerd.

vereniging	huidige veldcapaciteit	huidige veldbehoefte		veldbehoefte 2035		veldbehoefte 2040	
		zaterdag	zondag	zaterdag	zondag	zaterdag	zondag
GHBS	5,0	5,2	5,3	5,3	5,8	5,3	5,8
Groningen	4,0	5,1	1,2	4,7	1,3	4,6	1,3
GCHC/Forward	4,0	0,0	4,8	0,0	4,8	0,0	4,8

tabel 9.2: toekomstige veldbehoefte hockey

Uit de tabel blijkt, dat GHBS onder andere door de groei van het aantal inwoners in de relevante leeftijdsgroepen (met name in gebiedsdeel West) op beide wedstrijddagen een hogere veldbehoefte zal hebben. Dat geldt niet voor HC Groningen, dat met name door de daling van het aantal kinderen in de gebiedsdelen Zuid en Haren naar verwachting op de zaterdag een lagere veldbehoefte krijgt. Tot slot remt de afname van het aantal studenten de groei van de studentensportverenigingen.

De ontwikkeling van de veldbehoefte heeft gevolgen voor de verhouding tussen vraag en aanbod. Bij GHBS is en blijft de zondag de drukste wedstrijddag en neemt het verschil tussen de veldbehoefte en de veldcapaciteit toe. Weliswaar kan volgens de praktische tool een veldbehoefte van 5,7 velden in theorie op de huidige vijf velden worden ingeroosterd, maar in de praktijk zal dat naar alle waarschijnlijkheid niet lukken. Anders geformuleerd: voor het accommoderen van de veldbehoefte op langere termijn is een zesde veld nodig. Mogelijk zijn dan ook extra kleedkamers nodig.

Bij Groningen doet zich een andere ontwikkeling voor: daar neemt het verschil tussen de veldbehoefte en de veldcapaciteit op de zaterdag op langere termijn namelijk af. Dan nog blijft de veldbehoefte hoger dan de beschikbare capaciteit, zij het dat volgens de praktische tool een veldbehoefte van 4,8 velden in theorie op de huidige vier velden kan worden ingeroosterd. Op de zondag blijft sprake van een aanzienlijk capaciteitsoverschot.

Bij de studentensportverenigingen blijft het verschil tussen de veldbehoefte en de veldcapaciteit op de zondag gelijk. Weliswaar kan volgens de praktische tool een veldbehoefte van 4,8 velden in theorie op de huidige vier velden worden ingeroosterd, maar in de praktijk lukt dat normaal gesproken niet. Dat betekent dat er voor het accommoderen van de veldbehoefte een vijfde veld nodig is.

Gezien de recente start van HC Martinus en het karakter van de vereniging is het nu niet mogelijk om de behoefte op langere termijn te ramen.

9.6 Korfbal

Sinds het rapport van 2019/2020 heeft de KNKV de richtlijn ietwat aangepast. Waar voorheen voor verenigingen met teams op beide dagen nog naar de totale behoefte werd gekeken, wordt tegenwoordig de speeldag met de meeste normteams gebruikt om de behoefte te bepalen. Daarbij geldt in principe een ondergrens van twee kunstgras wedstrijdvelden, maar bij verenigingen met minder dan 100 leden kan één veld ook afdoende zijn.

De omvang van de verenigingen is een aandachtspunt. Behoudens Nic en ROG hebben alle verenigingen minder dan 100 leden.⁴⁶ Ook hebben ze allemaal minder dan 10 teams, met uitzondering van Nic. Vooral Club Brothers en Hoogkerk (zonder de jeugdteams, die bij Nic spelen) zijn kleine verenigingen.

9.6.1 Huidige verhouding vraag en aanbod

Club Brothers

KV Club Brothers is gevestigd op sportpark West End. De vereniging deelt de velden en kleedkamers met de voetbalverenigingen. Club Brothers gebruikt uitsluitend het kunstgrasveld met vier korfbalvelden. Op basis van de richtlijn heeft de vereniging op zondag een wedstrijdbehoefte van 0,29 kunstgrasvelden. Concreet betekent dit dus dat er één kunstgrasveld nodig is, dat verre van volledig hoeft te worden gebruikt. Op zaterdag is de behoefte nog wat kleiner. Club Brothers beschikt dus over meer dan voldoende wedstrijdcapaciteit. Door de combinatie van het gebruik van het veld voor korfbal en voetbal is sprake van een passende verhouding tussen behoefte en capaciteit.

Volgens de richtlijn heeft de vereniging een trainingsbehoefte van 1,33 velden. Afgerond naar boven zijn dat twee velden. Dat geeft echter geen goed beeld van de werkelijkheid. Club Brothers heeft immers geen vier wedstrijdvelden nodig, maar één. Er kan dus met één kunstgras trainingsveld van 40 x 20 meter worden volstaan. Dit mag hetzelfde veld zijn als het wedstrijdveld. Er is dus meer dan voldoende trainingscapaciteit aanwezig. Door de combinatie van het gebruik van het veld voor korfbal en voetbal is echter sprake van een passende verhouding tussen behoefte en capaciteit.

⁴⁶ Bron: KNKV, ledencijfers korfbalverenigingen Nederland, 2023.

Volgens de richtlijn heeft de vereniging acht kleedkamers voor vier wedstrijdvelden nodig. Zij heeft echter feitelijk slechts één wedstrijdveld nodig. Dan zijn er twee kleedkamers nodig, maar de KNKV hanteert een minimum van vier kleedkamers. Dat is dus het aantal dat volgens de richtlijn nodig is en daar voldoet Club Brothers aan. Met het oog op het geringe aantal teams van de vereniging is de praktijk genuanceerder dan de richtlijn laat zien. Op zaterdag speelt maximaal één team thuis en op zondag zijn dat er maximaal twee. Op zondag is meer dan voldoende ruimte aanwezig, aangezien de voetbalverenigingen voornamelijk op zaterdag actief zijn. Op zaterdag moet het in de praktijk geen probleem zijn om de behoefte in de kleedkamers onder te brengen. In de enquête heeft de vereniging ook geen tekort aan kleedkamers opgegeven.

Hoogkerk

KV Hoogkerk is gevestigd op sportpark Hoogkerk. De vereniging werkt samen met GKV Nic, want alle jeugdteams zijn combinatieteams van beide verenigingen. Deze teams trainen en spelen hun wedstrijden bij Nic. In het verleden was dit anders, maar er is voor deze afspraak gekozen omdat alle *indoor*wedstrijden in de blaashal in Hoogkerk plaatsvinden. De seniorenteams zijn niet gemengd. Dit betekent dat alleen de seniorenteams van Hoogkerk in Hoogkerk trainen en hun wedstrijden spelen. Dat is derhalve het uitgangspunt voor de analyse.

Op basis van de richtlijn heeft de vereniging op zaterdag een wedstrijdbehoefte van 0,29 kunstgrasvelden. Concreet betekent dit dus dat er één kunstgrasveld nodig is, dat verre van volledig hoeft te worden gebruikt. Op zondag is de behoefte nog wat kleiner. Op het sportpark is één kunstgras korfbalveld met de 40 x 20 meter belijning en een apart jeugdvak. Daarnaast is er een kunstgras combiveld voor korfbal en voetbal, maar dat wordt nauwelijks voor korfbal gebruikt. Dat is ook niet nodig, want het ene korfbalveld is ruim voldoende om de wedstrijdbehoefte te accommoderen. De vereniging bevestigt dat.

Volgens de richtlijn heeft de vereniging een trainingsbehoefte van 0,67 velden (op basis van twee wedstrijdvelden), of 0,33 velden (op basis van één wedstrijdveld). In beide gevallen is dus één kunstgrasveld nodig en dat is er. Het gebruik ervan is beperkt. Anders dan op sportpark West End wordt het veld namelijk niet zowel door korfbal als door voetbal gebruikt.

Volgens de richtlijn heeft de vereniging vier kleedkamers nodig. Dat is namelijk het minimum aantal dat de KNKV hanteert. De vereniging maakt gebruik van de kleedkamers in de naastgelegen sporthal Hoogkerk en beschikt daar over vier stuks. Dat is dus voldoende. Net als bij Club Brothers past hier de nuancering van het beperkte aantal teams per speeldag (maximaal twee op zaterdag).

Nic

GKV Nic is gevestigd op sportpark De Wijert, dat ten zuiden van het centrum van de stad ligt. Het Gomarus College is de enige structurele medegebruiker. Deze school gebruikt tijdens schooluren de natuurgrasvelden. Dat heeft geen nadelige gevolgen voor de mogelijkheden van Nic.

Op basis van de richtlijn heeft de vereniging op zaterdag een wedstrijdbehoefte van 2,25 kunstgrasvelden. Afgerond zijn dat twee velden. De capaciteit is meer dan voldoende, aangezien naast het kunstgrasveld met een belijning van 40 x 20 meter en een jeugdvak nog drie natuurgrasvelden aanwezig zijn.

Op basis van de richtlijn heeft de vereniging één kunstgras trainingsveld nodig. Dat is er, want hiervoor kan hetzelfde veld als voor de wedstrijden worden gebruikt.

Volgens de richtlijn heeft de vereniging vier kleedkamers nodig. Dat is namelijk het minimum aantal dat de KNKV hanteert en is ook precies het aantal waar de vereniging over beschikt.

ROG

CKV ROG is gevestigd op sportpark Karding. Op basis van de richtlijn heeft de vereniging op zaterdag behoefte aan 1,04 kunstgrasvelden. Afgerond is dat één veld. Er is meer dan voldoende capaciteit aanwezig, want naast het kunstgrasveld met de oude belijning van 60 x 30 meter is er een natuurgras oefenhoek, waarop zo nodig een veld van 40 x 20 meter kan worden

uitgezet. In de praktijk wordt dat veld overigens nauwelijks gebruikt. De vereniging bevestigt dat er genoeg capaciteit is. Wel heeft ze zorgen over de kwaliteit van het veld.

Op basis van de richtlijn heeft ROG één kunstgras trainingsveld nodig. Dat is er, want hiervoor kan hetzelfde veld als voor de wedstrijden worden gebruikt.

Volgens de richtlijn heeft de vereniging vier kleedkamers nodig. Dat is namelijk het minimum aantal dat de KNKV hanteert. ROG beschikt slechts over twee kleedkamers, maar heeft in de enquête niet aangegeven dat dit tot knelpunten leidt. Vermoedelijk heeft dat met het relatief beperkte aantal teams te maken.

De Parabool

Zoals in 9.5.1 is vermeld, maakt GSKV De Parabool gebruik van één van de zandkunstgrasvelden op sportpark Zernike. Dat veld deelt ze met de hockeyverenigingen. Op basis van de richtlijn heeft ze op zaterdag behoefte aan 0,86 kunstgrasvelden. Afgerond is dat één veld en dat is wat er is. De hockeyverenigingen spelen hun wedstrijden namelijk op zondag.

Op basis van de richtlijn heeft De Parabool één kunstgras trainingsveld nodig. Dat is er, want hiervoor kan hetzelfde veld als voor de wedstrijden worden gebruikt. De Parabool traint op twee avonden en dat is voldoende voor het aantal teams.

Voor de vereniging zijn volgens de richtlijn vier kleedkamers nodig. Ze maakt gebruik van de kleedkamers in het ACLO Sportcentrum, die ook door andere binnen- en buitensportverenigingen en door individuele sporters worden gebruikt. Dat maakt een goede beoordeling onmogelijk. De vereniging heeft in de enquête geen knelpunten op dit gebied gemeld.

9.6.2 Toekomstige situatie

Op basis van de in hoofdstuk 4 vermelde prognoses, trends en ontwikkelingen, alsmede de resultaten van de enquête en de gevoerde gesprekken, kan de toekomstige veldbehoefte voor korfbal worden geraamd. De landelijke trend is er één van een afname van het aantal leden van korfbalverenigingen (zie bijlage 5). Ook een deel van de verenigingen in de gemeente Groningen is in de afgelopen jaren kleiner geworden, terwijl het aantal leden bij de overige verenigingen nauwelijks is veranderd. Mede om deze redenen – en op basis van de verwachtingen van de verenigingen zelf – wordt de toekomstige behoefte van de verenigingen als stabiel ten opzichte van de bestaande situatie ingeschat. De bevolkingstoename in de periode tot en met 2040 zorgt derhalve niet voor een ledengroei, maar voorkomt veeleer een ledenafname. Dit geldt zowel voor de gemeentelijke verenigingen als voor De Parabool.

Dit betekent dat er ook in de toekomst sprake is van overcapaciteit bij sommige verenigingen. Dat geldt vooral voor de verenigingen, die hun veld(en) niet met andere sporten delen.

9.7 Atletiek

Voor atletiekaccommodaties bestaan geen planningsrichtlijnen. Het voorzieningenaanbod varieert sterk per vereniging, ook bij een vergelijkbaar aantal leden.

9.7.1 Huidige verhouding vraag en aanbod

Atletiekcentrum Stadspark

Atletiekcentrum Stadspark ligt aan de zuidwestzijde van Groningen-stad. De hoofdgebruikers van dit sportpark zijn Groningen Atletiek, GSAV Vitalis, GVAV Rapiditas Triathlon en GSTV Tritanium. De leden van deze verenigingen betreffen zowel baan- als wegatleten. Ze maken dus niet allemaal van de accommodatie gebruik, maar benutten het ook als begin- en eindpunt. Vitalis en Tritanium zijn overigens studentensportverenigingen. De belangrijkste medegebruiker is het Praedinius Gymnasium, dat de accommodatie tijdens schooluren gebruikt. Ook is er enig incidenteel gebruik door scholen en andere partijen.

Qua capaciteit voldoet de accommodatie (inclusief de kleedkamers). Wel heeft Groningen Atletiek een wachtlijst, maar dat komt doordat er te weinig trainers beschikbaar zijn om meer groepen te kunnen maken. Wel geeft de vereniging aan dat de

accommodatie verouderd is. Dat geldt vooral voor de atletiekbaan, de werpkooi en de verlichting. Het traject om een en ander te vernieuwen loopt reeds.

De Atletiekunie bevestigt de behoefte aan een kwalitatieve upgrade van de accommodatie. Daarnaast geeft ze aan, dat er in Noord-Nederland behoefte aan een indoor atletiekhal bestaat. Dit heeft bijvoorbeeld te maken met het feit, dat het vooral voor de meer explosieve atletiekonderdelen gevaarlijk is om in koudere omstandigheden (buiten) te trainen. De Atletiekunie stimuleert de aanleg van meer indoor atletiekvoorzieningen onder de naam "More Indoor". Naast de circa 10 bestaande indooraccommodaties in den lande zijn er verschillende plannen in grotere gemeenten. De voorziening kan niet alleen voor de atletieksport worden gebruikt, maar bijvoorbeeld ook voor bewegingsonderwijs en andere (breedte)sporten. De afweging over de wenselijkheid van een dergelijke accommodatie in de gemeente Groningen valt buiten het bestek van dit onderzoek.

Sportpark De Koepel

De Koepel wordt niet alleen door voetbalverenigingen gebruikt, maar bevat ook een kleinschalige atletiekvoorziening, die door ATC '75 wordt gebruikt. Tevens is sprake van enig incidenteel gebruik.

De vereniging meldt in de enquête geen capaciteitsknelpunten. Wel geeft ze aan, dat de 400-meter grasbaan (om één van de voetbalvelden) al langere tijd niet meer in 'gebruiksstaat' is. Ze ziet daar graag verandering in en stelt dat circa 40 leden de baan voor trainingen willen gebruiken. Dit is een keuze voor de gemeente.

De kleedkamer capaciteit voldoet aan de behoefte. Wel zijn de kleedkamers in 2022 in overleg met de vereniging van de warmwatervoorziening afgekoppeld.

Sportpark Zernike

De kleinschalige atletiekvoorziening op sportpark Zernike wordt niet structureel door verenigingen gebruikt. Zoals zojuist is vermeld, maken GSAV Vitalis en GSTV Tritanium gebruik van Atletiekcentrum Stadspark. Er is wel sprake van individueel gebruik en cursussen.

Vanwege de nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum komt de atletiekvoorziening tijdelijk te vervallen. Na de nieuwbouw wordt op de plaats van het huidige sportcentrum een nieuwe atletiekvoorziening gebouwd.

9.7.2 Toekomstige situatie

Op basis van de in hoofdstuk 4 vermelde prognoses, trends en ontwikkelingen, alsmede de resultaten van de enquête en de gevoerde gesprekken, kan de toekomstige behoefte voor atletiek worden geraamd. De landelijke trend is er één van een afname van het aantal leden van de Atletiekunie (zie bijlage 5). Het beeld bij de verenigingen in de gemeente Groningen is niet eenduidig. Daar waar het aantal leden van Groningen Atletiek in de afgelopen jaren vrij stabiel is geweest, is ATC '75 kleiner geworden. Daarentegen is Vitalis juist gegroeid.

Voor de toekomst is stabiliteit van de behoefte het meest plausibele uitgangspunt. Weliswaar neemt het aantal inwoners van de gemeente als totaal toe, maar de verwachting is dat dit veeleer een daling van het aantal leden voorkomt. Dit was ook in het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) de verwachting. Bij de studentensportverenigingen mag ook op stabilisatie van de behoefte worden gerekend.

9.8 Honk- en softbal

BSC Caribe is gevestigd op sportpark Corpus den Hoorn. Volgens de richtlijn heeft de vereniging een wedstrijdbehoefte voor honkbal van 0,50 velden. Het ene honkbalveld dat er is, is derhalve ruim voldoende. Volgens de richtlijn heeft de vereniging daarnaast een wedstrijdbehoefte voor softbal en jeugdhonkbal van 0,60 velden. Het aanwezige softbalveld voorziet dus prima in de benodigde capaciteit. Overigens wordt de behoefte voor jeugdhonkbalwedstrijden hier ook bij opgeteld, omdat de wedstrijden voor jeugdhonkbal op een specifiek jeugdhonkbalveld worden gespeeld. Indien dat niet aanwezig is, zoals op Corpus den Hoorn het geval is, worden die wedstrijden op een softbalveld gespeeld.

De vereniging bevestigt dat de huidige capaciteit voldoet. Wel geeft ze aan dat het gras vaker en korter mag worden gemaaid. Daarnaast vindt ze het ontbreken van veldverlichting een lacune, omdat ze graag langer/vaker wil trainen. Aan het begin en einde van het seizoen van deze (zomer)sport wordt het nog wat eerder donker dan in juni en juli. Dit is een keuze voor de gemeente.

Volgens de richtlijn zijn vier kleedkamers nodig. Dat is precies het aantal waar de vereniging over beschikt.

Op basis van de in hoofdstuk 4 vermelde prognoses, trends en ontwikkelingen, alsmede de resultaten van de enquête, is de verwachting dat de veldbehoefte voor honk- softbal stabiel blijft of licht groeit. De huidige capaciteit kan een eventuele groei prima opvangen. Dit was ook in het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) de verwachting.

9.9 Rugby en American football

9.9.1 Huidige verhouding vraag en aanbod

Groninger Studenten Rugby Club

GSRC maakt gebruik van het kunstgras combiveld voor voetbal en rugby op sportpark Corpus den Hoorn. Volgens de richtlijn heeft de vereniging met haar twee teams een wedstrijdbehoefte van 0,51 velden. Het combiveld is dus voldoende, te meer daar de rugbywedstrijden op zondag plaatsvinden en de meeste voetbalwedstrijden op zaterdag. De vereniging mist naar eigen zeggen wel een veld voor de warming-up. Daarnaast is het veld volgens Rugby Nederland net te klein voor rugby, maar dat is een compromis dat in dit geval wordt gesloten.

Het gebruik van het combiveld voor trainingen is onderdeel van het grotere 'plaatje' op het totale sportpark. Los daarvan beschikt de vereniging over voldoende uren om de trainingen te laten plaatsvinden. Daarbij traint elk team op een half veld, net zoals bij voetbal. De vereniging acht dat niet ideaal en wil liever een volledig veld per team kunnen gebruiken. Hier kan de gemeente bij de keuzes voor het totale sportpark eventueel rekening mee houden.

Daarnaast geeft GSRC aan dat rugby liever niet op een kunstgrasveld wordt gespeeld, omdat dat weinig demping heeft en voor schaafwonden zorgt. Volgens Rugby Nederland is het veld kwalitatief slecht, wat de kans op blessures vergroot. Daar staat tegenover, dat bij natuurgrasvelden het risico bestaat dat de kwaliteit door regen en bespeling snel verslechtert. De vereniging verhuist liever naar sportpark Zernike.

GSRC maakt gebruik van het gebouw met zes kleedkamers, dat ook door (met name) GRC en in mindere mate Groningen Giants wordt gebruikt. Op basis van de richtlijn heeft GSRC 2,5 kleedkamers nodig. De vereniging heeft niet aangegeven dat er hierbij sprake is van knelpunten.

Rugby Club Groningen

RCG maakt gebruik van het kunstgras combiveld voor voetbal en rugby op sportpark Esserberg. Volgens de richtlijn heeft de vereniging een wedstrijdbehoefte van 2,42 velden (afgerond: twee velden). Dat is echter meer dan in de praktijk (op basis van de werkelijke speeltijd) nodig is. Daaruit blijkt namelijk dat één veld voldoende is. Het verschil komt vermoedelijk voort uit het feit, dat in de richtlijn rekening is gehouden met de beperkte bespelingsintensiteit van natuurgrasvelden. Op kunstgrasvelden speelt dat nauwelijks een rol. Zoals bij de analyse van de voetbalverenigingen op sportpark Esserberg bleek (zie 9.4.2), past het voetbal- en rugbygebruik in de praktijk op zaterdag net, al is daar soms flink wat gepuzzel voor nodig. Op zondag speelt dat geen rol, omdat er dan maar weinig voetbalwedstrijden plaatsvinden.

Er is in principe voldoende trainingscapaciteit aanwezig. RCG heeft op basis van de richtlijn één veld nodig voor trainingen en samen met de behoefte voor de voetbalverenigingen is de capaciteit voldoende. Door de ambities van de voetbalverenigingen is het in de praktijk behoorlijk passen en meten en is er geen ruimte voor groei. RCG draagt hierin haar steentje bij, door met twee teams op een veld te trainen. Bij andere buitensporten is dat overigens ook gebruikelijk. Indien de trainingscapaciteit voor de voetbalverenigingen wordt vergroot (zie 9.1.1), leidt dat voor RCG ook tot meer mogelijkheden op het combiveld.

Volgens de richtlijn heeft RCG behoefte aan vijf kleedkamers. In de praktijk gebruikt de vereniging er naar eigen zeggen vier, maar zij geeft aan dat dit niet voldoende is. Dat komt doordat rugby door de oudere teams met 15 spelers wordt gespeeld in plaats van 11 (voetbal). Op zondag moet dit geen problemen opleveren, omdat er dan relatief weinig op het sportpark wordt gevoetbald. Op zaterdag zijn er drie rugbyteams die wedstrijden met 15 spelers spelen. Daarbij komt dat veel jeugdteams 'gemengd' spelen. Dat zorgt voor druk op de bestaande kleedcapaciteit. De oplossing dient vooral in extra teamlockers te worden gevonden, zodat kleedkamers niet tijdens de hele wedstrijd door een team worden 'bezet'.

Groningen Giants

De vereniging maakt gebruik van het kunstgras combiveld voor voetbal en American football op sportpark Corpus den Hoorn. Volgens de richtlijn heeft de vereniging met haar twee teams een wedstrijdbehoefte van 0,51 velden. Het combiveld is dus voldoende, te meer daar de wedstrijden van de Giants op zondag en de meeste voetbalwedstrijden op zaterdag plaatsvinden.

De AFBN geeft aan dat het gecombineerd gebruik van een veld voor American football en voetbal ertoe leidt, dat de afmetingen en belijning niet helemaal kloppen en de field goals niet helemaal conform de eisen zijn. Als dat inderdaad zo is, is dat (net als bij rugby) wellicht onderdeel van het compromis dat moet worden gesloten. Het is immers niet aan te bevelen om één veld speciaal voor een zeer gering aantal teams (momenteel twee) aan te leggen.

Het gebruik van het combiveld voor trainingen is onderdeel van het grotere 'plaatje' op het totale sportpark. Los daarvan beschikt de vereniging over voldoende uren om de trainingen te laten plaatsvinden.

De Giants maken gebruik van het gebouw met zes kleedkamers, dat ook door (met name) GRC en in mindere mate GSRC wordt gebruikt. Op basis van de richtlijn hebben de Giants 2,5 kleedkamers nodig. De vereniging heeft niet aangegeven dat er hierbij sprake is van knelpunten. Wel geeft de AFBN aan dat de kleedkamers veelal te klein zijn voor de sport, omdat één team al snel uit 30 tot 40 spelers bestaat. Volgens de exploitant zijn andere kleedkamers op het sportpark wel hiervoor ingericht.

9.9.2 Toekomstige situatie

Op basis van de in hoofdstuk 4 vermelde prognoses, trends en ontwikkelingen, alsmede de resultaten van de enquête, is de verwachting dat de behoefte aan capaciteit voor rugby op langere termijn toeneemt, terwijl de vraag naar velden voor American football (ondanks de bevolkingstoename) stabiel blijft. Dit is ook het landelijke beeld in de afgelopen jaren (zie bijlage 5). Daarbij speelt een rol, dat rugby zich – ook tijdens het in 2023 gespeelde wereldkampioenschap in Frankrijk – sterk profileert als een sport waarbij mentale weerbaarheid en respect tussen de teams en richting de scheidsrechter centraal staan.⁴⁷ Daarentegen heeft American football een negatiever imago, mede door negatieve berichtgeving over de gezondheidsrisico's van de sport.

De twee rugbyverenigingen in de gemeente Groningen verwachten elk in de komende jaren een toename van het aantal leden. Daarnaast kan RCG van de bevolkingstoename profiteren. Voor beide verenigingen wordt op basis daarvan van een groei op langere termijn met circa 10% tot 15% uitgegaan. Dat is vrij goed vergelijkbaar met de verwachtingen in het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020).

Op de langere termijn betekent dit voor GSRC een toename van de veldbehoefte naar 0,56 tot 0,59 velden. Dit past prima op het huidige combiveld. Voor RCG leidt het op langere termijn tot een toename van de veldbehoefte naar 2,66 tot 2,78 velden. Gezien de huidige krapte in de wedstrijd- en trainingscapaciteit van voetbal en rugby tezamen op sportpark Esserberg kan dit tot knelpunten leiden. Deze dienen in samenhang met de voetbalverenigingen te worden opgelost (zie ook 9.1.1).

Voor de Giants wordt een stabiel ledenaantal verwacht. Dat betekent de huidige situatie ook op langere termijn blijft bestaan.

⁴⁷ Een bekende uitspraak van één van 's werelds beste en bekendste rugbyscheidsrechters Nigel Owens is: "This is not soccer!" Daarmee verwees hij naar het feit, dat het bij rugby niet geaccepteerd is om (veel) commentaar op de scheidsrechter te leveren. Dit in tegenstelling tot bij sommige andere sporten.

9.10 Overige buitensporten

9.10.1 Sportpark Selwerd

Het sportpark bestaat uit een natuurgrasveld en een kunstgras oefenhoek. In het verleden was er een voetbalvereniging actief en momenteel wordt het door loopgroep Astrea (de oefenhoek) en het Reitdiep College (het natuurgrasveld) gebruikt. Beide partijen geven aan voldoende capaciteit te hebben. Zoals in 9.5.1 is vermeld, is sinds november 2023 de nieuwe hockeyvereniging HC Martinus op de oefenhoek actief.

Zoals in 9.1.1 en bijlage 24 is aangegeven, kan wellicht aan het natuurgrasveld op het sportpark worden gedacht als tijdelijke oplossing tijdens de nieuwbouw van het ACLO Sportcentrum en/of om capaciteitsknelpunten op sportpark Het Noorden op te lossen. Ook kan bij eventuele toekomstige groei op sportpark De Parrel wellicht van dat veld gebruik worden gemaakt. Sportparken Selwerd en De Parrel liggen immers vrijwel naar elkaar.

9.10.2 Beachhandbal

Hoewel handbal steeds meer een zaalsport is geworden en daarom in hoofdstuk 6 is meegenomen, wordt er ook nog steeds handbal in de openlucht gespeeld. In het geval van de gemeente Groningen gaat het dan om beachhandbal. V&S Groningen (circa 140 leden) geeft in de enquête aan, dat zij momenteel gebruikmaakt van de beachvelden bij Snowlimits (bij de Kardingerplas), alsmede enkele velden buiten de gemeente (in Stadskanaal, Wildervank en Rolde). Het aantal uren waarom het hier gaat varieert en kan door de vereniging niet concreet worden aangegeven. V&S wil graag een 'eigen' accommodatie met liefst drie velden, zodat daarmee wordt voldaan aan de eis van de NHV om toernooien te mogen organiseren. De NHV is hier voorstander van, te meer daar zij ziet dat de sport steeds populairder wordt en vanaf 2024 een Olympische discipline wordt. Naast toernooien wil V&S de velden gebruiken voor competitiewedstrijden en trainingen.

Er zijn geen planningsrichtlijnen voorhanden om de verhouding tussen capaciteit en behoefte te beoordelen. Ook is slechts beperkt informatie over het beoogde gebruik van de velden beschikbaar. De gemeente dient de afweging te maken of zij het beachhandbal op deze wijze wil faciliteren, of dat de vereniging de particuliere en andere mogelijkheden in de omgeving dient te blijven benutten. Mogelijk kan een combinatie met de wensen van BVCG (zie 9.10.3) worden gemaakt.

9.10.3 Beachvolleybal

Op sportpark Coendersborg zijn acht beachvolleybalvelden aanwezig. Deze velden worden door BVCG (circa 400 leden) gebruikt voor beachvolleybal (en soms voor beachtennis en footvolley). Volgens BVCG worden alle velden op de doordeweekse avonden volledig bezet voor trainingen en individueel gebruik door leden. Daarnaast is er momenteel een wachtlijst en wil de vereniging ook graag weer activiteiten voor niet-leden en toernooien organiseren. Zij heeft dan ook behoefte aan extra velden.

Er zijn geen planningsrichtlijnen voorhanden om de verhouding tussen capaciteit en behoefte te beoordelen. Op basis van de beschikbare informatie over het gebruik wordt de capaciteit in de huidige situatie grotendeels benut. Indien de gemeente de behoefte van de vereniging wil honoreren, betekent dat uitbreiding van het aantal beachvelden. Qua locatie denkt BVCG daarbij aan de natuurgras oefenhoek op het sportpark. Deze wordt momenteel weinig door de voetbalverenigingen gebruikt, maar is volgens de KNVB-richtlijn wel nodig om de benodigde trainingscapaciteit voor die verenigingen te leveren. Indien de gemeente ervoor kiest om één van de andere natuurgrasvelden door een kunstgrasveld te vervangen en zo de trainingscapaciteit voor voetbal uit te breiden (zie 9.1.1), is het wellicht mogelijk om op de oefenhoek extra velden voor beachvolleybal aan te leggen. BVCG denkt dat die velden ook in de behoefte van V&S (zie 9.10.2) kunnen voorzien.

Op sportpark Zernike zijn drie beachvolleybalvelden aanwezig, die gedurende de wintermaanden door middel van een blaasbal worden overkapt. De velden worden gebruikt door GSBV Tweeslag, maar staan ook open voor gebruik door individuele sporters. Veld 1 is dagelijks uitsluitend voor individueel gebruik beschikbaar. Veld 2 en veld 3 worden op de doordeweekse dagen vanaf circa 18.00 uur (soms wat eerder, soms wat later) door Tweeslag gebruikt. Dat duurt op sommige dagen tot het einde van de avond, maar op andere dagen is er dan nog een blok voor individueel gebruik. In totaal huurt de vereniging gedurende 37,5 uur per week een veld.

Tweeslag kan dus niet onbeperkt over de velden beschikken en huurt soms ook velden op sportpark Coendersborg. Zij geeft aan behoefte te hebben aan een extra veld, zodat ze vaker kan trainen. Indien Sportcentrum RUG en Hanzehogeschool Groningen deze vraag wil honoreren, is het mogelijk om de uren voor Tweeslag uit te breiden door het blok voor individueel gebruik aan het einde van de dag (op dinsdag, woensdag, donderdag en/of vrijdag) te laten vervallen ten faveure van de vereniging. In totaal gaat het daarbij om 12 uur per week één veld. Dat aantal zal de vereniging niet volledig nodig hebben. Wanneer het individuele gebruik niet mag worden beperkt en de vereniging dus geen 'voorrang' op individuele sporters krijgt, zou een extra veld kunnen worden aangelegd. De extra behoefte is daar echter niet groot genoeg voor. Het ligt daarom meer voor de hand om zo mogelijk aan te sluiten bij een eventuele uitbreiding van de beachvelden op sportpark Coendersborg. Overigens geeft de exploitant aan, dat het in het weekend juist vrij rustig is op de beachvelden op sportpark Zernike.

9.10.4 Lacrosse

Martinistad Lacrosse is (voorlopig) met haar activiteiten gestopt. Voorheen maakte zij gebruik van sportpark De Parrel. Dat betekent dat er nog één lacrossevereniging is, namelijk Gladiators Lacrosse Groningen. Zoals in 9.5.1 is aangegeven, maakt deze studentensportvereniging gebruik van één van de zandkunstgrasvelden voor hockey op sportpark Zernike. De vereniging geeft aan, dat er geen ruimte/tijd is om wedstrijden te spelen, terwijl zij dat wel graag wil. Volgens haar krijgen de hockeyverenigingen momenteel 'voorrang'. Bij wedstrijden is ook lacrossebelijning nodig.

De afweging die dient te worden gemaakt, is of voor deze relatief kleine vereniging extra veldcapaciteit moet worden gerealiseerd. Hoewel er geen planningsrichtlijn voor lacrosse bestaat, kan worden gesteld dat dit niet voor de hand ligt. Wel kan, op het moment dat sprake is van een extra veld voor hockey (zie 9.1.2), op die wijze meer capaciteit voor lacrosse worden gecreëerd.

9.10.5 Roundnet

GSRV De Graancirkel is een studentensportvereniging voor roundnet (ook wel bekend als spikeball), die gebruikmaakt van het achterste natuurgrasveld op sportpark Zernike (de 'golfafslag'). Voor deze sport zijn geen planningsrichtlijnen beschikbaar, maar de vereniging heeft aangegeven dat ze momenteel over voldoende ruimte en uren beschikt. Ook voor de toekomst is dat naar verwachting het geval.

9.10.6 Frisbee

Gronical Dizziness maakt voor haar trainingen (vijf uur per week) en wedstrijden gebruik van één van de kunstgrasvelden op sportpark Het Noorden. De wedstrijden vinden plaats op zondag. Daarvoor is plek genoeg, omdat de voetbalwedstrijden vooral op zaterdag worden gespeeld. Er zijn geen planningsrichtlijnen beschikbaar, maar de vereniging heeft aangegeven dat ze voor haar buitenactiviteiten momenteel over voldoende ruimte en uren beschikt. Dat geldt ook voor de trainingen en het trainingsrooster bevestigt dat er op het sportpark nog voldoende vrije uren zijn. Tevens zal dit op langere termijn, bij een eventuele (lichte) groei die de vereniging verwacht, het geval zijn.

9.10.7 Gaelic football

Groningen Gaels maakt voor haar trainingen gebruik van één van de kunstgrasvelden op sportpark Het Noorden. Daarvoor is plek genoeg, zo laat het trainingsrooster zien. Er zijn geen planningsrichtlijnen beschikbaar, maar gezien de bestaande situatie zijn die ook niet nodig. Er is immers geen sprake van knelpunten. Dat zal ook in de toekomst het geval zijn.

9.10.8 Wielerbaan en wielrennen

Op sportpark Corpus den Hoorn maken GSWV Tandje Hoger, NWVG en SWNL gebruik van de wielerbaan. Deze baan van ruim 1,6 kilometer ligt rondom het sportpark en wordt van april tot en met september gebruikt. Tijdens het gebruik is het toegangshek van het park gesloten en moeten andere gebruikers van het park via de brug betreden.

Er bestaat geen planningsrichtlijn voor wielerbanen. Tandje Hoger en NWVG hebben aan de enquête deelgenomen en geen capaciteitsknelpunten gemeld. Voor de toekomst verwachten zij stabilisatie van het aantal leden.

9.10.9 Watersport

In Groningen zijn diverse watersportverenigingen actief. Naast de Groninger Kano Vereniging hebben diverse studentensportverenigingen op de enquête gereageerd, namelijk AGSR Gyas (roeien), GSWV SurfAce (windsurfen), GSKV Released (kitesurfen), GSZ Mayday (zeilen) en GSR Aegir (roeien). Anders dan bij andere buitensporten hebben zij geen accommodatie waar zij hun sport beoefenen, aangezien ze dat op het water doen. Geen van de verenigingen heeft dan ook wat dat betreft een capaciteitsknelpunt benoemd. Wel vragen meerdere studentensportverenigingen aandacht voor de accommodaties waarin zij hun clubhuis hebben en/of hun materialen stallen. In enkele gevallen is een groter onderkomen dan wel eigen clubhuis gewenst, terwijl in andere gevallen zorgen bestaan over de continuïteit van de accommodatie. Twee verenigingen geven namelijk aan, dat ze vermoedelijk op korte termijn uit hun huidige accommodatie moeten vertrekken. Deze onderwerpen vallen buiten het bestek van dit onderzoek. Datzelfde geldt voor de drukte op het water, die naar verluidt toeneemt door een stijgend gebruik door de sloop- en pleziervaart. Desgewenst kan daar nader onderzoek naar worden gedaan.

9.10.10 Skeelerbanen en skateparken

In het kader van de in populariteit toenemende urban sports wordt kort bij de skeelerbanen en skateparken stilgestaan. Zoals in bijlage 17 is aangegeven, worden de ijsbanen van Kardinge, Ten Boer en Noorderlaren in de zomerperiode voor skeeleren gebruikt. Dat geldt ook voor de drafbaan in het Stadspark. Uit de enquête zijn geen capaciteitsknelpunten op de skeelerbanen gebleken.

Binnen de gemeente bevinden zich de volgende skateparken:

- ✦ Kardinge;
- ✦ Reitdiep;
- ✦ Stadspark;
- ✦ Hoornse Meer;
- ✦ Colosseum/PedalPark;
- ✦ Helperzoom;
- ✦ De Held;
- ✦ Zonnelaan;
- ✦ MTS Mountainbike Skills Park Meerstad (kan ook door skaters worden gebruikt).

Voorts is de gemeente voornemens om in de omgeving van sportpark West End een tijdelijke pumtrackbaan aan te leggen, die ook door skaters kan worden gebruikt.

Bijlage 1 Beleidsambities, strategieën en actielijnen

In de Sport- en beweegvisie 2021+ zijn de volgende ambities opgenomen:

1. ieder kind sportief en vaardig: “onze ambitie is dat ieder kind dat opgroeit in Groningen plezier ervaart in sport, bewegingsvaardigheid ontwikkelt en ontdekt welke sportbeleving bij hem of haar past”;
2. vitale sportclubs in de buurt: “onze ambitie is een grote diversiteit aan vitale sportclubs met een breed sport- en beweegaanbod, zodat iedere Groninger een plek in de buurt vindt om met veel plezier te sporten en bewegen”;
3. uitnodigende sportieve ruimte: “onze ambitie is het behouden en ontwikkelen van uitnodigende sportaccommodaties en -faciliteiten die voldoen aan de behoeften van de sporter, financieel verantwoord zijn en optimaal benut worden”;
4. sporten en spelen in de buurt: “onze ambitie is om onze wijken, buurten en dorpen zo in te richten dat iedere inwoner lage drempels ervaart om te sporten, spelen, bewegen en elkaar te ontmoeten in de openbare ruimte”;
5. (top)talent als inspiratiebron: “onze ambitie is om in Groningen een talentklimaat te ontwikkelen waar iedere sporter op zijn of haar eigen niveau begeleid, gestimuleerd en geïnspireerd wordt om het beste uit zichzelf te halen”.

In hetzelfde stuk zijn de volgende vijf strategieën geformuleerd:

1. investeren in samenwerkingskracht;
2. gebiedsgerichte aanpak;
3. slimme interventies;
4. iedereen doet mee;
5. bewustzijn vergroten.

In het Meerjarenprogramma Sport & Bewegen 2021 – 2025 zijn de volgende elf actielijnen benoemd:

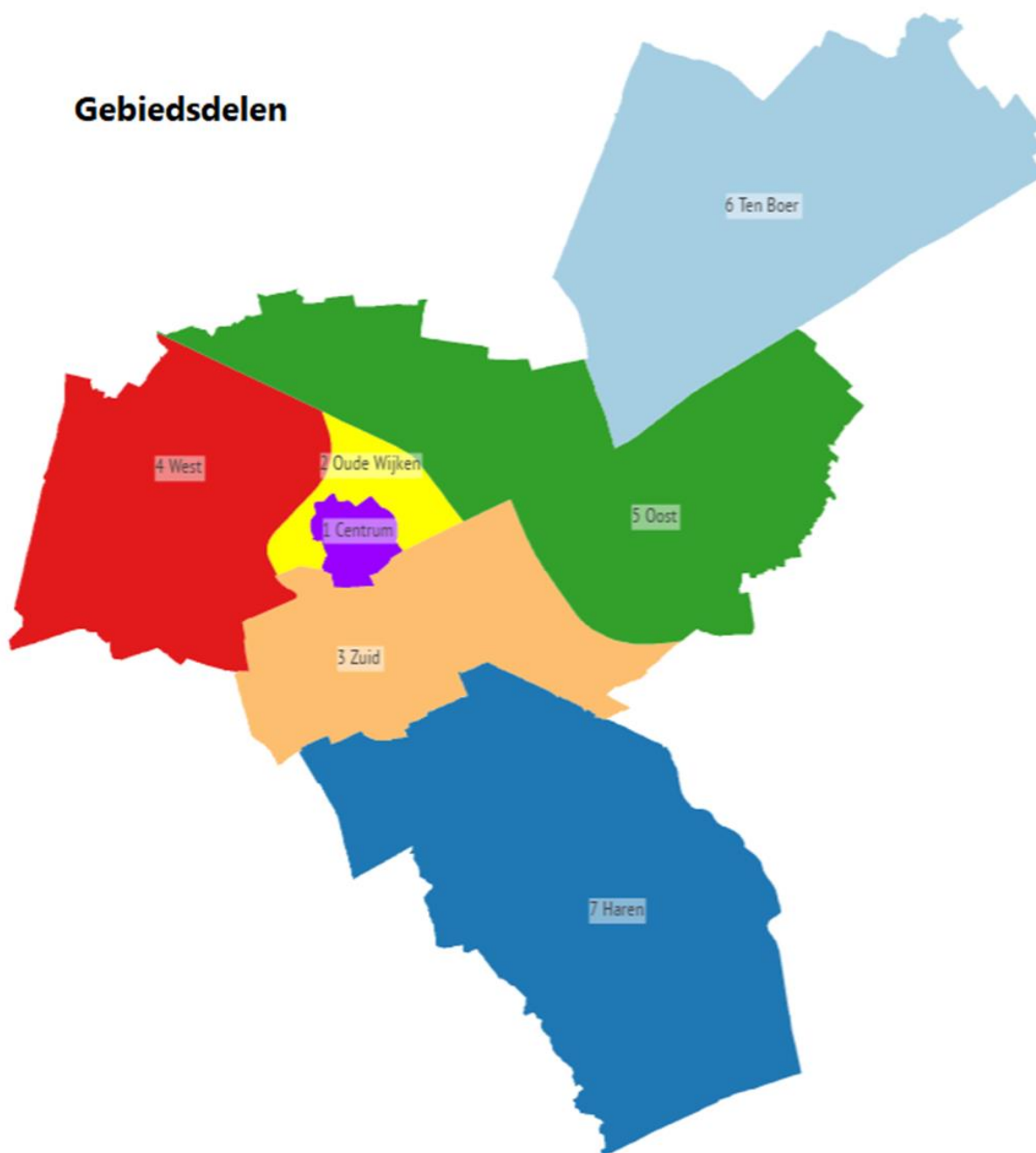
1. Bslim4;
2. gelijke kansen;
3. voor iedereen een sport;
4. veilig, positief, inclusief;
5. sportparkmanagement;
6. sportieve ruimte beter benutten;
7. sportieve capaciteit;
8. spelen;
9. de bewegende stad;
10. talentklimaat;
11. platform Sport050.

Bijlage 2 Demografische prognose gemeente Groningen

	2023	2030	2035	2040
0 tot 5 jaar	9.529	10.151	10.148	10.228
5 tot 10 jaar	9.296	9.177	9.373	9.390
10 tot 15 jaar	9.699	9.273	9.290	9.475
15 tot 20 jaar	14.798	15.174	14.936	15.060
20 tot 25 jaar	36.531	38.071	37.984	38.193
25 tot 30 jaar	27.439	28.816	28.719	28.904
30 tot 35 jaar	19.102	21.612	21.514	21.585
35 tot 40 jaar	14.187	16.455	17.180	17.189
40 tot 45 jaar	12.694	13.660	14.760	15.338
45 tot 50 jaar	11.831	12.497	13.152	14.072
50 tot 55 jaar	13.360	12.237	12.668	13.258
55 tot 60 jaar	12.982	13.029	12.350	12.747
60 tot 65 jaar	12.177	12.794	12.769	12.200
65 tot 70 jaar	11.192	11.969	12.219	12.239
70 tot 75 jaar	9.757	10.758	11.262	11.519
75 tot 80 jaar	7.490	9.054	9.604	10.088
80 tot 85 jaar	4.365	6.765	7.385	7.890
85 tot 90 jaar	2.852	3.526	4.817	5.313
90 tot 95 jaar	1.321	1.581	1.885	2.560
95+ jaar	311	412	486	612
totaal	240.913	257.011	262.501	267.860
groei t.o.v. 2023	-	7%	9%	11%

Bron: OIS Groningen

Bijlage 3 Gebiedsdelen gemeente Groningen

OIS Groningen onderscheidt binnen elk van de gebiedsdelen de volgende wijken:

- Centrum: Centrum;
- Oude Wijken: Oud-Noord, Oud-West, Oosterparkwijk;
- Zuid: Oud-Zuid, Zuidwest, Helpman e.o., Zuidoost;
- West: Noordwest, Midden-West, Hoogkerk e.o.;
- Oost: Noordoost, Noorddijk e.o., Meerdorpen, Meerstad e.o.;
- Ten Boer: Ten Boer e.o., Ten Post e.o.;
- Haren: Haren-West e.o., Haren-Oost e.o., Glimmen-Noordlaren-Onnen.

Bron: OIS Groningen

Bijlage 4 Demografische prognose per gebiedsdeel

Centrum	2023	2030	2035	2040
0 tot 5 jaar	329	334	314	288
5 tot 10 jaar	212	253	241	218
10 tot 15 jaar	243	266	267	253
15 tot 20 jaar	1.692	1.777	1.666	1.650
20 tot 25 jaar	8.679	8.650	8.254	8.070
25 tot 30 jaar	4.666	4.431	4.262	4.119
30 tot 35 jaar	1.961	1.906	1.685	1.625
35 tot 40 jaar	979	1.031	949	837
40 tot 45 jaar	701	783	807	766
45 tot 50 jaar	584	686	711	742
50 tot 55 jaar	716	695	725	744
55 tot 60 jaar	802	842	780	796
60 tot 65 jaar	755	917	892	821
65 tot 70 jaar	734	866	901	885
70 tot 75 jaar	610	793	847	874
75 tot 80 jaar	422	681	741	791
80 tot 85 jaar	237	501	591	642
85 tot 90 jaar	151	250	380	442
90 tot 95 jaar	66	128	165	231
95+ jaar	24	35	50	64
totaal	24.563	25.825	25.228	24.858
groei t.o.v. 2023	-	5%	3%	1%

Oude Wijken	2023	2030	2035	2040
0 tot 5 jaar	1.696	1.721	1.653	1.664
5 tot 10 jaar	1.284	1.251	1.239	1.193
10 tot 15 jaar	1.195	1.184	1.181	1.184
15 tot 20 jaar	2.643	2.836	2.775	2.764
20 tot 25 jaar	9.611	10.291	10.489	10.512
25 tot 30 jaar	7.608	7.416	7.745	8.013
30 tot 35 jaar	4.799	5.160	4.877	5.087
35 tot 40 jaar	3.000	3.317	3.330	3.138
40 tot 45 jaar	2.276	2.405	2.571	2.602
45 tot 50 jaar	1.934	2.052	2.150	2.307
50 tot 55 jaar	2.159	1.930	1.989	2.106
55 tot 60 jaar	2.035	1.995	1.828	1.881
60 tot 65 jaar	1.797	1.859	1.818	1.675
65 tot 70 jaar	1.568	1.656	1.662	1.645
70 tot 75 jaar	1.275	1.423	1.465	1.485
75 tot 80 jaar	780	1.133	1.198	1.268
80 tot 85 jaar	471	882	1.010	1.083
85 tot 90 jaar	272	478	689	795
90 tot 95 jaar	111	233	310	432
95+ jaar	20	56	81	113
totaal	46.534	49.278	50.060	50.947
groei t.o.v. 2023	-	6%	8%	9%

Zuid	2023	2030	2035	2040
0 tot 5 jaar	1.864	1.886	1.795	1.753
5 tot 10 jaar	1.676	1.600	1.574	1.518
10 tot 15 jaar	1.797	1.639	1.591	1.585
15 tot 20 jaar	3.226	3.136	2.999	2.964
20 tot 25 jaar	8.290	8.776	8.458	8.314
25 tot 30 jaar	7.113	7.693	7.444	7.313
30 tot 35 jaar	4.886	5.337	5.335	5.207
35 tot 40 jaar	3.120	3.511	3.530	3.494
40 tot 45 jaar	2.664	2.681	2.824	2.840
45 tot 50 jaar	2.497	2.477	2.502	2.627
50 tot 55 jaar	2.963	2.545	2.549	2.571
55 tot 60 jaar	2.923	2.850	2.592	2.611
60 tot 65 jaar	2.875	2.949	2.836	2.631
65 tot 70 jaar	2.638	2.823	2.814	2.742
70 tot 75 jaar	2.322	2.547	2.648	2.655
75 tot 80 jaar	1.913	2.158	2.272	2.358
80 tot 85 jaar	1.116	1.687	1.772	1.874
85 tot 90 jaar	801	869	1.202	1.272
90 tot 95 jaar	419	415	466	624
95+ jaar	93	116	126	146
totaal	55.196	57.695	57.329	57.099
groei t.o.v. 2023	-	5%	4%	3%

West	2023	2030	2035	2040
0 tot 5 jaar	2.211	2.764	2.714	2.573
5 tot 10 jaar	2.322	2.534	2.647	2.552
10 tot 15 jaar	2.566	2.538	2.644	2.705
15 tot 20 jaar	3.479	3.438	3.566	3.725
20 tot 25 jaar	6.663	6.035	6.678	7.075
25 tot 30 jaar	4.847	5.018	4.792	5.057
30 tot 35 jaar	3.528	4.605	4.397	4.124
35 tot 40 jaar	2.849	3.828	4.089	3.828
40 tot 45 jaar	2.671	3.203	3.602	3.730
45 tot 50 jaar	2.726	3.024	3.300	3.560
50 tot 55 jaar	3.012	2.974	3.148	3.349
55 tot 60 jaar	2.813	3.089	3.037	3.167
60 tot 65 jaar	2.398	2.853	3.012	2.942
65 tot 70 jaar	2.203	2.615	2.810	2.908
70 tot 75 jaar	2.017	2.333	2.596	2.735
75 tot 80 jaar	1.791	2.065	2.263	2.472
80 tot 85 jaar	1.121	1.599	1.730	1.899
85 tot 90 jaar	737	860	1.131	1.242
90 tot 95 jaar	307	355	419	555
95+ jaar	54	75	88	111
totaal	50.315	55.805	58.663	60.309
groei t.o.v. 2023	-	11%	17%	20%

Oost	2023	2030	2035	2040
0 tot 5 jaar	2.106	2.245	2.523	2.815
5 tot 10 jaar	2.052	2.038	2.244	2.520
10 tot 15 jaar	2.127	1.968	2.057	2.241
15 tot 20 jaar	2.068	2.252	2.248	2.342
20 tot 25 jaar	2.057	3.057	2.706	2.801
25 tot 30 jaar	2.163	3.002	3.253	3.076
30 tot 35 jaar	2.723	3.265	3.824	4.160
35 tot 40 jaar	2.660	3.177	3.673	4.251
40 tot 45 jaar	2.568	2.801	3.193	3.619
45 tot 50 jaar	2.288	2.480	2.737	3.063
50 tot 55 jaar	2.533	2.354	2.538	2.758
55 tot 60 jaar	2.432	2.459	2.455	2.635
60 tot 65 jaar	2.483	2.420	2.519	2.542
65 tot 70 jaar	2.332	2.303	2.378	2.461
70 tot 75 jaar	1.804	2.024	2.068	2.158
75 tot 80 jaar	1.068	1.516	1.646	1.706
80 tot 85 jaar	446	910	1.109	1.217
85 tot 90 jaar	190	365	598	745
90 tot 95 jaar	78	126	195	319
95+ jaar	19	30	40	61
totaal	36.197	40.792	44.004	47.490
groei t.o.v. 2023	-	13%	22%	31%

Ten Boer	2023	2030	2035	2040
0 tot 5 jaar	307	283	279	281
5 tot 10 jaar	399	339	331	325
10 tot 15 jaar	450	390	355	350
15 tot 20 jaar	491	460	430	412
20 tot 25 jaar	444	466	480	477
25 tot 30 jaar	315	424	417	441
30 tot 35 jaar	328	391	420	418
35 tot 40 jaar	408	401	418	428
40 tot 45 jaar	439	411	408	417
45 tot 50 jaar	482	443	427	435
50 tot 55 jaar	554	459	447	440
55 tot 60 jaar	542	502	440	439
60 tot 65 jaar	520	515	477	440
65 tot 70 jaar	464	464	457	439
70 tot 75 jaar	449	438	433	431
75 tot 80 jaar	349	386	382	389
80 tot 85 jaar	160	265	277	274
85 tot 90 jaar	125	137	181	193
90 tot 95 jaar	74	60	63	85
95+ jaar	23	20	19	24
totaal	7.323	7.254	7.141	7.138
groei t.o.v. 2023	-	-1%	-2%	-3%

Haren	2023	2030	2035	2040
0 tot 5 jaar	1.016	918	870	854
5 tot 10 jaar	1.351	1.162	1.097	1.064
10 tot 15 jaar	1.321	1.288	1.195	1.157
15 tot 20 jaar	1.199	1.275	1.252	1.203
20 tot 25 jaar	787	796	919	944
25 tot 30 jaar	727	832	806	885
30 tot 35 jaar	877	948	976	964
35 tot 40 jaar	1.171	1.190	1.191	1.213
40 tot 45 jaar	1.375	1.376	1.355	1.364
45 tot 50 jaar	1.320	1.335	1.325	1.338
50 tot 55 jaar	1.423	1.280	1.272	1.290
55 tot 60 jaar	1.435	1.292	1.218	1.218
60 tot 65 jaar	1.349	1.281	1.215	1.149
65 tot 70 jaar	1.253	1.242	1.197	1.159
70 tot 75 jaar	1.280	1.200	1.205	1.181
75 tot 80 jaar	1.167	1.115	1.102	1.104
80 tot 85 jaar	814	921	896	901
85 tot 90 jaar	576	567	636	624
90 tot 95 jaar	266	264	267	314
95+ jaar	78	80	82	93
totaal	20.785	20.362	20.076	20.019
groei t.o.v. 2023	-	-2%	-3%	-4%

Bron: OIS Groningen

Bijlage 5 Trends en ontwikkelingen

Maatschappij en sport

- ✦ Sportbeoefening wordt de laatste jaren steeds individueler en ongeorganiseerder.⁴⁸ Mensen voelen zich minder verbonden aan verenigingen en gaan op zoek naar meer flexibele en meer individuele vormen van sporten en bewegen. Dit is terug te zien in het groeiend aantal leden van fitnesscentra, maar ook in de toename van het gebruik van de openbare ruimte voor onder andere wandelen, hardlopen, fietsen en bootcamp.⁴⁹ De gemeente Groningen heeft in 2023 een Urban Sports Agenda opgesteld. Daarin wordt bekeken hoe de openbare ruimte voor de beoefening van urban sports kan worden gebruikt. Hiermee wordt op de ontwikkeling van ongeorganiseerd sporten in de openbare ruimte ingespeeld;
- ✦ hoewel steeds meer organisaties commerciële kansen zien in sport (denk bijvoorbeeld aan sportscholen), zijn sportverenigingen nog altijd de belangrijkste aanbieders van sportactiviteiten. Voor verreweg de meeste kinderen vanaf een jaar of zes is het de normaalste zaak van de wereld om zich bij één of meer sportverenigingen aan te sluiten. De bijna 24.000 sportverenigingen bieden een ‘thuis’ aan meer dan vier miljoen sportieve inwoners en ruim één miljoen vrijwilligers;⁵⁰
- ✦ Covid-19 heeft een negatieve invloed op de sportdeelname gehad. In 2022 zijn ongeveer 700.000 mensen niet meer naar hun sport ‘teruggekeerd’. Dit is met name zichtbaar bij kinderen van 13 tot 18 jaar en bij lager en middelbaar opgeleiden;⁵¹
- ✦ ondanks – of wellicht dankzij – de individualisering en soortgelijke ontwikkelingen is er nog steeds behoefte aan ontmoeting en sociale verbondenheid. Sportaccommodaties spelen hier soms op in door een plek te zijn waar men kan sporten én ontmoeten. Dit geldt ook voor de voorzieningen in de gemeente Groningen;
- ✦ de ontgroening en vergrijzing van de samenleving vormt een bedreiging voor sportaanbieders die zich vooral concentreren op de jeugd, maar biedt tegelijkertijd kansen voor organisaties die aantrekkelijke programma’s en activiteiten voor senioren aanbieden. Senioren zijn niet alleen langer sportief actief, maar blijven ook tot op steeds hogere leeftijd vrijwilligerswerk doen. Dit draagt bij aan een gezondere veroudering.⁵² In de gemeente Groningen groeit het aantal 65-plussers in de komende jaren veel sterker dan het aantal inwoners tot 20 jaar (zie paragraaf 4.1);
- ✦ vanwege de toegenomen mobiliteit zijn mensen in de regel in staat en bereid om langer te reizen voor hun vrijetijdsbesteding dan voorheen. Hierdoor worden inwoners steeds minder afhankelijk van hun wijk/kern. Dit kan betekenen dat bepaalde voorzieningen in een wijk, zoals sportaccommodaties, een groter verzorgingsgebied krijgen. Het kan ook betekenen dat die voorzieningen steeds minder worden bezocht, doordat inwoners hun vertier buiten de eigen wijk zoeken. Dit geldt overigens in mindere mate voor (jonge) kinderen en senioren;
- ✦ verenigingen drijven op vrijwilligers, maar steeds meer verenigingen hebben moeite om bestuursfuncties, technisch kader, onderhoudsploegen en barteams in te vullen. Ook verandert het karakter van het vrijwilligerswerk: er wordt minder vaak voor een functie gekozen, maar meer voor een specifiek project (met kop en staart). Daarnaast vragen verenigingen vaker om vrijwilligerswerk te doen, dat bij de professie aansluit. Daarbij kan worden gedacht aan een administrateur voor de kascontrolecommissie, of een ICT-er om de website te onderhouden;
- ✦ lokaal sport- en beweegbeleid kan tegenwoordig niet meer los worden gezien van de opgaven die gemeenten in het sociaal domein hebben. Mede als gevolg van de decentralisatie van zorgtaken (jeugdzorg, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen) is er lokaal steeds meer oog voor de verbinding tussen sport, bewegen en het sociaal domein. Sportverenigingen worden nadrukkelijker aangesproken op en betrokken bij het leveren van maatschappelijke bijdragen (sport als middel). Deze ontwikkeling is terug te zien in het sport- en beweegbeleid van de gemeente Groningen (zie hoofdstuk 3 en bijlage 1). Daarin wordt sport immers niet slechts als doel op zich gezien, maar is het tevens een middel om doelen op het gebied van fysieke en mentale gezondheid, sociale cohesie en participatie te bereiken;
- ✦ er bestaan aanzienlijke verschillen tussen gemeenten wat betreft de sportdeelname van de inwoners. Binnen gemeenten is dat soms ook het geval. De volgende tabel toont informatie over de sportdeelname van de inwoners van de gemeente Groningen in 2022. Daaruit blijkt 88% van de inwoners actief sport, 70% dat (minstens) wekelijks doet en 49% lid is van een sportvereniging of sportschool. Daarbij bestaan er enige verschillen tussen de diverse gebiedsdelen: in Centrum zijn de hoogste percentages te vinden, gevolgd door Zuid en Oude Wijken. In West, Oost en vooral Ten Boer liggen de percentages onder het gemiddelde van de hele gemeente. Gebiedsdeel Haren zit daar tussenin;

⁴⁸ Bron: NOC*NSF, Brancherapport Zo sport Nederland, 2021.

⁴⁹ Bron: NOC*NSF, Brancherapport Zo sport Nederland, 2021.

⁵⁰ Bron: NOC*NSF, Met sport en bewegen naar een energiek en gezond Nederland, 2020.

⁵¹ Bron: NOC*NSF, Brancherapport Zo sport Nederland, 2022.

⁵² Mulier Instituut, Factsheet ouderen in de sportvereniging.

- duurzaamheid bij sportaccommodaties is een belangrijk item. Men is verplicht om energiebesparende maatregelen uit te voeren, die een terugverdientijd van minder dan vijf jaar hebben. Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid gaan snel. Gangbare maatregelen bij sportaccommodaties zijn het gebruik van zonnepanelen, waterbesparende maatregelen en LED-verlichting. Nieuwbouw moet voldoen aan de BENG-eisen (bijna energie neutrale gebouwen).

	actief sporten	wekelijks actief sporten	lidmaatschap sportvereniging of sportschool
Centrum	92%	74%	59%
Oude Wijken	89%	71%	53%
Zuid	89%	74%	51%
West	84%	64%	44%
Oost	88%	69%	44%
Ten Boer	79%	59%	40%
Haren	89%	72%	45%
totaal	88%	70%	49%

tabel B5.1: sportdeelname inwoners gemeente Groningen 2022⁵³

Zwembaden

- In het verleden is door veel gemeenten in zwembaden en de recreatieve voorzieningen bij zwembaden geïnvesteerd. Dit heeft tot een stijging van het aantal recreatieve zwembaden in de jaren '90 geleid. In de afgelopen decennia is in zwembaden een verschuiving zichtbaar van recreatief bezoek naar begeleide (doelgroep)activiteiten. Hierbij spelen demografische ontwikkelingen, gewenning aan recreatieve zwemvoorzieningen en uitbreiding van andersoortige recreatieve voorzieningen (alternatieven) een rol. Nieuwe zwembaden zijn daarom vaker functioneler en minder op recreatie gericht dan voorheen;
- aquasporten, seniorenactiviteiten en (therapeutische) doelgroepactiviteiten zijn en blijven populair. Kritische succesfactoren voor een aantrekkelijk aanbod zijn onder andere: een hoge kwaliteit van de instructeurs, een goede hygiëne en de combinatie van een sportieve en sociale functie;
- les zwemmen blijft een kerntaak van zwembaden, maar bezoekers stellen hier hoge eisen aan. Dat betreft vooral de kwaliteit van de instructeurs, de communicatie en de lengte van de wachtlijsten;
- in de vergrijzende samenleving zijn zwembaden bij uitstek geschikt om een gevarieerd aanbod voor senioren te ontplooiën. Zwemmen is vrij van schokbelasting en wordt steeds vaker voor preventieve zorg en revalidatie ingezet. Ook in Groningen worden zwemactiviteiten voor senioren aangeboden;
- mede onder invloed van bezuinigingen, de reistijd en de vervoerskosten is het schoolzwemmen in veel gemeenten beperkt of afgeschaft. Ook in Groningen wordt geen schoolzwemmen meer aangeboden. Wel wordt er vanuit BSlim bewegingsonderwijs in het water georganiseerd (B-swim), maar de deelname daaraan is geringer dan in het verleden bij het schoolzwemmen;
- in de tabel verderop in deze bijlage is te zien, dat het aantal leden van de KNZB in 2022 15% lager was dan in 2017. Deze daling is voor een groot deel veroorzaakt door de maatregelen rondom Covid-19. Hoewel het aantal leden inmiddels weer stijgt, is het nog onzeker of het terug op het 'oude' niveau gaat komen. Hierbij moet worden opgemerkt, dat er wat betreft de ledenontwikkeling van individuele verenigingen grote verschillen kunnen bestaan. De NOB is tussen 2017 en 2022 overigens even groot gebleven;
- onder invloed van verdrinkingsgevallen en ongelukken in zwembaden blijft de discussie over veiligheid actueel. Mede hierom is voor zwembaden het Keurmerk Veilig en Schoon⁵⁴ opgesteld. De Parrel, het Helperzwembad, Kardinges en De Papiermolen beschikken over dit keurmerk. Dat geldt niet voor de overige zwembaden in de gemeente Groningen.⁵⁵

⁵³ Bron: OIS Groningen.

⁵⁴ Het Keurmerk is een, door de zwembadbranche ingestelde, regeling met het wettelijk kader als basis en daarboven op een aantal extra kwaliteitseisen.

⁵⁵ Bron: Stichting Zwembadkeur.

Binnensport

- Ongeveer 45% van de sportverenigingen ziet de toekomst (zeer) zonnig in, maar ongeveer 10% vreest dat de vereniging over 10 jaar niet meer bestaat door teruglopende ledenaantallen, (daardoor) dalende inkomsten en beschikbaarheid van vrijwilligers. Dit geldt vooral voor kleinere verenigingen met minder dan 100 leden. Met name binnensportverenigingen worden soms in hun voortbestaan bedreigd, of kiezen voor fusies;⁵⁶
- de binnensporten staan landelijk al langere tijd onder druk. In de tabel verderop in deze bijlage is te zien, dat in de periode 2017 – 2022 judo, gymnastiek, volleybal en atletiek een relatief sterke afname van het aantal leden hebben gehad. In mindere mate geldt dat ook voor hockey, korfbal en badminton. Daarentegen is een groei zichtbaar bij basketbal en handbal en is tafeltennis stabiel gebleven. Individuele verenigingen kunnen qua ledenontwikkeling uiteraard van 'hun' sportbond afwijken;
- ondanks de afname van het aantal leden van de KNHB is de landelijke stijging van de deelname aan het zaalhockey relevant. Daar waar 20 jaar geleden vooral de topteams aan zaalhockey deden, gebeurt dat nu over de volle breedte. Dit leidt op steeds meer plaatsen tot de realisatie van tijdelijke blaashallen op hockeyvelden gedurende het zaalseizoen, waarmee de kortstondige maar hevige piek in de zaalhockeybehoefte kan worden opgevangen. Zodoende komt in de sporthallen meer ruimte beschikbaar voor gebruik door verenigingen die gedurende het hele jaar binnen sporten. Ook in Groningen wordt over een blaashal voor zaalhockey nagedacht;
- in diverse grotere gemeenten met veel gymzalen vindt steeds meer clustering van binnensportvoorzieningen plaats. Daarmee wordt bedoeld, dat bijvoorbeeld meerdere verouderde gymzalen worden vervangen door een sporthal, of een sportzaal. Dat vergroot de mogelijkheden voor diverse binnensporten en zorgt veelal ook in de exploitatie voor een voordeel.

IJsaccommodaties

- Schaatsen is van oudsher een veel beoefende sportactiviteit. Schattingen geven aan dat er vier tot vijf miljoen actieve schaatsliefhebbers zijn tijdens periodes in het jaar dat er natuurijs is. Het ijs vormt dan een ontmoetingsplaats en heeft naast een sportieve en recreatieve functie daarmee een belangrijke sociale functie. De populariteit van (recreatief) schaatsen blijkt ook uit de toename van het aantal tijdelijke ijsbanen in de winterperiode. In steeds meer gemeenten wordt rondom de kerstperiode gedurende vier tot zes weken een (kleine) kunstijsbaan in het stadscentrum neergelegd, veelal in combinatie met een kerstmarkt. Ook in Groningen zijn deze tijdelijke banen aanwezig;
- in georganiseerd verband toont de deelname aan de schaatssport sterke fluctuaties. Een onmiskenbare factor is het natuurijs. In de (steeds zeldzamere) perioden dat er gelegenheid is om op natuurijs te schaatsen, stijgt na de vorstperiode de deelname aan de schaatssport in recreatief en verenigingsverband, om vervolgens weer te dalen. Het aantal leden van de KNSB is in de periode 2017 – 2022 met 5% gestegen (zie de tabel verderop in deze bijlage). Buiten het natuurijs zijn internationale successen van Nederlandse schaatsers én de ijsshows met bekende Nederlanders op televisie een duidelijke stimulans voor de schaatssport gebleken;
- naast het recreatief schaatsen, het kunstschaatsen en shorttrack behoort de ijshockeysport tot de hoofdgebruikers van ijshallen. IJshockey is niet erg populair in Nederland. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld in de Scandinavische landen, waar het de volkssport bij uitstek is. IJshockey heeft niet altijd een even positief imago. Dit komt onder andere door het beeld dat het een dure sport is en er veel agressie is (veroorzaakt door vechtpartijen op en rond het ijs);
- het aantal leden van IJshockey Nederland is in de periode 2017 – 2022 met 17% gedaald (zie de tabel verderop in deze bijlage). In tegenstelling tot het langebaanschaatsen concentreren de clubs zich vooral in de steden waar ook feitelijk een ijshockeyhal is gesitueerd. Gemeenten waar ijshockey op hoog wedstrijdiveau wordt gespeeld, zijn onder andere: Amsterdam, Breda, Den Bosch, Den Haag, Dordrecht, Eindhoven, Geleen, Groningen, Heerenveen, Leeuwarden, Nijmegen, Tilburg, Utrecht en Zoetermeer;
- de bezetting van de ijs*hallen* in den lande is in zijn algemeenheid goed te noemen. In de praktijk is op sommige locaties zelfs sprake van ondercapaciteit gedurende het schaatsseizoen. Veel ijsverenigingen (kunstschaatsen en ijshockey) zijn dan dringend op zoek naar ijsuren en maken derhalve gebruik van verschillende ijshallen;
- meerdere ijsaccommodaties in den lande hebben een langere seizoensopenstelling ingevoerd. Dit is het zogenaamde 'zomerijs'. Zodoende wordt extra capaciteit gecreëerd en kan men langer doorschaatsen. In Kardinge is de ijshal van midden september tot eind maart geopend. De ijsbaan opent begin oktober haar deuren en gaat ook eind maart dicht.

⁵⁶ Bron: Mulier Instituut, Hoe zien sportverenigingen hun toekomst?

Tennis, padel en squash

- Tennis staat op nummer 10 bij de meest beoefende sporten van Nederland.⁵⁷ Het aantal leden van de KNLTB is in de periode 2017 – 2022 met 11% gestegen (zie de tabel verderop in deze bijlage). Dit is mede het gevolg van Covid-19, toen tennis één van de weinige sporten was die buiten op 1,5 meter afstand kon worden beoefend;
- een andere reden voor de toename van het aantal leden van de KNLTB is de enorme groei van de populariteit van padel. Dit is een vrij nieuwe sport in Nederland, die lijkt op een combinatie van tennis en squash. Landelijk bieden steeds meer tennisverenigingen padel aan. Ook worden tennisbanen regelmatig tot padelbanen omgebouwd. Dit gebeurt ook in Groningen. Ter illustratie van de omvang van de groei: begin 2017 waren er nog slechts circa 50 padelbanen in Nederland. Begin 2023 waren dat er al ruim 1.500. De KNLTB verwacht dat er in 2026 op circa 700 locaties meer dan 3.000 banen zijn en dat in dat jaar meer dan 500 tennisverenigingen de keuze hebben gemaakt om één of meerdere banen aan te leggen;⁵⁸
- in 2022 is het aantal tennisverenigingen dat via de KNLTB bij NOC*NSF is aangesloten gegroeid. Bij andere sportbonden is het aantal verenigingen in dat jaar juist gedaald;⁵⁹
- het aantal leden van de Squash Bond Nederland is in de periode 2017 – 2022 stabiel gebleven (zie de tabel verderop in deze bijlage).

Buitensport

- Zoals de tabel verderop in deze bijlage laat zien, varieert de ontwikkeling van het aantal leden van de voor de buitensport relevante sportbonden. Zo is het aantal leden van rugby- en handbalverenigingen tussen 2017 en 2022 toegenomen. Daar staat een afname bij hockey, atletiek, korfbal en honk- en softbal tegenover. Het aantal KNVB-leden is vrij stabiel gebleven. Dat geldt ook voor het American football. Uiteraard kunnen er grote verschillen tussen individuele verenigingen bestaan;
- in algemene zin is het beeld, dat bij de buitensport een lange periode van ledengroei heeft plaatsgemaakt voor stagnatie en krimp, doordat de instroom achterblijft. Bonden en verenigingen zijn zich hier veelal van bewust en doen meer aan verbreding van het sportaanbod, zowel voor nieuwe doelgroepen, als om bestaande leden langer actief te houden. In gemeenten met bevolkingsgroei is het beeld vanzelfsprekend positiever dan het landelijke beeld;
- voetbal stond in 2022 op de zesde plek van meest beoefende sporten van Nederland. Na een terugval in het aantal leden tijdens Covid-19 kreeg voetbal in 2022 een opleving onder de jeugd van 13 tot 18 jaar. Het meisjes- en damesvoetbal groeit nog steeds. Bij meisjes tot 18 jaar stond voetbal in 2022 op de derde plaats van meest beoefende sporten.⁶⁰ Om de kwaliteit en de aantrekkingskracht van het voetbal te verbeteren is vanaf het seizoen 2017/2018 ingezet op andere spelvormen bij de jeugd, waarbij met kleinere teams en op kleinere/aangepaste veldjes wordt gespeeld;
- het aantal kunstgrasvelden voor voetbal neemt nog steeds toe. Het gebruik van die velden is minder weersafhankelijk dan bij natuurgrasvelden. Ook speelt de mate van gebruik een veel minder grote rol bij de kwaliteit van de velden;
- in het voetbal treedt bij de senioren landelijk een verschuiving van zondag- naar zaterdagteams op. Bij diverse verenigingen leidt dat tot knelpunten met betrekking tot de veld- en kleedkamer capaciteit. Daarnaast groeit de 35+ en 45+ competitie (vaak op vrijdagavond) om senioren langer actief te houden. Zij voorziet duidelijk in een behoefte. Een ander voorbeeld van verbreding en vernieuwing van het voetbalaanbod is walking football (ook wel: All Stars). In Groningen heeft sinds het vorige onderzoek ook een verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden en is het aantal 'vrijdagavondteams' licht gestegen (zie de tabel verderop in deze bijlage). Hierbij moet wel worden vermeld, dat de tabel de verschuiving sterker doet lijken dan ze in werkelijkheid is geweest. De toename van het aantal zaterdagteams komt namelijk grotendeels voor rekening van VV Engelbert (+16) en dan met name de jeugdteams van die vereniging. Dit is vooral het gevolg van de groei van het aantal inwoners. Dit laat onverlet dat er met name op de sportparken West End (vooral bij Gruno) en Corpus den Hoorn (vooral bij GRC) wel degelijk een verschuiving van seniorenteams van de zondag naar de zaterdag zichtbaar is. Verder is het aantal zondagteams echter vooral gedaald (in plaats van 'verhuisd'). De toename van de vrijdagteams is voornamelijk aan de verenigingen op West End te danken;
- in de gemeente Groningen gebeurt het dat volledige voetbalteams van vereniging wisselen. Dit zijn veelal teams die niet aan een bepaalde vereniging of wijk zijn gebonden. Dit is ongunstig voor de binding van de leden. Ook zorgt dit ervoor, dat het niet wenselijk is om de benodigde veldcapaciteit op de aantallen leden en teams in een enkel jaar te baseren;

⁵⁷ Bron: NOC*NSF, Brancherapport Zo sport Nederland, 2022.

⁵⁸ Bron: KNLTB, Handreiking padel en geluid, 2023.

⁵⁹ Bron: NOC*NSF, Brancherapport Zo sport Nederland, 2022.

⁶⁰ Bron: NOC*NSF, Brancherapport Zo sport Nederland, 2022.

- ↳ bij de hockeysport is de sterke groei van het aantal leden inmiddels tot stilstand gekomen en zelfs gedaald met 9% sinds 2017. Dat komt vooral door de lagere instroomcijfers bij de jongste jeugdleden van 5 tot en met 12 jaar.⁶¹ De Bond tracht om hockeyers met een passend aanbod langer verbonden en betrokken te houden, waarbij de vereniging als ontmoetingspunt fungeert. Om knelpunten in de veldcapaciteit op de zaterdag op te vangen vinden jeugdwedstrijden tegenwoordig ook op zondag plaats. De meeste verenigingen hebben namelijk op zaterdag meer capaciteit nodig dan op zondag en op deze wijze wordt zo optimaal mogelijk met de beschikbare capaciteit omgegaan. Dit gebeurt ook in Groningen en de KNHB faciliteert dit soort initiatieven;
- ↳ in tegenstelling tot bij de zwembaden, binnensport en ijsbanen bestaan voor veel buitensportaccommodaties planningsrichtlijnen (zie ook paragraaf 9.3). Anders dan soms wordt gedacht, gaat het hierbij niet om normen en dienen ze eerder als beginpunt van een discussie dan als een absoluut beoordelingsmechanisme te worden beschouwd. Dat geven de meeste bonden ook zelf aan. Daarnaast wijken diverse gemeenten van de richtlijnen af, omdat daarin bij sommige sporten wel erg veel 'ruimte' zit. Zo heeft de gemeente Rotterdam een eigen richtlijn ontwikkeld, die uitgaat van een betere benutting van de buitensportaccommodaties dan de richtlijnen van de diverse sportbonden.

sportbond	2017	2022	verschil absoluut	verschil relatief
Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond	1.218.000	1.220.000	2.000	0%
Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond	570.000	631.000	61.000	11%
Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie	302.000	257.000	-45.000	-15%
Koninklijke Nederlandse Hockey Bond	254.000	232.000	-22.000	-9%
Koninklijke Nederlandse Zwembond	144.000	122.000	-22.000	-15%
Koninklijke Nederlandse Atletiekunie	137.000	120.000	-17.000	-12%
Nederlandse Volleybal Bond	118.000	103.000	-15.000	-13%
Koninklijk Nederlands Korfbal Verbond	86.000	79.000	-7.000	-8%
Nederlandse Basketball Bond	51.000	56.000	5.000	10%
Nederlands Handbal Verbond	49.000	51.000	2.000	4%
Judo Bond Nederland	53.000	40.000	-13.000	-25%
Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond	40.000	42.000	2.000	5%
Badminton Nederland	39.000	37.000	-2.000	-5%
Nederlandse Tafeltennis Bond	27.000	27.000	0	0%
Koninklijke Nederlandse Baseball en Softbal Bond	21.000	20.000	-1.000	-5%
Rugby Nederland	15.000	17.000	2.000	13%
Nederlandse Onderwatersport Bond	13.000	13.000	0	0%
IJshockey Nederland	6.000	5.000	-1.000	-17%
American Football Bond Nederland	2.000	2.000	0	0%
Squash Bond Nederland	7.000	7.000	0	0%

tabel B5.2: ledenontwikkeling sportbonden 2017 – 2022 (cijfers zijn afgerond op duizendtallen)⁶²

⁶¹ Bron: NOC*NSF, Brancherapport Zo sport Nederland, 2022.

⁶² Bron: NOC*NSF, Brancherapport Zo Sport Nederland, 2022.

sportpark	verandering aantal teams sinds onderzoek 2019/2020			
	zaterdag	zondag	vrijdag	totaal
West End	7	-4	12	15
Corpus den Hoorn	3	-4	2	1
Coendersborg	-2	-6	2	-6
De Kring	0	0	0	0
De Parrel	0	1	-2	-1
Het Noorden	0	0	-2	-2
Hoogkerk	-6	0	0	-6
Kardinge	1	0	-2	-1
Lewenburg	0	0	0	0
Stadspark	-1	-2	0	-3
Velocitas	4	0	1	5
Engelbert	16	1	-1	16
Esserberg	0	-9	-1	-10
De Koepel	2	-2	2	2
De Groenenberg	1	0	-1	0
Garmerwolde	0	0	0	0
Ten Boer	1	0	-4	-3
Woltersum	-1	0	0	-1
Ten Post	-2	0	-1	-3
Zernike	-	-	-	-
totaal	23	-25	5	3

tabel B5.3: verandering aantal voetbalteams sinds capaciteitsonderzoek 2019/2020

Bijlage 6 Aanbod gemeentelijke zwembaden

Helperzwembad

Helperzwembad		
eigenaar	gemeente	
exploitant	Sport050	
plaats	Groningen	
bouwjaar	1928	
aanwezigheid aanvullende voorzieningen:		
- whirlpool (j/n en aantal)	-	
- sauna (j/n en aantal)	-	
- zonnebank (j/n en aantal)	ja (2)	
- horeca (j/n)	ja (verpacht, beperkt geopend)	
- verenigingsruimte (j/n)	ja (2)	
- overig, namelijk:	-	
beschrijving bassins:		
- type	wedstrijdbad	instructiebad
- lengte en breedte (m ²)	25 x 14 (350 m ² , 5 banen)	25 x 12 (300 m ² , 4 banen)
- diepte (in m.)	2,00 - 2,50	1,20 - 3,00
- watertemperatuur	28,0	28,5 - 32,0
- beweegbare bodem (j/n)	ja (gedeeltelijk)	nee
- tribune (j/n)	ja	ja
- glijbaan (j/n)	nee	nee
- duikplank (j/n en aantal)	nee	ja (1)
- overig, namelijk:	trap voor minder validen	kabelbaan

De Parrel

De Parrel		
eigenaar	gemeente	
exploitant	Sport050	
plaats	Groningen	
bouwjaar	1975	
aanwezigheid aanvullende voorzieningen:		
- whirlpool (j/n en aantal)	ja (4)	
- sauna (j/n en aantal)	-	
- zonnebank (j/n en aantal)	ja (2)	
- horeca (j/n)	ja (verpacht, beperkt geopend)	
- verenigingsruimte (j/n)	ja (1)	
- overig, namelijk:	hoek met speelvoorzieningen voor jonge kinderen	
beschrijving bassins:		
- type	wedstrijdbad	instructiebad
- lengte en breedte (m ²)	25 x 15 (375 m ² , 6 banen)	15 x 10 (150 m ²)
- diepte (in m.)	2,00 - 3,00	0,20 - 1,20
- watertemperatuur	28,0	29,5
- beweegbare bodem (j/n)	ja (gedeeltelijk)	nee
- tribune (j/n)	ja	nee
- glijbaan (j/n)	nee	ja
- duikplank (j/n en aantal)	ja (1)	nee
- overig, namelijk:	-	waterpalm

Kardinge

Kardinge	
eigenaar	gemeente
exploitant	Sport050
plaats	Groningen
bouwjaar	1993
aanwezigheid aanvullende voorzieningen:	
- whirlpool (j/n en aantal)	ja (10)
- sauna (j/n en aantal)	nee
- zonnebank (j/n en aantal)	ja (4)
- horeca (j/n)	ja (verpacht)
- verenigingsruimte (j/n)	ja (4, i.s.m. Alfa College)
- overig, namelijk:	Turkse stoomtuinen

beschrijving bassins:	wedstrijdbad	instructiebad	recreatiebad	peuterbad binnen	uitzwembad
- type					
- lengte en breedte (m ²)	25 x 15 (375 m ² , 6 banen)	15 x 10 (150 m ²)	350 m ²	80 m ²	10 x 7 (70 m ²)
- diepte (in m.)	2,00 - 2,50	0,00 - 2,00	0,00 - 1,40	0,25 - 0,40	1,40
- watertemperatuur	28,0	30,0 - 32,0	30,0	30,0	30,0
- beweegbare bodem (j/n)	ja (gedeeltelijk)	ja (volledig)	nee	nee	nee
- tribune (j/n)	ja	nee	nee	nee	nee
- glijbaan (j/n)	nee	ja	ja	ja (klein)	nee
- duikplank (j/n en aantal)	ja (1)	nee	nee	nee	nee
- overig, namelijk:	invalidenlift	invalidenlift	golflaginstallatie, stroomversnelling, draaikolk, onderwaterexplosies	-	ligweide

Scharlakenhof

Scharlakenhof			
eigenaar	gemeente (erfpacht)		
exploitant	Stichting Exploitatie Zwembad Scharlakenhof		
plaats	Haren		
bouwjaar	1975		
aanwezigheid aanvullende voorzieningen:			
- whirlpool (j/n en aantal)	nee		
- sauna (j/n en aantal)	nee		
- zonnebank (j/n en aantal)	nee		
- horeca (j/n)	nee		
- verenigingsruimte (j/n)	nee		
- overig, namelijk:	ligweide		
beschrijving bassins:			
- type	wedstrijdbad	instructiebad	recreatiebad
- lengte en breedte (m ²)	25 x 12,5 (312,5 m ² , 5 banen)	15 x 8 (120 m ²)	20 x 10 (200 m ²)
- diepte (in m.)	1,60 - 2,40	0,50 - 1,20	1,30 - 1,40
- watertemperatuur	27,0	32,0	32,0
- beweegbare bodem (j/n)	nee	nee	nee
- tribune (j/n)	nee	nee	nee
- glijbaan (j/n)	ja (opblaasbaar)	ja (klein)	nee
- duikplank (j/n en aantal)	nee	nee	nee
- overig, namelijk:	-	-	-

De Papiermolen

De Papiermolen			
eigenaar	gemeente		
exploitant	Sport050		
plaats	Groningen		
bouwjaar	1953		
aanwezigheid aanvullende voorzieningen:			
- whirlpool (j/n en aantal)	nee		
- sauna (j/n en aantal)	nee		
- zonnebank (j/n en aantal)	nee		
- horeca (j/n)	ja		
- verenigingsruimte (j/n)	nee		
- overig, namelijk:	ligweide, speeltuin		
beschrijving bassins:			
- type	50-meterbad met springkuil	recreatiebad	peuterbad
- lengte en breedte (m ²)	50 x 25 + 10 x 10 (1.350 m ²)	10 x 25 + 20 x 20 + 20 x 20 (1.050 m ²)	15 x 30 (450 m ²)
- diepte (in m.)	1,20 - 3,00	0,20 - 1,20	0,20
- watertemperatuur	24,0	onverwarmd	onverwarmd
- beweegbare bodem (j/n)	nee	nee	nee
- tribune (j/n)	nee	nee	nee
- glijbaan (j/n)	nee	ja	nee
- duikplank (j/n en aantal)	ja (3)	nee	nee
- overig, namelijk:	-	-	-

De Blinkerd

De Blinkerd			
eigenaar	gemeente		
exploitant	Stichting tot Beheer en Exploitatie van Sportvoorzieningen		
plaats	Ten Boer		
bouwjaar	1968, 1976		
aanwezigheid aanvullende voorzieningen:			
- whirlpool (j/n en aantal)	nee		
- sauna (j/n en aantal)	nee		
- zonnebank (j/n en aantal)	nee		
- horeca (j/n)	nee (wel verpachte horeca in naastgelegen sporthal)		
- verenigingsruimte (j/n)	nee		
- overig, namelijk:	ligweide, speeltuin		
beschrijving bassins:			
- type	wedstrijdbad	recreatiebad	peuterbad
- lengte en breedte (m ²)	25 x 17,5 en 12,5 x 10 (L-vormig) (562,5 m ²)	25 x 12,5 en 15 x 13 (L-vormig) (507,5 m ²)	8 x 8 (64 m ²)
- diepte (in m.)	2,00 - 3,80	0,30 - 2,00	0,20
- watertemperatuur	23,0	23,5	23,5
- beweegbare bodem (j/n)	nee	nee	nee
- tribune (j/n)	nee	nee	nee
- glijbaan (j/n)	nee	ja	ja
- duikplank (j/n en aantal)	ja (2)	nee	nee
- overig, namelijk:	-	-	speelvoorzieningen

Zwembad Hoogkerk

Zwembad Hoogkerk			
eigenaar	Stichting Zwembad Hoogkerk		
exploitant	Stichting Zwembad Hoogkerk		
plaats	Hoogkerk		
bouwjaar	1934		
aanwezigheid aanvullende voorzieningen:			
- whirlpool (j/n en aantal)	nee		
- sauna (j/n en aantal)	nee		
- zonnebank (j/n en aantal)	nee		
- horeca (j/n)	ja (eigen beheer)		
- verenigingsruimte (j/n)	nee		
- overig, namelijk:	ligweide, speeltuin		
beschrijving bassins:			
- type	wedstrijdbad	recreatiebad	peuterbad
- lengte en breedte (m ²)	25 x 15 (375 m ²)	20 x 15 (300 m ²)	75 m ²
- diepte (in m.)	1,00 - 2,20	0,50 - 0,90	0,20
- watertemperatuur	24,0	24,0	24,0
- beweegbare bodem (j/n)	nee	nee	nee
- tribune (j/n)	nee	nee	nee
- glijbaan (j/n)	nee	nee	nee
- duikplank (j/n en aantal)	nee	nee	nee
- overig, namelijk:	-	-	-

Bijlage 7 Vergelijking zwembateriaanbod

gemeente	Groningen	Nijmegen	Breda	Almere	Tilburg	Eindhoven	Utrecht	gemiddelde	mediaan
inwoners (1/1/2023)	238.147	182.480	186.438	222.825	227.707	243.730	367.947	238.521	225.266
binnenbaden	4	2	2	3	3	2	4	2,7	2,5
inwoners/binnenbad	59.537	91.240	93.219	74.275	75.902	121.865	91.987	91.415	91.613
m² overdekt zwemwater/binnenbad	671	1.270	613	610	870	2.155	1.081	1.100	976
m² overdekt zwemwater									
- totaal	2.683	2.540	1.225	1.830	2.610	4.310	4.325	2.807	2.575
- 25-/50-meterbadwater	1.413	2.150	1.125	900	1.650	3.000	2.550	1.896	1.900
- instructie-/doelgroepen-/therapiewater	720	390	0	540	630	644	875	513	585
- recreatiewater (excl. peuterbaden)	550	0	100	390	330	666	900	398	360
m² overdekt zwemwater/100 inwoners									
- totaal	1,13	1,39	0,66	0,82	1,15	1,77	1,18	1,16	1,16
- 25-/50-meterbadwater	0,59	1,18	0,60	0,40	0,72	1,23	0,69	0,81	0,71
- instructie-/doelgroepen-/therapiewater	0,30	0,21	0,00	0,24	0,28	0,26	0,24	0,21	0,24
- recreatiewater (excl. peuterbaden)	0,23	0,00	0,05	0,18	0,14	0,27	0,24	0,15	0,16

Opmerking: in Nijmegen wordt in 2025 een nieuw zwembad geopend, dat twee bestaande zwembaden gaat vervangen. De tabel toont de situatie vanaf 2025.

Bijlage 8 Zwemvoorzieningen in omgeving

Naam	Helperzwembad	De Parrel	Kardinge	Willem-Alexander Sportcentrum
Plaats	Groningen	Groningen	Groningen	Groningen
Afstand vanaf				
- Stationsweg, Groningen				
- in minuten	9	8	15	12
- in kilometers	3,7	4,6	5,9	7,0
- Kerkstraat, Haren				
- in minuten	8	16	14	19
- in kilometers	3,7	11,0	13,8	13,4
- Lindenstraat, Ten Boer				
- in minuten	20	16	12	18
- in kilometers	14,5	16,5	10,3	18,2
Baden en faciliteiten	Wedstrijdbad, instructiebad met duikplank, zonnebanken, horeca	Wedstrijdbad met duikplank, instructiebad met waterpalm en glijbaan, whirlpools, zonnebanken, speelhoek, horeca	Wedstrijdbad met duikplank, instructiebad met glijbaan, recreatiebad met glijbaan, golfslaginstallatie, draaikolk, stroomversnelling, onderwaterexplosies, peuterbad (binnen en buiten), whirlpools, Turkse stoomtuinen, zonnebanken, speelhoek, horeca	Wedstrijdbad, horeca
Type bad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad

Naam	Scharlakenhof	De Beemden	Aqualaren	Dubbelslag	De Bonte Wever
Plaats	Haren	Bedum	Zuidlaren	Delfzijl	Assen
Afstand vanaf					
- Stationsweg, Groningen					
- in minuten	18	20	20	35	27
- in kilometers	10,9	15,8	20,1	28,1	31,3
- Kerkstraat, Haren					
- in minuten	6	24	14	35	20
- in kilometers	2,7	22,8	14,7	37,0	26,0
- Lindenstraat, Ten Boer					
- in minuten	23	14	28	18	35
- in kilometers	19,9	9,3	31,0	16,1	42,2
Baden en faciliteiten	Wedstrijdbad, instructiebad, glijbaan, horeca, ligweide	Wedstrijdbad, recreatiebad met glijbaan, peuterbad, hotwhirlpool, wildwaterkreek, waterpaddestoel, turbodouche, klein buitenbassin, ligweide, horeca	Wedstrijdbad, recreatiebad met glijbaan, stroomversnelling, waterspuiters, peuterbad, whirlpools, buitenpeuterbad met glijbaan, ligweide, horeca	Wedstrijdbad, doelgroepenbad, horeca	Golfslagbad, whirlpools, wildwaterkreek, peuterbad, glijbaan, zonnebank, sauna's, Turks stoombad, buitenbad, ligweide, horeca
Type bad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad	Combibad

Naam	Eekeburen	De Hullen	De Kalkwijk	Zwemkasteel Nienoord	Molenduinbad
Plaats	Oldekerk	Roden	Hoogezand	Leek	Norg
Afstand vanaf					
- Stationsweg, Groningen					
- in minuten	21	22	25	23	28
- in kilometers	18,3	17,5	20,2	18,8	26,1
- Kerkstraat, Haren					
- in minuten	22	24	22	24	24
- in kilometers	25,3	21,2	17,6	23,5	20,0
- Lindenstraat, Ten Boer					
- in minuten	27	30	24	30	35
- in kilometers	31,0	29,3	23,7	31,5	37,0
Baden en faciliteiten	Wedstrijdbad, horeca	Wedstrijdbad, instructiebad, peuterbad, horeca	Wedstrijdbad, doelgroepenbad, peuterbad, bubbelbaden, stoomcabines, zonnebanken, springplank, glijbaan, buitenbad, buitenpeuterbad, horeca	Wedstrijdbad, recreatiebad, glijbaan, peuterbad, whirlpool, buitenwedstrijdbad met glijbaan, buitenpeuterbad, horeca	Wedstrijdbad, recreatiebad met glijbaan en stroomversnelling, peuterbad, whirlpool, Turks stoombad, horeca
Type bad	Binnenbad	Binnenbad	Combibad	Combibad	Binnenbad

Naam	W.A. van Lieflandschool / Zwemschool Franka / Zwemschool Dorien	Plaza Sportiva Euroborg / Optisport Swimming Academy Groningen	Aqua Groningen	Prins Johan Friso Mytyschool / Zwemschool Dorien	Beatrixoord (BEA) / Zwemschool Aqua4you
Plaats	Groningen	Groningen	Groningen	Haren	Haren
Afstand vanaf					
- Stationsweg, Groningen					
- in minuten	4	11	16	14	14
- in kilometers	1,4	4,0	6,7	5,6	5,6
- Kerkstraat, Haren					
- in minuten	10	10	16	5	5
- in kilometers	7,0	6,1	13,9	2,1	2,3
- Lindenstraat, Ten Boer					
- in minuten	18	16	10	22	22
- in kilometers	14,7	14,7	8,0	16,5	16,5
Baden en faciliteiten	Instructiebad	Instructiebad	Instructiebad	Instructiebad	Instructiebad
Type bad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad

Naam	Zwemschool Oostwold	Zwembad Zuidhorn	De Borgmeren / Zwemschool Dorien	Rob Sports	Fitnesscentrum Roden
Plaats	Oostwold	Zuidhorn	Scharmer	Assen	Roden
Afstand vanaf					
- Stationsweg, Groningen					
- in minuten	14	17	18	25	21
- in kilometers	9,0	13,5	18,6	28,1	16,4
- Kerkstraat, Haren					
- in minuten	16	24	19	20	22
- in kilometers	14,6	19,9	15,3	22,7	20,1
- Lindenstraat, Ten Boer					
- in minuten	23	24	20	35	28
- in kilometers	22,6	26,3	14,9	39,0	28,1
Baden en faciliteiten	Instructiebad	Instructiebad	Instructiebad	Instructiebad	Instructiebad
Type bad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad	Binnenbad

Naam	De Papiermolen	Zwembad Hoogkerk	De Blinkerd	Natuurbad Engelbert
Plaats	Groningen	Hoogkerk	Ten Boer	Engelbert
Afstand vanaf				
- Stationsweg, Groningen				
- in minuten	7	8	20	16
- in kilometers	2,4	4,4	16,0	8,4
- Kerkstraat, Haren				
- in minuten	9	14	23	14
- in kilometers	6,7	12,4	20,4	10,0
- Lindenstraat, Ten Boer				
- in minuten	16	20	2	14
- in kilometers	13,5	21,0	0,5	11,4
Baden en faciliteiten	50-meterbad met duikplanken en springkuil, recreatiebad met glijbaan, peuterbad, ligweide, speeltuin, horeca	Wedstrijdbad, recreatiebad, peuterbad, ligweide, horeca	Wedstrijdbad met duikplanken, recreatiebad met glijbaan, peuterbad met glijbaan, ligweide	Natuurbad, duiktoren, ligweide, horeca
Type bad	Buitenbad	Buitenbad	Buitenbad	Natuurbad

Naam	Lemferdinge	Zoutwaterbad K.P. Zijl	De Leemdobben	Zwembad Middelstum
Plaats	Paterswolde	Loppersum	Vries	Middelstum
Afstand vanaf				
- Stationsweg, Groningen				
- in minuten	18	26	18	22
- in kilometers	9,7	26,2	19,0	23,5
- Kerkstraat, Haren				
- in minuten	14	22	14	29
- in kilometers	6,6	17,7	13,6	30,4
- Lindenstraat, Ten Boer				
- in minuten	25	14	26	12
- in kilometers	22,6	10,9	29,9	10,9
Baden en faciliteiten	Wedstrijdbad, recreatiebaden, kleuterbad, glijbaan, springplank, kiosk, ligweide	50-meterbad met duikplanken en glijbaan, peuterbad, ligweide, horeca	Wedstrijdbad met duikplanken, recreatiebad met glijbaan, peuterbad, horeca, ligweide	Recreatiebad, ligweide met speeltoestellen, horeca
Type bad	Buitenbad	Buitenbad	Buitenbad	Buitenbad

Naam	Zomerbad Peize	De Borghoorns	De Tobbe	De Hoge Vier
Plaats	Peize	Annen	Slochteren	Winsum
Afstand vanaf				
- Stationsweg, Groningen				
- in minuten	18	23	23	24
- in kilometers	13,0	24,7	22,5	20,0
- Kerkstraat, Haren				
- in minuten	18	18	30	35
- in kilometers	16,7	19,8	35,6	38,1
- Lindenstraat, Ten Boer				
- in minuten	26	30	20	24
- in kilometers	24,7	36,1	16,2	19,0
Baden en faciliteiten	Wedstrijdbad, recreatiebad, peuterbad, ligweide, horeca	Wedstrijdbaden, recreatiebad, peuterbad, glijbaan, speelveld, speeltoestellen, ligweide, horeca	Wedstrijdbad, glijbaan, peuterbad, ligweide, horeca	Wedstrijdbad, recreatiebad, glijbaan, horeca, ligweide
Type bad	Buitenbad	Buitenbad	Buitenbad	Buitenbad

Bijlage 10 Aantal bezoeken zwembaden

Helperzwembad	2016	2017	2018	2019	2022
recreatief zwemmen	42.066	41.171	50.933	45.887	31.501
doelgroepen	2.958	4.635	5.455	5.495	3.327
les zwemmen	13.031	12.602	12.734	12.435	11.349
verenigingen/verhuur	46.010	45.531	40.252	33.638	24.540
scholen	0	0	0	0	0
totaal	104.065	103.939	109.374	97.455	70.717

De Parrel	2016	2017	2018	2019	2022
recreatief zwemmen	42.224	41.236	42.707	44.971	34.801
doelgroepen	12.890	995	1.141	1.135	1.046
les zwemmen	47.443	12.801	13.247	13.522	11.015
verenigingen/verhuur	435	44.152	40.539	37.889	23.914
scholen	0	0	47	0	0
totaal	102.992	99.184	97.681	97.517	70.776

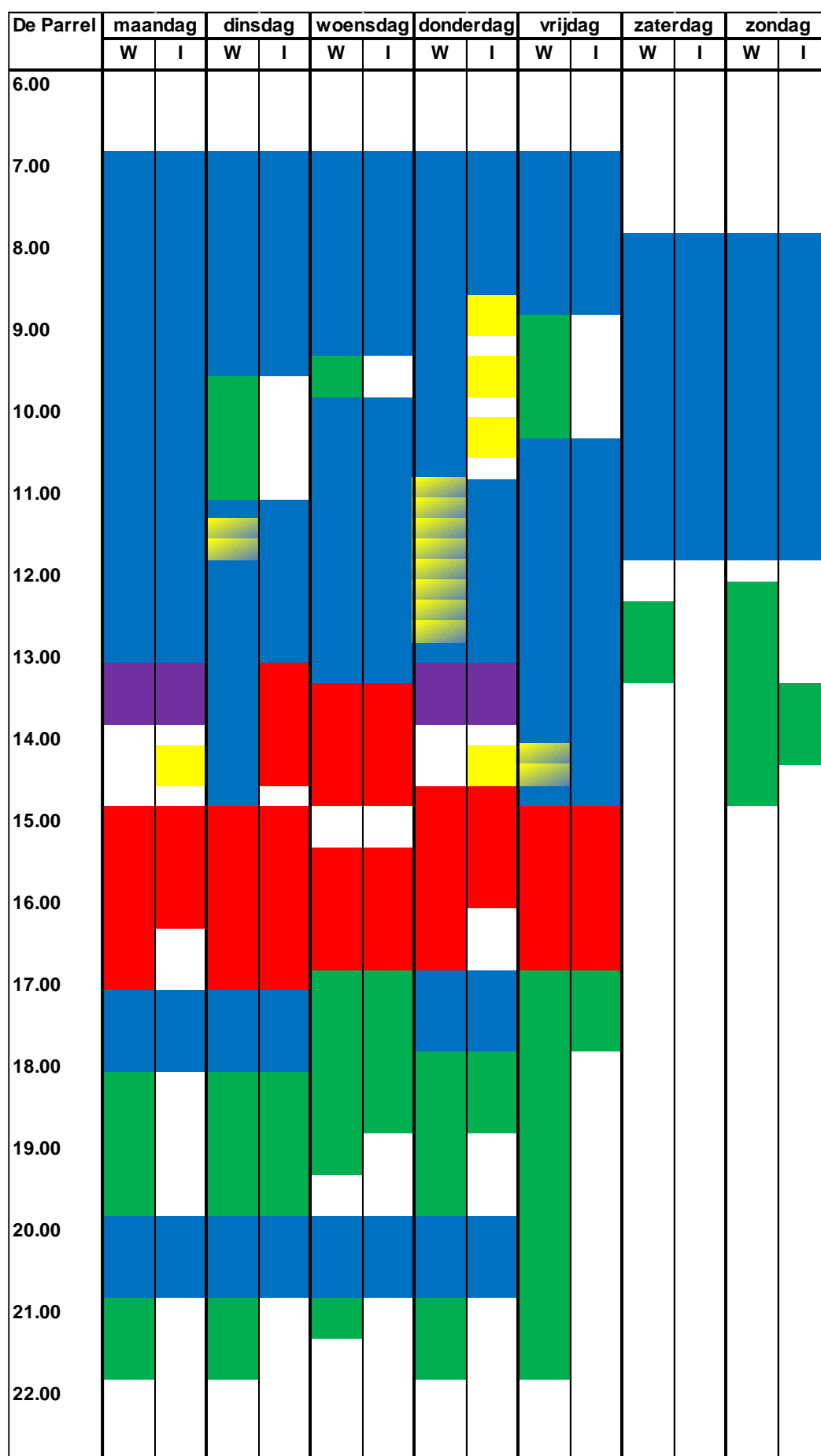
Kardinge	2016	2017	2018	2019	2022
recreatief zwemmen	137.093	142.033	136.754	144.553	103.727
doelgroepen	9.740	11.557	13.234	14.992	6.996
les zwemmen	20.391	20.443	20.086	19.292	18.538
verenigingen/verhuur	30.600	29.456	28.024	25.722	18.606
scholen	4.649	8.420	10.853	8.539	5.645
totaal	202.473	211.909	208.951	213.098	153.512

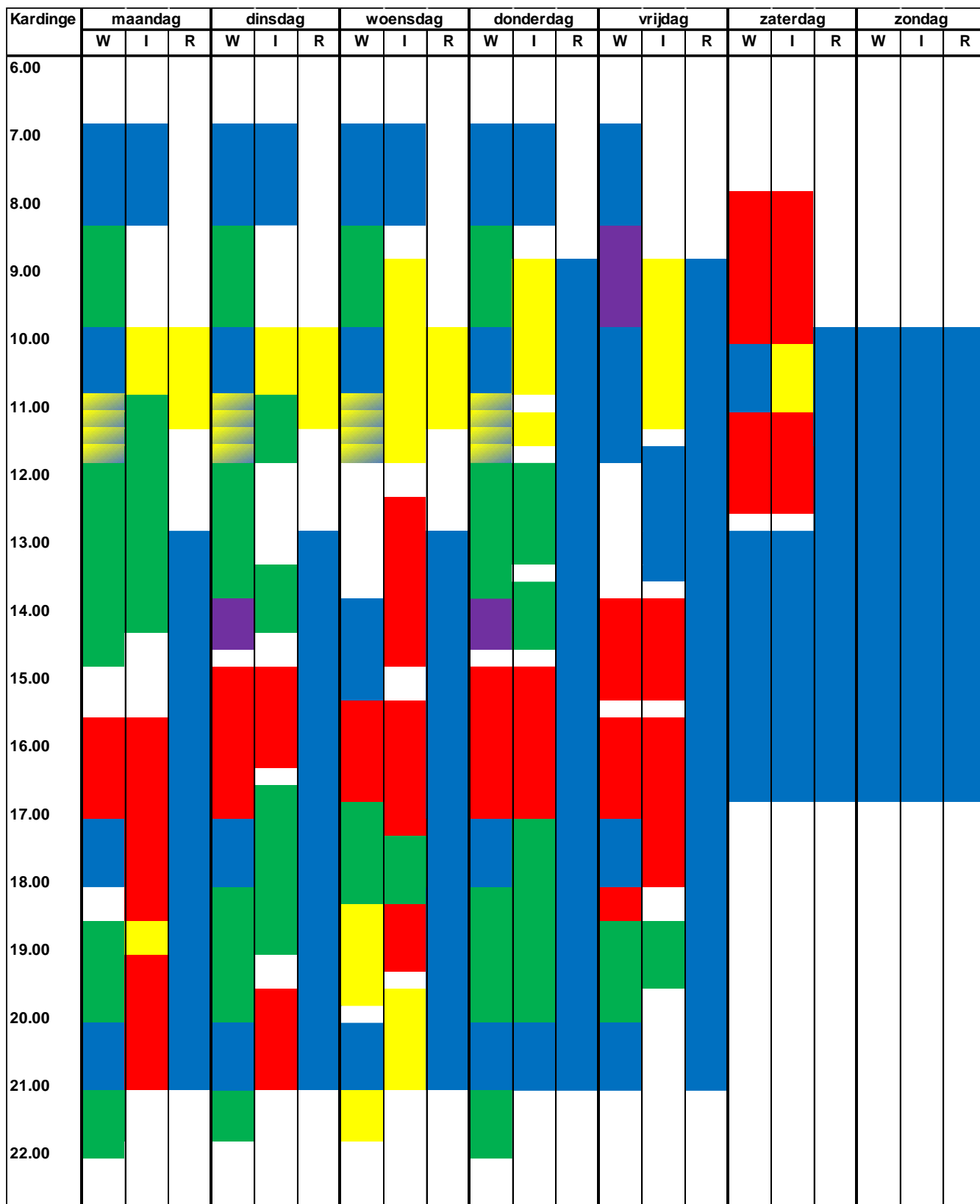
Scharlakenhof	2016	2017	2018
recreatief zwemmen	32.730	32.860	33.150
doelgroepen	523	401	500
les zwemmen	13.000	14.500	16.500
verenigingen/verhuur	4.500	5.500	7.500
scholen	0	0	0
totaal	50.753	53.261	57.650

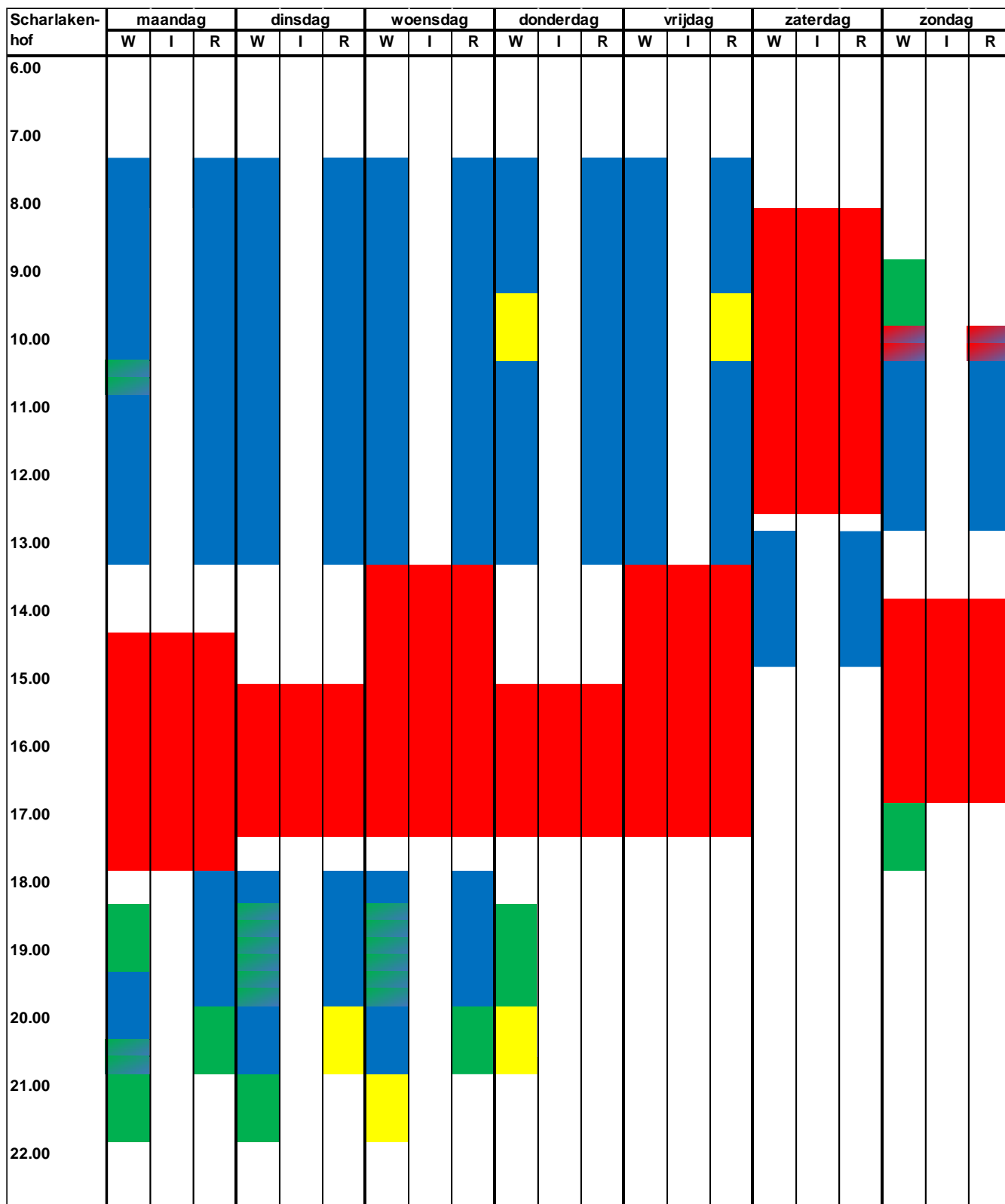
Opmerking: het bezoek van scholen wordt soms bij scholen en soms bij verenigingen/verhuur geregistreerd.

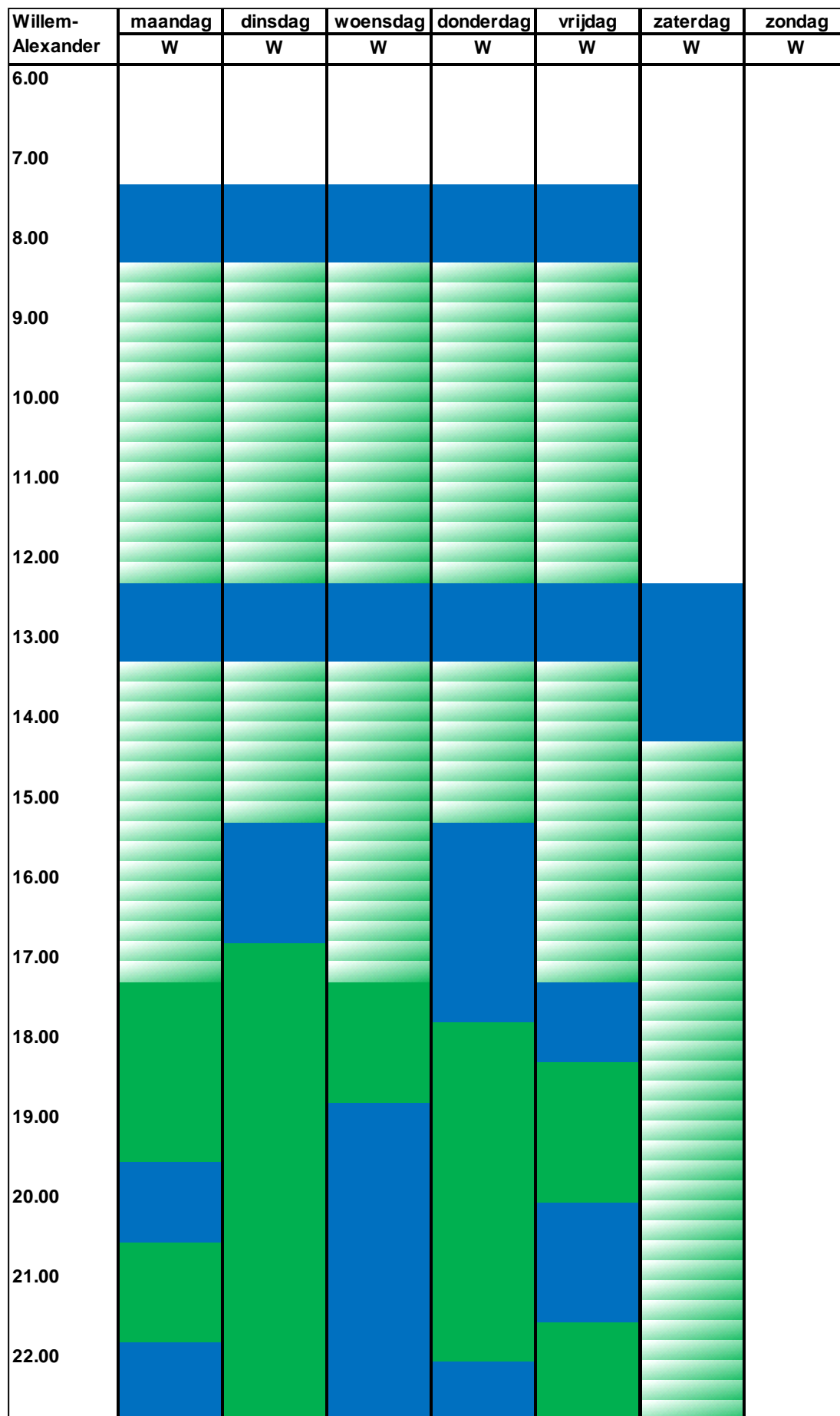
Bijlage 11 Reguliere weekroosters zwembaden

Helper-zwembad	maandag		dinsdag		woensdag		donderdag		vrijdag		zaterdag		zondag	
	W	I	W	I	W	I	W	I	W	I	W	I	W	I
6.00	Green		Green		Green	Green	Green		Green					
7.00		Blue	Green		Green	Blue	Green	Blue	Green	Blue				
8.00	Green										Red	Green		Blue
9.00	Yellow	Blue		Blue	Yellow	Blue	Blue	Yellow	Blue	Yellow	Blue	Red	Green	Blue
10.00		Blue	Yellow			Blue	Yellow	Blue	Yellow	Blue	Blue	Red		Blue
11.00	Red	Blue	Purple	Blue	Red	Blue	Blue	Yellow	Blue	Yellow	Green	Yellow	Blue	
12.00	Blue		Blue		Blue		Blue		Blue		Green			
13.00	Green			Red		Red				Green				
14.00	Green	Blue		Purple		Blue	Blue	Purple	Red	Red				
15.00	Red	Blue	Red		Red	Blue	Red	Blue	Red	Red				
16.00	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red				
17.00	Green	Blue	Green	Blue	Green	Blue	Green	Blue	Green	Green				
18.00	Green	Blue	Green	Blue	Green	Blue	Green	Blue	Green	Green				
19.00	Yellow	Green						Red		Yellow				
20.00	Blue	Green		Blue		Blue		Blue		Blue				
21.00	Green			Blue		Blue				Red				
22.00	Green	Green			Green									

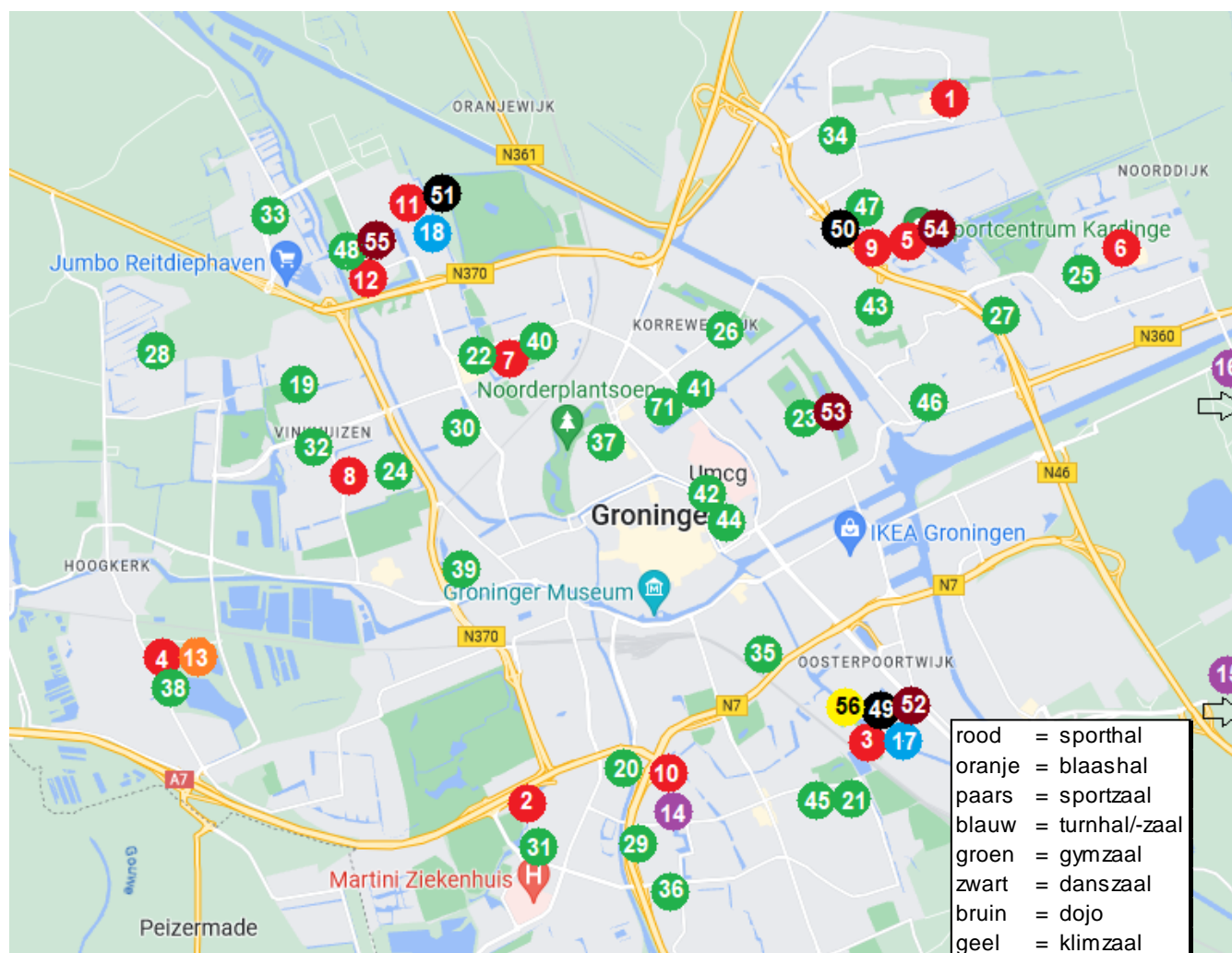

Bijlage 12 Aanbod binnensportaccommodaties

naam	type accommodatie	plaats	afmeting sportvloer (incl. uitloop)	vrije hoogte	aantal zaaldelen	bouwjaar	eigenaar	exploitant
Beijum	sporthal	Groningen	22 x 44	7,00	3	1982	gemeente	Sport050
De Brug	sporthal	Groningen	24 x 45	7,00	3	1991	gemeente	Sport050
De Tiggelhal	sporthal	Ten Boer	24 x 44	7,00	3	1996	gemeente	St. BES
Europapark	sporthal	Groningen	30 x 44	7,00	3	2018	gemeente	Sport050
Hoogkerk	sporthal	Hoogkerk	24 x 44	7,00	3	1979	gemeente	Sport050
Kardinge	sporthal	Groningen	24 x 45	7,00	3	2014	gemeente	Sport050
Lewenborg	sporthal	Groningen	24 x 44	7,00	3	2010	gemeente	Sport050
Scharlakenhof	sporthal	Haren	28 x 44	7,00	2	1982	gemeente	Sport050
Selwerd	sporthal	Groningen	23 x 44	7,00	2	1968	gemeente	Sport050
Vinkhuizen	sporthal	Groningen	30 x 44	7,00	2	1970	gemeente	Sport050
Alfa College	sporthal	Groningen	24 x 44	9,00	3	2006	Alfa College	Alfa College
Gomarus College	sporthal	Groningen	24 x 42	7,00	3	2017	Gomarus College	Gomarus College
BEA/Beatrixoord	sporthal	Haren	23 x 44	7,00	3	1989	UMCG	St. BEA
Hoogkerk	blaashal	Hoogkerk	25 x 45	11,00	1	2021	gemeente	Sport050
De Bam	sportzaal	Haren	18 x 30	7,00	1	1982	gemeente	Sport050
De Wiardt	sportzaal	Groningen	22 x 28	5,50	2	2020	gemeente	Sport050
Engelbert	sportzaal	Engelbert	15 x 25	7,00	1	2004	St. MFC Engelbert	St. MFC Engelbert
De Groenewei	sportzaal	Groningen	22 x 32	7,00	2	2023/2024	gemeente	Sport050
Europapark	turnhal	Groningen	23 x 32	7,00	1	2018	gemeente	Sport050
Agaatstraat	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1972	gemeente	Sport050
Canadalaan	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1968	gemeente	Sport050
Chopinlaan	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1981	gemeente	Sport050
De Groenenberg	gymzaal	Glimmen	12 x 21	5,50	1	1972	gemeente	Sport050
De Meet	gymzaal	Haren	14 x 22	5,50	1	2023/2024	gemeente	Sport050
De Tiggelhal	gymzaal	Ten Boer	12 x 21	5,50	1	1996	gemeente	St. BES
Eikenlaan	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	2012	gemeente	Sport050
Garmerwolde	gymzaal	Garmerwolde	12 x 18	5,50	1	1975	gemeente	Sport050
Goudenregenplein	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1955	gemeente	Sport050
Goudlaan	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1972	gemeente	Sport050
Het Buut	gymzaal	Haren	12 x 21	5,50	1	1972	gemeente	Sport050
Kiel	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1976	gemeente	Sport050
Korreweg	gymzaal	Groningen	13 x 22	5,50	1	2022	gemeente	Sport050
Kluiverboom	gymzaal (3x)	Groningen	13 x 22 (3x)	5,50	1 (3x)	2011	gemeente	Sport050
Maresiusstraat	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	2012	gemeente	Sport050
Multatulistraat	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1968	gemeente	Sport050
Ossehoederstraat	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	2011	gemeente	Sport050
Rummerinkhof	gymzaal	Haren	12 x 21	5,50	1	1972	gemeente	Sport050
Rummerinkhof	gymzaal	Haren	14 x 22	5,50	1	2024	gemeente	Sport050
Semmelweisstraat	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	2012	gemeente	Sport050
Siersteenlaan	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1999	gemeente	Sport050
Slenk	gymzaal	Groningen	13 x 22	5,50	1	2012	gemeente	Sport050
Stoepemaheerd	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1980	gemeente	Sport050
Verlengde Lodewijkstraat	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1991	gemeente	Sport050
Vestdijklaan	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1972	gemeente	Sport050
Violenstraat	gymzaal (2x)	Groningen	13 x 22 (2x)	5,50	1 (2x)	2014	gemeente	Sport050
Zuiderweg	gymzaal	Hoogkerk	12 x 22	5,50	1	2006	gemeente	Sport050
Adriaan van Ostadestraat	gymzaal	Groningen	12 x 21	6,00	1	1958	OOG	Sport050
Kamerlingh Onnes	gymzaal (3x)	Groningen	12 x 21 (3x)	5,50	1 (3x)	1980	OOG	Sport050
Kapteynlaan	gymzaal	Groningen	10 x 15	4,00	1	1932	OOG	Sport050
Kruitgracht	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1929	OOG	Sport050
Melisseweg	gymzaal (3x)	Groningen	12 x 21 (3x)	5,50	1 (3x)	1985	OOG	Sport050
Nieuwe Sintjansstraat	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1929	OOG	Sport050
Sweelincklaan	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	2000	OOG	Sport050
De Schakel	gymzaal	Groningen	12 x 21	5,50	1	1970	St. Wijkcentrum De Schakel	St. Wijkcentrum De Schakel
Ten Post	gymzaal	Ten Post	12 x 18	5,50	1	1960	St. Dorpshuis 't Holt	St. Dorpshuis 't Holt
Woltersum	gymzaal	Woltersum	10 x 17	5,50	1	1960	St. Dorpshuis Woltersum	St. Dorpshuis Woltersum
Alfa College	gymzaal	Groningen	13 x 21	5,50	1	2006	Alfa College	Alfa College
Europapark	danszaal	Groningen	12 x 12	3,50	1	2018	gemeente	Sport050
Scharlakenhof	danszaal	Haren	6,5 x 12,5	2,50	1	1972	gemeente	Sport050
Alfa College	danszaal	Groningen	13 x 21	5,50	1	2006	Alfa College	Alfa College
Europapark	dojo	Groningen	12 x 12	3,50	1	2018	gemeente	Sport050
Goudenregenplein	dojo	Groningen	8,5 x 11	2,75	1	1955	gemeente	Sport050
Kardinge	dojo	Groningen	14 x 19	3,50	1	2014	gemeente	Sport050
Oude Brinkweg	dojo	Haren	10 x 18	5,50	1	1972	gemeente	Sport050
Europapark	klimzaal	Groningen	12 x 12	7,00	1	2018	gemeente	Sport050
Willem-Alexander	sporthal	Groningen	24 x 44	9,00	3	2005	RUG/HH	Het Sportcentrum
Willem-Alexander	turnzaal	Groningen	15 x 28	7,00	1	2005	RUG/HH	Het Sportcentrum
Willem-Alexander	danszaal	Groningen	15 x 28	5,00	1	2005	RUG/HH	Het Sportcentrum
ACLO Sportcentrum	sporthal (3x)	Groningen	24 x 44 (3x)	7,00 / 9,00	1 (3x)	1967	RUG/HH	Het Sportcentrum
ACLO Sportcentrum	gymzaal (2x)	Groningen	11 x 21 (2x)	5,50	1 (2x)	1967	RUG/HH	Het Sportcentrum
ACLO Sportcentrum	dojo	Groningen	10 x 18	4,50	1	1967	RUG/HH	Het Sportcentrum
Wiebengacomplex	gymzaal	Groningen	11 x 21	5,50	1	onbekend	RUG/HH	Het Sportcentrum

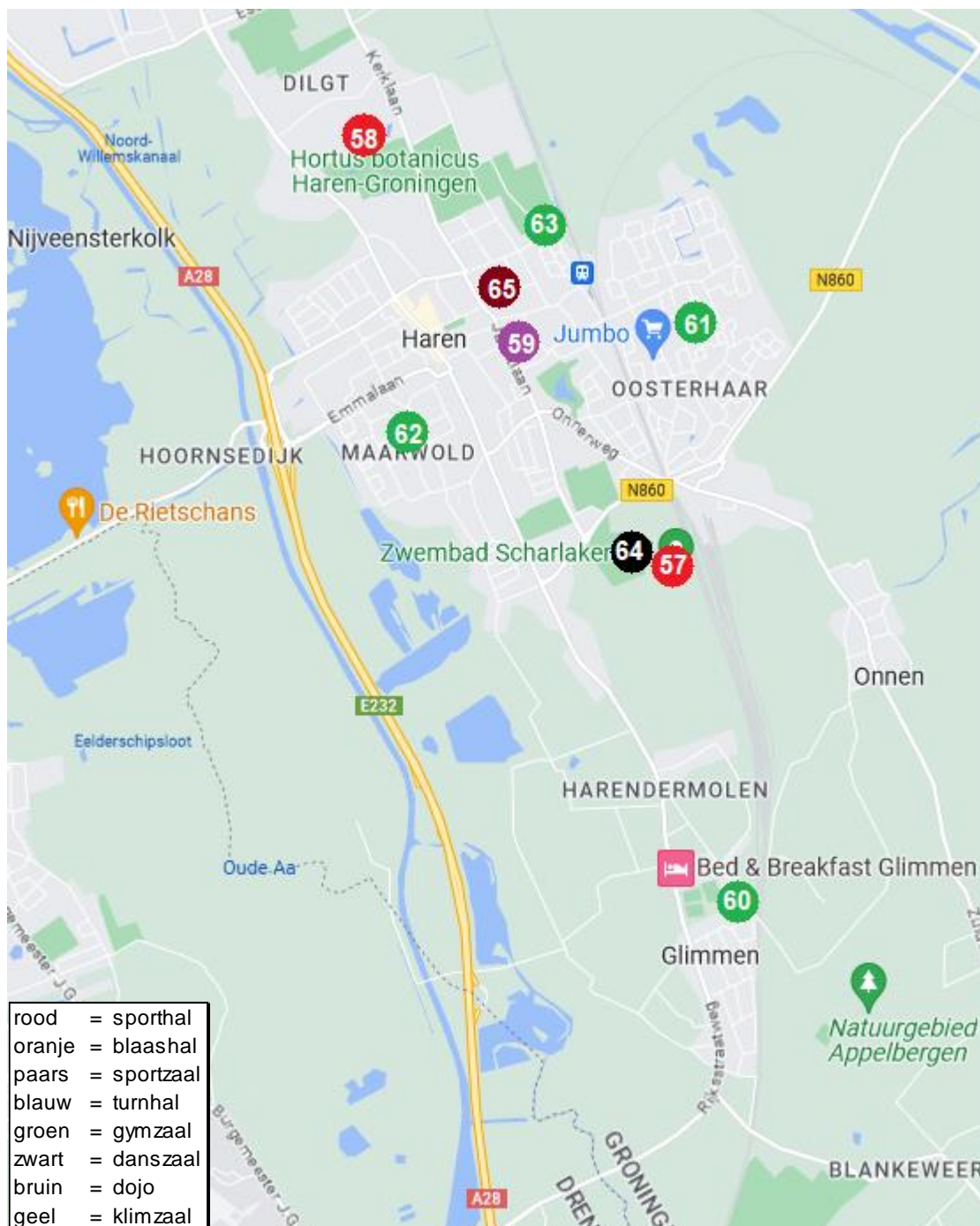
Opmerking: voor enkele accommodaties is de informatie over bijvoorbeeld het exacte bouwjaar of de precieze afmetingen niet eenduidig. Voor de analyse en conclusies van dit onderzoek is dat overigens niet van belang.

Bijlage 13 Locaties binnensportaccommodaties

rood = sporthal
 oranje = blaashal
 paars = sportzaal
 blauw = turnhal-/zaal
 groen = gymzaal
 zwart = danszaal
 bruin = dojo
 geel = klimzaal

1 Beijum	20 Canadalaan	39 Adriaan van Ostadestraat
2 De Brug	21 Chopinlaan	40 Kamerlingh Onnes
3 Europapark	22 Eikenlaan	41 Kapteynlaan
4 Hoogkerk	23 Goudenregenplein	42 Kruitgracht
5 Kardinge	24 Goudlaan	43 Melisseweg
6 Lewenborg	25 Kiel	44 Nieuwe Sintjansstraat
7 Selwerd	26 Korreweg	45 Sweelincklaan
8 Vinkhuizen	27 Kluiverboom	46 De Schakel
9 Alfa College	28 Maresiusstraat	47 Alfa College
10 Gomarus College	29 Multatulistraat	48 ACLO Sportcentrum
11 Willem-Alexander Sportcentrum	30 Ossehoederstraat	49 Europapark
12 ACLO Sportcentrum	31 Semmelweisstraat	50 Alfa College
13 Hoogkerk	32 Siersteenlaan	51 Willem-Alexander Sportcentrum
14 De Wiardt	33 Slenk	52 Europapark
15 Engelbert	34 Stoepemaheerd	53 Goudenregenplein
16 De Groenewei	35 Verlengde Lodewijkstraat	54 Kardinge
17 Europapark	36 Vestdijklaan	55 ACLO Sportcentrum
18 Willem-Alexander Sportcentrum	37 Violenstraat	56 Europapark
19 Agaatstraat	38 Zuiderweg	71 Wiebengacomplex

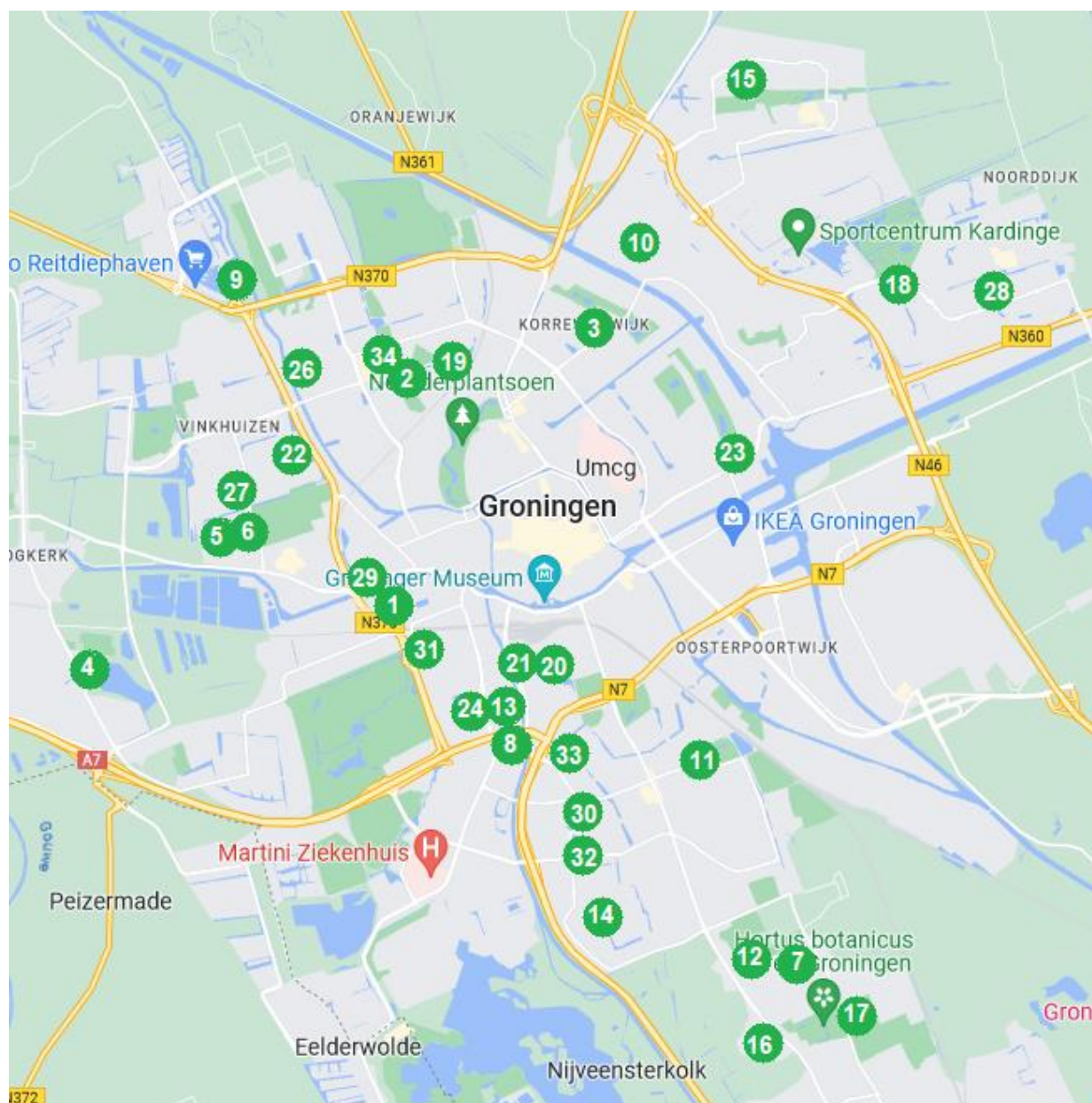

- 57 Scharlakenhof
- 58 BEA/Beatrixoord
- 59 De Bam
- 60 De Groenberg
- 61 De Meet
- 62 Het Buut
- 63 Rummerinkhof
- 64 Scharlakenhof
- 65 Oude Brinkweg

- 66 De Tiggelhal
- 67 De Tiggelhal
- 68 Garmerwolde
- 69 Ten Post
- 70 Woltersum

Bijlage 14 Locaties overige gymzalen

1 Admiraal de Ruyterlaan	18 Kluiverboom
2 Bessemoerstraat	19 Magnoliastraat
3 Celebesstraat	20 Merwedestraat
4 De Verbetering	21 Merwedestraat
5 Diamantlaan 12	22 Metaallaan
6 Diamantlaan 14	23 Oliesmuldersweg
7 Dilgtplein	24 Paterswoldseweg
8 Distributiestraat	25 Rijksstraatweg
9 Elker	26 Spicastraat
10 Heerdenpad	27 Travertijnstraat
11 Helperbrink	28 Valreep
12 Hemmenlaan	29 Van Heemskerckstraat
13 Hoornsediep	30 Van Iddekingeweg
14 Ina Boudierplantsoen	31 Verzetstrijderslaan
15 Jaltadaheerd	32 Vondellaan
16 Kentalis Haren	33 Vondelpad
17 Kerklaan	34 Wilgenlaan

Bijlage 15 Jaarbezetting binnensportaccommodaties

Sporthallen, blaashallen, sportzalen en turnhallen

naam	type accommodatie	maandag t/m vrijdag		weekend	totaal
		tot 16.30	vanaf 16.30		
Beijum	sporthal	695	947	361	2.002
De Brug	sporthal	748	960	452	2.160
De Tiggelhal	sporthal	737	825	258	1.820
Europapark	sporthal	1.875	953	253	3.081
Hoogkerk	sporthal	380	662	125	1.167
Kardinge	sporthal	1.767	979	204	2.950
Lewenborg	sporthal	857	824	315	1.996
Scharlakenhof	sporthal	789	1.080	430	2.299
Selwerd	sporthal	1.065	1.095	411	2.571
Vinkhuizen	sporthal	861	1.012	483	2.356
Alfa College (extern)	sporthal				
Gomarus College (extern)	sporthal	1.250	1.300	1.120	3.670
BEA/Beatrixoord (extern)	sporthal	1.520	1.262	0	2.782
Hoogkerk	blaashal	115	394	171	681
De Bam	sportzaal	990	792	153	1.934
De Wiardt	sportzaal	853	751	249	1.852
Engelbert (extern)	sportzaal	1.460	800	120	2.380
Europapark	turnhal	1.179	1.501	631	3.311

Opmerkingen:

- de cursief gedrukte bezettingscijfers betreffen ramingen op basis van de beschikbare informatie. De exacte jaarbezetting van die accommodaties is namelijk niet bekend. Dit geldt ook voor de cursief gedrukte cijfers in de overzichten van de andere binnensportaccommodaties;
- van het weekendgebruik van sporthal BEA/Beatrixoord zijn geen gegevens beschikbaar.

Gymzalen, danszalen, dojo's en klimzalen

naam	type accommodatie	maandag t/m vrijdag		weekend	totaal
		tot 16.30	vanaf 16.30		
Agaatsstraat	gymzaal	683	604	9	1.295
Canadalaan	gymzaal	1.001	553	38	1.592
Chopinlaan	gymzaal	1.122	463	271	1.856
De Groenenberg	gymzaal	1.031	473	27	1.531
De Tiggelhal	gymzaal	490	670	0	1.160
Eikenlaan	gymzaal	1.035	640	40	1.715
Garmerwolde	gymzaal	197	133	5	335
Goudenregenplein	gymzaal	1.227	410	54	1.690
Goudlaan	gymzaal	1.088	777	47	1.912
Het Buut	gymzaal	1.159	475	129	1.763
Kiel	gymzaal	923	547	0	1.470
Korreweg	gymzaal	253	54	0	307
Kluiverboom					
- zaal 1	gymzaal	698	355	30	1.083
- zaal 2	gymzaal	902	434	30	1.366
- zaal 3	gymzaal	552	252	92	895
Maresiusstraat	gymzaal	1.018	289	0	1.307
Multatulistraat	gymzaal	1.199	322	43	1.563
Ossehoederstraat	gymzaal	936	644	33	1.613
Rummerinkhof	gymzaal	1.127	629	177	1.932
Semmelweisstraat	gymzaal	919	666	356	1.941
Siersteenlaan	gymzaal	1.243	516	15	1.774
Slenk	gymzaal	1.052	620	319	1.991
Stoepemaheerd	gymzaal	961	371	27	1.359
Verlengde Lodewijkstraat	gymzaal	1.145	716	440	2.300
Vestdijklaan	gymzaal	1.065	470	68	1.603
Violenstraat					
- zaal beneden	gymzaal	1.157	560	339	2.055
- zaal boven	gymzaal	1.633	625	313	2.571
Zuiderweg	gymzaal	635	759	30	1.423
Adriaan van Ostadestraat	gymzaal	711	487	0	1.198
Kamerlingh Onnes					
- zaal 1	gymzaal	1.688	362	210	2.260
- zaal 2	gymzaal	1.688	382	210	2.280
- zaal 3	gymzaal	1.688	350	210	2.248
Kapteynlaan	gymzaal	1.750	367	0	2.117
Kruitgracht	gymzaal	1.584	473	0	2.057
Melisseweg					
- zaal links	gymzaal	1.600	0	0	1.600
- zaal midden	gymzaal	1.600	0	0	1.600
- zaal rechts	gymzaal	1.600	0	0	1.600
Nieuwe Sintjansstraat	gymzaal	1.854	488	0	2.342
Sweelincklaan	gymzaal	1.272	308	0	1.580
De Schakel (extern)	gymzaal	1.260	730	190	2.180
Ten Post (extern)	gymzaal	380	560	380	1.320
Woltersum (extern)	gymzaal				
Alfa College (extern)	gymzaal				
Europapark	danszaal	1.845	443	50	2.338
Scharlakenhof	danszaal	151	356	51	558
Alfa College (extern)	danszaal				
Europapark	dojo	1.845	435	38	2.318
Goudenregenplein	dojo	449	131	0	580
Kardinge	dojo	1.794	918	317	3.029
Oude Brinkweg	dojo	1.118	613	51	1.782
Europapark	klimzaal	1.875	420	81	2.376

Studentensportaccommodaties

naam	type accommodatie	maandag t/m vrijdag		weekend	totaal
		tot 16.30	vanaf 16.30		
Willem-Alexander	sporthal	1.600	1.300	400	3.300
ACLO Sportcentrum Struikhal	sporthal	1.600	1.340	960	3.900
ACLO Sportcentrum HG-hal	sporthal	1.600	1.300	760	3.660
ACLO Sportcentrum KD-hal	sporthal	1.600	1.300	920	3.820
Willem-Alexander	turnhal	1.600	1.320	400	3.320
ACLO Sportcentrum zaal 1	gymzaal	1.600	1.300	960	3.860
ACLO Sportcentrum zaal 4	gymzaal	1.600	1.300	960	3.860
Wiebengacomplex	gymzaal	1.600	1.000	0	2.600
Willem-Alexander	danszaal	1.600	1.300	400	3.300
ACLO Sportcentrum	dojo	1.600	940	240	2.780

Bijlage 16 Piekbezetting binnensportaccommodaties

Sporthallen, blaashallen, sportzalen en turnhallen

naam	type accommodatie	ma t/m vr		weekend	totaal
		tot 16.30	vanaf 16.30		
Beijum	sporthal	44%	90%	109%	73%
De Brug	sporthal	58%	86%	109%	78%
De Tiggelhal	sporthal	41%	86%	134%	74%
Europapark	sporthal	100%	82%	88%	91%
Hoogkerk	sporthal	37%	72%	69%	56%
Kardinge	sporthal	100%	81%	41%	82%
Lewenborg	sporthal	59%	88%	116%	80%
Scharlakenhof	sporthal	78%	83%	119%	87%
Selwerd	sporthal	65%	91%	94%	80%
Vinkhuizen	sporthal	81%	91%	109%	90%
Alfa College (extern)	sporthal				
Gomarus College (extern)	sporthal	78%	100%	175%	104%
BEA/Beatrixoord (extern)	sporthal	100%	75%	0%	73%
Hoogkerk	blaashal	20%	65%	61%	44%
De Bam	sportzaal	89%	72%	88%	82%
De Wiardt	sportzaal	72%	69%	75%	71%
Engelbert (extern)	sportzaal	91%	62%	19%	67%
Europapark	turnhal	85%	86%	81%	85%

Gymzalen, danszalen, dojo's en klimzalen

naam	type accommodatie	ma t/m vr		weekend	totaal
		tot 16.30	vanaf 16.30		
Agaatsstraat	gymzaal	60%	65%	0%	53%
Canadalaan	gymzaal	100%	65%	10%	71%
Chopinlaan	gymzaal	100%	60%	70%	78%
De Groenenberg	gymzaal	100%	53%	10%	65%
De Tiggelhal	gymzaal	47%	61%	0%	46%
Eikenlaan	gymzaal	97%	76%	0%	73%
Garmerwolde	gymzaal	19%	12%	0%	13%
Goudenregenplein	gymzaal	128%	35%	10%	69%
Goudlaan	gymzaal	100%	94%	0%	81%
Het Buut	gymzaal	122%	66%	50%	87%
Kiel	gymzaal	78%	53%	0%	59%
Korreweg	gymzaal	88%	22%	0%	46%
Kluiverboom					
- zaal 1	gymzaal	100%	31%	0%	63%
- zaal 2	gymzaal	100%	47%	0%	68%
- zaal 3	gymzaal	51%	36%	25%	42%
Maresiusstraat	gymzaal	100%	25%	0%	52%
Multatulistraat	gymzaal	81%	40%	30%	60%
Ossehoederstraat	gymzaal	100%	56%	0%	65%
Rummerinkhof	gymzaal	100%	67%	50%	78%
Semmelweisstraat	gymzaal	82%	68%	48%	73%
Siersteenlaan	gymzaal	117%	58%	0%	73%
Slenk	gymzaal	100%	56%	0%	65%
Stoepemaheerd	gymzaal	70%	42%	10%	52%
Verlengde Lodewijkstraat	gymzaal	100%	84%	20%	80%
Vestdijklaan	gymzaal	99%	40%	28%	62%
Violenstraat					
- zaal beneden	gymzaal	75%	56%	30%	63%
- zaal boven	gymzaal	94%	73%	0%	74%
Zuiderweg	gymzaal	22%	58%	10%	36%
Adriaan van Ostadestraat	gymzaal	69%	36%	0%	44%
Kamerlingh Onnes					
- zaal 1	gymzaal	85%	33%	0%	55%
- zaal 2	gymzaal	85%	36%	0%	57%
- zaal 3	gymzaal	85%	38%	0%	57%
Kapteynlaan	gymzaal	100%	52%	0%	70%
Kruitgracht	gymzaal	98%	38%	0%	64%
Melisseweg					
- zaal links	gymzaal	100%	0%	0%	52%
- zaal midden	gymzaal	100%	0%	0%	52%
- zaal rechts	gymzaal	100%	0%	0%	52%
Nieuwe Sintjansstraat	gymzaal	100%	35%	0%	64%
Sweelincklaan	gymzaal	114%	47%	0%	67%
De Schakel (extern)	gymzaal	121%	66%	48%	86%
Ten Post (extern)	gymzaal	37%	51%	95%	52%
Woltersum (extern)	gymzaal				
Alfa College (extern)	gymzaal				
Europapark	danszaal	100%	56%	18%	74%
Scharlakenhof	danszaal	23%	29%	20%	25%
Alfa College (extern)	danszaal				
Europapark	dojo	100%	49%	20%	72%
Goudenregenplein	dojo	42%	7%	0%	20%
Kardinge	dojo	100%	104%	90%	100%
Oude Brinkweg	dojo	113%	62%	15%	76%
Europapark	klimzaal	100%	55%	20%	74%

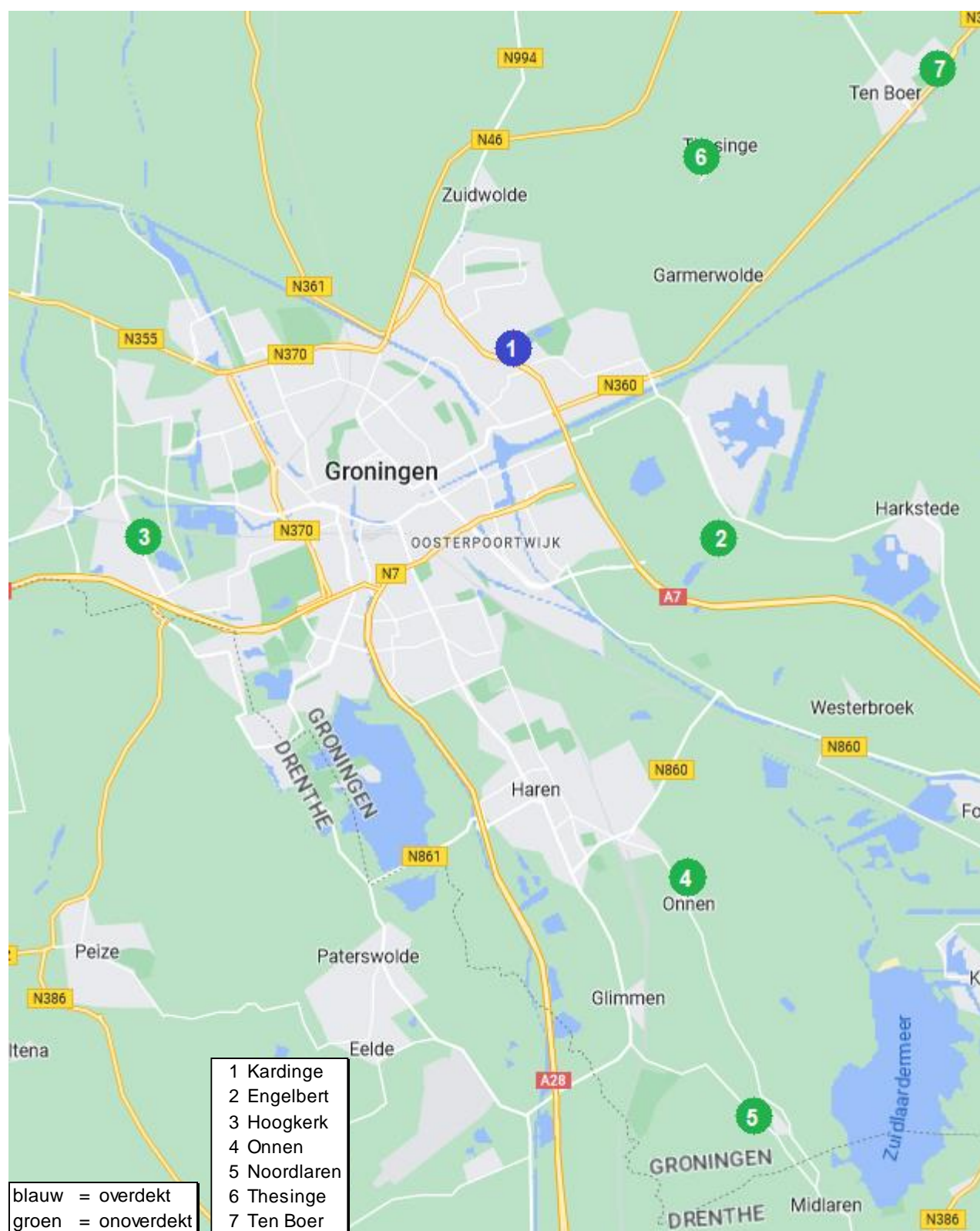
Studentensportaccommodaties

naam	type accommodatie	ma t/m vr		weekend	totaal
		tot 16.30	vanaf 16.30		
Willem-Alexander	sporthal	100%	100%	63%	93%
ACLO Sportcentrum Struikhal	sporthal	100%	103%	150%	110%
ACLO Sportcentrum HG-hal	sporthal	100%	100%	119%	103%
ACLO Sportcentrum KD-hal	sporthal	100%	100%	144%	108%
Willem-Alexander	turnhal	100%	102%	63%	94%
ACLO Sportcentrum zaal 1	gymzaal	100%	118%	240%	125%
ACLO Sportcentrum zaal 4	gymzaal	100%	118%	240%	125%
Wiebengacomplex	gymzaal	100%	91%	0%	84%
Willem-Alexander	danszaal	100%	118%	100%	106%
ACLO Sportcentrum	dojo	100%	85%	60%	90%

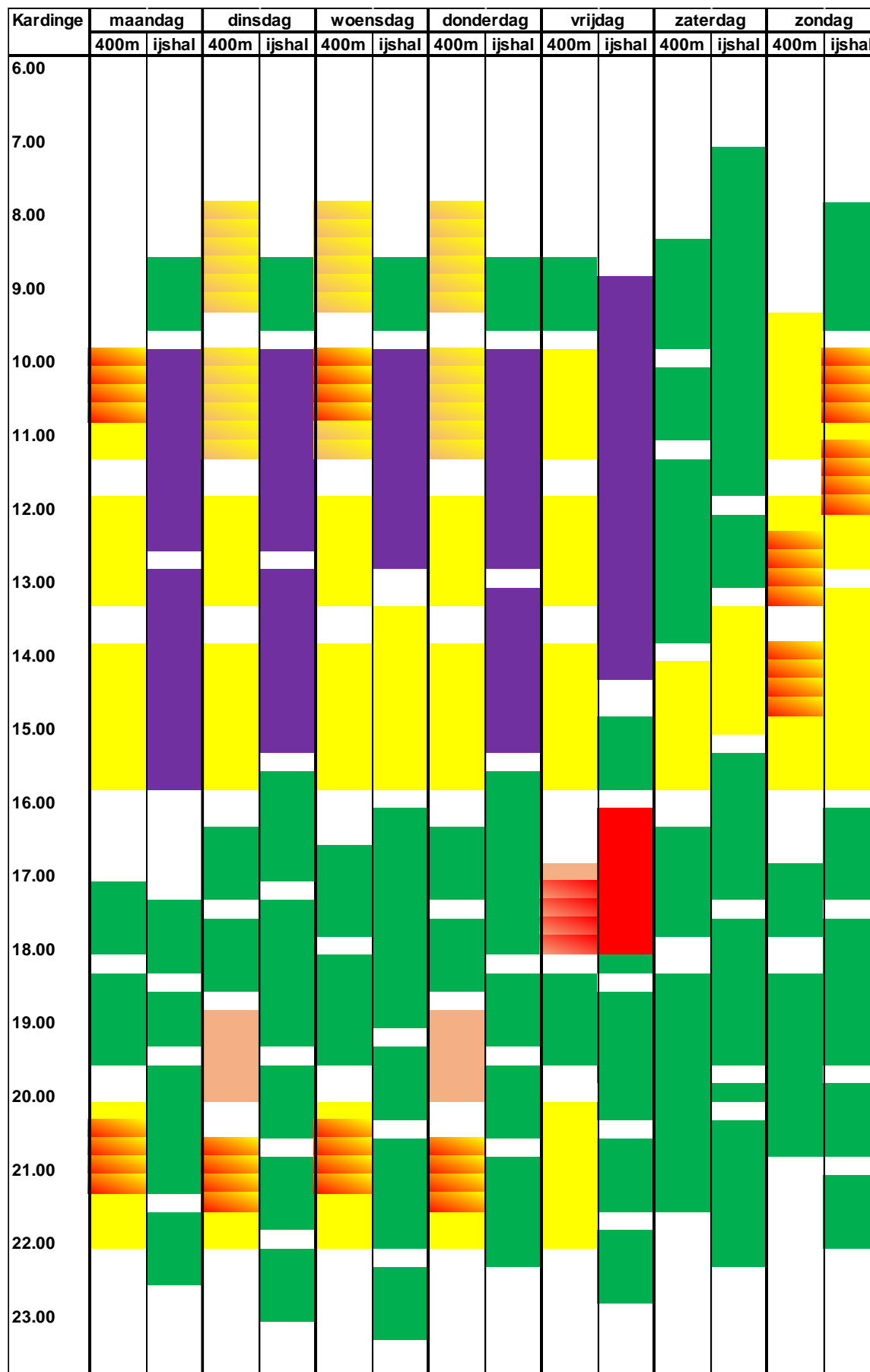
Bijlage 17 Aanbod ijsaccommodaties

naam	aanbod	eigenaar	exploitant	skeelerbaan in zomer
Kardinge	400-meterbaan ijshal (30 x 60)	gemeente	Sport050	ja
Engelbert	400-meterbaan recreatiebaan	gemeente	IJsvereniging Engelbert	nee
Hoogkerk	recreatiebaan	gemeente	IJsvereniging Hoogkerk	nee
Onnen	recreatiebaan	IJsvereniging Nooitgedacht	IJsvereniging Nooitgedacht	nee
Noordlaren	400-meterbaan recreatiebaan	gemeente (erfpachtconstructie)	Stichting Beheer Sportcomplex Noordlaren	ja
Thesinge	400-meterbaan recreatiebaan	IJsvereniging De Scheuvel	IJsvereniging De Scheuvel	nee
Ten Boer	330-meterbaan recreatiebaan	gemeente	IJsvereniging Kaakheem	ja

Bijlage 18 Locaties ijsaccommodaties

Bijlage 19 Regulier weekrooster kunstijsbanen

Bijlage 20 Aanbod tennis-, padel- en squashaccommodaties

Tennis

vereniging/accommodatie	plaats	banen outdoor				banen indoor
		kunstgras	gravel	overig	totaal	
GTV van Starckenborgh	Groningen	3	0	5	8	0
GLTV Cream Crackers Corpus den Hoorn	Groningen	0	10	4	14	4
GLTV Cream Crackers Vorenkamp	Groningen	0	4	0	4	0
GLTB	Groningen	0	10	7	17	0
Be Quick 1887	Haren	0	3	0	3	0
Tennis- en Squashclub Haren	Haren	0	12	0	12	6
LTC Hoogkerk	Hoogkerk	0	4	0	4	0
TC Ten Boer	Ten Boer	4	0	0	4	0
TV Glimmen	Glimmen	0	3	0	3	0
ACLO Sportcentrum	Groningen	0	12	0	12	8
Tennisschool Smashing Karding	Groningen	0	6	0	6	4
Tennisschool Smashing Tjardahal	Groningen	0	0	0	0	3
Stadjershal	Groningen	0	0	0	0	2

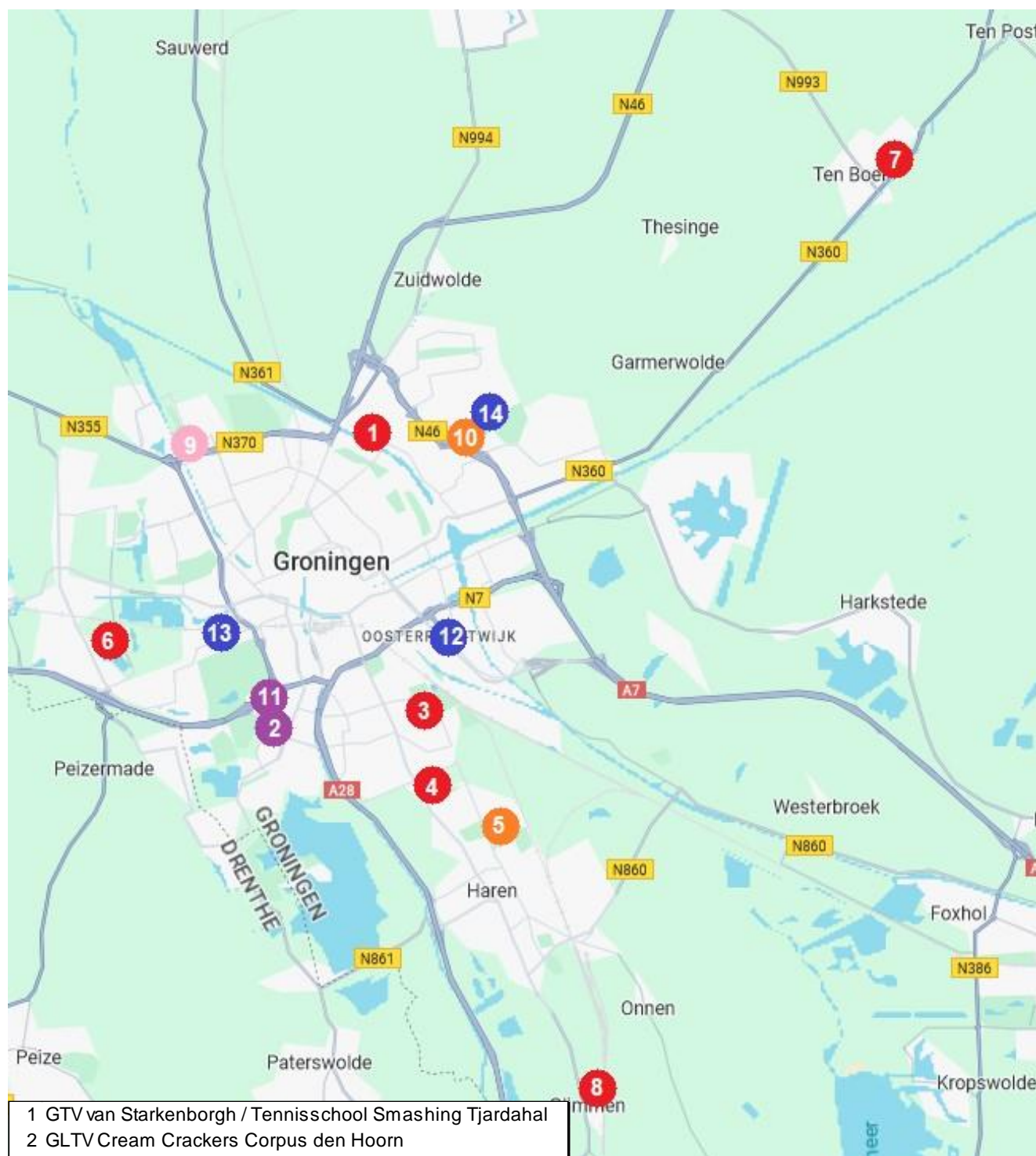
Padel

vereniging/accommodatie	plaats	banen outdoor	banen indoor
GLTV Cream Crackers Corpus den Hoorn	Groningen	3	0
ACLO Sportcentrum	Groningen	2	0
Stadjershal (The Padellers)	Groningen	0	8
Peakpadel Euroborg	Groningen	0	8
Peakpadel Suikerterrein	Groningen	5	0
Momentum Padel (vM Padel)	Groningen	2	0

Squash

vereniging/accommodatie	plaats	banen outdoor	banen indoor
Tennis- en Squashclub Haren	Haren	0	4
ACLO Sportcentrum	Groningen	0	7
Tennisschool Smashing Karding	Groningen	0	9

Bijlage 21 Locaties tennis-, padel- en squashaccommodaties

- 1 GTV van Starckenborgh / Tennisschool Smashing Tjardahal
- 2 GLTV Cream Crackers Corpus den Hoorn
- 3 GLTV Cream Crackers Vorenkamp / GLTB
- 4 Be Quick 1887
- 5 Tennis- en Squashclub Haren
- 6 LTC Hoogkerk
- 7 TC Ten Boer
- 8 TV Glimmen
- 9 ACLO Sportcentrum
- 10 Tennisschool Smashing Kardingje
- 11 Stadjershal
- 12 Peakzpadel Euroborg
- 13 Peakzpadel Suikerterrein
- 14 Momentum Padel (vMPadel)

rood	= tennis
blauw	= padel
oranje	= tennis en squash
paars	= tennis en padel
roze	= tennis, padel en squash

Bijlage 22 Beschrijving velden en banen sportparken

Sportpark West End

- › vier natuurgras wedstrijd velden voetbal zonder verlichting;
- › drie kunstgras velden voetbal met verlichting;
- › een kunstgras oefenhoek voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen telt deze oefenhoek als 0,40 veld mee in de capaciteitsberekening. Dit veld wordt in de zomer van 2024 vervangen;
- › een natuurgras oefenveld voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit veld als 0,81 veld mee bij de capaciteitsberekening;
- › drie natuurgras oefenvelden voetbal zonder verlichting, waarvan er twee in de capaciteitsberekening buiten beschouwing worden gelaten. Die velden worden namelijk gebruikt voor de aanpassing van de Ring West. Het derde oefenveld telt op basis van de afmetingen als 0,36 veld mee bij de capaciteitsberekening;
- › een kunstgras combiveld voetbal en korfbal met verlichting, waarop vier korfbal velden van 40 x 20 meter zijn aangebracht. Het veld telt als 0,61 veld mee bij de capaciteitsberekening van voetbal. Dat is gebaseerd op de afmetingen van het veld en de gebruiksmogelijkheden voor de voetbalverenigingen 'na aftrek' van het gebruik door de korfbalvereniging.

Sportpark Corpus den Hoorn

- › drie waterkunstgras velden hockey met verlichting;
- › een semi-waterkunstgras veld hockey met verlichting;
- › een zandkunstgras veld hockey met verlichting;
- › drie hybride natuurgras velden voetbal met verlichting;
- › een natuurgras wedstrijd veld voetbal met verlichting. Het voornemen bestaat om dit veld van kunstgras te voorzien;
- › twee kunstgras velden voetbal met verlichting;
- › een kunstgras combiveld voetbal en rugby met verlichting;
- › een kunstgras combiveld voetbal en American football met verlichting;
- › een natuurgras veld honkbal zonder verlichting;
- › een natuurgras veld softbal zonder verlichting;
- › een wielervedbaan zonder verlichting.

Sportpark Coendersborg

- › twee natuurgras wedstrijd velden voetbal zonder verlichting;
- › drie kunstgras velden voetbal met verlichting;
- › een natuurgras oefenhoek voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit als 0,45 veld mee bij de capaciteitsberekening;
- › acht beachvolleybal velden zonder verlichting.

Sportpark De Kring

- › een kunstgras veld voetbal met verlichting;
- › een natuurgras trainingsveld voetbal zonder verlichting;
- › een natuurgras oefenhoek voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit als 0,39 veld mee bij de capaciteitsberekening.

Sportpark De Parrel

- › een kunstgras veld voetbal met verlichting;
- › een kunstgras veld voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit als 0,49 veld mee bij de capaciteitsberekening.

Sportpark Het Noorden

- › drie kunstgras velden voetbal met verlichting.

Sportpark Hoogkerk

- › een natuurgras wedstrijdvelen voetbal met verlichting;
- › een natuurgras wedstrijdvelen voetbal zonder verlichting;
- › twee kunstgrasvelden voetbal met verlichting;
- › een kunstgras combiveld voetbal en korfbal met verlichting, dat op basis van de afmetingen en 'na aftrek' van het gebruik door de korfbalvereniging als 0,28 veld meetelt bij de capaciteitsberekening van voetbal;
- › een kunstgrasveld korfbal met verlichting. Dit veld wordt in de zomer van 2024 vervangen.

Sportpark Kardinge

- › vier natuurgras wedstrijdvelen voetbal zonder verlichting;
- › een natuurgras wedstrijdveld voetbal met verlichting (analoog door middel van gasontladingslampen);
- › drie kunstgrasvelden voetbal met verlichting;
- › een natuurgras oefenveld voetbal met verlichting;
- › een kunstgras korfbalveld met verlichting;
- › een natuurgras oefenhoek korfbal met verlichting.

Sportpark Lewenberg

- › twee kunstgrasvelden voetbal met verlichting.

Sportpark Stadspark

- › een kunstgrasveld voetbal met verlichting;
- › een kunstgrasveld voetbal met verlichting, dat op basis van de afmetingen als 0,39 veld meetelt bij de capaciteitsberekening.

Sportpark Velocitas

- › twee kunstgrasvelden voetbal met verlichting;
- › een kunstgrasveld voetbal met verlichting, dat op basis van de afmetingen als 0,38 veld meetelt bij de capaciteitsberekening.

Sportpark Engelbert

- › een kunstgrasveld voetbal met verlichting;
- › een natuurgras wedstrijdveld voetbal met verlichting.

Sportpark De Wijert

- › een kunstgrasveld korfbal met verlichting;
- › drie natuurgrasvelden korfbal zonder verlichting;
- › twee gravel oefenhoeken korfbal zonder verlichting.

Sportpark Zernike

- › twee kunstgrasvelden voetbal met verlichting;
- › twee natuurgras wedstrijdvelen voetbal met verlichting;
- › een waterkunstgrasveld hockey met verlichting;
- › een semi-waterkunstgrasveld hockey met verlichting;
- › een zandkunstgras combiveld hockey en korfbal met verlichting;
- › een zandkunstgras combiveld hockey en lacrosse met verlichting;
- › een natuurgrasveld roundnet en golf (afslag) zonder verlichting;
- › 10 gravel tennisbanen met verlichting;
- › twee gravel tennisbanen zonder verlichting;
- › twee padelbanen met verlichting;
- › drie beachvolleybalvelden met verlichting;
- › een atletiekbahn (vier sprintlanen, 80 meter) zonder verlichting met faciliteiten voor hoog- en verspringen, discus- en speerwerpen en kogelstoten.

Atletiekcentrum Stadspark

- › een 400-meter atletiekbaan (zes lanen) met acht sprintlanen (100 meter);
- › vier springbakken;
- › vier werpkooien;
- › een oefenhoek.

Sportpark Selwerd

- › een natuurgrasveld zonder verlichting;
- › een kunstgras oefenhoek met verlichting. Qua afmetingen staat dit veld gelijk aan 0,15 veld. Dit veld wordt in de zomer van 2024 vervangen.

Sportpark Esserberg

- › drie natuurgras wedstrijdvelden voetbal zonder verlichting;
- › vier kunstgrasvelden voetbal met verlichting. Hiervan worden er in de zomer van 2024 twee vervangen;
- › een kunstgras combiveld rugby en voetbal met verlichting. Het veld telt als 0,44 veld mee bij de capaciteitsberekening van voetbal. Dat is gebaseerd op de afmetingen van het veld en de gebruiksmogelijkheden voor de voetbalverenigingen 'na aftrek' van het gebruik door de rugbyvereniging.
- › twee natuurgras oefenhoeken voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen tellen deze velden in totaal als 0,85 veld mee bij de capaciteitsberekening;
- › drie tennisbanen gravel met verlichting.

Sportpark Harener Holt

- › twee waterkunstgrasvelden hockey met verlichting. Één van deze velden (het hoofdveld) wordt in de zomer van 2024 vervangen;
- › twee zandkunstgrasvelden hockey met verlichting.

Sportpark De Koepel

- › een natuurgras wedstrijdveld voetbal met verlichting;
- › twee natuurgras wedstrijdvelden voetbal zonder verlichting;
- › twee kunstgrasvelden voetbal met verlichting;
- › een kunstgrasveld voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit veld als 0,41 veld mee bij de capaciteitsberekening.
- › een natuurgras wedstrijdveld voetbal zonder verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit veld als 0,41 veld mee bij de capaciteitsberekening;
- › een natuurgras wedstrijdveld voetbal zonder verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit veld als 0,19 veld mee bij de capaciteitsberekening;
- › een natuurgras oefenhoek voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit veld als 0,32 veld mee bij de capaciteitsberekening;
- › een atletiekbaan (vier sprintlanen, 100 meter) met faciliteiten voor hoog- en verspringen, discus- en speerwerpen en kogelstoten.

Sportpark De Groenberg

- › een natuurgras wedstrijdvelden voetbal met verlichting;
- › een natuurgras wedstrijdvelden voetbal zonder verlichting;
- › een kunstgrasveld voetbal met verlichting.

Sportpark Garmerwolde

- › een natuurgras wedstrijdveld voetbal zonder verlichting;
- › een kunstgrasveld voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit veld als 0,43 veld mee bij de capaciteitsberekening.

Sportpark Ten Boer

- › twee natuurgras wedstrijdvelen voetbal zonder verlichting;
- › een kunstgrasveld voetbal met verlichting;
- › een natuurgras oefenhoek voetbal met verlichting. Op basis van de afmetingen telt dit veld als 0,50 veld mee bij de capaciteitsberekening.

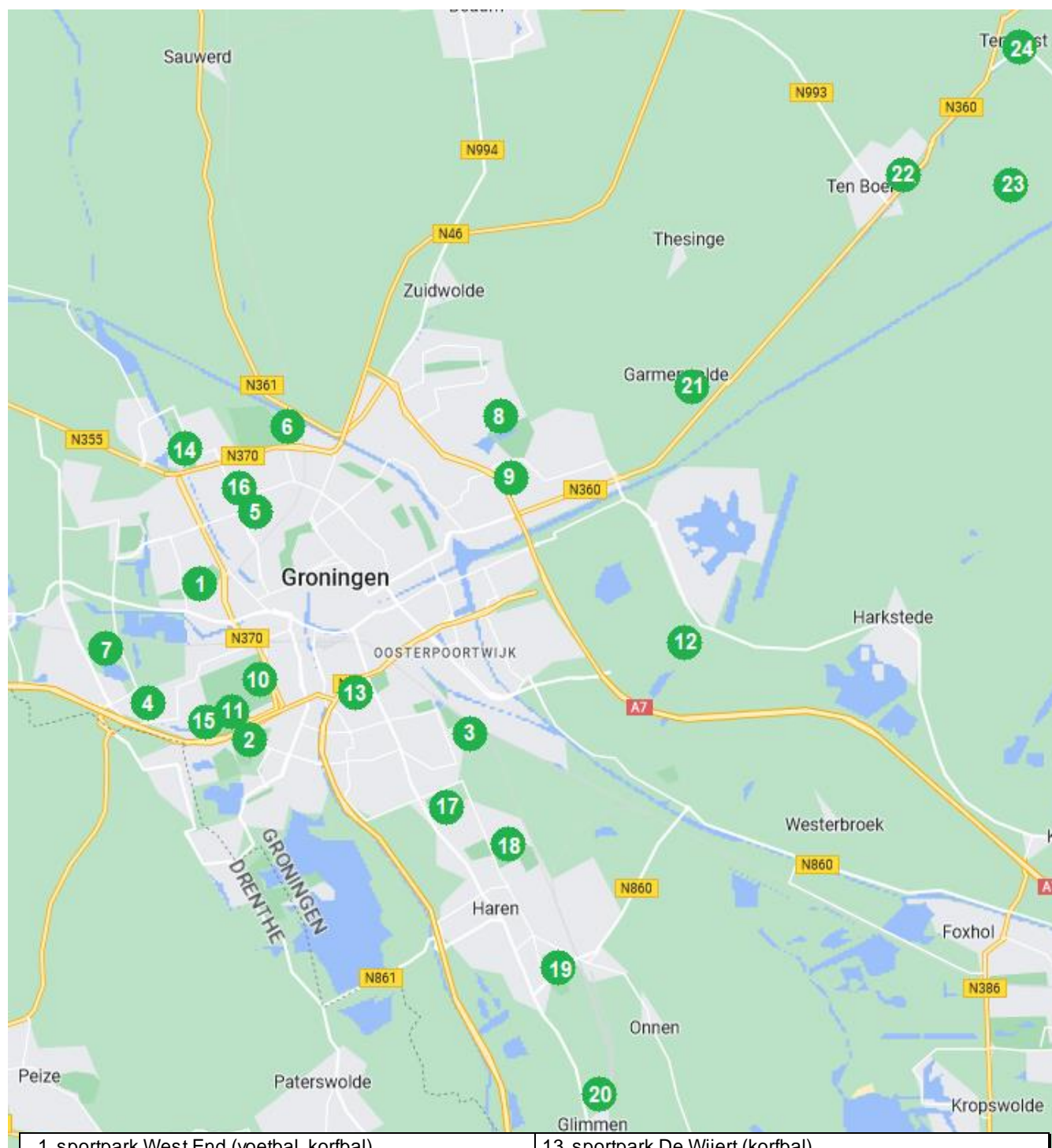
Sportpark Woltersum

- › een natuurgras wedstrijdveld voetbal met verlichting.

Sportpark Ten Post

- › een natuurgras wedstrijdveld voetbal zonder verlichting;
- › een natuurgras trainingsveld voetbal met verlichting.

Bijlage 23 Locaties sportparken

1 sportpark West End (voetbal, korfbal)	13 sportpark De Wijert (korfbal)
2 sportpark Corpus den Hoorn (hockey, voetbal, rugby, American football, honkbal, softbal, wielrennen)	14 sportpark Zernike (hockey, voetbal, korfbal, lacrosse, roundnet, golf, beachvolleybal, atletiek, tennis, padel)
3 sportpark Coendersborg (voetbal, beachvolleybal)	15 Atletiekcentrum Stadspark (atletiek)
4 sportpark De Kring (voetbal)	16 sportpark Selwerd (hockey)
5 sportpark De Parrel (voetbal)	17 sportpark Esserberg (voetbal, rugby, tennis)
6 sportpark Het Noorden (voetbal)	18 sportpark Harener Holt (hockey)
7 sportpark Hoogkerk (voetbal, korfbal)	19 sportpark De Koepel (voetbal, atletiek)
8 sportpark Kardinge (voetbal, korfbal)	20 sportpark De Groenberg (voetbal)
9 sportpark Lewenborg (voetbal)	21 sportpark Garmerwolde (voetbal)
10 sportpark Stadspark (voetbal)	22 sportpark Ten Boer (voetbal)
11 sportpark Velocitas (voetbal)	23 sportpark Woltersum (voetbal)
12 sportpark Engelbert (voetbal)	24 sportpark Ten Post (voetbal)

Bijlage 24 Analyse huidige situatie voetbal

Sportpark West End

Sportpark West End ligt aan de westzijde van Groningen-stad. Het sportpark kent vijf hoofdgebruikers, namelijk: SV Lycurgus (voetbal), VV Groninger Boys (voetbal), VV Gruno (voetbal), OZW (voetbal) en KV Club Brothers (korfbal). Medegebruikers zijn het Reitdiep College, Simon van Hasselt OVO, CSG Selion, H.N. Werkmancollege en Alfa College. Daarnaast is er beperkt medegebruik door het basisonderwijs en incidenteel medegebruik door andere partijen. Het totale medegebruik vindt plaats tijdens schooluren, waardoor het geen invloed op de trainingscapaciteit van de verenigingen heeft. Bovendien worden hierbij voornamelijk de kunstgrasvelden gebruikt, waardoor de bespeelbaarheid van de natuurgrasvelden niet verslechtert.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams op West End met 15 toegenomen. Dat is vooral te danken aan de groei van Lycurgus en in mindere mate Groninger Boys. Daarnaast valt op dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden van de zondag naar de zaterdag en dat de vrijdagavond populairder is geworden. Het aantal zaterdagteams is namelijk met zeven gestegen, terwijl er op de zondag vier teams minder zijn. Het aantal vrijdagteams is met 12 toegenomen. Deze trend geldt overigens niet alleen voor het aantal teams, maar ook voor het aantal *norm*teams. Met uitzondering van Lycurgus woont het overgrote deel van de leden van de verenigingen volgens hen in de omliggende wijk(en).

Wedstrijden

Op sportpark West End spelen verreweg de meeste teams op zaterdag hun wedstrijden. De wedstrijdcapaciteit dient dus op die dag te worden gebaseerd. Op basis van de richtlijn is het aantal benodigde wedstrijdsvelden 7,87. Afgerond zijn dat acht velden. Het sportpark beschikt over 8,37 wedstrijdsvelden voor voetbal. Er is dus een lichte overcapaciteit voor wedstrijden.

De verenigingen hebben echter aangegeven, dat drie natuurgras wedstrijdsvelden bij regenval regelmatig 'blank' komen te staan. Vooral in de periode van oktober tot en met maart moeten de velden gedurende circa acht weken per seizoen worden afgekeurd. Dit heeft gevolgen voor de beschikbare wedstrijdsveldcapaciteit. De gemeente werkt aan dit probleem, dat moet worden verholpen om de wedstrijdsveldcapaciteit in stand te houden.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 4.271 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 3.453 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een tekort van 818 uur per jaar (circa 20,5 uur per week) aan trainingscapaciteit.

De praktijk laat echter iets anders zien. Er wordt op verschillende dagen namelijk langer getraind dan waarvan in de richtlijn wordt uitgegaan. Hiervoor worden vooral kunstgrasvelden gebruikt, waardoor de gevolgen voor de bespeelbaarheid zeer gering zijn. Daarbij komt dat de vrijdagavond – conform de richtlijn voor verenigingen die vooral op zaterdag hun wedstrijden spelen – niet als trainingsavond in de berekening is meegenomen. Er kan dan echter wel degelijk worden getraind door de zondagteams. Tevens trainen sommige teams één keer per week, terwijl in de richtlijn van twee trainingen per week wordt uitgegaan. Bovendien laat het trainingsrooster zien, dat er tijdens de trainingsuren nog capaciteit beschikbaar is. Daarbij gaat het deels om de minder gewilde tijdstippen, die volgens de verenigingen om veelal praktische redenen lastiger kunnen worden ingeroosterd. Bij een noemenswaardige groei van de trainingsbehoefte in de toekomst ontstaat – ook in de praktijk – een capaciteitsprobleem.

Kleedkamers en teamlockers

Het aantal benodigde wedstrijdsvelden is acht. Op basis van de richtlijn betekent dit, dat er voor de voetbalverenigingen 16 kleedkamers en 32 teamlockers nodig zijn. Er zijn 24 kleedkamers aanwezig (inclusief de kleedkamers die door de korfbalvereniging worden gebruikt, maar die vereniging heeft slechts één zaterdagteam), maar geen teamlockers. Het aantal kleedkamers is dus meer dan voldoende.

Wat betreft de kleedkamers is de praktijk weerbarstiger dan uit de richtlijn blijkt. Op de zaterdag doen zich volgens de verenigingen knelpunten voor, vooral in de ochtenduren. Mede door het ontbreken van teamlockers moet met name Lycurgus creatief zijn om alle teams toch zo veel mogelijk van een kleedkamer te kunnen voorzien. Dat doet zij bijvoorbeeld door alle

meisjes-/damesteams in één kleedkamer te plaatsen. Datzelfde geldt voor de jongste jeugdteams. Daarnaast kleden veel jeugdleden zich thuis al om.

Sportpark Corpus den Hoorn

Sportpark Corpus den Hoorn ligt aan de zuidwestelijke zijde van Groningen-stad. Het sportpark heeft de volgende hoofdgebruikers: GV Groen Geel (voetbal), GRC Groningen (voetbal), FC Groningen (voetbal), MHC GHBS (hockey), BSC Caribe (honk- en softbal), Groningen Giants (American football), Groninger Studenten Rugby Club (rugby), GSWV Tandje Hoger (wielrennen), Noordelijke Wielervereniging Groningen (NWVG, wielrennen) en Stichting Wielersport voor Niet-Licentiehouders (SWNL, wielrennen). De belangrijkste medegebruikers op de voetbalvelden zijn Scheidsrechtersvereniging Groningen en Omstreken (voetbal), Parcival College en Stichting Sport Beweegt & Verbindt / Keeping the Zero (voetbal). Voorts is er meer incidenteel gebruik door diverse partijen. Het medegebruik vindt slechts in beperkte mate plaats op momenten waarop de hoofdgebruikers hun trainingen afwerken. Medegebruikers gebruiken vooral de hockeyvelden, het combiveld voor rugby en voetbal (veld 4) en het combiveld voor American football en voetbal (veld 8).

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams op Corpus den Hoorn nagenoeg onveranderd. Wel heeft er een verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden: op zaterdag zijn er drie teams meer en op zondag vier teams minder. Daarnaast heeft de vrijdagavond twee teams erbij gekregen. Deze trend geldt overigens niet alleen voor het aantal teams, maar ook voor het aantal *norm*teams. Over de plek waar de leden van de voetbalverenigingen voornamelijk wonen is geen informatie beschikbaar.

Vanwege het separate onderzoek dat in 2023 over de toekomst van het sportpark is uitgevoerd en het traject dat naar aanleiding hiervan loopt, wordt voor de voetbalsport op Corpus den Hoorn in deze rapportage geen analyse uitgevoerd.

Sportpark Coendersborg

Sportpark Coendersborg ligt aan de zuidoostzijde van Groningen-stad. Het sportpark wordt gebruikt door drie voetbalverenigingen die één gezamenlijke jeugdafdeling hebben (SJO Coendersborg): VV Amicitia VMC, SV Blauw-Geel 1915 en CVV Oranje Nassau. Daarnaast wordt het park gebruikt door Beach Volley Club Groningen (BVCG). De voetbalvelden worden ook gebruikt door Montessori Lyceum Groningen. Tevens is er incidenteel medegebruik door andere partijen. Het medegebruik gebeurt grotendeels tijdens schooluren, waardoor het geen invloed op de trainingscapaciteit heeft. Bovendien worden vooral de kunstgrasvelden gebruikt, waardoor de bespeelbaarheid van de natuurgrasvelden niet verslechtert.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams op Coendersborg met zes gedaald. Dat komt vooral door de afname van het aantal op de zondag bij Amicitia en Blauw-Geel. In tegenstelling tot bij sommige andere verenigingen/sportparken is ook het aantal zaterdagteams (iets) kleiner geworden. Overigens is het aantal *norm*teams vrijwel gelijk gebleven. Dat komt doordat er op zaterdag een verschuiving van de jongste jeugd naar de elftallen heeft plaatsgevonden. Het grootste deel van de leden van de verenigingen is volgens de verenigingen woonachtig in de omliggende wijken (vooral Helpman), maar ook in het gebiedsdeel Oude Wijken (Oosterparkwijk en Korrewegwijk).

Wedstrijden

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 5,29 wedstrijdvelden. De richtlijn rondt naar boven af, dus naar zes velden. Het sportpark beschikt over vijf wedstrijdvelden. Er is dus een theoretisch tekort van 0,29 velden voor wedstrijden.

In de praktijk wordt dit tekort opgelost door gebruik te maken van de ruimte die in de richtlijn zit (zie paragraaf 9.3), want de verenigingen melden in de enquête geen tekort aan wedstrijdcapaciteit. Dit kan bijvoorbeeld door de wedstrijden korter op elkaar te plannen en/of langer door te spelen.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 2.340 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 2.475 uur per jaar. Volgens de richtlijn is er dus nog 135 uur per jaar (3,4 uur per week) aan trainingscapaciteit beschikbaar.

In de enquête geven Amicitia en Oranje Nassau aan, dat zij een tekort aan trainingsvelden ervaren. Dit komt onder meer doordat er door sommige teams langer/meer wordt getraind dan waarvan in de richtlijn wordt uitgegaan, doordat sommige teams als enige op een heel veld trainen en doordat er nauwelijks op de natuurgras oefenhoek wordt getraind. Dat laatste scheelt 315 uur trainingscapaciteit per jaar. Mogelijk willen de teams liever op de kunstgrasvelden trainen. Door deze factoren laat het trainingsrooster weinig ruimte op de drie kunstgrasvelden zien, behoudens in de namiddag en op de late avond. Van een tekort is evenwel geen sprake. De oplossing voor wat betreft de huidige situatie ligt dus in het beter benutten van de capaciteit.

Kleedkamers en teamlockers

Voor de voetbalverenigingen zijn volgens de richtlijn zes wedstrijdvelden nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn 12 kleedkamers en 24 teamlockers nodig zijn. Er zijn 20 kleedkamers aanwezig, waarvan vier een grotere maatvoering hebben. Er is dus meer dan voldoende kleedkamer capaciteit aanwezig. Er zijn geen teamlockers, maar geen van de verenigingen heeft knelpunten gemeld. Gezien het aantal kleedkamers is dat niet verrassend.

Sportpark De Kring

Sportpark De Kring ligt aan de zuidwestzijde van Groningen-stad. De hoofdgebruikers van dit park zijn PKC '83 (voetbal) en Kids United (voetbal). Kids United is een voetbalclub voor kinderen en volwassenen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking. Er is geen sprake van medegebruik.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams op De Kring, alsmede de verdeling daarvan over de speeldagen en leeftijdscategorieën, nagenoeg gelijk gebleven. Er is geen informatie beschikbaar over in welke wijk(en) de leden wonen.

Wedstrijden

Alle teams spelen op zaterdag hun wedstrijden. Op basis van de richtlijn is het aantal benodigde wedstrijd velden voor beide verenigingen samen 0,58 velden. Afgerond is dat één veld. Het sportpark beschikt ook over één wedstrijd veld, dus is er voldoende capaciteit aanwezig. Bovendien wordt het natuurgras trainingsveld door Kids United ook voor wedstrijden gebruikt en dat veld is in de berekening (conform de richtlijn) niet meegenomen.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 317 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 1.690 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 1.373 uur per jaar (ruim 34 uur per week) aan trainingscapaciteit. Er is op dit sportpark derhalve nog volop ruimte voor uitbreiding van het aantal trainingen. Dit blijkt ook uit het trainingsrooster.

Kleedkamers en teamlockers

Voor de voetbalverenigingen is volgens de richtlijn één wedstrijd veld nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn drie kleedkamers en zes teamlockers nodig zijn. Er zijn vier kleedkamers en er zijn geen signalen dat hier knelpunten bestaan. Overigens zijn op basis van de Groningse kleedkamerrichtlijn geen drie maar twee kleedkamers nodig. De volgens de KNVB-richtlijn benodigde teamlockers ontbreken, maar ook dat lijkt niet als knelpunt te worden ervaren.

Sportpark De Parrel

Sportpark De Parrel ligt aan de noordzijde van Groningen-stad. De hoofdgebruikers van dit park zijn VV Mamio (voetbal), VC Italian Boys (voetbal) en (tot voorkort) Martinistad Lacrosse. De belangrijkste medegebruikers zijn diverse basisscholen, maar dat gebruik vindt tijdens schooluren plaats en zit de verenigingen dus niet in de weg. Er is echter ook medegebruik door enkele commerciële voetbalscholen en dat vindt wel plaats op momenten waarop de verenigingen de velden ook kunnen gebruiken. Voorts zijn er incidentele medegebruikers en gebruikt B-slim de kantine voor haar activiteiten.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams op De Parrel nagenoeg gelijk gebleven. Ook is er geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag zichtbaar. Wel is het aantal *norm*teams licht toegenomen. Dat komt door een verschuiving op de zaterdag van de jongste jeugd naar de elftallen. Er is geen informatie beschikbaar over in welke wijk(en) de leden wonen.

Wedstrijden

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 1,20 velden. De richtlijn rondt naar boven af, dus dat zijn twee velden. Er zijn 1,49 wedstrijdvelen, dus in theorie is sprake van een capaciteitstekort. Dat heeft echter puur met de wijze van afronden te maken, die in de richtlijn wordt gehanteerd. Er is juist sprake van een klein overschot van 0,29 wedstrijdvelen, aangezien de behoefte 1,20 wedstrijdvelen is. Hierbij moet wel worden bedacht, dat het veld dat als 0,49 veld meetelt niet voor seniorenwedstrijden kan worden gebruikt. De verenigingen hebben echter geen jeugdteams. Als alleen het ene volledige wedstrijdveld wordt meegeteld, is volgens de richtlijn derhalve sprake van een tekort van 0,20 wedstrijdvelen.

In de praktijk wordt dit tekort opgelost door gebruik te maken van de ruimte die in de richtlijn zit (zie paragraaf 9.3). Dit kan bijvoorbeeld door de wedstrijden korter op elkaar te plannen en/of langer door te spelen.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 589 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 1.075 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 487 uur per jaar (ruim 12 uur per week) aan trainingscapaciteit. Er is op dit sportpark dus nog volop ruimte voor uitbreiding van het aantal trainingen. Echter, in de huidige situatie wordt die ruimte volgens Sport050 (vrijwel) volledig door voetbalscholen gebruikt.

Kleedkamers en teamlockers

Voor de voetbalverenigingen zijn volgens de richtlijn twee wedstrijdvelen nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn vier kleedkamers en acht teamlockers nodig zijn. Er zijn vier kleedkamers aanwezig. De capaciteit is dus voldoende, te meer omdat als het aantal benodigde wedstrijdvelen niet naar boven wordt afgerond, er volgens de richtlijn 'slechts' twee kleedkamers nodig zijn. De volgens de richtlijn benodigde teamlockers ontbreken overigens.

Sportpark Het Noorden

Sportpark Het Noorden ligt aan de noordzijde van Groningen-stad. De hoofdgebruikers van dit park zijn VVK (voetbal), VV Potetos (voetbal) en VVG (voetbal).⁶³ De belangrijkste medegebruikers zijn het Gomarus College, frisbeevereniging Gronical Dizziness (trainingen en wedstrijden) en de Groningen Gaels (Gaelic football, alleen trainingen). Daarnaast is er incidenteel medegebruik. Het Gomarus College gebruikt het sportpark alleen tijdens schooluren en zit daarmee het trainingsgebruik door de verenigingen niet in de weg.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams op Het Noorden nagenoeg gelijk gebleven. Ook is er geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag geweest. Wel is het aantal *norm*teams licht toegenomen. Dat komt door een verschuiving op de zaterdag van de jongste jeugd naar de elftallen. De leden van Potetos wonen volgens de vereniging verspreid over de stad. Van de twee andere voetbalverenigingen is hierover geen informatie beschikbaar.

Wedstrijden

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 3,48 velden. Hierbij is geen rekening gehouden met het wedstrijdgebruik van Gronical Dizziness, want die vereniging speelt haar wedstrijden op zondag. De richtlijn rondt naar boven af, dus dat zijn vier wedstrijdvelen. Er zijn drie wedstrijdvelen aanwezig, dus is er volgens de richtlijn een tekort van 0,48 velden.

Dit tekort wordt in de praktijk opgelost door de wedstrijden korter op elkaar te plannen en mogelijk door langer door te spelen dan waarvan in de richtlijn wordt uitgegaan. Gezien het feit dat de drie velden kunstgrasvelden met verlichting zijn, is dat ook mogelijk. Desondanks moge duidelijk zijn, dat er nauwelijks ruimte voor groei van de wedstrijdbehoefte bestaat. Potetos geeft in de enquête aan, dat zij een tekort aan wedstrijdvelen ervaart en een wachtlijst heeft.

Trainingen

⁶³ VVG heeft zichzelf eerder in 2023 opgeheven, maar later in het jaar is er een doorstart gemaakt.

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 1.598 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 2.160 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 562 uur per jaar (circa 14 uur per week) aan trainingscapaciteit. Daar moeten echter nog de trainingsuren van Gronical Dizziness (vijf uur per week, behalve in de winterperiode) en Groningen Gaels (twee uur per week) van worden afgetrokken. Dan resteert een overschot van circa zeven uur per week, of 282 uur per jaar.

In de enquête geeft Potetos aan, dat zij een tekort aan trainingscapaciteit ervaart. Dit is opvallend, want het trainingsrooster laat zien dat er op alle doordeweekse dagen nog ruimte voor extra trainingen is.

Kleedkamers en teamlockers

Voor beide voetbalverenigingen zijn volgens de richtlijn vier wedstrijdelden nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn acht kleedkamers en 16 teamlockers nodig zijn. Er zijn op het sportpark in totaal 10 kleedkamers aanwezig, dus dat is meer dan voldoende. Wel ontbreken de teamlockers. Overigens zijn in de enquête geen opmerkingen over eventuele knelpunten met betrekking tot kleedkamers gemaakt.

Sportpark Hoogkerk

Sportpark Hoogkerk ligt in Hoogkerk. De hoofdgebruikers van het sportpark zijn HFC '15 (voetbal) en KV Hoogkerk (korfbal). Er is incidenteel medegebruik door het basisonderwijs en enkele andere partijen.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams van HFC '15 afgenomen. Die daling komt volledig voor rekening van de zaterdagteams. Desondanks is het aantal *norm*teams op de zaterdag licht gestegen. Dat komt een verschuiving van de jongste jeugd naar de elftallen. Er heeft geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden. De leden van de vereniging wonen volgens de vereniging vooral in Hoogkerk en de westelijke wijken van de stad.

Wedstrijden

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 3,97 velden. Afgerond zijn dat vier wedstrijdelden. Er zijn in totaal 4,28 wedstrijdelden voor voetbal aanwezig. Volgens de richtlijn is dat voldoende.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 1.524 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 1.644 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 120 uur per jaar (drie uur per week) aan trainingscapaciteit. Het trainingsrooster laat zien, dat er inderdaad nog enige capaciteit beschikbaar is.

Kleedkamers en teamlockers

Voor HFC '15 zijn volgens de richtlijn vier wedstrijdelden nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn acht kleedkamers en 16 teamlockers nodig zijn. Er zijn op het sportpark 10 kleedkamers aanwezig, dus dat is voldoende. Er zijn geen teamlockers aanwezig.

Sportpark Karding

Sportpark Karding ligt aan de oostzijde van Groningen-stad. De hoofdgebruikers van dit park zijn DIO Groningen (voetbal), GVAV-Rapiditas (voetbal), Diva '83 (voetbal), VV Oosterparkers (voetbal) en CKV ROG (korfbal). De belangrijkste medegebruikers zijn CSG Wessel Gansfort, Alfa College, ISK Groningen, Gomarus College en Werkman College. Daarnaast is er beperkt en incidenteel medegebruik door het basisonderwijs en andere partijen. Het onderwijsgebruik vindt logischerwijs tijdens schooluren plaats. Naast de kunstgrasvelden worden daarbij verschillende natuurgrasvelden gebruikt. Dat kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van die velden, want het gaat om aanzienlijk medegebruik. Zo worden veld 4 en veld 5 elk gedurende circa 200 uur per jaar door andere partijen dan de hoofdgebruikers van het sportpark gebruikt.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams op Karding nagenoeg gelijk gebleven. Dat geldt ook voor het aantal *norm*teams. In tegenstelling tot bij sommige andere sportparken heeft er geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden. Volgens de verenigingen wonen de leden van DIO vooral in de

omliggende wijken, terwijl GVAV-Rapiditas en Diva '83 hun leden uit de hele stad dan wel de hele gemeente halen. Van Oosterparkers is geen informatie hierover beschikbaar.

Wedstrijden

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 6,30 velden. Afgerond zijn dat zeven wedstrijdvelen. Er zijn in totaal acht wedstrijdvelen aanwezig. Er is derhalve sprake van overcapaciteit.

Drie van de vier voetbalverenigingen hebben aan de enquête deelgenomen en geen van hen meldt knelpunten met betrekking tot het aantal wedstrijdvelen. Wel geven ze aan, dat de kwaliteit van de natuurgrasvelden te wensen overlaat. Daarbij gaat het vooral om de vanaf de kantine gezien verder weg gelegen velden. Dat zijn ook de velden waar sprake is van aanzienlijk medegebruik door het onderwijs.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 2.772 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 2.860 uur per jaar. Volgens de richtlijn is er dus een overschot van 88 uur per jaar (ruim twee uur per week) aan trainingscapaciteit.

De praktijk is anders. Dat komt vooral doordat de verreweg grootste vereniging (GVAV-Rapiditas) vaker/longer traint dan waarvan in de richtlijn wordt uitgegaan. Opvallend genoeg geeft deze vereniging in de enquête niet aan dat ze extra trainingscapaciteit nodig heeft, terwijl twee andere verenigingen dat wel melden. Deze twee verenigingen hebben samen zes teams. Binnen het huidige trainingsrooster bestaat echter nog ruimte voor extra trainingen, ook als van het huidige gebruik door GVAV-Rapiditas wordt uitgegaan. Dit geldt niet alleen voor het natuurgras oefenveld, maar ook voor de kunstgrasvelden (en niet alleen op vrijdag).

Kleedkamers en teamlockers

Voor de voetbalverenigingen zijn volgens de richtlijn zeven wedstrijdvelen nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn 14 kleedkamers en 28 teamlockers nodig zijn. Op het sportpark zijn in totaal 25 kleedkamers aanwezig, waarvan er twee voor de korfbalvereniging zijn bestemd. Met 23 kleedkamers zijn er meer dan voldoende kleedkamers voor de voetbalverenigingen aanwezig. Daarnaast zijn er 38 teamlockers en dat zijn er meer dan genoeg.

Desondanks geeft GVAV-Rapiditas in de enquête aan, dat zij op de zaterdag een tekort van vier tot zes kleedkamers ervaart. Dat is in tegenspraak met de richtlijn. Puur voor deze vereniging zijn namelijk 10 kleedkamers nodig.⁶⁴ De vereniging kan beschikken over 12 'eigen' kleedkamers en daarnaast kan van kleedkamers van Oosterparkers gebruik worden gemaakt. Dat moet dus voldoende zijn. GVAV-Rapiditas geeft aan, dat de krapte zich vooral op zaterdagochtend voordoet. Dan zijn de wedstrijden van de (jongste) jeugdteams ingepland. Dat betekent: veel teams die relatief kort op elkaar de wedstrijden spelen. Daarnaast zijn er flink wat gemengde teams en steeds meer dames- en meisjesteams. Vooral de groei van de gemengde teams leidt tot een hogere druk op de kleedkamer capaciteit. Er is echter nog capaciteit over op het sportpark. DIO Groningen beschikt namelijk over vijf kleedkamers, maar heeft er voor haar drie teams volgens de richtlijn slechts twee nodig. Bovendien zullen die drie teams in de praktijk de kleedkamers niet de hele dag bezet houden.

Bij de teamlockers geldt nog sterker dan voor de kleedkamers, dat sprake is van een 'scheve' verdeling tussen de verenigingen. DIO Groningen beschikt namelijk over 18 teamlockers, terwijl zij er volgens de richtlijn slechts vier nodig heeft. GVAV-Rapiditas en Oosterparkers beschikken samen over 20 teamlockers, terwijl zij er volgens de richtlijn respectievelijk 20 en acht nodig hebben.

Sportpark Lewenborg

Sportpark Lewenborg ligt aan de oostzijde van Groningen-stad. De hoofdgebruiker van het park is FC Lewenborg (voetbal). De belangrijkste medegebruikers zijn het Heyerdahl College, CSG Kluiverboom en Werkman VMBO. Daarnaast is er incidenteel medegebruik door het basisonderwijs en kinderopvang.

⁶⁴ Dit is ook het geval wanneer rekening wordt gehouden met het feit, dat het enige zaterdagteam van Diva '83 de kleedkamers van GVAV-Rapiditas gebruikt.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams van FC Lewenborg gelijk gebleven. Dat geldt ook voor de verdeling over de verschillende wedstrijddagen en nagenoeg voor het aantal *norm*teams. Er is geen informatie beschikbaar over in welke wijk(en) de leden van de vereniging grotendeels wonen.

Wedstrijden

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 2,49 velden. Omdat de richtlijn naar boven afrondt, zijn dat afgerond drie velden. Er zijn twee wedstrijdvelden aanwezig, dus is er volgens de richtlijn een tekort van 0,49 velden.

Dit wordt in de praktijk opgelost door de wedstrijden korter op elkaar te plannen en langer door te spelen dan waarvan in de richtlijn wordt uitgegaan. Gezien het feit dat de twee velden kunstgrasvelden met verlichting zijn, is dat ook mogelijk. Desondanks moge duidelijk zijn, dat er nauwelijks ruimte voor groei van de wedstrijdbehoefte bestaat.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 1.147 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 1.440 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 293 uur per jaar (ruim zeven uur per week) aan trainingscapaciteit. Het trainingsschema bevestigt dit, want op maandag tot en met donderdag is er nog ruimte voor extra trainingen beschikbaar. Dat geldt ook op vrijdag, maar het aantal zondagteams is zeer beperkt en voor zaterdagteams is het veelal minder wenselijk om op de dag voorafgaande aan de wedstrijd te moeten trainen.

Kleedkamers en teamlockers

Voor Lewenborg zijn volgens de richtlijn drie wedstrijdvelden nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn zes kleedkamers en 12 teamlockers nodig zijn. Er zijn op het sportpark zes kleedkamers. De volgens de richtlijn benodigde teamlockers ontbreken. Overigens zijn voor de in werkelijkheid aanwezige twee wedstrijdvelden volgens de richtlijn vier kleedkamers en acht teamlockers nodig.

Sportpark Stadspark

Sportpark Stadspark ligt aan de zuidwestzijde van Groningen-stad. De hoofdgebruiker van dit sportpark is SC Stadspark (voetbal). De belangrijkste medegebruiker is het Augustinus College. Dat gebruik vindt vanzelfsprekend tijdens schooluren plaats en heeft geen invloed op de trainingsmogelijkheden van de vereniging en de bespeelbaarheid van de kunstgrasvelden. Daarnaast is er incidenteel medegebruik door andere partijen.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams van SC Stadspark licht afgenomen. Datzelfde geldt voor het aantal *norm*teams. Er heeft geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden. De leden van de vereniging wonen volgens de vereniging in de hele stad, maar vooral in en rond het Centrum.

Wedstrijden

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 1,60 velden. Omdat de richtlijn naar boven afrondt, zijn dat afgerond twee velden. Er zijn 1,39 wedstrijdvelden aanwezig. Dat betekent een tekort van 0,21 velden, ofwel 1,6 uur op de zaterdag. In de enquête geeft de vereniging aan, dat zij een tekort aan wedstrijdvelden ervaart. Daarom is er ook een ledenstop voor de senioren op zaterdag.⁶⁵

Het theoretische tekort wordt in de praktijk opgevangen door de ruimte te benutten, die in de richtlijn aanwezig is (zie paragraaf 9.3). Alle velden zijn van verlichting voorzien, dus op dat punt is geen sprake van een beperking van de mogelijkheden. Desalniettemin is duidelijk dat er nauwelijks ruimte meer is voor groei van de wedstrijdbehoefte.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 1.015 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 1.227 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 212 uur per jaar (ruim vijf uur per week) aan trainingscapaciteit.

⁶⁵ Voor wedstrijden op de zondag is 1,00 wedstrijdveld beschikbaar. De capaciteitsbehoefte op die dag is 0,69 velden (afgerond: één veld), dus daar doet zich geen knelpunt voor.

Uit het trainingsschema blijkt ook dat er nog ruimte is voor extra trainingen. De vereniging ervaart geen knelpunten met betrekking tot de trainingscapaciteit.

Kleedkamers en teamlockers

Volgens de richtlijn zijn twee wedstrijdvelden nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn vier kleedkamers en acht teamlockers nodig zijn. Er zijn op het sportpark vier kleedkamers aanwezig. De volgens de richtlijn benodigde teamlockers ontbreken. De vereniging geeft aan dat er te weinig kleedkamers zijn. Naar verluidt heeft zij plannen om zelf twee kleedkamers bij te bouwen.

Sportpark Velocitas

Sportpark Velocitas ligt aan de zuidwestzijde van Groningen-stad. De hoofdgebruiker van dit park is Velocitas 1897. De belangrijkste medegebruikers zijn Willem Lodewijk Gymnasium, Ballie Nederland en Sedoc Voetbalschool. Daarnaast is er incidenteel medegebruik door andere partijen. Het gebruik door het onderwijs vindt tijdens schooluren plaats, terwijl de twee andere grotere medegebruikers vooral op vrijdagavond en op zondag de velden gebruiken. Op die momenten gebruikt Velocitas de velden niet.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams van Velocitas toegenomen, met name op de zaterdag. Voor het aantal *norm*teams geldt hetzelfde. Het aantal teams op zondag is niet afgenomen, want die waren er niet. De leden wonen volgens de vereniging vooral in het westelijke deel van de stad.

Wedstrijden

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 2,95 velden. Afgerond zijn dat drie velden. Er zijn 2,38 wedstrijd velden aanwezig. Dat betekent een tekort van 0,57 wedstrijd velden. In de enquête geeft de vereniging aan een ledenstop te hanteren. Dat is overigens niet alleen vanwege een tekort aan wedstrijd velden, maar ook omdat ze niet verder wil groeien.

In de praktijk wordt het tekort grotendeels opgelost door wedstrijden korter op elkaar te plannen en/of langer door te spelen. Alle velden beschikken immers over verlichting. Het kleinere kunstgrasveld moet dan uiteraard wel voor wedstrijden van jongere teams worden ingezet. Dit laat onverlet dat er met de huidige veldcapaciteit nauwelijks ruimte is voor een toename van de wedstrijdbehoefte.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 1.180 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 1.713 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 533 uur per jaar (ruim 13 uur per week) aan trainingscapaciteit.

Het trainingsschema laat zien dat er soms langer/vaker wordt getraind dan waarvan in de richtlijn wordt uitgegaan, maar dat dit er niet toe leidt dat er een tekort aan trainingsruimte ontstaat. Er is namelijk nog plek voor meer trainingen.

Kleedkamers en teamlockers

Voor Velocitas zijn volgens de richtlijn drie wedstrijd velden nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn zes kleedkamers en 12 teamlockers nodig zijn. Er zijn op het sportpark zes kleedkamers aanwezig. De volgens de richtlijn benodigde teamlockers ontbreken. De vereniging meldt in de enquête geen knelpunten op dit gebied.

Sportpark Engelbert

Sportpark Engelbert ligt in Engelbert. De vaste gebruiker van het park is VV Engelbert. Er is geen sprake van structureel medegebruik.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams van de vereniging bijzonder sterk toegenomen, namelijk met 16. Op geen enkel ander sportpark wordt dat aantal gehaald, al komt West End met 15 voetbalteams meer dichtbij. De toename bij Engelbert komt vrijwel volledig door de groei op de zaterdag. Met name het aantal

jeugdteams is flink hoger geworden. Dit alles geldt ook voor het aantal *norm*teams. Er is geen sprake geweest van een verschuiving van de zondag naar de zaterdag. De leden wonen volgens de vereniging vooral in Engelbert en Meerstad.

Wedstrijden

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 1,37 velden. Omdat de richtlijn naar boven afrondt, zijn dat afgerond twee velden. Er zijn twee wedstrijdelden aanwezig. Dat is dus meer dan voldoende

De vereniging geeft in de enquête echter aan, dat het natuurgras wedstrijdveld vaak onbespeelbaar is en dat ze (daarom) behoefte heeft aan een extra veld. De vereniging heeft ook een wachtlijst voor de jongste teams en wijt dat aan een veldtekort. In de praktijk kan een groot deel van de wedstrijden op het kunstgrasveld worden gepland, zeker als de wedstrijden wat korter op elkaar worden gepland en er wat langer wordt doorgespeeld. Ook dan is het natuurgrasveld echter nodig. Dat dient dus bespeelbaar te zijn en te blijven.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 908 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 880 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een tekort van 28 uur per jaar (0,7 uur per week) aan trainingscapaciteit.

Dat blijkt overigens niet uit het trainingsrooster, want dat laat zien dat er op het kunstgrasveld nog ruimte voor extra trainingen bestaat. Daarbij moet wel worden vermeld, dat het natuurgrasveld in beperkte mate ook voor trainingen wordt gebruikt. Dat komt de bespeelbaarheid van dat veld niet ten goede. In het trainingsrooster bestaat nog ruimte om deze uren naar het kunstgrasveld over te brengen. De trainingen op dat veld beginnen namelijk pas om 18.00 of 18.30 uur.

Kleedkamers en teamlockers

Voor de vereniging zijn volgens de richtlijn twee wedstrijdelden nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn vier kleedkamers en acht teamlockers nodig zijn. De vereniging maakt gebruik van de zes kleedkamers in het naastgelegen multifunctionele centrum. De capaciteit is dus voldoende. De vereniging heeft hier in de enquête ook geen opmerking over gemaakt. Overigens zijn er geen teamlockers aanwezig.

Sportpark Esserberg

Sportpark Esserberg is gelegen in Haren, vlak bij de grens met Groningen-stad. Het sportpark kent drie hoofdgebruikers, namelijk: VV Helpman (voetbal), Be Quick 1887 (voetbal en tennis) en Rugby Club Groningen (rugby). De belangrijkste medegebruikers zijn het Montessori Vaklyceum en Stichting Voetbalkampen Groningen. Daarnaast zijn er enkele 'kleinere'/incidentele gebruikers. Gedurende het seizoen vindt het grootste deel van het medegebruik plaats tijdens schooluren, waardoor het geen invloed op de trainingscapaciteit van de verenigingen heeft. Bovendien worden daarbij voornamelijk de verschillende kunstgrasvelden gebruikt, waardoor de bespeelbaarheid van de natuurgrasvelden niet verslechtert. Het medegebruik heeft dus geen negatief effect op de beschikbare veldcapaciteit voor de drie hoofdgebruikers.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams op Esserberg sterk gedaald. Die afname komt vrijwel volledig voor rekening van de zondagteams bij beide verenigingen. Die zijn echter niet naar de zaterdag 'verhuisd'. Voor het aantal *norm*teams geldt overigens hetzelfde. De leden van Be Quick wonen volgens de vereniging vooral in de gebiedsdelen Zuid en Haren. Van Helpman is hierover geen informatie bekend.

Wedstrijden

De meeste teams spelen op zaterdag hun wedstrijden. Op basis van de richtlijn is de benodigde capaciteit op die dag voor de twee voetbalverenigingen samen 7,93 velden. De richtlijn rondt naar boven af, dus afgerond zijn dat acht velden. Het aantal beschikbare velden is zeven. Op basis van de richtlijn bestaat er op zaterdag dus een tekort van 0,93 velden.

In deze berekening is de capaciteit van het combiveld voor voetbal en rugby nog buiten beschouwing gelaten. Wanneer de capaciteit van dat veld (na aftrek van de capaciteit voor rugby) meetelt, is het tekort nog 0,49 velden. In de enquête geeft Be Quick aan, dat de beschikbare capaciteit op zaterdag erg krap is en dat het elke keer weer een heel karwei is om samen met

Helpman en RCG de wedstrijden zo in te plannen, dat het allemaal net past. De richtlijn bevestigt dat. Tegelijkertijd zorgt de 'ruimte' binnen de richtlijn (zie paragraaf 9.3) ervoor, dat het wel mogelijk is om alle wedstrijden in te plannen.

Trainingen

Voor de voetbalverenigingen samen is de indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams 3.163 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 3.474 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 312 uur per jaar (circa acht uur per week) aan trainingscapaciteit. Bovendien is in de berekening nog niet de capaciteit van het combiveld meegenomen. Dat levert, na aftrek van de trainingscapaciteit van RCG, nog eens 270 uur per jaar (circa zeven uur per week) extra voor de voetbalverenigingen op. Bovendien is hierbij de capaciteit op de vrijdag nog niet meegerekend, omdat de verenigingen grotendeels uit zaterdagteams bestaan. Er zijn echter ook drie seniorenteams die op zondag hun wedstrijden spelen, waarvoor de vrijdag dus niet de dag voorafgaande aan de wedstrijddag is.

Be Quick geeft in de enquête aan dat er extra trainingscapaciteit nodig is. Dit verschil met de uitkomst op basis van de richtlijn kan eenvoudig worden verklaard: een deel van de teams van Be Quick traint vaker dan waarvan in de richtlijn wordt uitgegaan, namelijk drie in plaats van twee keer per week. Dat heeft te maken met het niveau waarop die teams actief zijn. Uit het trainingsrooster blijkt ook, dat alle kunstgrasvelden (inclusief het combiveld) intensief voor trainingen worden gebruikt. Daarbij gaat het om meer dan de vier uur per dag (zes uur op woensdag) uit de richtlijn. Er wordt ook op vrijdag getraind, hoewel dit voor de zaterdagteams minder wenselijk is. Het huidige rooster biedt nauwelijks ruimte voor extra trainingen, behalve op de twee oefenhoeken (die niet of nauwelijks voor voetbaltrainingen worden gebruikt).

Door het extra aantal trainingen van Be Quick is de werkelijke trainingsbehoefte groter dan de beschikbare capaciteit. Hierdoor is het erg 'passen en meten' en is er geen ruimte voor groei.

Kleedkamers en teamlockers

Voor de voetbalverenigingen zijn volgens de richtlijn acht wedstrijdvelden nodig. Dat betekent volgens de richtlijn, dat er 16 kleedkamers en 32 teamlockers nodig zijn. In totaal zijn er 25 kleedkamers aanwezig. Vier kleedkamers worden (mede) door Rugby Club Groningen gebruikt (zie 9.9.1). Ook als die kleedkamers buiten beschouwing worden gelaten, zijn er voldoende kleedkamers aanwezig. Er zijn echter geen teamlockers.

Uitgesplitst per vereniging hebben Be Quick en Helpman volgens de richtlijn elk de helft van de 16 benodigde kleedkamers en de 32 benodigde teamlockers nodig. Helpman beschikt over 11 kleedkamers. Dat is dus meer dan voldoende. Be Quick beschikt zelf over zes kleedkamers. Daarnaast zijn er acht gemeentelijke kleedkamers. Volgens de richtlijn heeft Be Quick behoefte aan acht kleedkamers.⁶⁶ Als ze daarvoor haar zes eigen kleedkamers en vier kleedkamers van de gemeente gebruikt, is dat volgens de richtlijn meer dan voldoende. Dat doet ze in de praktijk ook.

In de enquête geeft Be Quick aan, dat extra kleedkamers geen overbodige luxe zijn. De vereniging noemt ook de behoefte aan teamlockers. Dat lijkt vooral met de aanwezigheid van gemengde teams te maken te hebben. Dat zorgt inderdaad voor extra druk op de kleedkamer capaciteit van verenigingen.

Sportpark De Koepel

Sportpark De Koepel is gelegen in het zuidelijke gedeelte van Haren. Het sportpark kent drie hoofdgebruikers, namelijk: VV Gorecht (voetbal), VV Haren (voetbal) en ATC'75 (atletiek). De belangrijkste medegebruiker is het Harens Lyceum. Daarnaast zijn er enkele 'kleinere'/incidentele gebruikers. Het medegebruik vindt vrijwel uitsluitend tijdens schooluren plaats, waardoor het geen invloed op de trainingscapaciteit van de verenigingen heeft.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal voetbalteams op De Koepel licht gegroeid. Daarbij heeft er een verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden. Het aantal *norm*teams is overigens licht gedaald. Dat komt doordat er op de zaterdag een kleine verschuiving in de aantallen van de elftallen naar de jongste jeugd heeft plaatsgevonden. De leden van de verenigingen wonen volgens hen voornamelijk in Haren en in mindere mate in de omliggende dorpen.

⁶⁶ De tennisafdeling van Be Quick beschikt over een eigen kleedgebouw.

Wedstrijden

Samen hebben Gorecht en Haren op zaterdag (de drukste speeldag) een wedstrijdbehoefte van 4,69 velden. De richtlijn rondt naar boven af, dus afgerond zijn dat vijf velden. Het aantal beschikbare velden is 6,02, dus er is een overschot van 1,33 velden.

In de enquête heeft geen van beide verenigingen aangegeven, dat de wedstrijdcapaciteit te wensen overlaat. Dat bevestigt het voorgaande. Wel vragen ze aandacht voor de kwaliteit van het natuurgras wedstrijdveld met verlichting (veld 1). Volgens hen is de conditie van dat veld niet goed.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 1.983 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 1.961 uur per jaar. Volgens de richtlijn is er dus net niet voldoende trainingscapaciteit aanwezig. Het verschil is 22 uur per jaar, ofwel: 0,6 uur per week.

Beide verenigingen geven in de enquête aan, dat de beschikbare trainingscapaciteit ruim tekortschiet. Dat is een ander beeld dan uit de richtlijn naar voren komt. Uit het trainingsrooster blijkt, dat er op maandag tot en met donderdag nog slechts beperkt ruimte voor extra trainingen op de kunstgrasvelden aanwezig is. Op die dagen wordt ook langer getraind dan de in de richtlijn gehanteerde vier uur per dag (zes uur op woensdag). Daarentegen wordt de natuurgras oefenhoek met verlichting (het Onnerwegveld) nauwelijks voor trainingen gebruikt. Dat is opvallend. In het onderzoek uit 2019/2020 gaf Gorecht aan, dat het veld (zeker na een stevige regenbui) nagenoeg onbruikbaar is. In de enquête van het huidige onderzoek zijn hier geen opmerkingen over gemaakt, maar in een gesprek met de twee verenigingen is dit punt wel gemeld. Indien het inderdaad niet reëel is om het veld te gebruiken, scheelt dat 225 uur trainingscapaciteit per jaar (5,6 uur per week) en ontstaat ook volgens de richtlijn een groter tekort.

Daarnaast valt op dat er niet op vrijdag wordt getraind. Deze dag is ook niet in de capaciteitsberekening van de richtlijn meegenomen. Dat heeft te maken met het feit, dat teams die op zaterdag wedstrijden spelen vanuit sportief oogpunt normaal gesproken niet op vrijdag trainen. Dat ligt anders voor zondagteams, maar daarvan zijn er slechts twee (van Haren).⁶⁷ Zij trainen niet op vrijdag, omdat dat volgens de vereniging niet wenselijk/haalbaar is.

Naast deze verklaringen (nauwelijks gebruik van het Onnerwegveld en geen trainingen op vrijdag voor zondagteams) voor het negatieve 'oordeel' van de verenigingen over de trainingscapaciteit, geeft Gorecht in de enquête aan graag langer te willen trainen met de selectieteams. Dat betekent dat de behoefte van de vereniging op dit punt groter is dan het uitgangspunt dat in de richtlijn wordt gehanteerd.

Kleedkamers en teamlockers

Voor de voetbalverenigingen zijn volgens de richtlijn vijf wedstrijdelden nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn 10 kleedkamers en 20 teamlockers nodig zijn. Er zijn 19 kleedkamers aanwezig, waarvan er één als verzorgingsruimte wordt gebruikt. De capaciteit is dus meer dan toereikend. Wel ontbreken er teamlockers. Geen van de verenigingen heeft aangegeven dat er een knelpunt bestaat.

Sportpark De Groenberg

Sportpark de Groenberg ligt in Glimmen. De hoofdgebruiker van dit park is VV Glimmen. Er is geen sprake van structureel medegebruik.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal teams van Glimmen gelijk gebleven. Het aantal *norm*teams is heel beperkt afgenomen. Er heeft geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden, want op zondag waren er geen teams. De leden wonen volgens de vereniging voornamelijk in Glimmen en Haren.

Wedstrijden

⁶⁷ In het seizoen 2023 – 2024 is dit nog één team.

De benodigde wedstrijdcapaciteit op zaterdag (de drukste speeldag) is volgens de richtlijn 1,22 velden. De richtlijn rondt naar boven af, dus dat zijn afgerond twee velden. De aanwezige wedstrijdcapaciteit is 3,00 velden. Er is dus meer dan voldoende capaciteit aanwezig. De vereniging bevestigt dat in de enquête.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 484 uur per jaar en de beschikbare capaciteit is 720 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 236 uur per jaar (circa zes uur per week) aan trainingscapaciteit. Het trainingsschema laat zien dat vrijwel alle teams trainen op dinsdag en donderdag tussen 17.00 uur en 22.00 uur. Er is dus nog voldoende ruimte voor uitbreiding aanwezig. De vereniging ervaart hier geen knelpunt.

Kleedkamers en teamlockers

Volgens de richtlijn zijn er twee wedstrijdvelden nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn vier kleedkamers en acht teamlockers nodig zijn. Er zijn op het sportpark negen kleedkamers aanwezig. Dat is dus meer dan voldoende. Wel ontbreken de volgens de richtlijn benodigde teamlockers. De vereniging ervaart op dit punt geen capaciteitsproblemen.

Sportpark Garmerwolde

Sportpark Garmerwolde ligt in de gelijknamige kern. De hoofdgebruiker is VV GEO. Er is geen sprake van structureel medegebruik. Voor de jeugdteams heeft de vereniging een samenwerkingsverband (SJO) met SV Woltersum. De wedstrijden en trainingen van deze teams worden over beide sportparken verdeeld.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal teams van GEO gelijk gebleven. Datzelfde geldt nagenoeg voor het aantal *norm*teams. Er heeft geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden, want op zondag waren en zijn er geen teams. De leden wonen volgens de vereniging voornamelijk in Garmerwolde en de directe omgeving.

Wedstrijden

Alle teams spelen op zaterdag hun wedstrijden. Volgens de richtlijn is de benodigde wedstrijdcapaciteit 0,51 velden (als alle jeugdteams hun wedstrijden in Garmerwolde spelen). Er is dus één wedstrijdveld nodig. In totaal zijn er 1,43 wedstrijdvelden aanwezig. Dit betekent dat er ruim voldoende wedstrijdcapaciteit beschikbaar is.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 184 uur per jaar (als alle jeugdteams hun trainingen in Garmerwolde afwerken). De beschikbare capaciteit is 310 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 126 uur per jaar (ruim drie uur per week) aan trainingscapaciteit. Het trainingsrooster bevestigt dit, want er is meer dan voldoende ruimte voor extra trainingsuren.

Kleedkamers en teamlockers

Volgens de richtlijn is er één wedstrijdveld nodig. Op basis van de richtlijn zijn er dan drie kleedkamers en zes teamlockers nodig. Op het sportpark zijn vier kleedkamers aanwezig en in de naastgelegen gymzaal zijn nog twee extra kleedkamers beschikbaar. Er zijn dus voldoende kleedkamers aanwezig. De volgens de richtlijn benodigde teamlockers ontbreken. Overigens zijn volgens de Groningse kleedkamerrichtlijn slechts twee kleedkamers nodig.

Sportpark Ten Boer

Sportpark Ten Boer ligt de gelijknamige kern. De hoofdgebruiker is VV Omlandia. Er is geen sprake van structureel medegebruik.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal teams van Omlandia afgenomen. Dat komt vooral door een daling op de vrijdag. Voor het aantal *norm*teams geldt hetzelfde. Er heeft geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden, want op zondag waren en zijn er geen teams. De leden wonen volgens de vereniging voornamelijk in Ten Boer en de directe omgeving.

Wedstrijden

Vrijwel alle teams van Omlandia spelen op zaterdag hun wedstrijden. Volgens de richtlijn zijn er op die dag 1,72 wedstrijdvelen nodig. Afgerond zijn dat twee velden. Er zijn in totaal drie wedstrijdvelen op het sportpark aanwezig. Er is derhalve sprake van overcapaciteit.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 679 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 1.070 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van 391 uur per jaar (bijna 10 uur per week) aan trainingscapaciteit. Het trainingsprogramma bevestigt, dat er nog voldoende ruimte is voor extra trainingen.

Kleedkamers en teamlockers

Volgens de richtlijn zijn twee wedstrijdvelen nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn vier kleedkamers en acht teamlockers nodig zijn. Er zijn op het sportpark acht kleedkamers aanwezig. Dat is dus meer dan voldoende. De volgens de richtlijn benodigde teamlockers ontbreken.

Sportpark Woltersum

Sportpark Woltersum ligt in de gelijknamige kern. De hoofdgebruiker is SV Woltersum. Er is geen sprake van structureel medegebruik. Voor de jeugdteams heeft de vereniging een samenwerkingsverband (SJO) met VV GEO. De wedstrijden en trainingen van deze teams worden over beide sportparken verdeeld.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal teams van Woltersum licht afgenomen. Datzelfde geldt voor het aantal *norm*teams. Er heeft geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden. De leden wonen volgens de vereniging voornamelijk in Woltersum en de directe omgeving.

Wedstrijden

Ook als alle jeugdteams hun wedstrijden in Woltersum spelen, is op de zondag de hoogste wedstrijdcapaciteit nodig. Die is op die dag volgens de richtlijn 0,35 velden. Dat betekent dat er één wedstrijdveld nodig is. Dat is ook aanwezig. Er is dus voldoende capaciteit beschikbaar.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 165 uur per jaar voor de seniorenteams en 239 uur per jaar indien alle jeugdteams van de SJO worden meegerekend. Omdat de richtlijn ervan uit gaat dat op een natuurgras wedstrijdveld niet wordt getraind, is er volgens deze richtlijn op het sportpark geen trainingscapaciteit beschikbaar.

In de praktijk werkt het vanzelfsprekend anders. Het veld is van verlichting voorzien en door het beperkte wedstrijdgebruik op zondag (gemiddeld 2,25 uur per keer en eventueel de zaterdag) kan het veld in de praktijk prima voor trainingen worden gebruikt. Volgens de richtlijn is daar immers circa zes uur per week (inclusief alle jeugdteams) voor nodig. Er is derhalve in de praktijk nog veel trainingsruimte beschikbaar.

Kleedkamers en teamlockers

Voor Woltersum is volgens de KNVB-richtlijn één wedstrijdveld nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn puur voor de seniorenteams twee kleedkamers en vier teamlockers nodig zijn. Als minstens één jeugdteam van de SJO wordt meegerekend, zijn dat drie kleedkamers en zes teamlockers. Er zijn twee kleedkamers aanwezig in het naastgelegen dorps huis. In de praktijk is dat voldoende, want het aantal teams is zeer beperkt. De volgens de richtlijn benodigde teamlockers ontbreken.

Sportpark Ten Post

Sportpark Ten Post ligt in de gelijknamige kern. De hoofdgebruiker is SV TEO (voetbal). Er is geen sprake van structureel medegebruik. Voor de jeugdteams heeft de vereniging een samenwerkingsverband met VV Stedum (SJO STEO). Trainingen en wedstrijden van deze teams worden over de sportparken van beide verenigingen verdeeld.

Ten opzichte van het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) is het totale aantal teams van TEO afgenomen. Dat komt vooral door een daling op de zaterdag. Voor het aantal *norm*teams geldt hetzelfde. Er heeft geen verschuiving van de zondag naar de zaterdag plaatsgevonden, want op zondag waren en zijn er geen teams. De leden wonen volgens de vereniging voornamelijk in Ten Post en de directe omgeving.

Wedstrijden

Alle teams spelen op zaterdag hun wedstrijden. Zelfs als alle wedstrijden van de jeugdteams in Ten Post worden gespeeld, is de benodigde wedstrijdcapaciteit op de zaterdag slechts 0,64 velden. Dat betekent dat er één wedstrijdveld nodig. Dat is ook aanwezig, dus er is voldoende capaciteit beschikbaar.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 217 uur per jaar. In de praktijk is dat aantal lager, omdat een deel van de trainingen van de jeugdteams in Stedum plaatsvindt. De beschikbare capaciteit is 700 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een overschot van minstens 483 uur per jaar (circa 12 uur per week) aan trainingscapaciteit. Het trainingsschema bevestigt dat er meer dan voldoende ruimte voor extra trainingsuren bestaat.

Overigens heeft de gemeente in 2020 besloten om het Huis van Ten Post te gaan realiseren. Volgens de structuurschets komt dat deels op de plek van het huidige wedstrijdveld te liggen, dat verder naar achter wordt verplaatst en deels op de plek van het huidige trainingsveld komt te liggen, dat wordt verkleind. Dat zorgt niet voor capaciteitsknelpunten. Overigens is dit plan op het moment van schrijven nog niet definitief.

Kleedkamers en teamlockers

Voor de vereniging is volgens de richtlijn één wedstrijdveld nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn drie kleedkamers en zes teamlockers nodig zijn. Er zijn twee kleedkamers aanwezig in het naastgelegen dorps huis. Bij aansluitende wedstrijden is de kleedkamer capaciteit volgens de vereniging te krap. Ook ontbreken de volgens de richtlijn benodigde teamlockers. Volgens de Groningse richtlijn zijn er overigens 'slechts' twee kleedkamers nodig.

Sportpark Zernike

Sportpark RUG en Hanzehogeschool Groningen op het Zernike-terrein (kortweg: sportpark Zernike) ligt aan de noordwestzijde van Groningen-stad. Op dit park zijn twee studentenvoetbalverenigingen actief: GSAVV Forward en GSVV The Knickerbockers.

In het vorige capaciteitsonderzoek (2019/2020) zijn deze verenigingen niet meegenomen, dus is het niet mogelijk om een vergelijking te maken tussen toen en nu. De leden van de verenigingen wonen volgens hen voornamelijk in de stad en met name in het Centrum.

Wedstrijden

Zaterdag is de drukste wedstrijddag. Op basis van de richtlijn zijn er op die dag 4,05 velden nodig. De richtlijn rondt naar boven af, dus dat zijn vijf wedstrijd velden. Er zijn vier wedstrijd velden aanwezig. Daarmee moeten de verenigingen prima in staat zijn om hun wedstrijden in te plannen. Wedstrijden kunnen immers korter op elkaar worden gepland dan in de richtlijn is aangenomen, of er kan (mede dankzij de verlichting op alle velden) iets langer worden doorgespeeld.

Desondanks geeft The Knickerbockers in de enquête aan, dat er een tekort aan wedstrijd velden is. Dat heeft vooral met twee factoren te maken. Ten eerste wil de vereniging groeien, maar is dat bij de huidige veld capaciteit nauwelijks mogelijk. De vereniging heeft dan ook ledenstop ingesteld en er is een wachtlijst. Ten tweede is de kwaliteit van de velden volgens de vereniging niet goed. Naar verluidt worden de natuur gras velden soms afgekeurd. Ook Forward maakt in de enquête een opmerking over de kwaliteit van de natuur gras velden. Volgens de exploitant is de kwaliteit prima in orde.

Trainingen

De indicatieve trainingsbehoefte op basis van het aantal teams is 2.365 uur per jaar. De beschikbare capaciteit is 1.760 uur per jaar. Volgens de richtlijn bestaat er dus een tekort van 605 uur per jaar (ruim 15 uur per week) aan trainings capaciteit.

De trainingsroosters van beide verenigingen laten zien, dat de velden van maandag tot en met donderdag grotendeels compleet bezet zijn voor trainingen. Daarbij trainen soms drie teams op één veld. Ook zijn er teams die slechts één keer per week trainen. Dit lijkt min of meer noodgedwongen te zijn, met het oog op het capaciteitstekort. Op vrijdagavond is echter nog veel capaciteit over. Er wordt dan namelijk maar weinig getraind. Dat heeft wellicht te maken met het feit dat het om studentenverenigingen gaat, maar het betekent wel dat een deel van de beschikbare trainingscapaciteit niet wordt benut, terwijl er voldoende teams zijn die op zondag hun wedstrijden spelen.

Kleedkamers en teamlockers

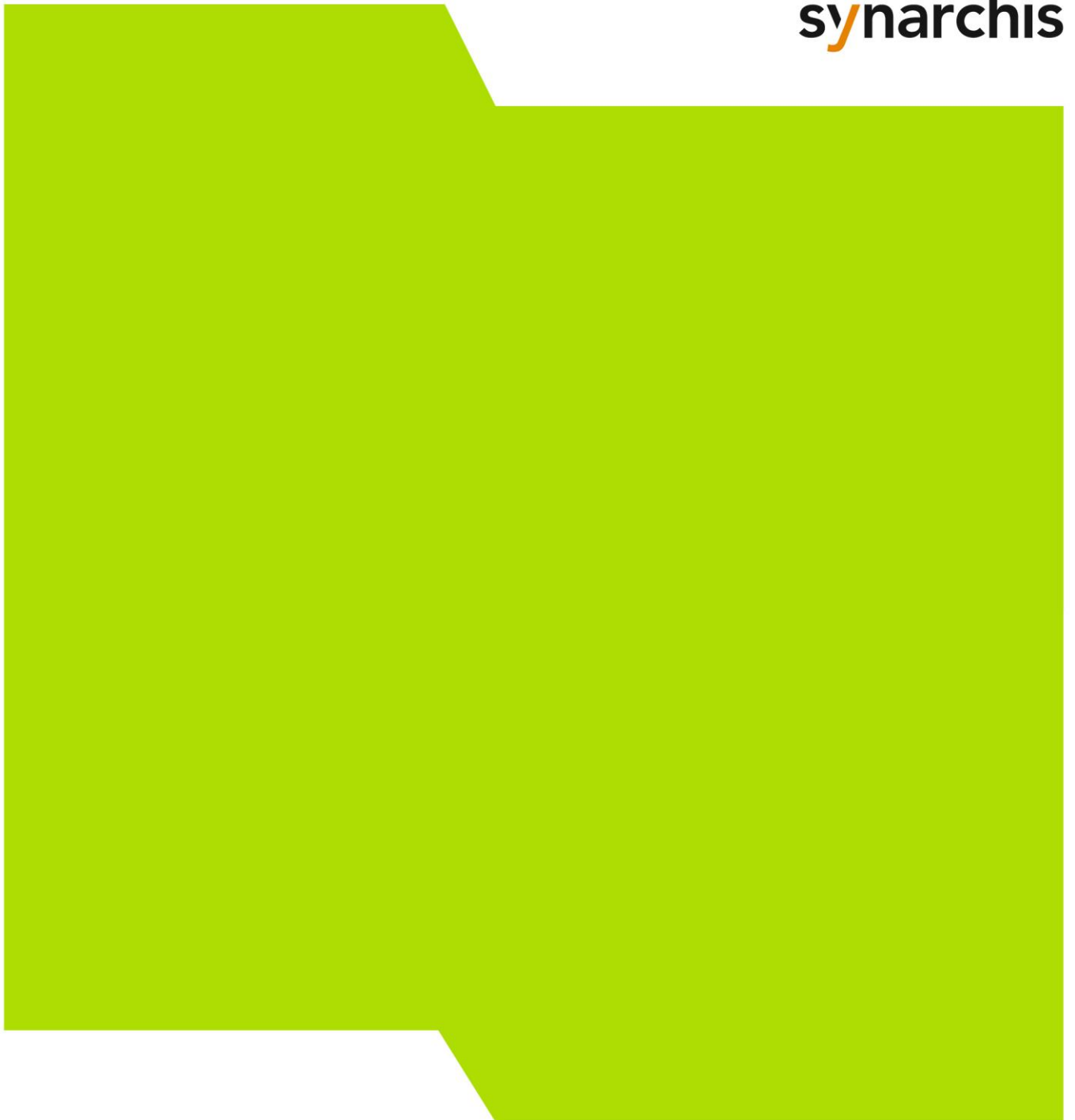
Voor beide verenigingen zijn volgens de richtlijn in totaal vijf wedstrijdvelen nodig. Dat betekent dat er volgens diezelfde richtlijn 10 kleedkamers en 20 teamlockers nodig zijn. Omdat in de praktijk kan worden volstaan met vier wedstrijdvelen, zijn er acht kleedkamers en 16 teamlockers nodig. De verenigingen maken gebruik van de kleedkamers in het naastgelegen ACLO Sportcentrum, die ook door andere binnen- en buitensportverenigingen en door individuele sporters worden gebruikt. Dat maakt een goede beoordeling onmogelijk. Er zijn geen teamlockers aanwezig. Overigens hebben de verenigingen in de enquête geen opmerkingen over de kleedcapaciteit gemaakt.

Bijlage 25 Samenvatting huidige situatie voetbal

sportpark	wedstrijdcapaciteit drukste dag	trainingscapaciteit	kleedkamers en teamlockers
West End	R: 0,50 veld overschot P: problemen bespeelbaarheid natuurgras	R: 20,5 uur/week tekort P: geen tekort	R: voldoende kl.k., 32 lockers missen P: knelpunt kl.k. zaterdag(ochtend)
Coendersborg	R: 0,29 veld tekort P: geen tekort	R: 3,4 uur/week overschot P: geen tekort, verenigingen ervaren wel tekort	R: ruim voldoende kl.k., 24 lockers missen P: geen knelpunten
De Kring	R: 0,42 veld overschot P: geen knelpunten	R: 34,3 uur/week overschot P: geen knelpunten	R: voldoende kl.k., 6 lockers missen P: geen knelpunten
De Parrel	R: 0,29 veld overschot / 0,20 veld tekort P: geen tekort	R: 12,2 uur/week overschot P: overschot, wordt gebruikt voor voetbalscholen	R: voldoende kl.k., 8 lockers missen P: geen knelpunten
Het Noorden	R: 0,48 veld tekort P: geen tekort, vereniging ervaart wel tekort	R: 7,1 uur/week overschot P: overschot, vereniging ervaart tekort	R: voldoende kl.k., 12 lockers missen P: geen knelpunten
Hoogkerk	R: 0,31 veld overschot P: geen knelpunten	R: 3,0 uur/week overschot P: geen knelpunten	R: voldoende kl.k., 16 lockers missen P: geen knelpunten
Kardingse	R: 1,70 veld overschot P: problemen bespeelbaarheid natuurgras	R: 2,2 uur/week overschot P: overschot, verenigingen ervaren tekort	R: voldoende kl.k., overschot lockers P: vereniging ervaart tekort kl.k.
Lewenburg	R: 0,49 veld tekort P: geen tekort	R: 7,3 uur/week overschot P: geen knelpunten	R: voldoende kl.k., 12 lockers missen P: geen knelpunten
Stadspark	R: 0,21 veld tekort P: geen tekort, vereniging ervaart wel tekort	R: 5,3 uur/week overschot P: geen knelpunten	R: voldoende kl.k., 8 lockers missen P: vereniging ervaart tekort kl.k.
Velocitas	R: 0,57 veld tekort P: klein tekort, vereniging ervaart tekort	R: 13,3 uur/week overschot P: geen knelpunten	R: voldoende kl.k., 12 lockers missen P: geen knelpunten
Engelbert	R: 0,63 veld overschot P: problemen bespeelbaarheid natuurgras	R: 0,7 uur/week tekort P: geen tekort	R: voldoende kl.k., 8 lockers missen P: geen knelpunten
Esserberg	R: 0,49 veld tekort P: geen tekort	R: 14,6 uur/week overschot P: geen tekort, vereniging ervaart wel tekort	R: voldoende kl.k., 32 lockers missen P: vereniging ervaart tekort kl.k. en lockers
De Koepel	R: 1,33 veld overschot P: problemen bespeelbaarheid hoofdveld	R: 0,6 uur/week tekort P: geen tekort, verenigingen ervaren wel tekort	R: voldoende kl.k., 20 lockers missen P: geen knelpunten
De Groenenberg	R: 2,78 veld overschot P: geen knelpunten	R: 3,2 uur/week overschot P: geen knelpunten	R: voldoende kl.k., 8 lockers missen P: geen knelpunten
Garmerwolde	R: 0,92 veld overschot P: geen knelpunten	R: 3,2 uur/week overschot P: geen knelpunten	R: voldoende kl.k., 6 lockers missen P: geen knelpunten
Ten Boer	R: 1,28 veld overschot P: geen knelpunten	R: 9,8 uur/week overschot P: geen knelpunten	R: voldoende kl.k., 8 lockers missen P: geen knelpunten
Woltersum	R: 0,65 veld overschot P: geen knelpunten	R: 6,0 uur/week tekort P: > 12,0 uur/week overschot	R: tekort kl.k., 4 lockers missen P: geen knelpunten
Ten Post	R: >0,36 veld overschot P: geen knelpunten	R: >12,1 uur/week overschot P: geen knelpunten	R: tekort kl.k., 6 lockers missen P: tekort kl.k. bij aansluitende wedstrijden
Zernike	R: 0,05 veld tekort P: geen tekort, vereniging ervaart wel tekort, problemen bespeelbaarheid natuurgras	R: 15,1 uur/week tekort P: tekort	R: geen beoordeling mogelijk P: geen knelpunten

Toelichting:

- R = beoordeling op basis van de richtlijn
- P = situatie in de praktijk
- Kl.k = kleedkamers

**beleidsontwikkeling &
marketing**

**beheer &
exploitatie**

**huisvesting &
programmamanagement**

**aanbesteden &
projectmanagement**